Врховни касациони суд

БИЛТЕН

бр. 1/2016

intermex
Software & Communications

Београд

БИЛТЕН ВРХОВНОГ КАСАЦИОНОГ СУДА

ПРИРЕЂИВАЧ: **Врховни касациони суд**
За приређивача: Драгомир Милојевић, председник суда

ИЗДАВАЧ: **Intermex**, Београд, Булевар војводе Мишића 37/II
За издавача: Љиљана Миланковић-Васовић, директор

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК: Снежана Андрејевић, судија Врховног касационог суда

ЗАМЕНИК ГЛАВНОГ И ОДГОВОРНОГ УРЕДНИКА: Бранислава Апостоловић, судија Врховног касационог суда

У приређивању Билтена учествују судије и судијски помоћници Врховног касационог суда.

РЕДАКЦИЈА: Снежана Андрејевић, Бранислава Апостоловић, Јанко Лазаревић, Веско Крстајић, Весна Поповић, и Мирјана Ивић, судије Врховног касационог суда

СЕКРЕТАР РЕДАКЦИЈЕ: Оливера Новаковић, судијски помоћник Врховног касационог суда

РЕДАКЦИЈСКА ПРИПРЕМА: Сузана Марковић, редакцијски сарадник

ПРЕЛОМ, КОРЕКТУРА И ДИЗАЈН: **Intermex**, Београд

ШТАМПАРИЈА: "**CICERO**", Београд

Свако копирање, умножавање, објављивање и дистрибуирање целине или делова текста из ове публикације представља повреду ауторског права и кривично дело (сходно одредбама чл. 215.-217. Закона о ауторском и сродним правима, и чл. 198.-202. Кривичног законика).

Коришћење делова текста из овог Билтена дозвољено је сходно ауторском праву и уз сагласност издавача.

САДРЖАЈ

- **РЕЧ РЕДАКЦИЈЕ** 9
- **ГОВОР ПРЕДСЕДНИКА ВРХОВНОГ КАСАЦИОНОГ СУДА НА ГОДИШЊЕМ САВЕТОВАЊУ СУДИЈА "СУДИЈСКИ ДАНИ 2015" У ВРЊАЧКОЈ БАЊИ** 11
- **ОПШТА СЕДНИЦА**
  - АНАЛИЗА РАДА СУДОВА ОПШТЕ И ПОСЕБНЕ НАДЛЕЖНОСТИ ЗА 2015. ГОДИНУ 27
  - РАСПОРЕД ПОСЛОВА СУДИЈА ВРХОВНОГ КАСАЦИОНОГ СУДА ЗА 2016. ГОДИНУ – ПРЕЧИШЋЕНИ ТЕКСТ 186
  - РАСПОРЕД ПОСЛОВА СУДИЈСКИХ ПОМОЋНИКА ВРХОВНОГ КАСАЦИОНОГ СУДА ЗА 2016. ГОДИНУ – ПРЕЧИШЋЕНИ ТЕКСТ 198
- **САОПШТЕЊА** 204

Конференција "Уједначавање судске праксе - искуства из региона"..... 207

Састанак Радне групе за праћење примене Јединственог програма решавања старих предмета..... 209

Састанак председника ВКС са председницима свих судова на територији Републике Србије 210

Конференција председника судова на тему: Нови закон о извршењу и обезбеђењу - ново решење за старе предмете..... 211

Упутство за спровођење одредаба чл. 30а и 110а Закона о ванпарничном поступку и чл. 98. Закона о јавном бележништву ... 212

- **УПУТСТВА** 213

Упутство за спровођење Закона о извршењу и обезбеђењу („Службени гласник РС“, број 106/15) и Споразума о сарадњи између Врховног касационог суда и пројекта ИПА 2012 „Унапређење ефикасности правосуђа у Републици Србији“, I Су 1 број 64/2016 од 05.04.2016. године 215

Допис председницима судова - нови ЗИО 224

Упутство за спровођење одредаба чл. 30а и 110а Закона о ванпарничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 25/82, 48/88, 46/95, 18/05, 85/12, 45/13, 55/14, 6/15 , 106/15) и члана 98. Закона о јавном бележништву („Службени гласник РС“ бр. 31/11,85/2012, 19/13, 93/14, 121/14, 6/15 и 106/15 225

- **ЗАЈЕДНИЧКА СЕДНИЦА КРИВИЧНОГ И ГРАЂАНСКОГ ОДЕЉЕЊА** 229

Правни став - Правни значај вештачења физичког лица које није у радном односу у стручној установи за вештачење..... 231

- **КРИВИЧНО ОДЕЉЕЊЕ**
  - ПРАВНО СХВАТАЊЕ
    Споразум о признању кривичних дела и "кућни затвор"..... 237
  - СЕНТЕНЦА УТВРЂЕНА НА СЕДНИЦИ ОДЕЉЕЊА

    Трошкови поступка - примена члана 262. став 2. ЗКП..... 241
  - ОДГОВОРИ КРИВИЧНОГ ОДЕЉЕЊА ВРХОВНОГ КАСАЦИОНОГ СУДА НА СПОРНА ПИТАЊА ПРЕКРШАЈНИХ СУДОВА СА СЕДНИЦЕ ОДРЖАНЕ 21.11.2015..... 243

- **ГРАЂАНСКО ОДЕЉЕЊЕ** 247
  - ПРАВНА СХВАТАЊА И ЗАКЉУЧЦИ ИЗ ГРАЂАНСКЕ МАТЕРИЈЕ 249

    ПРОЦЕСНО ПРАВО 251

    Парнични поступак 251
    - Допуна закључака о дозвољености ревизије (усвојених на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда 03.03 и 10.03.2015. године..... 251
    - Стварна надлежност суда и исплата погребних трошкова насталих услед смрти корисника пољопривредних пензија ... 251

    Извршни поступак 255
    - Извршење и предмети од значаја за одбрану и безбедност..... 255

- Одлука уставног суда као извршна исправа 259
- Извршење и право коришћења 261
- Извршење на основу веродостојне исправе 261

НАСЛЕДНО ПРАВО 266
- Остали законски наследници 266

ПОРОДИЧНО ПРАВО 266
- Орган старатељства као тужилац у поступку и давање стручног мишљења 266

ОБЛИГАЦИОНО ПРАВО 267
- Боравак деце у предшколским установама и пасивна легитимација јединице локалне самоуправе 267
- Застарелост потраживања накнаде за одводњавање 275

РАДНО ПРАВО 277
- Измена правног става "Увећана зарада" од 23.09.2014. године 277
- Накнада трошкова за превоз запослених 277

- СЕНТЕНЦЕ УТВРЂЕНЕ НА СЕДНИЦИ ОДЕЉЕЊА 281

• Облигационо право 283
- Накнада нематеријалне штете због физичких болова и лака телесна повреда 283
- Накнада штете због дискриминације 285
- Исплата пензија и застарелост 287

• Радно право 290
- Повреда радне дисциплине по посебном закону и отказ уговора о раду 290
- Одбијање враћања на радно место и престанак радног односа 291
- Смањење радне способности и престанак радног односа 293
- Изјаве незадовољства запослених у медијима и отказ уговора о раду 295

• Породично право 297
- Уговарање будућег издржавања детета 297

- Медијско право 300
  - Негативни јавни вредносни судови и повреда достојанства групе лица 300

- **УЈЕДНАЧАВАЊЕ СУДСКЕ ПРАКСЕ** 303

КРИВИЧНО ОДЕЉЕЊЕ

Ставови кривичног одељења Врховног касационог суда око спорних правних питања у вези којих није постигнута сагласност представника апелационих судова (Сремски Карловци - 27.03.2015. године, Београд - 30.06.2015. године и Крагујевац - 04.12.2015. године) 305

Ставови кривичног одељења Врховног касационог суда око спорних правних питања у вези којих није постигнута сагласност представника апелационих судова (Петроварадин - 25.03.2016. године) 308

Преглед усаглашених ставова представника кривичних одељења Апелационих судова у Београду, Крагујевцу, Нишу и Новом Саду, у присуству представника кривичног одељења Врховног касационог суда, на заједничким седницама одржаним у току 2015. године, око спорних питања од значаја за функционисање судова у Републици Србији и уједначавање судске праксе (члан 24. став 3. Закона о уређењу судова - "Службени гласник РС" бр. 116/08...101/13) 310

ГРАЂАНСКО ОДЕЉЕЊЕ

Списак усвојених закључака и правних ставова апелационих судова верификованих на седницама ГО ВКС 314

- **ОДЕЉЕЊЕ ЗА ЗАШТИТУ ПРАВА НА СУЂЕЊЕ У РАЗУМНОМ РОКУ** 319
  - ПРАВНИ СТАВ И ЗАКЉУЧАК 321
  - СЕНТЕНЦЕ
    - Допринос предлагача дужини поступка 327
    - Допринос предлагача дужини трајања поступка 328
    - Дозвољеност ревизије у поступку за заштиту права на суђење у разумном року 329

- Извршни дужник као подносилац захтева за заштиту права на суђење у разумном року и право на новчану накнаду 330
- Када је окончан оставински поступак 331
- Накнада материјалне штете и захтев за заштиту правна на суђење у разумном року 332
- Налог суда за хитно окончање поступка 334
- Неажурност суда у кривичном поступку и повреда права на суђење у разумном року 335
- Неуредност захтева 336
- Новчана накнада и објављивање одлуке на веб страници суда 337
- Нови захтев за заштиту права на суђење у разумном року у кривично-истражном поступку 338
- Обустава и превођење парничног у ванпарнични поступак 339
- Овлашћење одбора поверилаца у стечајном поступку за подношење захтева за заштиту права на суђење у разумном року 340
- Ослобађајућа пресуда и повреда права на суђење у разумном року 341
- Основаност подношења новог захтева за заштиту права на суђење у разумном року 343
- Подношење новог захтева за заштиту права на суђење у разумном року и правноснажно пресуђена ствар 344
- Посматрање поступка као целине 345
- Поступак као целина 347
- Правни интерес за вођење поступка и активна легитимација 348
- Предистражни и истражни поступак као део целине поступка 350
- Примена накнада и материјална штета досуђена пресудом 351
- Разумни рок и инсолвентност дужника 352
- Разумни рок и неажурно поступање суда 353
- Сложеност чињеничних и правних питања 355

- Сукоб надлежности и разумни рок 356
- Сврха захтева за заштиту права на суђење у разумном року 357
- Укупна дужина поступка и повреда права на суђење у разумном року 357
- Утицај разлога одлагања претреса на дужину кривичног поступка 358
- Утицај пропуста суда на дужину трајања поступка 360
- Захтев за заштиту права на суђење у разумном року као притужбена мера 361
- Захтев за заштиту права на суђење у разумном року и налог суду 363

- **ПРАКСА ЕВРОПСКОГ СУДА ЗА ЉУДСКА ПРАВА** 365
  - Преглед издвојених питања Европског суда за људска права у вези деце и малолетника, *Ненад Вујић, директор Правосудне академије* 367
  - Одлука, Представка број 41672/07 - Милета Петровић против Србије 396

- **РЕФЕРАТИ** 405
  - САВЕТ ЕВРОПЕ ЕВРОПСКА КОМИСИЈА ЗА ЕФИКАСНОСТ ПРАВОСУЂА (СЕРЕЈ) *Предраг Трифуновић, председник Грађанског одељења, судија Врховног касационог суда* 407
  - О ДВА СПОРНА ПИТАЊА У ПРИМЕНИ ЗАКОНА О ПАРНИЧНОМ ПОСТУПКУ *Марина Говедарица, судија Врховног касационог суда* 410
  - СУДСКА ИЗВРШЕЊА У СРБИЈИ ИЗ ПЕРСПЕКТИВЕ ЕВРОПСКОГ СУДА ЗА ЉУДСКА ПРАВА *Вања Родић, заступник РС пред ЕСЉП* 427
  - ОСВРТ НА КРИВИЧНА ДЕЛА ИЗ ЧЛ. 386а И 386б КРИВИЧНОГ ЗАКОНИКА *Др Аладин Шемовић, судија Вишег суда у Новом Пазару* 444

Поштовани,

Настављајући традицију Врховни касациони суд, поред редовног садржаја, објављује у овом Билтену и ставове утврђене у поступку уједначавања судске праксе према Плану активности Врховног касационог суда ради уједначавања судске праксе I Су-7 24/2014 од 01.04.2014. године.

Ради попуњавања правних празнина у поступку заштите права на суђење у разумном року у Билтену објављујемо и правна схватања и сентенце које је утврдило Одељење за заштиту права на суђење у разумном року Врховног касационог суда што треба да допринесе уједначеном поступању судова, у примени Закона о уређењу судова и Закона о заштити права на суђење у разумном року, у овој области и спречи доношење различитих судских одлука.

У овом броју Билтена објављујемо и реферате о спорним питањима о којима тек треба заузети правне ставове, да би се обезбедила јединствена примена права пред судовима у Републици.

Редакција

Драгомир Милојевић,
председник Врховног касационог суда

Поштоване колегинице и колеге,

Задовољство ми је да Вас у име Врховног касационог суда и у своје лично име поздравим и пожелим добродошлицу на традиционално Саветовање судија Србије у Врњачкој Бањи.

Концепт овогодишњег саветовања донекле је измењен у односу на претходне године. Презентирани реферати и саопштења судова на задату тему, само су полазна тачка за дискусију. Акценат је стављен на одржавање округлих столова, на интерактиван и динамичан приступ темама, за које смо, као организатори, сматрали да су актуелне у односу на потребе судства данас.

У пленарном делу, на свечаном отварању, обратиће нам се уважени гост и колега Кевин Мајкл Мур, главни судија Округа Флориде и Сједињених Америчких Држава. То што је нашао време у свом густом распореду, путовао хиљаде километара, напустио далеке топле крајеве Флориде, да би био овде са нама, је доказ његове привржености вредностима правде и владавини права.

Такође, у пленарном делу у оквиру грађанске и управне секције, биће обележен Европски дан цивилне правде, који се сваке године обележава у октобру месецу, са циљем да се грађанима приближи правосудни систем и да им се пружи могућност да боље разумеју своја права. На тај дан судови треба да "отворе своја врата" како би се грађани непосредно упознали са организацијом, начином рада и функционисањем суда.

У оквиру рада по секцијама, подељених на кривичну, грађанску, управну и прекршајну, позивам Вас да присуствујете округлим столовима о Кривичном законику и Законику о кривичном поступку, о судској заштити узбуњивача, о новом радном законодавству, о спорним питањима извршног поступка, о повраћају имовине и обештећењу, о азилу, о малолетницима, о привредном праву, о спорним питањима парничног и ванпарничног поступка, о актуелним спорним питањима у примени новог Закона о прекршајима.

Овом најавом програма, свакако нису обухваћени сви програмски садржаји, те Вас позивам да активно узмете учешће у раду саветовања и дате свој допринос његовој успешној реализацији.

Дозволите ми да поздравим наше драге госте из региона. Делимо исте проблеме и муке у свакодневном раду. Међутим, једно је јасно. Све земље региона посвећене су европским интеграцијама у процесу приступања Европској унији, када је нужно домаће законодавство ускладити са законодавством Европске уније и када се интезивно ради на реформи и унапређењу судства.

Европска комисија је усвојила Нацрт акционог плана за поглавље 23, које се прво отвара и последње затвара у приступним преговорима за чланство у Европској унији. Предстоји нам дуг и напоран посао у реализацији преузетих активности, у роковима и према динамици коју смо одредили у области правосуђа, основних права и борбе против корупције.

Ових дана очекујемо и објављивање извештаја Европске комисије о годишњем напретку Србије, из њега произилазе препоруке које морамо озбиљно да узмемо у обзир када је о правосуђу реч.

Дозволите ми да изразим задовољство што могу да поздравим наше међународне госте и партнере, представнике међународних организација и институција које нам пружају подршку у свакодневном раду.

Изражавам захвалност представницима Савета Европе, Делегације Европске уније у Београду, Мисије ОЕБС-а у Србији, представницима Светске банке, амбасади Сједињених Америчких Држава и USAID програму за реформу правосуђа и одговорну власт и Немачкој организацији за техничку сарадњу (GIZ), што су и ове године препознали значај нашег саветовања и пружили подршку и помоћ у његовој организацији.

Захваљујући тој подршци овогодишње саветовање обогатили су својим присуством Дагмара Рајска из Европског суда за људска права, Томас Дивајн, експерт за област заштите узбуњивача, Кевин Мајкл Мур судија и Силван Собел из Правосудног центра САД, Романа Швајгер, шеф Одсека за владавину права мисије ОЕБС-а.

Моје обраћање ће се фокусирати на актуелна питања у судству, стање и положај судија и суда.

Морам рећи да говорити пред оволиким скупом судија, правника, за мене као председника Врховног касационог суда представља увек велику обавезу, јер се са некима од Вас видим само на оваквим скуповима и знам да очекујете да чујете све оно што се односи на Ваш положај, Ваше место у служењу правди, али додао бих и правне сигурности државе.

Када у једном правном систему желите да ослушнете његову сигурност, прво морате утврдити колико у том систему постоји и колико се поштује владавина права. А она је у Вашим рукама. Ви сте ти који легитимност права обликујете и претачете, примењујући га, у истину коју од Вас очекује сваки човек и грађанин ове земље, јер сте Ви последња брана у одбрани људских права и слобода.

Због тога, своје уводно излагање посветићу Вама и ту реч изговарам са великим В, јер то заслужујете сви Ви који часно обављате овај позив - позив судије.

У свом првом обраћању на Саветовању судија 2013. године, рекао сам да "морамо покушати да дамо одговор на питање како ће судство одговорити да изазове и постављене циљеве реформе, јер само успешно спроведена реформа правосуђа је и сигуран пут ка Европским интеграцијама". Тада сам рекао да се "сигурна гаранција у том погледу може наћи само у једном добро организованом моћном судству, којег нема без моћних судија: моћних по својим личним особинама, интелектуалним, моралним и стручним ..."

Добре правосудне институције су од кључног значаја за развој и одрживост једног друштва. Усвајање јасних закона и њихова доследна примена, успостављање правосудних институција заснованих на добро утврђеним основним начелима, допринеће ефикаснијем и квалитетнијем остваривању принципа правичног суђења и доступности правде.

Одговорити на све изазове и остати последњи бастион правде није ни мало једноставно ни лако. Године иза нас су обележене врло озбиљним и нимало једноставним друштвеним променама, реформама, изменама прописа. Све те промене су увек и изнова представљале испите судству. Често смо на тим испитима морали да бранимо и наше достојанство, морал, знање, место судије у друштву, нашу независност. Да ли смо увек полагали те испите, да ли их полажемо и у овом тренутку?

Да ли држава и појединци поштују правила кодекса судијске независности?

На ово питање, мишљења сам, не може се у потпуности дати позитиван одговор. Ово стога јер смо сведоци, нарочито последњих дана непримерених коментара у средствима јавног информисања, па чак и медијима са националном фреквенцијом о раду судова, судија и председника судова. Опет се чују предлози о образовању анкетних одбора због наводних криминалних радњи појединаца или институција чиме се по мом мишљењу нарушава освештани принцип поделе власти на законодавну, извршну и судску. Судови су ти који коначно дају оцене и квалификације да ли су одређене радње криминалне или не.

С друге стране, и ми судије са своје стране, на известан начин доприносимо стварању такве атмосфере. Једноставно речено непоштујући наведени принцип поделе власти. Ово кажем знајући да поједине судије, или председници судова за проблеме у свом раду не обраћају се ни Високом савету судства ни Врховном касационом суду већ представницима извршне власти, а ради се о питањима која нису у надлежности извршне власти.

Да ли овакво понашање говори о ригидном тумачењу вечитог питања: зашто су Јустицији, Богињи правде, завезане очи?

Да ли то значи да мач Јустиције, који држи у једној руци, а вагу у другој руци, треба тумачити да је истина увек на страни јачег и да је дужност судија да тумачи вољу других грана власти.

Ја лично се не слажем са таквим тумачењем симболике непрозирне крпе на лицу Богиње правде који је лишава очнога вида, већ да не видећи ништа, у ствари једино и непогрешиво види пут ка истини, правди и праву.

Због тога, а посебно због младих колегиница и колега морам још једном поменути неке од принципа независности судства: судија је у изрицању правде независтан од било које власти, осим власти легитимног закона; судија је личност од јавног поверења, а његова дужност је заснована на високом ступњу правничке и опште културе; вршење судијске функције не сме бити предмет недостојних утицаја, подстицаја, притисака, претњи или интервенција, свако лице које својим актом недостојног утицаја наруши и угрози независност судије треба да буде подложно законској санкцији; држава мора да гарантује независност судије доследном применом уставног начела владавине права и начела поделе власти, по ко-

ме судска припада судовима; судија не може бити позван на одговорност за мишљење или за глас који је дао вршењу судијске дужности.

Сваки од ових принципа од нас тражи савесност, стручност и одговорност. Да ли је у ове три речи и одговор на горе постављена питања или ћу чути одговор од Вас у току овог саветовања, поштоване колегинице и колеге?

На овом саветовању морамо одговорити и на питање где смо ми данас када је реч о изградњи независних, јаких, одговорних и професионалних правосудних институција, какав је наш однос према независности као основном начелу судске власти, како се припремамо за вредновање нашег рада, шта за нас значи дисциплинска одговорност, како је сагледавамо и прихватамо, шта за нас значи финансијска независност судства, да ли смо транспарентни у свом раду?

Да ли на ова актуелна питања успешно одговарамо нашим свакодневним радом и залагањем, професионалним односом према професији и странкама?

Делимичан одговор на ово питање може Вам дати анализа рада судова за период 1.1. до 30.9.2015. године и могу рећи да је на почетку овог периода у свим судовима у Србији било нерешено 2.848.268 предмета, да је у наведеном периоду решено 1.417.556 предмета и да је на крају остало нерешено 2.956.645 предмета. Напоменуо бих да је у овом периоду у свим судовима у Србији укупно било у раду 4.375.447 предмета.

Што се тиче судова опште надлежности, а то су Врховни касациони суд, апелациони судови, виши судови и основни судови на почетку овог периода било је нерешено 2.299.092 предмета, а да је на карају остало нерешено 2.272.515 предмета, што значи да је за преко 100% савладаван прилив, док је у судовима посебне надлежности на почетку овог периода било нерешено 549.176 предмета, а на крају 674.130 предмета, што упућује на закључак да ти судови нису савладавали прилив. Напоменуо бих да су сви апелациони судови савладавали прилив, а да је најбоље резултате показао Апелациони суд у Београду са савладавањем прилива од 112,85%. Што се тиче савладавања прилива виших судова према апелационим подручјима ту се истиче подручје Апелационог суда у Новом Саду које је савладавало прилив 101,87%, подручја Апелационог суда у Београду 94,75%, Апелационог суда у Крагујевцу 90,07% и Апелационог суда

у Нишу 85,33%. Што се тиче савладавања прилива основних судова према апелационим подручјима најбоље резултате је показало подручје Апелационог суда у Новом Саду са 114,34% савладавања прилива, затим подручје Апелационог суда у Крагујевцу са 105,25%, затим Београд са 102,55% и подручје Апелационог суда у Нишу са 91,19%.

Наведени подаци по мом мишљењу упућују на несумњив закључак да су судови тј. судије у Србији добро радиле, мада се када се детаљно погледају резултати рада свих судова појединачно уочавају велике диспропорције у погледу броја примљених предмета и у погледу решених предмета, а што је већ вишедеценијски проблем, који је по мом мишљењу донекле ублажен новом мрежом судова.

Међутим, што је по мом мишљењу забрињавајуће то је чињеница да су у кривичној материји судови показали веома лоше резултате. Наиме, просек решавања виших судова у кривичној материји је 2,51 предмет, а у истој материји у основним судовима је 11,73 предмета што је далеко испод норме која је прописана Правилником о вредновању рада судија и председника судова, чиме се посебно мора позабавити Врховни касациони суд и Високи савет судства и пронаћи узроке оваквих резултата с обзиром на чињеницу да је у вишим судовима остало нерешено 2.825 предмета, а у основним судовима 38.290 предмета, у тој материји. То говори да су судије имале довољан број предмета у раду и да су морали постићи далеко боље резултате.

Слична ситуација је и у парници где је рецимо просек решавања предмета у материји "П" - 21,80 предмета, у материји "П1" - 10,71 предмет и у материји "П2" -10,99 предмета, а остало је нерешено на десетине хиљада предмета у тим материјама.

Поменути подаци потврђују стару изреку да је статистика збир нетачних података, јер с једне стране судије и судови савладавају прилив, а с друге стране не испуњава се норма прописана Правилником, а та норма није ништа већа него раније оријентациона норма која је важила до доношења овог Правилника.

Због тога, по мом мишљењу, у наредном периоду морамо поклонити већу пажњу обукама и едукацији судија, посебно основних судова.

С друге стране, морамо се сложити и са тим да је на резултате рада судова у великој мери утицала обустава рада адвоката и на жалост, још незавршена миграција предмета: обустава рада адвоката која је трајала до

краја јануара 2015. године и за то време је одлаган велики број суђења, мимо воље судства, а као последицу имамо незадовољне грађане, а сада и очекиван повећан прилив предмета у судовима који суде у другом степену.

О проблему нетачне статистике и неокончања миграције предмета након формирања нове мреже судова 1.1.2014. године се говори већ дужи период. Врховни касациони суд је надлежним институцијама указивао на озбиљност овог проблема и последице које се очекују његовим неотклањањем. Нажалост овај проблем је и данас присутан, иако представља основ за правилну анализу резултата рада судова, те и остварење постављених циљева у погледу смањења броја старих предмета у судовима предвиђених Јединственим програмом решавања старих предмета. Због свега тога, са овог места још једном упућујем апел, али и изражавам наду да ћемо ускоро имати исправљен, тачан и уређен систем статистичког извештавања.

Што се тиче поменутог програма решавања старих предмета посебно оних у кривици старијих од пет година и у парници старијих од десет година могу рећи да је 1.1.2015. године у свим основним судовима предмета старијих од пет година у кривичној материји било 3.495 предмета, 30.9.2015. године 2.654 предмета, а у грађанској материји предмета старијих од десет година на почетку године је било 12.766 предмета, а 30.9.2015. године 12.695 предмета. Што се тиче виших судова у Републици Србији на почетку године у кривичној материји таквих предмета је било 1.121, сада 459, док је у грађанској материји број нерешених предмета старијих од 10 година повећан са 571 на 792. У Управном суду број нерешених старих предмета је повећан тако да их сада има 2.442 у односу на 1.236 на почетку године, а у привредним судовима на почетку године предмета старијих од пет година било је 194, а сада 181. Посебно је симптоматично у привредном судству да је број предмета старијих од пет година на почетку године било 1.516 а сада 7.456.

Наведени подаци упућују на закључак да се у кривичној материји програм решавања старих предмета испуњава, али истовремено се мора поставити и питање колико би ти резултати били бољи да су судије кривичари радили у пуном капацитету, тј. да су испуњавали предвиђене норме.

Дакле, судије и запослени у правосуђу морају обављати свој посао на начин који је у складу са успостављеним и усвојеним етичким и професионалним стандардима.

Од судова се очекује не само да буду независни у раду, да поступају једнако према свима, да подржавају владавину права и штите људска права, већ и да буду ефикасни у свом раду. Грађани морају да се увере да су закони и они који их примењују, судови и судије, независни, праведни и ефикасни у поступању у сваком тренутку.

Грађани са правом очекују да поступајући судија има велико и професионално знање. Стога, одговоран рад судија, стручност у раду, посвећеност и марљивост у поступању представљају предуслове за успешно обављање судијске функције и за изградњу поверења јавности у наш рад. Неефикасан рад, код грађана може с правом да изазива сумњу у стручност, а та сумња због неефикасног рада временом прераста и у сумњу на корупцију, чиме се још више губи поверење у судство и у нас судије као личности.

С тим у вези велика је одговорност и на председницима судова чија је дужност не само да се старају о законитости рада суда већ и о његовој ефикасности. Приликом годишњих обилазака и контрола нижестепених судова уочено је да се у веома малом броју предмета налазе налози или сугестије за брже решавање предмета, а ја сам на једном од прошлих саветовања рекао да је Препорука Комитета савета Европе у тачки 69. да дисциплински поступак може да уследи ако судија не обавља своје дужности ефикасно и правилно. Стога и у том смислу морамо уложити напор и као што захтевамо независност, самосталност, сталност, непокретност и поштовање начела да судија не може да одговара за своје мишљење и глас у суђењу, морамо јасно и отворено рећи колегама који се у свом раду не понашају ефикасно и правилно и у складу са судијским кодексом, да не заслужују да носе часно име ове професије - судија.

С тим у вези бих напоменуо и да је Врховни касациони суд, једноставно речено затрпан разноразним извештајима о обиласцима судова. У тим извештајима се само констатује стање, евидентирају неправилности, а готово ни у једном извештају нема препорука нити налога које мере треба предузети и у којим роковима ради отклањања неправилности.

То у наредном периоду морамо исправити и када се врши наредна контрола и обилазак суда, погледати претходни извештај и утврдити да ли је поступано по налозима или препорученим мерама.

У јулу ове године почео је да се примењује Правилник о критеријумима, мерилима, поступку и органима за вредновање рада судија и

председника судова и у току је образовање комисије за вредновање рада судија и председника судова.

Нажалост, судије нису показале велику заинтересованост да се ангажују у поступку вредновања свог рада. Јавном позиву Високог савета судства да се пријаве за Комисије за вредновање одговорило је свега седам судова.

Да ли је ово одраз неприхватања института вредновања од стране судија, како је то прописано Законом о судијама да се мора спровести, или неразумевање сврхе вредновања, и поред тога што поступак вредновања рада судија и председника судова није директно повезан са дисциплинским поступком нити дисциплинским мерама против судија, већ је сврха предложених решења напредовање судија, њихово усавршавање и унапређење стручности и оспособљености, подстицање судија и председника судова у остваривању најбољих резултата рада, одржавање и јачање поверења и јавности у рад судија и судова и напредовање у каријери, како је то предвиђено у члану 2. Правилника.

Када је реч о дисциплинској одговорности судија и председника судова у 2015. години одлуком Дисциплинске комисије Високог савета судства, као првостепеног органа и Високог савета судства као другостепеног органа, окончано је девет поступака, а у два случаја правноснажном одлуком разрешене су две судије због учињеног тешког дисциплинског прекршаја.

На овом месту нужно је рећи да је за статус судија од значај и спровођење поступка за предлагање кандидата за изборне чланове Високог савета судства из реда судија, и то за све судове, осим за апелационе.

Одлуку о отпочињању поступка предлагања кандидата донео сам 05.10.2015. године, а изборна комисија Високог савета судства организује и спроводи поступак. Са овог места Вас позивам да у поступку предлагања кандидата, предлажете најбоље судије из својих редова. Најбољих по својим личним, интелектуалним, моралним и стручним особинама, јер само такви ће моћи да одговоре изазовима који нас очекују, и буду гаранти независности судства, што је једна од најважнијих Уставом загарантованих функција Високог савета судства. На тај начин нећемо поновити грешке из прошлости, већ ћемо направити јасну дистинкцију од истих.

Дакле, пред нама је напоран рад. Посебно имајући у виду да је наша држава донела суштинску одлуку кандидатуре за чланство у Европској унији. Очекује нас усклађивање домаћег законодавства и судског система са европским стандардима, што је и наша европска будућност, то су и легитимна очекивања грађана, а што је предвиђено у поглављу 23. На том путу, има простора за напредак, за унапређење судијског рада, за лично залагање у јачању владавине права и заштите људских права и слобода. Има простора за одговорнији, ефикаснији и транспарентнији рад. Наш стратешки документ за усклађивање са правним токовима Европске уније је Национална стратегија за реформу правосуђа 2013. до 2018. године, са Акционим планом за њено спровођење, у коме су Високи савет судства и Врховни касациони суд оцењени као носиоци активности са роковима за предузимање тих активности.

Међутим, то никако не значи да сте и Ви искључени из тог процеса.

Напротив, са овог места Вас све позивам да се у тај процес укључите и својим радом допринесете што бржем, не само отварању већ и затварању поглавља 23. То је наш заједнички посао. Није то посао само Високог савета судства и Врховног касационог суда, већ свих нас и стога Вас позивам још једанпут да узмете учешће у том процесу и дате пуни допринос пре свега својим ефикасним радом. Никаквих примедби неће бити уколико испунимо Јединствени програм решавања старих предмета, уједначимо судску праксу, уредимо нашу статистику и аналитику. Носиоци тог посла сте Ви, тј. сви ми заједно. Нико од нас не тражи неке надљудске напоре. Потребно је само да будемо успешнији, само то баш мало нам недостаје. Желим да то својим радом и ако хоћете и аплаузом потврдите да је ово мало што нам недостаје, да можемо и хоћемо.

Следећи изазов о коме ћу говорити је велики број закона чије доношење врло често буде исхитрено, а то њихова примена врло брзо покаже. Такви закони доносе проблеме онима који их примењују, нама судијама, код грађана изазива несигурност, а све то доводи до неповерења у судство и даље у сопствену државу, што свима нама није и не сме бити циљ. Судство није усамљено у оваквом сагледавању начина доношења закона. У том смислу наводим и запажања из Функционалне анализе: "лош квалитет закона у Србији изазива читав низ проблема у судовима". Она је види у недовољној прецизности у састављању закона, преклапању и противречности, постојање рупа у закону, доношења великог броја закона без прет-

ходне анализе и са ограниченом анализом или учешћем актера одговорним за имплементацију ових закона, док Народна скупштина рутински усваја законе по хитном поступку.

То сигурно утиче и на рад судства. Наиме, овакав квалитет законодавства рефлектује се на квалитет у обради предмета, доношењу одлука, јер многе судије одлажу своје одлуке, недоследно примењују законе, а тиме настају и проблеми недоследне судске праксе. Све ово нас наводи на закључак да квалитет услуга не може у таквим условима бити задовољавајући.

Шта ми ту можемо учинити, како обављати своју функцију, а да судски систем не буде угрожен, не изгуби свој идентитет?

Ја Вашу снагу видим у жељи за едукацијама, обукама, ради Ваше надградње стицањем нових знања, а резултате у квалитетним одлукама. Врховни касациони суд подржава организовање најразноврснијих едукација и обука, пратећи измене процесних и материјалних закона, али и новине које подржавају остваривање стандарда из Поглавља 23. са посебним акцентом на примену Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода и судске праксе Европског суда за људска права. Досадашње едукације и обуке похађале су судије и судијски помоћници свих судова које је обезбедила Правосудна академија, али истакао бих велики значај страних донатора и невладиних организација које су несебично пружале подршку у обезбеђењу средстава, ментора, предавача, организованих судијских посета. Ја лично, наредни корак у организовању ових обука видим у повезивању наученог и онога што се дешава у пракси и изналажењу механизама за остваривање те везе.

Своје излагање бих на крају посветио и Врховном касационом суду, јер он то као организатор свакако заслужује. Нема у овој жељи ничег другог, но обавезе да свима Вама представим најважније активности које успешно носе судије и сви запослени у том суду. У њиховом раду нема само интензивног ангажовања, већ жеље да се превазиђу затворености, отворе нови путеви једног модерног и успешног судства.

Врховни касациони суд је у последњих годину дана решио велики број, да кажем недоумица које су изазивале позорност јавности. Набројаћу само неке од њих:

- Застарелост потраживања паркинг услуга као посебног вида комуналних услуга;

- Поменути правни став: "да ће се спровођење извршења код субјеката приватизације у реструктурирању наставити, тј. неће прекидати, а прекинути поступци наставити и окончати";

- Питање застарелости права на накнаду штете одговорном лицу када је штета проузрокована кривичним делом. Ово питање је решено после одлуке Уставног суда, што значи да је ВКС у овом и не само у овом већ бројним случајевима испоштовао став Уставног суда и тиме допринео правној сигурности грађана;

- Одлука везана за сменски рад,

- Правни став везан за надлежност Привредног суда у Београду за спорове о интелектуалним правима иницирани тужбама поднетим осталим привредним судовима у Републици Србији пре 1.1.2014. године;

- Питање грађанскопроцесног права везано за месну надлежност у поступку изрицања новчане казне у извршном поступку;

- Закључак да се извршење не може одредити и спровести на непокретности у јавној својини на којој извршни дужник има само право коришћења;

- Правно схватање да у споровима мале вредности вишеструко укидање истоврсних пресуда није дозвољено и многи други, о којима ће више бити речи на грађанској секцији.

Врховни касациони суд је посебно био ангажован у погледу надлежности изван суђења. Судије тог суда су биле ангажоване у вези спровођења Јединственог програма решавања старих предмета, Плана уједначавања судске праксе где су предузете многе активности и одржани састанци са представницима апелационих судова и судијским помоћницима одељења судске праксе. Такође је одржан семинар за судијске помоћнике одељења судске праксе Врховног касационог суда, Уставног суда, Привредног апелационог суда и апелационих судова. Издата је публикација заштите права на суђење у разумном року у судском поступку.

Ово је само део активности које су се одвијале у последњих годину дана и оправдано очекујемо да ће их и у наредном периоду бити све више. Наиме, мало пре поменути Акциони план за Поглавље 23. установљава обавезу да ће се од судова од отварања поглавља до самог уласка у Европску унију, када год се десило, тражити више, тражити боље: за почетак стати-

стичко извештавање, у складу са европским стандардима, у коју сврху ће Врховни касациони суд до краја текуће године дефинисати категорије, индикаторе и динамику статистичког извештавања, стварање и одржавање различитих електронских база, пре свих база судских одлука. План је да Врховни касациони суд постојећу базу своје судске праксе прошири базом апелационих судова до краја ове године, а да у току следеће она буде обогаћена и одлукама свих судова републичког ранга, а потом и виших судова, ово пре свега уз подршку Министарства правде при Амбасади Сједињених Америчких Држава у Београду, уз чију подршку је и приведен крају Нацрт Приручника за судије кривичаре познатији као "Бенџ бук".

Како се изазови европске интеграције не би посматрали само кроз призму обавеза, Врховни касациони суд ће следеће године у ово време наградити најуспешније судове у следећим категоријама:

- највећи проценат решених старих предмета;

- највећи број решених предмета по судији;

- најбољи квалитет суђења, односно највећи проценат потврђених одлука или најмање укинутих одлука;

- највећи број извршених одлука или најмањи неизвршених;

- највећи проценат наплате судске таксе.

С тим у вези наградићемо и најбоље судије, по свим нивоима и местима, а критеријум биће квантитет и квалитет, збирно.

Услове ових конкурса објавићемо и доставити свим судовима непосредно по завршетку саветовања.

На овом месту желим да истакнем да нам је важно да домаће институције активно учествују у бројним облицима међународне сарадње у области правосуђа, као што су Комитет Савета Европе за ефикасност правосуђа, Консултативно веће европских судија, Европска мрежа правосудних савета, Регионална конференција регулаторних независних правосудних тела.

Само кроз сарадњу са, или активним учешћем у раду ових тела, можемо да идемо напред. Опште прихваћена начела правосудног система садржана у релевантним међународним документима, треба да буду саставни део наших докумената и да их препознајемо као своје.

Мало је од наведених активности Врховног касационог суда, и прошлих и будућих, па и овог саветовања, било могуће спровести без свеобухватне подршке међународне заједнице: међународних организација, амбасада и других донатора. Уз ризик да некога заборавим поменућу: Делегацију Европске уније у Београду, Мисију ОЕБС-а у Србији, Савет Европе, Мултидонаторски поверенички фонд који нам је у сарадњи са Светском банком обезбедио три консултанта, USAID-а и Пројекта за реформу правосуђа и одговорну власт Амбасаде Сједињених Америчких Држава, Амбасаде Краљевине Холандије, Норвешке, Немачке организације за техничку сарадњу (GIZ). У протеклој години та помоћ је заиста одговарала и потребама и захтевима Врховног касационог суда. У наредној, будући да су наше обавезе сложеније и веће очекујем тешњу и садржајнију сарадњу – сарадњу која нас води заједничком циљу: стварању услова и подизању стандарда за независно, одговорно и ефикасно судство.

На крају желим да са Вама поделим нека своја размишљања, а наиме да сам мишљења да је стара Аристотелова изрека да је право разум ослобођен од страсти у неку руку превазиђена. Мишљења сам да је страст кључни састојак живота и за праксу права. Са страшћу, храброшћу и са јаком самосвешћу закорачујемо у свет, а ја бих додао у борбу са старим предметима и неуједначеном судском праксом и изазовима које пред нас ставља Акциони план за Поглавље 23. Само са таквим осећањима и појачаним знањем можемо створити боље судство, бољу Србију по мери наших грађана, и нас самих, а то заслужујемо.

И сасвим на крају, желим нам да данашњи и наредна два дана саветовања буду успешна, али сам уверен да то пре свега зависи од нас самих, имајући у виду изабране теме, говорнике и панелисте. Убеђен сам да можемо научити пуно једни од других и допринети да овогодишњи судијски дани буду успешни и да допринесу новим стеченим знањима!

Хвала на пажњи.

ОПШТА СЕДНИЦА

АНАЛИЗА РАДА СУДОВА ОПШТЕ И ПОСЕБНЕ НАДЛЕЖНОСТИ ЗА 2015. ГОДИНУ

за извештајни период 01.01 – 31.12.2015. године

Надлежност судова уређена је законом, стварна првенствено Законом о уређењу судова, а стварна и месна, и процесним законима. Према стварној надлежности направљена је разлика у оквиру судова опште надлежности на основне, више, апелационе и Врховни касациони суд, а у оквиру судова посебне надлежности на привредне и Привредни апелациони, прекршајне и Прекршајни апелациони и Управни суд.

Законом о уређењу судова прописано је да у одређеним врстама правних ствари поступа само одређени суд. Прецизирање суда који поступа и у одређеним врстама правних ствари у којима не поступају други стварно надлежни судови учињено је у Закону о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава.

У свим судовима у Републици Србији на почетку 2015. године било је укупно **2.837.468** нерешених предмета, у току извештајног периода примљено је **2.136.483** предмета, тако да је укупан број предмета у раду био је **4.973.951**. У току 2015. године решено је **2.087.332** предмета, а остало је нерешено **2.886.619** предмета.

Из наведених података се види да судови нису савладали прилив, мада су решили у 2015. години већи број предмета од броја предмета решених у току 2014. године за 294.120 предмета. У односу на укупно у раду, судови су 2015. године решили 331.349 предмета више него у 2014. години.

Ако се укупни резултати рада свих судова пореде са 2014. годином уочава се да су судови у 2015. години примили ≈ 18% више предмета, да су имали у раду ≈ 7,14% више предмета и да су решили ≈ 16,40% више предмета. На крају извештајног периода остало им је нерешено ≈ 1,30% више предмета у односу на крај 2014. године.

АНАЛИЗА РАДА СУДОВА ОПШТЕ НАДЛЕЖНОСТИ

У судовима опште надлежности у току 2015. године укупан број предмета у раду био је **3.460.257** предмета, примљено је **1.171.965** предмета, решено **1.265.029** предмета, а остало је нерешено **2.195.228** предмета, од тога **1.690.553** старих предмета према датуму иницијалног акта.

ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД

Надлежност Врховног касационог суда установљена је са почетком рада суда од 2010. године, проширена у материји заштите права на суђење у разумном року, изменама и допунама Закона о уређењу судова, са применом од 22. маја 2014. године до 31. децембра 2015. године.

Врховни касациони суд је био надлежан да одлучује у суђењу:

- о ванредним правним средствима изјављеним на одлуке судова Републике Србије и у другим стварима одређеним законом,
- о сукобу надлежности између судова, ако за одлучивање није надлежан други суд,
- и о преношењу надлежности ради лакшег вођења поступка или других важних разлога.

Надлежност Врховног касационог суда изван суђења била је да:

- обезбеђује јединствену судску примену права и једнакост странака у судским поступцима;
- разматра примену закона и других прописа и рад судова;
- именује судије Уставног суда;
- даје мишљење о кандидату за председника Врховног касационог суда
- и врши друге надлежности одређене законом.

Врховни касациони суд је одлучивао о заштити права на суђење у разумном року:

- у првом степену, о захтеву за заштиту права на суђење у разумном року ако се захтев односи на поступак који је у току пред Привредним апелационим судом, Прекршајним апелационим судом или Управним судом и
- о жалбама против решења о захтеву за заштиту права на суђење у разумном року донетог од стране нижестепених судова.

На почетку овог извештајног периода је било укупно **3.582** нерешена предмета на нивоу целог суда, и то: **2.595** предмета у грађанској материји, **175** предмета у управној материји, **229** предмета у кривичној материји и у материји заштите права на суђење у разумном року **583** нерешених предмета. У овом извештајном периоду примљено је укупно **20.842** предмета, и то **14.171** предмет грађанске материје, **1.018** предмета управне материје, **1.539** предмета кривичне материје и **4.114** предмета заштите права на суђење у разумном року. Укупно је решено **19.109** предмета, од чега **13.207** предмета грађанске материје, **976** предмета управне материје, **1.526** предмета кривичне материје и **3.400** предмета заштите права на суђење у разумном року, тако да је остало у раду као нерешено укупно **5.315** предмета, од чега **3.559** предмета грађанске материје, **217** предмета управне материје, **242** предмета кривичне материје и **1.297** предмета заштите права на суђење у разумном року.

Проценат укупно решених предмета у све четири материје у Врховном касационом суду је **78,24%**, од чега је проценат решених предмета у грађанској материји **78,77%**, у управној материји **81,81%**, у кривичној материји **86,31%** и **72,39%** у материји заштите права на суђење у разумном року. Мериторно је решено **30,38%** у све четири материје на нивоу целог суда, односно у грађанској материји **14,72%**, у управној материји **30,33%**, у кривичној **35,45%** и у заштити права на суђење у разумном року **88,94%**.

Просечно је решено **51,09** предмета по судији у свим одељењима - на нивоу целог суда. Тај просек у Грађанском одељењу у грађанској материји износи **66,70** предмета, од чега је у радној материји **9,92** предмета а у привредној материји **12,32** предмета. У Специјализованом већу за управну материју просечно је решено **44,36** предмета, у Кривичном одељењу **9,91**, а у Одељењу за суђење у разумном року **9,37** предмета.

Просечно мериторно решених на нивоу целог суда било је **15,52** предмета по судији. Тај просек у Грађанском одељењу, у грађанској материји износи **9,82** предмета, од чега у радној материји **4,37** предмета, а у привредној материји **6,45** предмета. У Специјализованом већу за управну материју просечно мериторно је решено **13,45** предмета. Просек мериторно решених предмета по судији, у Кривичном одељењу је **3,51** предмета. Просек мериторно решених предмета по судији у Одељењу за суђење у разумном року је **8,33** предмета.

ГРАЂАНСКО ОДЕЉЕЊЕ

У Грађанском одељењу Врховног касационог суда, у периоду од 01.01. до 31.12.2015. године, било је распоређено 20 судија, и то у грађанској материји 18 судија и двоје судија у специјализованом већу за управну материју.

Раду Одељења у наведеном периоду допринели су судијски помоћници – саветници Врховног касационог суда, и секретар Одељења. У Одељењу је распоређено 32 саветника, и то 22 саветника у седам већа, пет саветника у припремном одељењу, четири у судској пракси, и секретар одељења.

У овом извештајном периоду у Грађанском одељењу је **решено укупно 14.183 предмета**, од чега у грађанској материји **13.207** предмета, а у управној материји **976** предмета. На крају извештајног периода остало је у раду, као **нерешено, укупно 3.776** предмета, од чега **3.559** у грађанској материји и **217** у управној материји.

Од укупног броја од **3.776** нерешених предмета, у грађанској материји (од **3.559** предмета) на крају извештајног периода број неизвеђаних предмета био је **2.541**, а у управној материји (од **217** предмета) неизвеђаних предмета било је **177**.

ГРАЂАНСКА МАТЕРИЈА

Проценат **укупно решених** предмета у односу на укупан број предмета у раду у грађанској материји је **78,77%**, а савладавање прилива је **93,20%**. Од броја укупно решених предмета у грађанској материји – **13.207** предмета, по ванредним правним лековима је решено **4.640** предмета, а од тога **мериторно** је решено **1.691** предмет, што представља **36,44%**, а **одбацивањем** правног лека или на други начин је решено **2.949** предмета, **односно 63,56%**, док су преосталих **8.567** предмети делегације, сукоба надлежности и одлуке по жалбама на решења апелационих судова.

Просечно решено предмета по судији у овом одељењу, у свим врстама предмета је 66.70. **Просечно мериторно решених** предмета по судији је 9,82 предмета (укупан број мериторно решених предмета дели се са бројем судија и са 11 месеци).

Посматрано по врсти предмета:

1) Предметима **Рев (ревизија)** је било задужено 18 судија. На почетку извештајног периода је било нерешених 836 предмета, а током

истог је примљено у рад 2.502 предмета, па је у раду било укупно 3.338 предмета. Од тога је решено 2.087 предмета, од чега доношењем мериторних одлука 615 предмета, а на други начин или одбацивањем правног лека 1.472 предмета, тако да је остало нерешено 1.251 предмет. Проценат решених Рев предмета је 62,52%, од чега мериторно решених 29,47%, а одбацивањем правног лека или на други начин 70,53%.

Просек решених предмета по судији у овој материји је 10,54 предмета, а просек мериторно решених предмета по судији је 3,11.

2) Предметима **Рев2 (ревизија у радним споровима)**, било је задужено 18 судија. На почетку извештајног периода било је нерешених 939 предмета, примљено је у овом извештајном периоду 2.543 предмета, тако да је укупно у раду било 3.482 предмета. Од тога је решено 1.964 предмета, од чега доношењем мериторних одлука 866, а одбацивањем правног лека или на други начин 1.098 предмета. Проценат решених Рев2 предмета је 56,40%, од чега мериторно решених 44,09%, а одбацивањем правног лека или на други начин 55,91%.

Просек решених предмета по судији у овој материји је 9,92 предмета, а просек мериторно решених предмета по судији је 4,37.

3) Предметима **Рев1 (по одлукама Уставног суда донетим по уставним жалбама**), било је задужено 18 судија. На почетку извештајног периода било је нерешених 38 предмета, а у овом периоду је примљено 24, тако да је укупно у раду било 62 предмета. Решено је 45 предмета, од тога 38 мериторно, а остало је нерешено 17 предмета. Проценат решених предмета ове Рев1 материје је 72,58%, а проценат мериторно решених је 84,44%.

Просек решених предмета по судији у овој материји је 0,23 предмета, а просек мериторно решених предмета по судији је 0,19.

4) На почетку извештајног периода било је нерешених 158 предмета **Прев (ревизија у привредној материји**), а у истом периоду је примљено 411 предмета, тако да је укупно било у раду 569 предмета. Поступало је двоје судија. Решен је 271 предмет, од чега доношењем мериторних одлука 142, а одбацивањем или на други начин 129 предмета. Проценат решених Прев предмета је 47,63%, а од чега је мериторно решених 52,40%, а решених одбацивањем или на други начин 47,60%.

Просек решених предмета по судији у овој материји је 12,32 предмета, а просек мериторно решених предмета по судији је 6,45.

5) На почетку извештајног периода био је нерешен 1 предмет **Гзз (захтев за заштиту законитости Републичког јавног тужиоца).** У овом периоду је примљен 1 предмет, тако да је укупно у раду било 2 предмета. Од тог броја је решен 1 предмет. Проценат решених предмета из ове материје је 50,00%.

Просек решених предмета по судији у овој материји је 0,09 предмета.

6) Предметима **Гзз1 (захтев за заштиту законитости странке)** било је задужено 18 судија. На почетку извештајног периода било је 58 предмета, а у истом је примљено 128 предмета, тако да је у раду било укупно 186 предмета. Од тога је решено 162 предмета, од чега доношењем мериторне одлуке 13, а одбацивањем или на други начин 149 предмета. Проценат решених предмета из ове Гзз1 материје је 87,10%, од чега је мериторно решених 8,02%, а одбацивањем или на други начин 91,98%.

Просек решених предмета по судији у овој материји је 0,82 предмета, а просек мериторно решених предмета по судији је 0,07.

7) На почетку извештајног периода било је нерешено 3 предмета **Пзз (захтев за заштиту законитости Републичког јавног тужиоца у привредној материји),** а у истом периоду је примљено 3 предмета, тако да је укупно у раду било 6 предмета. Од тога је решено 5 предмета. Проценат решених Пзз предмета је 83,33%, од чега је мериторно решених 60,00%.

Просек решених предмета по судији у овој материји је 0,23 предмета.

8) На почетку извештајног периода било је нерешених 8 предмета **Пзз1 (захтев за заштиту законитости странке у привредној материји**), а примљено је 15 предмета, тако да је укупно у раду било 23 предмета. Решено је 20 предмета и то доношењем мериторне одлуке 10, а одбацивањем или на други начин 10 предмета. Проценат решених предмета из ове материје је 86,96% од чега је мериторно решених 50,00%.

Просек решених предмета по судији у овој материји је 0,91 предмет, а просек мериторно решених је 0,45 предмета.

9) Предметима **Спп (спорна правна питања)** било је задужено 18 судија. На почетку извештајног периода било је нерешених 2 предмета, а у овом периоду је примљено 23 предмета, тако да је укупно у раду било

25 предмета. Од тога је решено укупно 15 предмета, а остало је нерешено 10 предмета. Проценат решених предмета из ове материје је 60,00%.

Просек решених предмета по судији у овој материји је 0,08.

10) Предметима **Р1 (сукоб надлежности)** било је задужено 18 судија. На почетку извештајног периода било је нерешено 298 предмета, а у истом је примљено 867 предмета, тако да је у раду било укупно 1.165 предмета, од чега је решено 905. Проценат решених предмета из ове материје је 77,68%.

Просек решених предмета по судији у овој материји је 4,57.

11) На почетку извештајног периода било је нерешених 54 предмета **Р (одређивање другог стварно надлежног суда**), а примљено је 7.123 предмета, тако да је у раду било укупно 7.177 предмета, од чега је решено 7.150. Проценат решених предмета из ове Р материје је 99,62%.

У току маја и јуна месеца 2015. године све судије Грађанског и Кривичног одељења Врховног касационог суда, одлучујући о предлогу за преношење месне надлежности Вишег суда у Новом Саду (1.894 предмета) и Вишег суда у Београду (5.000 предмета), делегирали су укупно 6.894 предмета у 21 виши суд.

12) На почетку извештајног периода био је нерешен 21 предмет **Гзп (захтев за преиспитивање правноснажне пресуде),** а у истом периоду је примљено 73 предмета, тако да је укупно у раду било 94 предмета. Од тога је решено 77 предмета и то доношењем мериторне одлуке 2 предмета, а одбацивањем правног лека или на други начин 75. Проценат решених Гзп предмета је 81,91%, од чега је мериторно решених 2,60%.

Просек решених предмета по судији у овој материји је 0,39 предмета.

13) На почетку извештајног периода било је нерешено 4 предмета **Пзп (захтев за преиспитивање правноснажне пресуде у привредној материји)**, а у истом периоду је примљено 6 предмета, тако да је укупно у раду било 10 предмета. Од тога је решено 8 предмета од чега доношењем мериторне одлуке 2 предмета, а одбацивањем правног лека или на други начин 6. Проценат решених Пзп предмета је 80,00%, од чега је мериторно решених 25%.

Просек решених предмета по судији у овој материји је 0,36.

14) Предметима **Рж (жалба на решење апелационог суда)** било је задужено 18 судија. На почетку извештајног периода било је нерешено 167 предмета, а у истом је примљен 441 предмет, тако да је у раду било укупно 608 предмета, од чега је решен 481. Проценат решених предмета из ове материје је 79,11%, од чега је мериторно решено 49,06%.

Просек решених предмета по судији у овој материји је 2,43.

15) На почетку извештајног периода било је нерешено 8 предмета **Прж (жалба на решење у привредној материји)**, а у истом периоду је примљено 11 предмета, тако да је укупно у раду било 19 предмета. Од тога је решено 16 предмета од чега доношењем мериторне одлуке 6 предмета, а одбацивањем правног лека или на други начин 10. Проценат решених Прж предмета је 84,21%, од чега је мериторно решених 37,50%.

Просек решених предмета по судији у овој материји је 0,73.

16) У 2015. години у Грађанском одељењу је примљен 651 поднесак који је заведен у уписник **Рс.** Из претходне године пренето је 17. Поступљено је по 656 поднесака, а у раду је остало 12.

УПРАВНА МАТЕРИЈА

Проценат **укупно решених** предмета у управној материји је **81,81%**, а савладавање прилива је **95,87%**. Од укупно решених предмета у овој материји **976**, по ванредним правним лековима решено је **890** од чега мериторно **296** предмета, односно **33,26%**.

Просечно решено предмета по судији у овој материји, у свим врстама предмета је 44,36 предмета, а просечно мериторно решених по судији је 13,45 предмета.

Посматрано по врсти предмета:

1) Предметима **Уж (жалба)** било је задужено двоје судија. На почетку извештајног периода је било 4 нерешена предмета, а примљено је 16 предмета, тако да је укупно у раду било 20 предмета, од чега је решено 19 предмета и то на други начин или одбацивањем правног лека. Проценат решених Уж предмета је 95,00%.

Просек решених предмета по судији у овој материји је 0,86.

2) Предметима **Узз (захтев за заштиту законитости)** је био задужен један судија. На почетку извештајног периода био је нерешен један предмет, примљен је 1 предмет. Оба су решена и то одбацивањем или на други начин. Проценат решених предмета Узз је 100,00%.

Просек решених предмета по судији у овој материји је 0,18.

3) Предметима **Узп (захтев за преиспитивање судске одлуке)** било је задужено двоје судија. На почетку извештајног периода је било 138 нерешених предмета, а у овом периоду је примљено 869 предмета, тако да је у раду било укупно 1.007 предмета, од чега је решено 816 предмета. Од тога је доношењем мериторне одлуке решено 268 предмета, а одбацивањем или на други начин 548 предмета. Проценат решених предмета Узп је 81,03%, од чега мериторно решених 32,84%, а решених одбацивањем или на други начин 67,16%.

Просек решених предмета по судији у овој материји је 37,09 предмета, а просек мериторно решених предмета је 12,18.

4) Предметима **Узп1 (захтев за преиспитивање судске одлуке по одлукама Уставног суда донетим по уставним жалбама)** било је задужено двоје судија. На почетку извештајног периода био је нерешен 1 предмет, а у овом периоду примљено је 7 предмета. Решено је 7 предмета доношењем мериторне одлуке. Проценат решених предмета Узп1 је 87,50%.

Просек решених предмета по судији у овој материји је 0,32 предмета.

5) Предметима **Ур (други управни предмети)** било је задужено двоје судија. На почетку извештајног периода било је нерешено 9 предмета, а примљено је 45 предмета, тако да је у раду било укупно 54 предмета, од чега је решено 48 предмета. Проценат решених Ур предмета је 88,89%.

Просек решених предмета по судији у овој материји је 2,18.

6) Предметима **Ус (сукоб надлежности)** је био задужен 1 судија. На почетку извештајног периода било је нерешено 14 предмета, а примљено је у овом периоду 35 предмета, тако да је у раду било укупно 49 предмета. Од тога је решено 38 предмета. Проценат решених предмета Ус је 77,55%.

Просек решених предмета по судији у овој материји је 3,45.

7) Предметима **Прзп (захтев за преиспитивање правноснажних пресуда прекршајног суда)** било је задужено двоје судија. На почетку извештајног периода није било нерешених предмета, а у истом је примље-

но 6 предмета. Решено је 5 предмета одбацивањем или на други начин. Проценат решених предмета Прзп је 83,33%.

Просек решених предмета по судији у овој материји је 0,23.

8) Предметима **Прзз (захтев за заштиту законитости у прекршајним предметима)** било је задужено двоје судија. На почетку извештајног периода било је нерешено 8 предмета, а у истом је примљено 39 предмета, па је у раду било укупно 47 предмета, од чега је решен 41. Од тога је мериторно одлучено у 21 предмету, а одбацивањем или на други начин у 20 предмета. Проценат решених предмета из материје Прзз је 87,23%, од чега је мериторно решено 51,22%, а одбацивањем или на други начин 48,78%.

Просек решених предмета по судији у овој материји је 1,86, а просек мериторно решених предмета по судији је 0,95.

Грађанско одељење је у току 2015. године одржало 12 седница, при чему су друга и девета седница одржане у два дана. На седницама су разматрана бројна спорна правна питања обрађена рефератима судија у поступцима решавања спорних правних питања (15 предмета Спп), питања везана за функционисање и рад одељења, извештаји о раду суда. Усвојено је шест правних ставова, четири правна закључка, већи број радних закључака и утврђено је 12 сентенци.

На седницама Грађанског одељења, ради уједначавања судске праксе, разматрани су правни ставови апелационих судова, и то: седница од 03.03.2015. године је верификовала 11 правних ставова разматраних на заједничким састанцима апелационих судова. Седница одржана 18.06.2015. године прихватила је правно схватање усвојено на заједничкој седници апелационих судова и усвојила правни став поводом иницијативе са састанка апелационих судова. Седница Грађанског одељења одржана 08.12.2015. године, на основу реферата судија, разматрала је четири правна схватања апелационих судова (три су прихваћена и усвојен је један правни став).

Правни ставови, закључци, сентенце и изјашњења Грађанског одељења о правним ставовима апелационих судова, објављени су на интернет презентацији суда.

Ради обезбеђивања јединствене судске примене права и уједначавања судске праксе одржани су састанци са представницима апелационих судова и Привредног апелационог суда на којима су разматрана спорна

правна питања и проблеми решавања старих предмета, и то 20. марта (Сремски Карловци), 19. јуна (Ниш), 25. септембра (Крагујевац) и 11. децембра 2015. године (Београд).

Судије Грађанског одељења су учествовале у раду Годишњег саветовања судија Републике Србије, које је одржано у организацији Врховног касационог суда у Врњачкој Бањи. Реферати судија, изложени на Годишњем саветовању судија, објављени су у Билтену Врховног касационог суда бр. 3/15.

КРИВИЧНО ОДЕЉЕЊЕ

У Кривичном одељењу Врховног касационог суда током 2015. године било је 14 судија распоређених у три већа. У раду овог одељења учествовало је 15 саветника и то један у припремном одељењу, а два саветника у одељењу судске праксе и секретар одељења, док су остали саветници распоређени у већима.

На почетку извештајног периода у Кривичном одељењу је било нерешено 229 предмета (Кзз, Кд, Кс и Кр) из претходне године. Од 21.05.2014. године, и у току 2015. године, Врховни касациони суд је надлежан и за суђење у разумном року (Р4 к, Рж к и Рж Кп).

У овом извештајном периоду примљено је укупно **1.539** нових предмета (Кзз, КззП, Кзз Пр, Кзз В, Кд, Кс, Кр, Кзз ОК, Кзз Рз), тако да је укупно у раду било **1.768** предмета. Од тога је решено **1.526** предмета свих врста, а остало је нерешено **242** предмета. Од укупно решених предмета мериторно је решен **541** предмет, а одбачајем или на други начин решено је **808** предмета, док је предмета сукоба надлежности и делегације (Кд и Кс) решено **211** предмета. Проценат укупно решених предмета у Кривичном одељењу је 86,31%, мериторно је решено је 35,45 %, а одбачајем и на други начин 52,95 %.

Просечно месечно решених предмета по судији у кривичној материји, по свим врстама предмета је 9,91 предмет, просек мериторно решених предмета на годишњем нивоу по судији је 38,64.

Посматрано по врсти предмета:

1) Предметима **Кзз** (захтев за заштиту законитости подигнути против правноснажних одлука нижих судова) било је задужено 14 судија. На

почетку извештајног периода је било 195 предмета, а примљено је у овом извештајном периоду 1.207 Кзз предмета. Од тога је решено 1.196 Кзз предмета, од чега је доношењем мериторне одлуке решено 501 предмет, а одбачајем или на други начин 695 предмета. Проценат решених предмета Кзз је 85,31 % од чега је мериторно решено 41,89 %, а одбачајем или на други начин 58,11 %.

Просек месечно решених предмета по судији у овој материји је 7,77 предмета, а просек мериторно решених по судији је 3,25.

2) Предметима **Кзз П** (захтев за заштиту законитости подигнути против правноснажних одлука привредних судова) било је задужено пет судија. На почетку извештајног периода је био један предмет, а у овом извештајном периоду је примљено пет предмета, укупно шест предмета у раду. Од тога је решено пет предмета, један мериторно и четири предмета одбачајем. Проценат укупно решених предмета Кзз П је 83,33 %.

3) Предметима **Кзз В** (захтев за заштиту законитости подигнут против одлука Врховног касационог суда) био је задужен један судија. На почетку извештајног периода није било ових предмета, а у овом извештајном периоду је примљен један предмет, који је решен одбачајем. Проценат укупно решених предмета Кзз В је 100 %.

4) Предметима **Кзз Пр** (захтев за заштиту законитости против прекршајних одлука) било је задужено 14 судија. На почетку извештајног периода није било нерешених предмета, а у истом периоду је примљен 51 предмет, од чега је решено 48 предмета. Проценат решених предмета је 94,12 %, а проценат мериторно решених је 52,08 %.

5) Предметима **Кд** (делегација или преношење надлежности) било је задужено 14 судија. На почетку извештајног периода је било 20 нерешених предмета, а у истом периоду је примљено 178 предмета, тако да је укупно у раду било 198 предмета, од чега је решено 177 предмета и то делегацијом 151 предмет, а одбачајем или на други начин 26 предмета. Проценат решених предмета је 89,39 %.

Просек месечно решених предмета по судији у овој материји је 1,15.

6) Предметима **Кс** (сукоб надлежности између судова) било је задужено 14 судија. На почетку извештајног периода су била четири нерешена предмета, а примљено је 33 предмета. Решено је 34 предмета. Проценат решених предмета је 91,89 %.

Просек месечно решених предмета по судији у овој материји је 0,22 предмета.

7) Предметима **Кр** (кривично разно) било је задужено 14 судија. На почетку извештајног периода су била четири нерешена предмета, а примљено је 23 предмета, тако да је укупан број ових предмета у раду био 27, а решено је 26 предмета. Проценат решених предмета је 96,30 %.

Просек месечно решених предмета по судији у овој материји је 0,17 предмета.

8) Предмета **Кр ОК и Кр Рз** (кривично разно, организовани криминал и ратни злочини) није било у овом извештајном периоду.

9) Предметима **Кзз ОК** (захтев за заштиту законитости у предметима организованог криминала) било је задужено 14 судија. На почетку извештајног периода је било четири нерешена предмета, а примљено је 38 предмета. Од тога је решено 35 предмета и то доношењем мериторне одлуке 12, а одбачајем или на други начин 23 предмета. Проценат решених предмета Кзз ОК је 83,33 %, од чега је мериторно решено 34,29 %, а одбачајем или на други начин 65,71 %.

Просек месечно решених предмета по судији у овој материји је 0,23 предмета, а просек мериторно решених по судији је 0,08 предмета.

10) Предметима **Кзз Рз** (захтев за заштиту законитости у предметима ратних злочина) било је задужено троје судија. На почетку извештајног периода је био један нерешен предмета, а примљена су три предмета. Од тога је решено четири предмета и то два предмета доношењем мериторне одлуке, а одбачајем и на други начин два предмета. Проценат решених предмета Кзз Рз је 100 %, а мериторно решених 50 %, а одбачајем или на други начин 50 %.

Просек месечно решених предмета по судији у овој материји је 0,12 а просек мериторно решених по судији је 0,06 предмета.

11) Предметима **Крс** (други поднесци у кривичној материји) задужен је секретар Кривичног одељења. На почетку извештајног периода је било 150 нерешена предмета, а примљено је 1146 нових, тако да је укупно у раду било 1296 предмета, од чега је решено 1147, што представља 88,50 %, док у осталим предметима у којима је поступано, судови нису доставили тражене списе.

Кривично одељење је одржало 15 седница на којима су усвојена два правна схватања и утврђена једна сентенца. На седницама одељења је разматрано функционисање одељења, месечни, периодични и годишњи извештај о раду овог одељења, спорна правна питања и реферати судија и саветника из судске праксе везано за одређена спорна правна питања и примену новог ЗКП, што је објављено у Билтену Врховног касационог суда број 1/15.

Ради извршавања законске обавезе обезбеђивања јединствене примене права и уједначавања судске праксе одржани су састанци са представницима апелационих судова у Новом Саду (27.03.2015. године), у Београду (30.06.2015. године), у Нишу (02.10.2015. године) и Крагујевцу (04.12.2015. године), и у вези тога Врховни касациони суд је припремио одговоре на десет питања око којих апелациони судови нису постигли сагласност.

Судије Кривичног одељења су учествовале у раду Годишњег саветовања судија Републике Србије, које је одржано у организацији Врховног касационог суда у Врњачкој Бањи, а троје судија је израдило реферате које су излагали на овом саветовању који су објављени у Билтену Врховног касационог суда број 2/15.

ОДЕЉЕЊЕ ЗА ЗАШТИТУ ПРАВА НА СУЂЕЊЕ У РАЗУМНОМ РОКУ

Законом о уређењу судова у правни систем Републике Србије 2014. године уведено је правно средство којим се штити Уставом гарантовано право грађана на правну заштиту у разумном року (члан 32. став 1. Устава) и конвенцијско право из Европске конвенције о људским правима (члан 6. Конвенције) која је након ратификације у Скупштини постала саставни део правног поретка Републике Србије и непосредно се примењује у смислу члана 16. став 2. Устава.

Ово правно средство Законом о уређењу судова је регулисано са свега три члана (8а, 8б, 8в) којима се омогућава странкама подношење захтева за заштиту права на суђење у разумном року, обраћањем непосредно вишем суду уз могућност тражења накнаде у случају повреде тог права. Прописана је хитност поступка и сходна примена одредаба којима се уређује ванпарнични поступак.

Одредбе Закона о уређењу судова (8а, 8б, 8в) примењивале су се од 22.05.2014. до 31.12.2015. године, с тим да се на одлучивање и надлежност у овој материји, од 01.01.2016. године примењују одредбе Закона о заштити права на суђење у разумном року.

У материји разумног рока, у периоду од 01.01.2015. године до 31.12.2015. године, поступало је 33 судија и у Одељењу је било распоређено 38 судијских помоћника. На почетку извештајног периода у одељењу је било 583 нерешена предмета. До краја године примљено је још 4.114 предмета (од тога 4.034 нова предмета), тако да је у раду било 4.697 предмета. Укупно је решено 3.400 предмета (од тога на други начин 376 предмета), а у раду је остало још 1.297 предмета. Међу нерешеним предметима је и 158 предмета, који су отправљени у судску праксу али нису прегледани до 31.12.2015. године. Статистичким извештајем нису исказани Р1 предмети (сукоби надлежности у материји разумног рока), а према евиденцији судске праксе урађено је 84 предмета. Наиме, у статистичком извештају о раду Одељења за заштиту права на суђење у разумном року посебно се не исказују сукоби надлежности у овој материји, већ се у оквиру статистичког извештаја за Грађанско одељење дају подаци о свим Р1 предметима.

Проценат укупно решених предмета у односу на укупан број предмета у раду је 72,39%. Мериторно је решено 3.024 предмета, што представља 88,94%, а на други начин 376 предмета, што представља 11,06 %.

Анализа по материјама:

1) Предметима **Р4 к** било је задужено 13 судија. На почетку извештајног периода било је 7 нерешених предмета, до краја године примљено је 18 нових предмета, што је укупно 25 предмета. Решено је 22 предмета, и то на мериторан начин 6 предмета, а на други начин 16 предмета, тако да је остало нерешено 3 предмета. Проценат решених Р4 к предмета је 88%. Мериторно је решено 27,28%, а на други начин 72,72% предмета. Савладаност прилива је 122,22%.

Просек решених предмета по судији у овој материји је 0,15 предмета, а просек мериторно решених предмета по судији је 0,041 предмета.

2) Предметима **Р4 кп** било је задужено 2 судија. На почетку извештајног периода није било нерешених предмета, до краја године примљено је 2 нова предмета. На другу начин је решен 1 предмет и у раду је

остао још 1 предмет. Проценат решених Р4 кп предмета је 50%. Мериторно је решено 100% предмета. Савладаност прилива је 50%.

Просек решених предмета по судији у овој материји је 0,05 предмета.

3) Предметима **Р4 г** било је задужено 18 судија. На почетку извештајног периода било је 57 нерешених предмета, до краја године примљено је 239 нових предмета, што је укупно 296 предмета. Решено је 217 предмета, и то на мериторан начин 130 предмета, а на други начин 87 предмета, тако да је остало нерешено 79 предмета. Проценат решених Р4 г предмета је 73,31%. Мериторно је решено 59,90%, а на други начин 40,10% предмета. Савладаност прилива је 90,79%.

Просек решених предмета по судији у овој материји је 1,10 предмета, а просек мериторно решених предмета по судији је 0,65 предмета.

4) Предметима **Р4 гп** било је задужено 3 судија. На почетку извештајног периода било је нерешених 10 предмета, до краја године примљено је 40 предмета, што је укупно 50 предмета. Решено је 37 предмета, и то на мериторан начин 19 предмета, а на други начин 18 предмета, тако да је остало нерешено 13 предмета. Проценат решених Р4 гп предмета је 74 %. Мериторно је решено 51,35%, а на други начин 48,65% предмета. Савладаност прилива је 92,50%.

Просек решених предмета по судији у овој материји је 1,12 предмета, а просек мериторно решених предмета по судији је 0,57 предмета.

5) Предметима **Р4** у било је задужено 2 судија. На почетку извештајног периода било је нерешених 11 предмета, до краја године примљено је 92 предмета, што је укупно 103 предмета. Решено је 83 предмета, и то на мериторан начин 59 предмета, а на други начин 24 предмета, тако да је остало нерешено 20 предмета. Проценат решених Р4 у предмета је 80,58 %. Мериторно је решено 71,08%, а на други начин 28,92% предмета. Савладаност прилива је 90,22%.

Просек решених предмета по судији у овој материји је 3,77 предмета, а просек мериторно решених предмета по судији је 2,68 предмета.

6) Предметима **Р4 р** било је задужено 18 судија. На почетку извештајног периода било је нерешених 67 предмета, до краја године примљено је 327 предмета, што је укупно 394 предмета. Решено је 206 предмета, и то на мериторан начин 141 предмет, а на други начин 65 предмета, тако

да је остало нерешено 188 предмета. Проценат решених Р4 р предмета је 52,28 %. Мериторно је решено 68,44%, а на други начин 31,56% предмета. Савладаност прилива је 63,00%.

Просек решених предмета по судији у овој материји је 1,04 предмета, а просек мериторно решених предмета по судији је 0,71 предмета.

7) Предметима **Р4 уп** било је задужено 2 судија. На почетку извештајног периода није било нерешених предмета, до краја године примљено је 2 предмета. Решена су оба предмета, и то један на мериторан начин а преостали на други начин. Проценат решених Р4 уп предмета је 100 %. Мериторно је решено 50%, а на други начин 50% предмета. Савладаност прилива је 100%.

Просек решених предмета по судији у овој материји је 0,09 предмет, а просек мериторно решених предмета по судији је 0,45 предмета.

8) Предметима **Рж к** било је задужено 13 судија. На почетку извештајног периода било је нерешених 30 предмета, до краја године примљено је 203 предмета, што је укупно 233 предмета. Решено је 192 предмета, и то на мериторан начин 175 предмета, а на други начин 17 предмета, тако да је остало нерешено 41 предмет. Проценат решених Рж к предмета је 82,40 %. Мериторно је решено 91,14%, а на други начин 8,86% предмета. Савладаност прилива је 94,58%.

Просек решених предмета по судији у овој материји је 1,34 предмета, а просек мериторно решених предмета по судији је 1,22 предмета.

9) Предметима **Рж кп** било је задужено 13 судија. На почетку извештајног периода није било нерешених предмета, до краја године примљено је 13 предмета. Решено је 7 предмета на мериторан начин, тако да је остало нерешено 6 предмета. Проценат решених Рж кп предмета је 53,85 %. Мериторно је решено 100% предмета. Савладаност прилива је 53,85%.

Просек решених предмета по судији у овој материји је 0,05 предмета, сви предмети су решени на мериторан начин.

10) Предметима **Рж г** било је задужено 18 судија. На почетку извештајног периода било је нерешених 345 предмета, до краја године примљено је 2.102 предмета, што је укупно 2.447 предмета. Решено је 1.781 предмет, и то на мериторан начин 1.661 предмет, а на други начин 120 предмета, тако да је остало нерешено 666 предмета. Проценат решених Р4

р предмета је 72,78 %. Мериторно је решено 93,26%, а на други начин 6,74% предмета. Савладаност прилива је 84,73%.

Просек решених предмета по судији у овој материји је 8,99 предмета, а просек мериторно решених предмета по судији је 8,38 предмета.

11) Предметима **Рж гп** било је задужено 3 судија. На почетку извештајног периода било је нерешених 16 предмета, до краја године примљено је 781 предмет, што је укупно 797 предмета. Решено је 616 предмета, и то на мериторан начин 602 предмета, а на други начин 14 предмета, тако да је остало нерешено 181 предмет. Проценат решених Рж гп предмета је 77,29 %. Мериторно је решено 97,72%, а на други начин 2,28% предмета. Савладаност прилива је 78,87%.

Просек решених предмета по судији у овој материји је 18,67 предмета, а просек мериторно решених предмета по судији је 18,24 предмета.

12) Предметима **Рж уп** било је задужено 2 судија. На почетку извештајног периода било је нерешених 11 предмета, до краја године примљено је 10 предмета, што је укупно 21 предмет. Решено је 16 предмета, и то на мериторан начин 13 предмета, а на други начин 3 предмета, тако да је остало нерешено 5 предмета. Проценат решених Рж уп предмета је 76,19 %. Мериторно је решено 81,25%, а на други начин 18,75% предмета. Савладаност прилива је 160%.

Просек решених предмета по судији у овој материји је 0,73 предмета, а просек мериторно решених предмета по судији је 0,59 предмета.

13) Предметима **Рж р** је било задужено 16 судија. На почетку извештајног периода било је нерешених 29 предмета, до краја године примљено је 285 предмета, што је укупно 314 предмет. Решено је 220 предмета, и то на мериторан начин 210 предмета, а на други начин 10 предмета, тако да је остало нерешено 94 предмета. Проценат решених Рж р предмета је 70,06 %. Мериторно је решено 95,45%, а на други начин 4,55% предмета. Савладаност прилива је 77,19%.

Просек решених предмета по судији у овој материји је 1,25 предмета, а просек мериторно решених предмета по судији је 1,19 предмета.

Посматрано на нивоу свих материја просечно је по судији решено 9,37 предмета.

Структура предмета у раду:

Посматрано по материјама највише је у раду било Рж г предмета (2.447). Ти предмети су чинили 52,09% укупног броја предмета (4.697). Затим следе Рж гп предмети (797) са учешћем од 16,96%, а након њих све остале материје са учешћем мањим од десет процената и то: Р4 р (394) са 8,38%, Рж р (314) са 6,68%, Р4 г (296) са 6,30%, Рж к (233) са 4,96%, Р4 у (103) са 2,19%, Р4 гп (50) са 1,06%, Р4 к (25) са 0,53%, Рж уп (21) са 0,4%, Рж кп (13) са 0,27% и Р4 кп и Р4 уп са по два предмета односно 0,067%.

Структура решених предмета:

Посматрано по материјама највише је решено Рж г предмета (1.781). Ти предмети су чинили 52,38% укупног броја решених предмета (3.400). Затим следе Рж гп предмети (616) са учешћем од 18,11%, а након њих све остале материје са учешћем мањим од десет процената и то: Рж р (220) са 6,47%, Р4 г (217) са 6,38%, Р4 р (206) са 6,05%, Рж к (192) са 5,64%, Р4 у (83) са 2,44%, Р4 гп (37) са 1,08%, Р4 к (22) са 0,64%, Рж уп (16) са 0,04%, Рж кп (7) са 0,02% и Р4 кп (1) и Р4 уп (2) односно са 0,005%.

ОДЕЉЕЊЕ СУДСКЕ ПРАКСЕ

Одељење судске праксе одржало је седницу Одељења 12.03.2015, на којој су разматрана актуелна и значајна питања везана за рад Одељења, као и даље активности у вези рада других одељења у суду.

ЗАКЉУЧЦИ О РАДУ ВРХОВНОГ КАСАЦИОНОГ СУДА

Анализом резултата рада на нивоу целог Врховног касационог суда у посматраном извештајном периоду у односу на резултате рада из претходне године, а на основу статистичких података, може се констатовати да је у суду у односу на претходни извештајни период пријем предмета већи за 127,51% (у 2015. години примљено је 20.842 а у 2014. години 9.161 предмет). Укупно у раду било је у 2015. години више предмета за 122,48% (24.424 у 2015. према 10.978), а проценат укупно решених предмета у 2015. години у односу на претходну годину у суду био је већи за 158,37% (19.109 према 7.396 предмета). Ипак, истиче се чињеница да је

проценат мериторно решених предмета у току 2015. године мањи (30,38%) у односу на 2014. годину (40,56%).

Поређењем резултата рада Грађанског одељења у грађанској материји у овом извештајном периоду у односу на резултате рада из претходне године, а на основу статистичких података може се констатовати да је у грађанској материји у односу на претходни извештајни период пријем предмета већи за 142,07% (у 2015. години 14.171 предмета а у 2014. години био је 5.854). Укупно у раду било је више предмета за 123,81% (16.766 предмета у 2015. години према 7.491), а проценат укупно решених предмета у 2015. години у односу на претходну годину у овој материји већи је за 169,75% (13.207 предмета у 2015. према 4.896 у 2014.). Ипак, мериторно решених у 2015. години је 14,72% а у 2014. години 39,01%. Већи прилив предмета и више предмета у раду у 2015. години, као и мањег броја мериторно решених предмета, резултат су великог броја предмета сукоба надлежности и одређивања другог стварно надлежног суда (7.990).

У управној материји у 2015. години прилив предмета је био већи за 80,50% у односу на претходну годину (у 2015. години 1.018 предмета а у 2014. години био је 564), у раду је било 75,70% више предмета (у 2015. години 1.193 предмета а у 2014. години био је 679) а решено је 93,65% више предмета (у 2015. години 976 предмета а у 2014. години био је 504). С обзиром на чињеницу да је на крају овог извештајног периода у овој материји остало нерешено више 24% у односу на претходну годину (217 предмета у 2015. години према 175), може се рећи да су резултати рада у овој материји бољи имајући у виду претходни извештајни период, посебно имајући у виду чињеницу да је Специјализовано веће за управну материју радило у току целог извештајног периода у непотпуном саставу (две судије) и да су судије у овом већу поступале и у материји заштите права на суђење у разумном року.

У Кривичном одељењу у овом извештајном периоду прилив предмета је мањи за 5,65% (1.539 предмета у 2015. години према 1.626 у 2014) тако да је у раду било мање 4,55% предмета (1.768 предмету према 1.691 предмета у 2014). Већи је проценат решених предмета у односу на претходну годину и то за 4,37% (1.526 предмета у 2015. години према 1.462), док је мериторном одлуком решено 1,29% мање предмета у односу на претходну годину (541 предмет у 2015. години према 548). Већи проценат решених предмета говори о одличним резултатима у овој материји.

У Одељењу за суђење у разумном року, које је почело са радом 22.05.2014. године, примљено је у 2015. години 4.114 предмета (1.117 предмета у 2014. години), укупно је решено 3.400 (534 предмета у 2014), од тога мериторно 3.024 (392 предмета у 2014) а остало је у раду 1.297 (583 предмета у 2014), тако да је проценат решених предмета 72,39%, од чега је мериторно решено 88,94% предмета.

Посматрано свеобухватно и упоредно у односу на резултате из претходног извештајног периода, резултати рада Врховног касационог суда су веома успешни, јер је на нивоу суда савладавање прилива износило 91,69%.

ОПШТА СЕДНИЦА

У извештајном периоду одржано је пет општих седница на којима су разматрана бројна питања и донете одлуке из надлежности Опште седнице, међу којима се издвајају:

- на седници одржаној 15.01.2015. године на функцију судије Врховног касационог суда ступио је новоизабрани судија;
- на седници одржаној 12.03.2015. године разматран је рад судова у 2014. години, на основу детаљне анализе која садржи извештај о раду Врховног касационог суда, анализу рада свих судова и комплетну статистику о раду свих судова у Републици Србији. Усвојена је анализа са предлогом закључака, која је затим представљена на конференцији за штампу и објављена на интернет страници суда.
- у току 2015. године Општа седница Врховног касационог суда се на више седница изјашњавала односно давала мишљење о судијама непосредно нижих судова и о судијским помоћницима овог суда, који су били кандидати за судије;
- у току 2015. године годишњи распоред послова судија је делимично измењен односно допуњен само једном, због ступања на функцију судије који је изабран за судију Врховног касационог суда;
- на седници одржаној 26.10.2015. године Општа седница је предложила кандидата за изборног члана Високог савета судства из реда судија Врховног касационог суда, у вези избора нових чланова Високог савета судства из реда судија и предложила кандидате за председника и чланове Комисија, за спровођење поступка вредновања и утврђивања оцене рада судија и председника и, за одлучивање о

приговорима судија и председника судова на поступак вредновања и оцену рада;

- на Општој седници одржаној 11.12.2015. године председник суда утврдио је Годишњи распоред послова судија за 2016. годину и Годишњи распоред послова судијских помоћника за 2016. годину, који су објављени и на интернет страници овог суда.

Усвојеном анализом резултата рада Врховног касационог суда, и свих других судова, за 2014. годину, са закључцима, у односу на резултате рада и статистичке податке из претходне године, констатовало се да је у Врховном касационом суду (у односу на претходни извештајни период) пријем предмета мањи за 20,64 %, да је укупно у раду било мање предмета за 16,59%, да је проценат укупно решених предмета у 2014. години у односу на претходну годину у суду био мањи за 35,26% , али да је проценат мериторно решених предмета у току 2014. године за 64,56% већи у односу на 2013. годину. У вези анализе рада на нивоу свих судова, наведено је да за правилну и потпуну анализу нису довољни само статистички подаци, већ треба посматрати и промене процесних закона везано за измене надлежности (део надлежности апелационих судова прешао је на више судове...), увођење новог правног средства којим се штити уставом гарантовано право грађана на правну заштиту у разумном року, као и да је готово немогуће вршити упоредну анализу у односу на претходни извештајни период (на 2013. годину) јер је од 01.01.2014. године установљена нова мрежа судова, која је у сваком случају успорила рад судова у јануару и фебруару 2014. године, с обзиром да је било је нужно образовати новоформиране судове и извршити миграцију предмета. Поменут је и проблем у раду судова проистекао из одлуке Адвокатске коморе Србије да најмање четири месеца адвокати не учествују у суђењу (септембар – децембар 2014. године и неколико дана у јуну 2014. године), што је онемогућавало судове да раде 2014. године у пуном капацитету, а види се из резултата судова који су били најмање "погођени" неучествовањем адвоката у суђењу, јер је у тим судовима значајно смањен број старих предмета. Усвојен је закључак да су судови, односно судије у извештајном периоду добро радиле и уложиле максималан напор како би се смањио број заосталих нерешених предмета, посебно старих, у односу на околности у којима су радили.

РАД СУДСКЕ УПРАВЕ

КОЛЕГИЈУМ

У току овог извештајног периода одржано је **седам** седница Колегијума, као саветодавног тела председника Врховног касационог суда, на којима су разматрана важна организациона питања, извештаји о раду суда, судских одељења, извештаји о обављеним редовним контролама рада апелационих и судова републичког ранга и сва друга питања од значаја за функционисање и усклађеност рада у суду.

МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА: ПОСЕТЕ ВРХОВНОМ КАСАЦИОНОМ СУДУ И СТУДИЈСКЕ ПОСЕТЕ ПРЕДСЕДНИКА ВРХОВНОГ КАСАЦИОНОГ СУДА

Врховни касациони суд је и у 2015. години наставио са успостављањем и ширењем међународне сарадње и контаката са међународним – светским, европским и регионалним представницима институција и организација. Успостављена је и унапређивана сарадња са највишим судским инстанцама других држава. Сарадња се одвијала и кроз конференције, округле столове, семинаре, тренинге и друге скупове организоване у земљи и иностранству. Издвајају се следеће посете:

- посета амбасадора Народне Републике Кине (20.03.2015);
- посета амбасадора Велике Британије (21.04.2015);
- посета Делегације Врховног суда и Министарства правде Републике Мађарске (25.06.2015);
- посета Делегације Асоцијације правника Руске Федерације (26.10.2015);
- посета Делегације Међународне комисије правника (27.10.2015);
- посета Делегације Врховног народног суда Народне Републике Кине (од 27. до 30.10.2015);
- посета Делегације Међународне уније нотара (18.11.2015).

Од студијских посета председника, издвајају се:

- председник Врховног касационог суда и Високог савета судства, присуствовао је у Бриселу, 10. фебруара 2015. године, представљању Функционалне анализе правосуђа у Републици Србији;

- боравио је од 19. до 22. маја 2015. у Стразбуру, у посети ЕСЉП;
- учествовао је на конференцији "Актуелна питања унапређења кривичног поступка-искуства Узбекистана и иностранa праксa", која је одржана 15. и 16. септембра 2015. године у граду Самарканд у Узбекистану;
- Делегација Републике Србије, коју је предводио председник Врховног касационог суда, у организацији Канцеларије сталног правног саветника Министарства правде САД при Амбасади САД у Београду, боравила је у САД-у од 31. октобра до 7. новембра 2015;
- Председник суда и судије Врховног касационог суда, боравиле су 23. и 24. новембра 2015. године у студијској посети Високом судском и тужилачком савету Босне и Херцеговине;
- Председник суда и судије Врховног касационог суда, боравиле су 4. и 5. децембра 2015. године у студијској посети Врховном суду и Министарству правде Републике Словеније.

ПРОЈЕКТИ ВРХОВНОГ КАСАЦИОНОГ СУДА У 2015. ГОДИНИ

У 2015. године неки од започетих пројеката из претходног извештајног периода, су и даље били у току, што ће детаљније бити наведено у активностима у вези: решавања старих предмета, уједначавања судске праксе и Годишњег саветовања судија. Поред тих, настављено је са пројектима у вези израде текста Benchbook-a (Приручника за примену новог Законика о кривичном поступку и тужилачке истраге) и увођења аудио опреме у судницама судова у РС.

РАДНИ САСТАНЦИ СА ПРЕДСЕДНИЦИМА СУДОВА

Заједнички састанак председника Врховног касационог суда са председницима свих судова опште и посебне надлежности одржан је 16.10.2015. године на Годишњем саветовању судија у Врњачкој Бањи. У радном председништву поред председника Врховног касационог суда, били су и његови заменици. На састанку су критички разматрани резултати рада судова за првих девет месеци-деветомесечни извештај о раду судова (од 01.01.2015. до 30.09.2015. године) и многа актуелна питања и проблеми у судству. Наглашено је да у наредном периоду треба још већу пажњу посветити уједначавању судске праксе и решавању старих предмета.

Првом делу састанка је присуствовао министар правде који је подсетио да Министарство правде има надлежност у односу на правосудни буџет и да је рок за преузимање тих послова од стране Високог савета судства продужен на месец јун 2016. године. Указао је на неодрживост финансијског система и недовољну финансијску контролу у трошењу буџетских средстава.

У оквиру другог дела састанка, председници судова су присуствовали презентацијама, прво, Laurencea T. Vettera, директора Пројекта JRGA (у оквиру USAID-a), који је представио SIPRES - Пројекат за реформу правосуђа и одговорну власт, чија ће се анализа очекиваних резултата примењивати у прекршајним судовима од 01. јануара 2016. године, затим је Kevin Michael Moore, главни судија Јужног округа држава Флорида, представио Приручник за судије у њиховом раду и искуства америчких судија, судија Sylvan Sobel, је такође представио Приручник за судије, али само првостепених судова. О уједначавању судске праксе и публикацији са истим називом говорила је Ивана Рамадановић, испред Мисије ОЕБС-а у Србији, а о предстојећим обавезама председника судова у вези примене Закона о заштити права на суђење у разумном року, излагала је председник Одељења за заштиту права на суђење у разумном року у Врховном касационом суду.

САРАДЊА СА ДРУГИМ ОРГАНИМА, УСТАНОВАМА И ИНСТИТУЦИЈАМА

Односи суда и органа државне управе и у овом извештајном периоду су се заснивали на правима и дужностима одређеним Уставом, законима и другим општим актима. За судове је посебно значајна сарадња са Министарством правде.

У контактима са овим министарством, председник суда се залагао да се свим судовима обезбеде адекватни смештајни услови и опрема, да се услови рада судија и судског особља максимално побољшају, како би се странкама омогућила ефикаснија заштита у судским поступцима и остваривање права пред судовима.

Настављена је сарадња између Правног факултета Универзитета у Београду и Врховног касационог суда, према Споразуму.

Остварена је сарадња са Правосудном академијом, а судије овог суда учествовале су у обуци судија и полазника почетне обуке.

ОПШТА АКТА И ВАЖНИ СТРАТЕШКИ ДОКУМЕНТИ

Председник суда је у 2015. години донео:

- Правилник о поступку унутрашњег узбуњивања у Врховном касационом суду Су I-1 265/15 од 01.12.2015. године;
- Стратешки план интерне ревизије у Врховном касационом суду за период 2016 – 2018. година Су I-1 274/15 од 17.12.2015. године;
- Годишњи план интерне ревизије за период 01.01.2016- 31.12.2016. године Су I-1 275/15 од 17.12.2015. године.

РАД ПО ПРЕДСТАВКАМА И ПРИТУЖБАМА

У 2015. години у суду је примљено 675 притужби, а једна је пренета из 2014. године. Поступљено је по свим притужбама. У односу на 2014. годину, у 2015. години примљено је 98 притужби мање, а на рад Врховног касационог суда 16 притужби више. Основни разлог повећања броја притужби на рад Врховног касационог суду може се наћи у чињеници да је повећан прилив предмета у Врховном касационом суду, те да је почетком примене члана 8а до 8в Закона о уређењу судова (мај 2014. године) проширена надлежност Врховног касационог суда.

На рад Врховног касационог суда странке су поднеле 65 притужби. У 19 предмета странке су биле незадовољне одлукама Врховног касационог суда, 42 притужбе су поднете због дужине трајања поступка пред Врховним касационим судом, 2 притужбе су се односиле на рад управе, а 2 на рад писарнице. У предметима у којима је поднета притужба због дужине трајања поступка, у већини случајева била је донета одлука и списи предмета заједно са писаним отправцима одлуке отпремљени из Врховног касационог суда. У питању су предмети из грађанске материје, у којима се одлука Врховног касационог суда доставља првостепеном суду преко другостепеног суда, а обавезу достављања одлуке странкама има првостепени суд. У шест предмета притужба је прослеђена судији известиоцу, односно председнику Грађанског одељења као ургенција, у циљу убрзања окончања поступка.

У извештајном периоду Служба председника суда извршила је анализу око 90% притужби које су достављене председнику Врховног касационог суда. Разлози подношења притужбе се и даље могу сврстати у две веће групе: незадовољство странке донетом одлуком и дужином трајања поступка. У предметима у којима је утврђена основаност притужбе, најчешћи разлог је дужина трајања поступка, како првостепеног тако и другостепеног поступка - поступка по жалби. Председници судова се у својим извештајима благовремено изјашњавају о наводима притужби, и у претежном делу са детаљним описом свих предузетих радњи. Поступци у предметима у којима је утврђена основаност притужбе се прате до њиховог окончања, а подносиоци притужбе обавештавају.

Врховни касациони суд на основу овлашћења из Закона о уређењу судова прати даљи ток поступка решавања предмета, односно поступања у предметима на којима се основана притужба односи.

Врховни касациони суд је, на основу овлашћења из Закона о уређењу судова, пратио даљи ток поступака решавања предмета, односно поступање судије у предмету на који се основана притужба односи.

ЈАВНОСТ РАДА СУДА

У 2015. години, Врховни касациони суд је наставио да информише јавност о раду - објављивањем саопштења, одржавањем конференција за медије, одговорима на питања и захтеве новинара, преко интернет странице Суда, издавањем Билтена, давањем информација од јавног значаја, објављивањем Информатора о раду.

ПОСТУПАЊЕ ПО ЗАХТЕВИМА ЗА СЛОБОДАН ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА ОД ЈАВНОГ ЗНАЧАЈА

У Врховном касационом суду, одлуком председника суда, овлашћени за поступање по захтевима за слободан приступ информацијама од јавног значаја су секретари Кривичног и Грађанског одељења.

Врховном касационом суду је у току 2015. године поднето 68 захтева за слободан приступ информацијама од јавног значаја и то: 54 захтева поднели су грађани, 3 захтева поднета су од стране медија, 4 захтева

невладине организације и друга удружења грађана, и остали (адвокати, установе) 7 захтева.

Од поднетих 68 захтева, до 31.12.2015. године, одговорено је на 63 захтева.

Удовољено је тражењима из 60 захтева, у 3 случаја захтевима није удовољено.

Већи број захтева поднет је од стране истог лица.

На захтеве тражилаца информација одговорено је у законском року.

По захтевима тражилаца, којима је удовољено, дате су информације које су се већином односиле на:

- издавање копија одлука Врховног суда Србије и Врховног касационог суда и обавештење о предметима којима је протекао рок чувања у архиви;
- утврђена правна схватања и ставове Врховног суда Србије и Врховног касационог суда;
- податке о поступању по притужбама и мерама које су предузете;
- доставу података о датуму пријема правног лека у Врховни касациони суд и датуму доношења одлуке;
- кретање предмета у суду;
- обавештење о предметима који се не налазе у овом суду, са упутством о обраћању надлежном суду.

Захтеви којима није удовољено, углавном су се односили на тражење:

- информација које су већ добијене;
- одлука и информација о предметима који се не налазе у овом суду;
- или одлука за које тражилац информације није навео ознаку и број предмета, већ само врсту материје и евентуално закон примењен у одлуци.

У одређеним случајевима подносиоци су обавештени да се тражена информација не сматра информацијом од јавног значаја у смислу члана 2. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја.

У току 2015. године поднета су два захтева за остваривање права и заштите права лица по Закону о заштити података о личности. Захтеви се односе на достављање фотокопија одлука. У оба случаја је удовољено захтевима.

У току 2015. године није евидентирана ниједна тужба због непоступања по захтеву, одбијања или одбацивања захтева.

Накнада за остваривање права на приступ информацијама од јавног значаја није наплаћивана.

БИЛТЕН СУДСКЕ ПРАКСЕ

У току 2015. године Врховни касациони суд објавио је **три** броја Билтена судске праксе:

Настављајући традицију Врховни касациони суд, поред редовног садржаја, објавио је у мају и одговоре на спорна правна питања из кривичне материје које је утврдило Кривично одељење Врховног касационог суда и ставове утврђене у поступку уједначавања судске праксе према Плану активности Врховног касационог суда у циљу уједначавања судске праксе. Ради попуњавања правних празнина у поступку заштите права на суђење у разумном року објављена су и правна схватања и сентенце које је утврдило Одељење за заштиту права на суђење у разумном року Врховног касационог суда што треба да допринесе уједначеном поступању судова у примени Закона о уређењу судова у овој области и спречи доношење различитих одлука судова (Билтен 1/2015);

У октобру поводом Годишњег саветовања судија Републике Србије у Врњачкој Бањи, објављен је тематски Билтен са стручним радовима: уводним рефератима и саопштењима излаганим на округлим столовима из области казненог права: кривичне, прекршајне и управне материје (Билтен 2/2015), и из грађанског права (Билтен 3/2015).

ПУБЛИКАЦИЈЕ ВРХОВНОГ КАСАЦИОНОГ СУДА

У току 2015. године Врховни касациони суд је приредио три публикације:

"Уједначавање судске праксе - изазови и могућа решења" – аутори ове публикације су Драгомир Милојевић, Снежана Андрејевић, Веско Крстајић, издавач је Мисија ОЕБС-а Србији. Ставови изречени у овој публикацији припадају искључиво ауторима и не представљају нужно званичан став Мисије ОЕБС-а Србији.

"Заштита права на суђење у разумном року у судском поступку" и "Заштита права на суђење у разумном року у судском поступку, друго измењено и допуњено издање". Ове публикације су приређене у оквиру пројекта "Подршка судства у Србији у примени Европске конвенције о људским правима", који финансира Краљевина Норвешка, а примењује Савет Европе. Мишљења изнета у овим публикацијама представљају ставове Врховног касационог суда. Изнета мишљења се не морају нужно слагати са званичним ставовима Европе.

ИНФОРМАТОР О РАДУ СУДА

Информатор о раду суда измењен је три пута у току 2015. године појединачним актуелним информацијама 07. априла, 17. јула и 10. новембра. Актуелни, и ранији информатори о раду, објављени су на интернет страници ВКС-а.

ИНТЕРНЕТ СТРАНИЦА СУДА

Интернет страница Суда (http://www.vk.sud.rs) је у току 2015. године свакодневно ажурирана и допуњавана (актуелностима, информацијама о јавним набавкама, донетим општим актима, нормативним актима, правним схватањима, ставовима и закључцима, изабраним сентенцама, активностима у циљу уједначавања судске праксе и базом судске праксе).

На интернет страници ВКС-а, у 2015. години, објављено је 1.780 анонимизираних одлука Врховног касационог суда, од чега 1.335 из кривичне материје, 331 из грађанске материје, 41 из управне материје и 73 у предметима заштите права на суђење у разумном року.

КОНФЕРЕНЦИЈЕ ЗА МЕДИЈЕ

Конференција за медије одржана је 25. марта 2015. године. На конференцији је председник Врховног касационог суда представио Годишњи извештај о раду Врховног касационог суда и судова опште и посебне надлежности за 2014. годину.

САОПШТЕЊА

Врховни касациони суд је објавио 56 саопштења (вести, обавештења и најаве) у 2015. години. Саопштења су објављена на интернет страни-

ци Суда, а поједина саопштења су прослеђена штампаним и електронским медијима.

Председник Врховног касационог суда дао је **3 интервјуа** и имао **1 гостовање**:

- Дневном листу "Политика"- 04.01.2015;
- Дневном листу "Наше новине" - 13.06.2015.
- Дневном листу "Вечерње новости - 26.12.2015.
- Гостовање у Јутарњем програму РТВ Пинк-а - 26.03.2015.

АКТИВНОСТИ ВРХОВНОГ КАСАЦИОНОГ СУДА ИЗВАН СУЂЕЊА У 2015.

Најважније активности Врховног касационог суда, изван суђења, могу се груписати на активности у вези:

- састанака са судовима РС према плану активности **на уједначавању судске праксе;**
- праћења реализације Јединственог програма за **решавање старих предмета у** судовима у Републици Србији;
- организовања **Годишњег саветовања судија у Врњачкој Бањи** и других конференција и саветовања;
- стручних активности судија Врховног касационог суда, ван суда и
- стручних активности судијског особља, ван суда.

АКТИВНОСТИ ВРХОВНОГ КАСАЦИОНОГ СУДА У ВЕЗИ УЈЕДНАЧАВАЊА СУДСКЕ ПРАКСЕ

Врховни касациони суд је у току 2015. године у пуном капацитету био посвећен активностима којима се доприноси усаглашавању судске праксе на свим нивоима, у складу са својим Планом активности ради уједначавања судске праксе.

У периоду од 20. маја 2015. године, када је поднет прилог за Други Подкомитет, до краја 2015. године, ова посвећеност исказана је следећим активностима и иницијативама:

- Спровођење Споразума председника апелационих судова о организацији, месту и времену одржавања заједничких седница апелационих судова

у периоду до 2018. године Врховни касациони суд спровео је све закључке са конференције одржане 14. маја 2015. године:

- У погледу реализације Споразума председника апелационих судова о одржавању заједничких седница – током 2015. године одржано је по четири састанка судија апелационих судова, укључујући и Привредни апелациони суд, са судијама Врховног касационог суда ради решавања спорних питања и уједначавања судске праксе у грађанско-правној и кривично-правној материји. Врховни касациони суд је дао своје мишљење о свим спорним питањима око којих се апелациони судови током 2014. године нису сагласили. Сви апелациони судови одржали су барем један састанак са вишим судовима са свог подручја који је био посвећен уједначавању судске праксе у предметима који се правноснажно завршавају пред тим судовима;
- 22. јуна 2015. године одржана је конференција посвећена пракси и поступању у материји извршења која је по први пут окупила судије и приватне извршитеље односно објединила изазове судског и приватног система извршења. Неки од закључака ове конференције су да судски систем извршења треба јачати подједнако као и изван - судски (тј. систем јавних извршитеља) и суду на располагање ставити све "алате" којима и приватни извршитељи располажу, као и да је потребно јачати сарадњу између Коморе извршитеља и Врховног касационог суда у погледу спровођења закона, решавања старих предмета и једнаке примене права;
- 19. новембра 2015. године одржана је регионална конференција посвећена питањима уједначавања судске праксе која је окупила представнике највиших судова из Словеније, Босне и Херцеговине и Македоније. На конференцији је нарочита пажња посвећена одлукама Европског суда за људска права и њиховој имплементацији у одлуке националних судова, као и односу између одлука Уставног суда, као државног органа с једне, и одлука судова републичког ранга и апелационих судова са друге стране. У оквиру ове конференције, Врховни касациони суд издао је публикацију "Уједначавање судске праксе – изазови и могућа решења", која је дистрибуирана свим судијама у Републици Србији, и учињена доступном на интернет страници ВКС.

Обуке

Како би обезбедио одрживост читавог процеса, Врховни касациони суд је у току 2015. године организовао два радна састанка за оне који су његови носиоци – саветнике и судијске помоћнике ВКС, Управног суда, апелационих судова (укључујући и Привредни и Прекршајни апелациони суд) и виших судова. Са ових састанака проистекли су следећи закључци и препоруке:

1. Сви судови републичког ранга, апелациони судови и виши судови морају имати Одељење судске праксе, или барем евиденције судске праксе (мањи виши судови), и ова организација и послови морају бити утврђени годишњим распоредима послова ових судова.
2. Потребно је:
   a. Годишњим распоредом послова одредити да судијски помоћници у одељењима судске праксе у судовима раде само те послове, у сваком суду у којем је, сходно броју судијских помоћника, то могуће.
   b. Усвојити јединствену номенклатуру правних института за све правне области и за све судове. Утврђене кључне речи за сваки предмет евидентирати на омоту списа у рубрици предвиђеној за то.
   c. Ојачати положај одељења судске праксе у сваком суду материјално и информатички и оснажити капацитете одељења обукама, састанцима и размена добрих пракси.
3. Сви судови републичког ранга, апелациони и виши судови морају своје одлуке чувати у електронској форми на једном, за ово опредељеном рачунару, којем је могуће приступити кроз заштићену интерну мрежу, у формату подобном за класификацију и претрагу (Word или PDF).
4. Хоризонтално и вертикално повезати саветнике и судијске помоћнике који раде на овим пословима разменом електронских адреса и бројева телефона.
5. Спровести обуку за SAPS у оним судовима који користе ову апликацију, а ради хоризонталне и вертикалне размене одлука.
6. Судовима који се суоче са изазовима у примени ИКТ технологија у сврху спровођења ових закључака и активности везаних за уједначавање судске праксе, подршку ће обезбедити Врховни касациони суд.

У оквиру Годишњег саветовања судија "Судијски дани 2015", судије Врховног касационог суда одржале су радионицу са судијским помоћницима – учесницима Саветовања, о значају и механизмима уједначавања судске праксе.

Припреме за примену Закона о заштити права на суђење у разумном року

Полазећи од своје обавезе старања о јединственој примени права, у другој половини 2015. године судије Врховног касационог суда израдиле су програм и спровеле обуку судија основних, виших и апелационих судова о примени Закона о заштити права на суђење у разумном року (Сл. гласник РС бр. 40/2015 од 7.5.2015, у примени од 1.1.2016).

У обуци је учествовало 210 судија. Осим овога, Врховни касациони суд је одржао састанак са председницима свих судова Републике Србије поводом почетка примене наведеног Закона, који је био посвећен и питањима организације посла у суду и изменама у распореду послова које овај Закон захтева.

База судских одлука

Врховни касациони суд убрзао је процес објављивања својих одлука на својој интернет страници. База судске праксе која је саставни део ове странице тренутно садржи око 4.500 одлука Врховног касационог суда и ранијег Врховног суда Србије.

Нормативне активности

Судије Врховног касационог суда учествовале су у изради амандмана на Судски пословник којима се формализује процес уједначавања судске праксе и јача улога одељења судске праксе у судовима.

Активности Врховног касационог суда ради уједначавања судске праксе у току 2015. године подржавали су бројне међународне организације и донатори, од којих се посебно издвајају Канцеларија Савета Европе, Мисија ОЕБС у Србији, Делегација ЕУ у Србији, Мултидонаторски поверенички фонд и Министарство правде САД при Амбасади САД у Београду.

АКТИВНОСТИ У ВЕЗИ РЕШАВАЊА СТАРИХ ПРЕДМЕТА

Спровођење Јединственог програма решавања старих предмета и пратећег Посебног програма за решавање старих извршних предмета је у другој половини 2014. године и почетком 2015. године било готово немогуће услед обуставе рада адвоката, односно свих чланова Адвокатске коморе Србије. Последице су се протезале и кроз читаву 2015. годину, што су највише осетили првостепени судови, којима је било потребно да уложе додатне напоре, уз постојеће капацитете, да надокнаде време протекло у штрајку адвоката. Ову тврдњу поткрепљује податак да су у току првих шест месеци 2015. године највећи успех остварили апелациони судови (као искључиво другостепени судови): подаци из јуна 2015. године показују да су ови судови број својих старих предмета са краја 2014. године смањили за 11,31%. Апелациони судови су у истом периоду умањили и укупан број предмета у раду за око 20%: са 20.435 на 16.416.

Првостепени судови су, у складу са мерама препорученим од стране Радне групе Врховног касационог суда за праћење примене Јединственог програма решавања старих предмета, током 2015. године били усредсређени на решавање најстаријих предмета: старијих од 5 и старијих од 10 година. У основним судовима број предмета старијих од пет година смањен је за 4%, а број предмета старијих од 10 година за 12%; у вишим судовима број предмета старијих од пет година смањен је за 3%, а број предмета старијих од 10 година за 14%; у привредним судовима број предмета старијих од 10 година смањен је за 9%, али је број предмета старијих од пет година порастао за 17% (ради се о предметима стечајног поступка).

Активности Радне групе Врховног касационог суда за праћење примене Јединственог програма решавања старих предмета

Радну групу Врховног касационог суда за праћење примене Јединственог програма решавања старих предмета чиниле су, поред судија и судског особља Врховног касационог суда, и судије првостепених и другостепених судова опште и посебне надлежности, а у састанцима Радне групе учествовали и председници апелационих судова и судова републичког ранга. На састанку одржаном 11.12.2015. године присуствовао је и министар правде Републике Србије.

Радна група за праћење примене Јединственог програма решавања старих предмета у току 2015. године састала се четири пута и донела низ закључака и препорука који су дистрибуирани свим судовима. Од 20.5.2015. године, када је Врховни касациони суд поднео прилог за Други Подкомитет, чланови Радне групе обишли су одређени број судова – како оне са значајним бројем старих предмета, ради утврђивања узрока ове појаве и препоручивања одређених мера, тако и оне код којих је дошло до смањења броја старих предмета, ради бележења добрих пракси и метода.

Радна група је дала закључке и препоруке који се односе на најстарије предмете у судовима (сваком суду дат је налог да реши својих 20 најстаријих предмета до 1. јуна 2016. године), као и препоруке за израду годишњих распореда послова судова, ради равномерне оптерећености судија предметима (Радна група је претходно уочила растућу дискрапанцију оптерећености судија кривичних и грађанских одељења основних судова), као и закључке који се односе на имплементацију новог Закона о извршењу и обезбеђењу (види даље).

Спровођење Посебног програма за решавање старих извршних предмета

Према Годишњем извештају о раду судова у 2010. години, ову годину судови су започели са 766.341 извршним предметом, током године су имали укупно 2.272.303 предмета у раду, а годину су завршили са 979.969 предмета. Ове бројке није могуће упоредити са бројкама из тзв. раније мреже, будући да Годишњи извештај о раду судова за 2009. годину никада није израђен. Већ 2011. године све наведене категорије имале су значајно веће вредности: према подацима Годишњег извештаја о раду судова у 2011, година је започета са 3.768.502 предмета (а претходна је завршена са "само" 979.969), током године у раду свих судова било је укупно 5.994.945 предмета, а на крају године нерешено је било остало 3.341.598 предмета. На први поглед би се закључило да је у току 2011. године дошло до хиперпродукције предмета, али драстична разлика статистичких категорија за 2010. и 2011. годину последица су измена нормативног оквира.

Изменама Закона о извршном поступку и пратећих подзаконских прописа из 2010. године, предмети извршења сматрани су решеним доношењем решења о извршењу, а не и његовим спровођењем (што је до тада био случај). Доношењем Закона о извршењу и обезбеђењу 2011. године

правила статистичких извештавања у извршним предметима поново су измењена, па се тако решеним извршним предметом сматрају они у којима је извршење спроведено, односно у којима је извршни поступак окончан обуставом. На тај начин су се сви извршни предмети, формално решени у 2010. години по тадашњим правилима у којима извршење није и спроведено, вратили "у систем", односно у одговарајуће статистичке категорије ("у раду" или "нерешено на крају"). Годишњи извештај о раду судова за 2011. годину показује да је те године у свим основним судовима било 3.325.915 извршних предмета у раду. Иако извештаји показују да је пред судовима Републике Србије све мање предмета, односно да се категорија предмета у раду из године у годину смањује (2012: 5.315.547 предмета; 2013: 4.959.550 предмета; 2014: 4.642.602 предмета), ова тенденција није у истој мери изражена код предмета извршења. Закон о извршењу и обезбеђењу из 2011. године увео је приватне извршитеље, али је надлежност у поступању у највећем делу између њих и судова конкурентна. Поред тога, на основу овог Закона није било могуће да приватни извршитељи преузму поступке који су започети пред судовима пре 01.06.2012. Ово је један од разлога што се само пред основним судовима у 2014. години водило 2.219.567 извршних поступака (готово половина од укупног броја предмета у раду у свим судовима), од ког броја 1.692.005 предмета представљају старе предмете (око 70%). Оваква ситуација захтевала је да се решавању старих извршних предмета посвети посебан програм, који обухвата системске мере и активности и укључује не само судове, већ и друге секторске институције (Министарство правде, Високи савет судства, Државно правобранилаштво, итд.)

Радна група за праћење примене Јединственог програма донела је Програм и пратећи акциони план за његово спровођење у новембру 2014. године. Акциони план за спровођење Посебног програма садржи низ мера чије спровођење је омогућено тек доношењем Закона о извршењу и обезбеђењу у децембру 2015. године.

Ипак, недавно Закон о максималном броју запослених у јавном сектору донет 2015. године предвидео је смањење запослених у правосудној администрацији. Анализирајући однос између броја предмета у раду и смањења броја запослених у судовима може се увидети потенцијална тешкоћа у спровођењу Јединственог програма решавања старих предмета. У вези са тим, у другој половини 2015. године, у стручној јавности којој

припада и Врховни касациони суд, формулисан је предлог да се судско особље издвоји из система државне управе, и да се положај судског особља уреди посебним прописима и изузме из ограничења која намеће Закон о максималном броју запослених. Овај предлог подржала је и традиционална Копаоничка школа природног права, истичући да "због планираног броја судија и броја запослених у правосудним судским органима, судови неће моћи да ефикасно врше своју функцију на плану заштите права и правног поретка".

Нормативни оквир

Судије Врховног касационог суда активно су учествовале у припреми измена и допуна Судског пословника којима се омогућује ефикаснија имплементација мера и техника предвиђених Јединственим програмом. Нацрт измена и допуна обухвата мере које омогућавају имплементацију Јединственог програма, посебно означавање старих предмета на омотима списа и евиденцију трајања поступка.

Алтернативно решавање спорова и континуирана обука судија

Примена института одлагања кривичног гоњења и споразума о признању кривице значајно је смањила прилив кривичних предмета у суд. Рана имплементација Закона о посредовању у решавању спорова који је у примени од 01.01.2015. године није донела ни приближно исте резултате када су у питању грађански поступци. Одредбе овог Закона прописују да се поступак посредовања може покренути пре или након покретања судског поступка, као и током поступка по правним лековима или у току извршног поступка, што упућује на закључак да је посредовање могуће и у старим предметима. Ипак, судије нису довољно упознате са одредбама овог Закона и његовим дејством. Обука судија о спровођењу овог и других закона неопходан је услов за примену механизама за алтернативно решавање спорова и смањење броја старих предмета.

Стандардизовано електронско управљање предметима

Судови у Србији у 2015. години користили су три апликације за електронско управљање предметима: АВП, развијен 2005. године, уведен је 2010. године у све основне, више и привредне судове; САПС, развијен 2010. године, уведен је у Врховном касационом и Управном суду, као и у

свим апелационим судовима, експериментално и у Вишем и Основном суду у Сремској Митровици; СИПРЕС, развијен 2015. године, уведен је у све прекршајне судове. Ове апликације развијене су на различитим платформама и не комуницирају једна с другом, односно нису електронски повезане. Ово значи да приликом израде уобичајених и *ad hoc* извештаја Врховни касациони суд може аутоматски повлачити податке из Управног и апелационих судова, али не из основних, виших и привредних, па се стога мора ослонити на ручно попуњене или генерисане табеле које сами судови достављају. Ово успорава и поскупљује процес израде извештаја.

Због техничких одлика САПС-а, а нарочито могућности електронског управљања документима (тј. списима предмета), Врховни касациони суд континуирано је захтевао његов roll-out у све судове, но до краја 2015. године овом захтеву није удовољено.

Функционална анализа правосуђа Србије

Након објављивања Функционалне анализе правосуђа Србије у фебруару 2015. године, Врховни касациони суд брижљиво је размотрио све њене препоруке, а нарочито оне које се односе на ефикасност система и спровођење Јединственог програма решавања старих предмета. Спровођење неких препорука Функционалне анализе Врховни касациони суд је или изричито тражио (обука за АВП и САПС у свим судовима), или непосредно подржао (дељење добрих пракси између судова).

Подршка

Током 2015. године спровођење Јединственог програма решавања старих предмета подржавао је Мултидонаторски поверенички фонд кроз пројекат "Подршка правосудном сектору" и то кроз техничку подршку Радној групи за спровођење Јединственог програма у виду једног консултанта у периоду од априла до августа 2015. године и три радионице о најбољим праксама судова за управљање предметима и статистиком суда.

За разлику од активности уједначавања судске праксе које су међународна заједница и различити пројекти врло активно подржавали у току 2015, активности смањења броја старих предмета, нису имале подршку каква би се очекивала имајући у виду њихов значај и евентуалне резултате.

ГОДИШЊЕ САВЕТОВАЊЕ СУДИЈА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Годишње саветовање судија Републике Србије, у организацији Врховног касационог суда, одржано је од 14. до 17. октобра 2015. године у Врњачкој Бањи.

Теме саветовања биле су: Правосуђе данас, Закони и њихова примена и Актуелна спорна питања у судској пракси.

Саветовање је отворио председник Врховног касационог суда. Свечаном отварању Саветовања присуствовали су представници највиших судских инстанци из земаља региона - из Суда Босне и Херцеговине, Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине, Врховног суда Републике Српске и Врховног суда Републике Македоније, представници државних органа и институција, декани и професори правних факултета, представници међународних организација, невладиних организација, струковних удружења и еминентни правни стручњаци.

Након поздравних речи и отварања Саветовања, председник Врховног касационог суда обратио се присутнима уводним излагањем са освртом на актуелна питања која су пред правосуђем Србије. Председник Милојевић је истакао, да су добре правосудне институције од кључног значаја за развој и одрживост једног друштва, да усвајање јасних закона и њихова доследна примена, као и успостављање правосудних институција заснованих на добро утврђеним основним начелима, доприносе ефикаснијем и квалитетнијем остваривању принципа правичног суђења и доступности правде. Председник Врховног касационог суда је нагласио да се од судова очекује, не само да буду независни у раду, да поступају једнако према свима, да подржавају владавину права и штите људска права, већ и да буду ефикасни у свом раду.

Судије су на Саветовању, представиле реферате и дискутовале у кривичној, грађанској, управној и прекршајној секцији, учествовале на бројним округлим столовима ("О кривичном законику", "О судској заштити узбуњивача", "О законику о кривичном поступку", "О новом радном законодавству", "О спорним питањима извршног поступка", "О повраћају имовине и обештећењу", "О азилу", "О малолетницима", "О привредном праву", "О спорним питањима парничног и ванпарничног поступка", "О актуелним спорним питањима у примени новог закона о прекршајима"), присуствовале стручним презентацијама и предавањима правних експерата (Дагмаре Рајске, правника

у Европском суду за људска права; Tomasa M. Devinea, директора ГАП-а, Вашингтон, експерта Пројекта за правосудну реформу и одговорну власт USAID – JRGA; Laurencea T. Vettera, директора Пројекта за правосудну реформу и одговорну власт USAID – JRGA; Kevina Michael Moorea, главног судије Јужног округа државе Флорида, САД).

У оквиру пленарне седнице грађанске и управне секције, обележен је Европски дан цивилне правде (25. октобар), који је установљен 2003. године а обележава се у државама чланицама Савета Европе, са циљем да се грађани информишу о својим правима и обавезама у остваривању судске заштите.

На Саветовању је у оквиру кривичне секције представљен Приручник за кривични поступак (BENCHBOOK).

У оквиру Годишњег саветовања судија, Врховни касациони суд је 16. октобра 2015. године, уз подршку Мултидонаторског повереничког фонда, организовао радни састанак судијских помоћника виших судова, посвећен уједначавању судске праксе. О улози Врховног касационог суда у процесу уједначавања судске праксе, организацији и раду одељења судске праксе и искуствима говорили су судије Врховног касационог суда и представници међународних организација које подржавају ове активности. У дискусији су учествовали судијски помоћници који су износили своје предлоге и сугестије. У циљу јачања капацитета судијских помоћника као носилаца процеса уједначавања судске праксе, на састанку се говорило о досадашњим и будућим активностима Врховног касационог суда и доношењу докумената и то: Плана активности Врховног касационог суда ради уједначавања судске праксе и Споразума председника апелационих судова о организацији, месту и времену одржавања заједничких седница. На састанку је било речи и о реализацији Споразума, усаглашавању правних ставова и неопходности усклађивања судске праксе са праксом Европског суда за људска права.

Општи закључак је био да је учешће судија по секцијама и округлим столовима несумњиво значајно за њихов даљи рад у кривичној, грађанској, управној и прекршајној области права.

Организацију Саветовања су помогли Америчка агенција за међународни развој - Пројекат за реформу правосуђа и одговорну власт, Немачка организација за техничку сарадњу - ГИЗ, Канцеларија Савета Европе, Мисија ОЕБС и Светска банка.

КОНФЕРЕНЦИЈЕ И САСТАНЦИ У 2015. ГОДИНИ У ОРГАНИЗАЦИЈИ ВРХОВНОГ КАСАЦИОНОГ СУДА

- Врховни касациони суд је уз подршку Канцеларије Савета Европе 14.05.2015. године, одржао конференцију на тему: Заштита права на суђење у разумном року и Досадашња судска пракса и њено уједначавање;
- Врховни касациони суд уз подршку Канцеларије Савета Европе у Београду, организовао радни састанак судијских саветника и помоћника Врховног касационог суда, апелационих судова, Привредног апелационог суда, Прекршајног апелационог суда и Управног суда, посвећен уједначавању судске праксе;
- Врховни касациони суд је организовао конференцију "Извршење у грађанским стварима у Србији-тренутно стање и изазови", 22. јуна 2015;
- Врховни касациони суд је уз подршку Мисије ОЕБС-а у Србији организовао састанак председника и судија Врховног касационог суда са председницима свих судова на територији Републике Србије, поводом почетка примене Закона о заштити права на суђење у разумном року, 22. децембра 2015;
- Врховни касациони суд је уз подршку Канцеларије Савета Европе у Београду организовао 21. децембра 2015. године у Београду другу радионицу посвећену питањима уједначавања судске праксе за судијске помоћнике виших судова;
- Врховни касациони суд и Мисија ОЕБС у Србији, организовали су регионалну конференцију "Уједначавање судске праксе-искуства из региона", 19. новембра 2015. године;
- Одржана су и 3 састанка Радне групе за праћење примене Јединственог програма решавања старих предмета.

СТРУЧНЕ АКТИВНОСТИ СУДИЈА ВАН СУДА У 2015. ГОДИНИ

Судије Врховног касационог суда учествовале су на бројним конференцијама, саветовањима, семинарима, округлим столовима, радним групама и у пројектима, међу којима треба издвојити :

Радне и студијске посете

- Радна посета Врховном суду Мјанмара са циљем промоције Кодекса судијске етике и утврђивања стандарда судијске независности и одговорности, у организацији Међународне комисије правника, од 31. јануара до 05. фебруара 2015. године;
- Студијска посета Берлину са циљем презентације о хармонизацији и обуци судија Савезном министарству правде, Удружењу судија и Апелационом суду у Посдаму, у организацији ОЕБС и ИРЗ, од 26. до 29. априла 2015. године;
- Студијска посета Европском суду и Савету Европе у оквиру пројекта Савета Европе "Подршка судству у Србији у примени Европске конвенције о људским правима", у организацији Савета Европе уз подршку Краљевине Норвешке, Стразбур, Република Француска, од 19. до 21. маја 2015. године;
- Студијска посета Министарству правде, Врховном суду и Уставном суду Републике Словеније, у оквиру пројекта Савета Европе "Подршка судству у Србији у примени Европске конвенције о људским правима", у организацији Савета Европе, Љубљана, Република Словенија, од 28. до 29. маја 2015. године;
- Студијска посета француском Високом савету судства и Државном савету: Дисциплинске мере против судија и тужилаца, у организацији заједничког пројекта Европске уније и Савета Европе "Јачање капацитета полиције и правосуђа у борби против корупције у Србији" (ПАКС) - Париз, Република Француска, од 15. до 17. јуна 2015. године;
- Студијска посета Савету Европе и Европском суду за људска права у Стразбуру, у оквиру пројекта Савета Европе "Подршка судству у Србији у примени Европске конвенције о људским правима", у организацији Савета Европе уз подршку Краљевине Норвешке, Стразбур, Република Француска, од 30. јуна до 01. јула 2015. године;
- Студијска посета Правосудној академији Јерменије, у оквиру пројекта Савета Европе "Подршка судству у Србији у примени Европске конвенције о људским правима", у организацији Генералног директората за људска права и владавину права Савета Европе, Јереван, Република Јерменија, од 20. до 21. јула 2015. године;

- Студијска посета Сједињеним Америчким Државама, на тему "Примери најбољих пракси у поступању судова", у организацији Канцеларије сталног правног саветника Министарства правде САД при Амбасади САД у Београду, од 31. октобра до 07. новембра 2015. године;
- Студијска посета Високом судском и тужилачком савету Босне и Херцеговине, у организацији Савета Европе, Сарајево, Босна и Херцеговина, од 23. до 24. новембра 2015. године;
- Студијска посета Врховном суду и Министарству правде Републике Словеније, у организацији Мултидонаторског повереничког фонда, Љубљана, од 03. до 05. децембра 2015. године;

Конференције

- Конференција на тему "Функционална анализа правосуђа у Србији", у организацији Врховног касационог суда у сарадњи са Министарством правде и Републичким јавним тужилаштвом, одржана у Београду 03. фебруара 2015. године;
- Конференција на тему "Заштита права на суђење у разумном року - Досадашња судска пракса и њено уједначавање", у организацији Врховног касационог суда у сарадњи са Саветом Европе, одржана у Београду 14. маја 2015. године;
- Конференција Међународног удружења судија за демократију и слободу – МЕДЕЛ, одржана у Атини, Република Грчка, од 22. до 24. маја 2015. године;
- Међународна конференција на којој је представљена Радна верзија текста Нацрта Закона о општем управном поступку (ЗУП), у организацији Министарства државне управе и локалне самоуправе у сарадњи са Регионалном школом јавне управе, одржана у Београду 26.-27. маја 2015. године;
- Регионална конференција на тему "Корупција у јавним набавкама", у организацији Савета Европе, одржана у Тирани, Република Албанија, од 27. до 28. маја 2015. године;
- Регионална конференција на тему "Главни претрес и суђење у разумном року: регионална кривичнопроцесна законодавства и искуства у

примени", у организацији Мисије ОЕБС у Србији, одржана у Београду 12. јуна 2015. године;

- Конференција на тему "Извршење у грађанским стварима у Србији – Тренутно стање и изазови", у организацији Врховног касационог суда уз подршку Пројекта за владавину права и извршења који финансира Европска унија, одржана у Београду 22. јуна 2015. године;
- Међународна конференција "Међународна судска, тужилачка и полицијска сарадња у борби против криминала", у организацији Удружења за међународно кривично право, одржана на Тари од 25. до 27. јуна 2015. године;
- Конференција на тему "Уједначавање судске праксе – правна сигурност и независност судија", у организацији Друштва судија Србије у сарадњи са ОЕБС Организацијом за европску безбедност и сарадњу, Мисија у Србији, одржана у Београду 10. јула 2015. године;
- Завршна конференција пројекта "Подршка судству у Србији у примени Европске Конвенције о људским правима", у организацији Савета Европе уз подршку Краљевине Норвешке, одржана у Београду 17. јула 2015. године;
- Конференција "Актуелна питања унапређења кривичног поступка – искуства Узбекистана и иностранa пракса", организована у оквиру ОЕБС-овог пројекта подршке правосудној и правној реформи Узбекистана, у реализацији координатора пројекта и Врховног суда Узбекистана, одржана 15. и 16. септембра 2015. године у граду Самарканд, у Узбекистану;
- Регионална конференција са темом "Односи између јуриспруденције Врховних судова и Европског суда за људска права, у светлу обезбеђивања правне сигурности грађана у региону", у организацији Врховног суда Републике Македоније уз подршку Мисије ОЕБС у Скопљу, одржана у Скопљу, Република Македонија, од 28. до 30. октобра 2015. године;
- Регионална конференција о злочинима из мржње у Југоисточној Европи, у организацији Мисије ОЕБС у Црној Гори, у сарадњи са Мисијом ОЕБС у Србији и Канцеларијом за људска и мањинска права, одржана у Пржну, Република Црна Гора, од 11. до 13. новембра 2015. године;

- Регионална конференција "Уједначавање судске праксе – искуства из региона", у организацији Врховног касационог суда у сарадњи са Мисијом ОЕБС у Србији, одржана у Београду 19. новембра 2015. године;
- Друга годишња конференција Националног удружења медијатора Србије, у организацији Националног удружења медијатора Србије, одржана у Београду 28. новембра 2015. године;
- Конференција "Одговорности судија за кршење људских права & корупције", у организацији Интернационалне комисије правника , одржана у Женеви, Швајцарска конфедерација, 14. и 15. децембра 2015. године;

Семинари

- Семинар на тему " Примена Закона о заштити узбуњивача" у организацији Правосудне академије у сарадњи са JRGA/USAID, одржан у Београду 21. јануара 2015. године;
- Семинари на тему "Финансијске истраге" у организацији Правосудне академије, одржани у Руми 30. и 31. марта , 21. и 22. маја 2015. године, у Нишу 19. и 20. новембра 2015. године ;
- Семинар на тему "Заштита деце жртава и сведока кривичних дела" у организацији организације UNICEF , Министарства правде и Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, одржан у Београду 20. априла 2015. године;
- Семинар на тему из области "Стечајно право", у организацији Регионалне Привредне коморе Нови Сад, одржан у Новом Саду 09. маја 2015. године;
- Семинар о улози Националног судије и судијској сарадњи у кривичним предметима, у организацији Правосудне академије у сарадњи са Европским институтом - ЕИПА, одржан у Луксемургу, Велико Војводство Луксембург, од 25. до 26. јуна 2015. године;
- Семинар о управном судству у Републици Француској и примени праксе Европског суда за људска права у управном спору, у организацији Амбасаде Републике Француске и Управног суда, одржан у Београду 28. септембра 2015. године;
- Семинари за представнике правосуђа "Злочини из мржње", у организацији Правосудне академије и Мисије ОЕБС у Србији, одржани у Субо-

тици 09. новембра 2015. године, у Новом Саду 10. новембра 2015. године;

- Семинар на тему "Друга ревизија Националног програма за усвајање правних тековина Европске уније", у организацији Канцеларије за европске интеграције у сарадњи са GIZ, одржан у Београду 18. новембра 2015. године;
- Семинар "Наплата потраживања путем судских поступака – Радионица – Анализа и решење практичних примера", у организацији ТАЗ Организације, одржан у Београду 01. децембра 2015. године;

Саветовања

- Саветовање на тему "Измене закона о раду 2015.", у организацији ИП "Глосаријум" доо Београд, одржано у Врњачкој Бањи 30. марта 2015. године;
- Саветовање на тему "Стечај и Приватизација", у организацији ИП "Глосаријум" доо Београд, одржано у Врњачкој Бањи 02. и 03. априла 2015. године;
- Саветовање на тему "Правда, правичности и законитости у кривичном праву у светлу стандарда Европске уније", у организацији Удружења за кривично право и криминологију Србије, одржано у Београду 01. јуна 2015. године;
- Саветовање "Будвански правнички дани 2015." са темом Радна верзија српског грађанског законика и више тема из области имовинског, радног и управног права, у организацији Удружења правника Србије и Републике Српске, одржано у Будви, Република Црна Гора, од 08. до 12. јуна 2015. године;
- XXIII Саветовање Привредних судова Србије, у организацији Привредног апелационог суда, одржано на Златибору од 07. до 10. септембра 2015. године;
- Саветовање "Суђење у разумном року и други кривичноправни инструменти адекватности државне реакције на криминалитет", у организацији Српског удружења за кривичноправну теорију и праксу, одржано на Златибору од 17. до 19. септембра 2015. године;
- Саветовање на тему "Прекршајни судови као најефикаснији партнер реформе правосуђа - проблеми, дилеме и препоруке у постизању још ефи-

каснијих и ефективнијих резултата рада", у организацији Удружења судија прекршајних судова у сарадњи са УСАИД Пројектом за реформу правосуђа и одговорну власт, одржано у Кладову од 21. до 23. октобра 2015. године;

- Дани црногорског судства, у организацији Врховног суда Црне Горе и Удружења судија, одржани у Подгорици, Република Црна Гора, од 28. до 30. октобра 2015. године;

Састанци

- Састанак и посету експерта TAIEX Sonya Djemni Wagner, у организацији Високог савета судства, одржан у Београду 19. и 21. јануара 2015. године;
- Састанак и посету Делегације Литваније Врховном касационом суду, у организацији Atos IT Solutions and Services d.o.o Beograd, одржан у Београду 06. марта 2015. године;
- Састанак на тему "Миладин Митровић против Србије – представка пред Европским судом за људска права број 54142/12" у организацији Државног правобранилаштва, Сектора за заступање пред Европским судом за људска права, одржан у Београду 08. априла 2015. године;
- Састанак на тему "Утицај судске праксе у Аустрији и коришћење информационих система", у организацији Експертске мисије у области информационих и комуникационих технологија (ИКТ) Европске комисије у сарадњи са Министарством правде Републике Србије, одржан у Београду 27. априла 2015. године;
- Састанак поводом припреме прилога за Годишњи извештај о напретку Републике Србије у процесу европских интеграција за 2015. годину, у организацији Министарства правде, одржан у Београду 28. априла 2015. године;
- Састанак-презентација посвећена упоредно правним решењима уједначавања судске праксе - механизмима за уједначавање судске праксе у Савезној Републици Немачкој и Аустрији, у организацији Врховног касационог суда уз подршку Мисије ОЕБС-а у Србији, одржан у Београду 25. маја 2015. године;
- OSCE годишњи састанак полицијских експерата на тему "Борба против организованог криминала у области OSCE с фокусом на трговину лу-

дима и нерегуларне миграције", у организацији OSCE Србија, одржан у Београду од 28. до 29. маја 2015. године;

- Други састанак Пододбора за правду, слободу и безбедност, у организацији Канцеларије за европске интеграције, одржан у Београду 03. и 04. јуна 2015. године;
- Састанак ГРЕКО на тему "Превенција корупције за чланове Парламента, судства и тужилаштва" - Извештај за Републику Србију у оквиру 4. Евалуационе рунде, одржан у Стразбуру, Република Француска, од 14. до 17. јуна 2015. године;
- Радни састанак судија, саветника и судијских помоћника Врховног касационог суда, апелационих судова, Привредног апелационог суда, Прекршајног апелационог суда и Управног суда, посвећен уједначавању судске праксе, у организацији Врховног касационог суда уз подршку Канцеларије Савета Европе у Београду, одржан на Старој Планини 18. и 19. јуна 2015. године;
- Радни састанак о усклађивању националне судске праксе са јурисдикцијом Европског суда за људска права, у организацији Савета Европе, одржан на Златибору 23. и 24. јуна 2015. године;
- Други полугодишњи састанак у циљу успостављања система сталне и обавезне координације између Агенције за приватизацију, МУП, РЈТ, ВКС , Агенције за борбу против корупције и Савета за борбу против корупције, у спречавању ризика на корупцију, у организацији Агенције за приватизацију, одржан у Београду 01. јула 2015. године;
- Састанак Радне групе за израду текста Нацрта Закона који ће уредити организацију и надлежност државних органа у сузбијању организованог криминала, финансијског криминала, корупције и других посебно тешких кривичних дела, у организацији Министарства правде у сарадњи са ОЕБС Организацијом за европску безбедност и сарадњу, Мисија у Србији, одржан на Палићу од 10. до 12. јула 2015. године;
- Састанак са евалуаторским тимом комитета Манивал, у организацији Министарства финансија, одржан у Београду 02. октобра 2015. године;
- 16. пленарни састанак Саветодавног већа европских судија (CCJE), у организацији Савета Европе, одржан у Лондону, Велика Британија, од 14. до 16. октобра 2015. године;

- Координациони састанак о борби против злочина из мржње у Републици Србији, у организацији Канцеларије за људска и мањинска права уз подршку Мисије ОЕБС у Србији, одржан у Руми 26. и 27. октобра 2015. године;
- Радни састанак посвећен изради Curiculuma за суђење у разумном року, у организацији Канцеларије Савета Европе, одржан у Врднику од 12. до 14. новембра 2015. године;
- Радни састанак са надлежним органима посвећен теми заштите деце од сексуалног злостављања и сексуалног искоришћавања, у организацији Заштитника грађана Републике Србије, одржан у Београду 16. новембра 2015. године;
- Састанак са представницима делегације Међународне уније нотара, у организацији Јавнобележничке коморе Србије, одржан у Врховном касационом суду 17. новембра 2015. године;
- Састанак радне групе за израду Нацрта Закона о изменама и допунама Закона о стечају, у организацији Министарства привреде, одржан у Београду 19. новембра 2015. године
- Састанак председника и судија Врховног касационог суда са председницима судова Републике Србије поводом припрема за примену Закона о заштити права на суђење у разумном року, у организацији Врховног касационог суда уз подршку Мисије ОЕБС у Србији, одржан у Београду 22. децембра 2015. године;

Седнице

- Прва редовна седница Председништва Српског удружења за кривичноправну теорију и праксу, у организацији Српског удружења за кривичноправну теорију и праксу, одржана у Приједору, Република Српска, 16. априла 2015. године;

Округли столови

- Округли сто на тему "Кривични законик", у организацији Министарства правде Републике Србије, одржан у Београду 22. јануара 2015. године;
- Округли сто на тему "Извршење пресуде Зорица Јовановић против Србије", у организацији Министарства здравља, одржан у Београду 06. фебруара 2015. године;

- Округли сто у оквиру пројекта "Имплементација новог Законика о кривичном поступку" на теме "Обим судске контроле споразума о признању кривичног дела" и "Однос пресуде и оптужбе", у организацији B&S Europe у сарадњи са Правосудном академијом, одржан у Нишу 06. фебруара 2015. године;
- Округли сто у оквиру пројекта "Имплементација новог Законика о кривичном поступку", на теме "Терет доказивања и улога суда" и "Обим примене члана 16. ЗКП", у организацији B&S Europe у сарадњи са Правосудном академијом, одржан у Београду 13. фебруара 2015. године;
- Округли столови у оквиру пројекта "Имплементација новог Законика о кривичном поступку", на теме "Одређивање вештачења (члан 113 ЗКП)" и "Противуречности и логичке недоследности у пресуди (члан 438.2.2 и члан 437.1.1 ЗКП)", у организацији B&S Europe у сарадњи са Правосудном академијом, одржани у Новом Саду 06.марта 2015. године, у Крагујевцу 27. марта 2015. године, у Нишу 03. априла 2015. године;
- Округли сто са темом Представљање експертског извештаја "Стручно усавршавање и обука судија у Србији" из области људских права, у организацији Савета Европе, одржан у Београду 15. априла 2015. године;
- Округли сто са темама "Притвор као мера за обезбеђење присуства окривљеног и за несметано вођење кривичног поступка" и "Обим судске контроле споразума о признању кривичног дела", у организацији B&S Europe у сарадњи са Правосудном академијом, одржан у Београду 24. априла 2015. године;
- Округли сто са темама "Намирење у стечају" и "Предлози на окончање стечаја", у организацији Привредно апелационог суда, оджан у Вршцу 26. до 27. априла 2015. године;
- Округли сто у оквиру пројекта "Имплементација новог Законика о кривичном поступку", на теме "Притвор као мера за обезбеђење присуства окривљеног и за несметано вођење кривичног поступка (чланови 210/216 ЗКП)" и "Који је ниво доказа потребан суду да би окривљеног огласио кривим", у организацији B&S Europe у сарадњи са Правосудном академијом, одржан у Новом Саду 08. маја 2015. године;
- Округли сто на тему "Поновно отварање поступка након пресуде Европског суда за људска права", у организацији Савета Европе, одржан у Стразбуру, Република Француска, 05. и 06. октобра 2015. године;

- Округли сто на тему "Условни отпуст у законодавству и пракси", у организацији Мисије ОЕБС у Србији у сарадњи са Министарством правде, одржан у Београду 30. октобра 2015. године;
- Округли сто на тему "Примена начела некажњавања жртава трговине људима", у организацији Мисије ОЕБС у Србији, одржан у Нишу 19. новембра 2015. године;
- Округли сто на теме "Улога јавног тужиоца и суда у истрази" и "Прикупљање и оцена доказа", у организацији Правосудне академије, одржан у Београду 27.новембра 2015. године, у Новом Саду 10. децембра 2015. године;
- Округли сто о заштити права на суђење у разумном року – Копаоничка школа природног права, у организацији Савета Европе, одржан на Копаонику 14. и 15. децембра 2015. године;

Радионице

- Радионица о унапређењу приступа компензацијама за жртве трговине људима, у организацији Савета Европе/ Групе експерата у акцији против трговине људима (GRETA) и Канцеларије националног координатора за борбу против трговине људима Црне Горе, одржана у Будви, Република Црна Гора, 15. и 16. децембра 2015. године;
- Радионица посвећена питањима уједначавања судске праксе у судовима Србије, у организацији Врховног касационог суда и Канцеларије Савета Европе у Београду, одржана у Београду 21. децембра 2015. године;

Обуке

- Обука за судије, на тему "Етика за судије", у организацији Правосудне академије и ПАКС пројекта, одржана у Нишу 27. фебруара 2015. године, у Новом Саду 20. марта 2015. године, у Крагујевцу 08. маја 2015 . године, у Београду 22. октобра 2015. године;
- Обука судија против трговине људима у Узбекистану, у организацији ОЕБС, Организације за европску безбедност и сарадњу, одржана у Ташкенту, Република Узбекистан, 22. и 23. јуна 2015. године;

- Тренинг за судије и тужиоце Федерације Босне и Херцеговине и Републике Српске о злочинима из мржње под називом "Предрасуде и мотиви за извршење кривичног дела", одржан у Тузли 10. септембра 2015. године;
- Обука "Заштита жртава трговине људима у кривичном поступку", у организацији Уједињених нација – канцеларија у Бечу, одржана у Пржном, Република Црна Гора, од 22. до 25. септембра 2015. године;
- Обука - тренинг на тему "Финансијске истраге", у оквиру Пројекта "Јачање капацитета за извршење закона и правосуђа у области борбе против корупције у Србији" (PACS), у организацији Пројекта PACS, одржан у Аранђеловцу 29. и 30. октобра 2015. године;

Едукације (образовне активности)

- Едукација о примени Закона о заштити узбуњивача, у организацији Правосудне академије, одржана у Новом Саду 22. јануара, 20. фебруара, 21. априла 2015. године; у Крагујевцу 23. јануара, 27. фебруара, 08. маја 2015. године; у Нишу 19. марта, 18.-19. маја 2015. године;
- Едукација о примени Закона о заштити узбуњивача, у организацији Правосудне академије у сарадњи са JRGA/USAID, одржана у Београду 25. марта 2015. године;
- Едукација на тему "Последице отварања стечаја и мере обезбеђења", у организацији Правосудне академије и Светске банке, одржана у Нишу 21. септембра 2015. године; у Крагујевцу 28. септембра 2015. године; у Новом Саду 12. октобра 2015. године; у Београду 19. и 26. октобра 2015. године;

Форуми

- Други регионални форум о владавини права за Југоисточну Европу, у организацији The AIRE Centre у сарадњи са Civil Rights Defenders, одржан у Београду 06. и 07. марта 2015. године са циљем унапређења примене Европске конвенције о људским правима у региону;

Интервјуи

- Интервју у вези IPA I и IPA II пројекта, у организацији Европске комисије, од 24. марта 2015. године;

Јавне расправе

- Јавна расправа о предлогу стратегије истрага финансијског криминала , у организацији Министарства правде, одржана у Београду 22. априла 2015. године;
- Јавна расправа о Нацрту Закона о извршењу и обезбеђењу, у организацији Министарства правде, одржана у Београду 09. јуна 2015. године;
- Јавна расправа о Нацрту грађанског законика, у организацији Министарства правде Републике Србије, одржана у Београду 02. јула 2015. године;
- Јавна расправа о Нацрту грађанског законика - општи део облигационих односа, у организацији Министарства правде у сарадњи са Апелационим судом у Београду, одржана у Београду 05. новембра 2015. године;

Презентације

- Презентација "Утицај судске праксе у Аустрији и коришћење информационих система", у организацији Експертске мисије у области информационих и комуникационих технологија (ИКТ) Европске комисије у сарадњи са Министарством правде Републике Србије, одржана у Београду 28. априла 2015. године;
- Презентација о уједначавању судске праксе у Мађарској, у организацији Министарства правде, одржана у Београду 25. јуна 2015. године;

Скупови

- Скуп посвећен обележавању Међународног дана права јавности да зна, у организацији Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, Мисије ОЕБС у Србији, Коалиције за слободу приступу информацијама, УНС-а и НУНС-а, одржан у Београду 28. септембра 2015. године;
- Стручни скуп под називом "Права поверилаца у стечајном поступку", у организацији Агенције за лиценцирање стечајних управника, одржан на Копаонику од 16. до 19. новембра 2015. године;

Свечаности

- Свечани почетак USAID пројекта "Јачање капацитета Правосудне академије", директна подршка Правосудној академији, свечаност у организацији Правосудне академије, одржана у Београду 20. новембра 2015. године;

Радне групе

- Радна група за израду Трећег периодичног извештаја о примени Међународног пакта о грађанским и политичким правима, у организацији Канцеларије за људска и мањинска права;
- Радна група за израду Правилника о критеријумима, мерилима, поступку и органима за вредновање рада судија и председника судова, у организацији Високог савета судства;
- Стална координациона група за надзор над спровођењем Националне стратегије за борбу против прања новца и финансирања тероризма, у организацији Министарства финансија;
- Радна група за израду анализе измене Уставног оквира;
- Радна група за израду Нацрта Правилника о критеријумима, мерилима, поступку и органима за оцењивање судијских помоћника, у организацији Високог савета судства;
- Радна група за спровођење Јединственог програма решавања старих предмета;
- Радна група за израду текста Нацрта Закона који ће уредити организацију и надлежност државних органа у сузбијању организованог криминала, финансијског криминала, корупције и других посебно тешких кривичних дела, у организацији Министарства правде;
- Радна група за израду радног текста нацрта Закона о узбуњивању и заштити тзбуњивача;
- Радна група за припрему Нацрта Закона о приватизацији, у организацији Министарства привреде;
- Радна група за припрему Нацрта Закона о стечају, у организацији Министарства привреде;
- Радна група за израду нацрта Закона о изменама и допунама Закона о стечају;
- Радна група за припрему текста радне верзије Закона о изменама и допунама Кривичног законика, у организацији Министарства правде;
- Радна група за институционално унапређење рада државних органа у просвети, у организацији Агенције за борбу против корупције;

- Радна група за унапређење нормативног оквира у просвети, у организацији Агенције за борбу против корупције ;
- Радна група за Закон о извршењу и обезбеђењу;
- Радна група за израду стратегије за борбу против опојних дрога за период 2014.-2020., у организацији Министарства здравља ;
- Радна група за унапређење положаја жртава трговине људима и насилних кривичних дела, у организацији Невладине организације АСТРА;

Комисије у којима су учествовале судије Врховног касационог суда:

- Комисија за спровођење Националне стратегије реформе правосуђа за период 2013.-2018.г;
- Комисија за одлучивање о приговору на решење о оцени судијског помоћника, у организацији Високог савета судства;
- Комисија за спровођење поступка вредновања и утврђивања оцене рада судија и председника Апелационог суда у Београду, Управног суда, Прекршајног апелационог и Привредног апелационог суда;
- Комисија за испитивање стечајних управника, у организацији Агенције за лиценцирање стечајних управника (АЛСУ);
- Комисија Владе за израду Грађанског законика Србије;
- Комисија за полагање јавнобележничког испита.

Судије Врховног касационог суда били су чланови:

- Надзорног одбора пројекта "Имплементација новог Законика о кривичном поступку Републике Србије", у организацији B&S Europe ;
- Управног одбора Антидопинг агенције Републике Србије;
- Управног одбора PACS пројекта;
- Управног одбора УНИЦЕФ пројекта ИПА 2013 "Јачање система правосуђа и социјалне заштите како би се унапредила дечја заштита у Србији";
- Консултативног већа европских судија (ССЈЕ);
- Међународне комисије правника;
- Савета Владе за међународно приватно право;

- Управног одбора УНИЦЕФ пројекта ИПА 2013 "Јачање система правосуђа и социјалне заштите како би се унапредила дечја заштита у Србији";
- Консултативног већа европских судија (ССЈЕ);
- Међународне комисије правника;
- Савета Владе за међународно приватно право:
- Првог одбора за полагање правосудног испита за предмет Трговинско право на Правном факултету у Београду;
- Другог одбора за полагање правосудног испита за предмет Радно право на Правном факултету у Београду;
- Правне клинике Правног факултета Универзитета у Београду;
- Испитне комисије за пријемни испит на Правосудној академији;
- Испитне комисије за извршитеље;
- Суда части при Привредној комори Србије;
- Државне делегације која је Комитету за присилне нестанке УН представила Иницијални извештај Републике Србије о примени Међународне конвенције о заштити свих лица од присилних нестанака;
- Државне делегације за одбрану Другог периодичног извештаја Републике Србије о примени УН Конвенције против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака за период 2009. - 2013. године;
- Програмског савета Правосудне академије;
- Радне групе Програмског савета Правосудне академије за трговинско право;
- Програмске групе за кривично право, у организацији Правосудне академије;
- Жирија за доделу награде "Верица Бараћ".

СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ СУДСКОГ ОСОБЉА ВРХОВНОГ КАСАЦИОНОГ СУДА

У овом извештајном периоду судско особље овог суда учествовало је у следећим видовима обуке и стручног усавршавања:

- Студијска посета Берлину са циљем презентације о хармонизацији и обуци судија Министарству правде, Удружењу судија и Апелационом

суду у Посдаму, у организацији ОЕБС и ИРЗ, од 26. до 29. априла 2015. године;

- Студијска посета Савету Европе и Европском суду за људска права у Стразбуру, у оквиру пројекта Савета Европе "Подршка судству у Србији у примени Европске конвенције о људским правима", у организацији Савета Европе уз подршку Краљевине Норвешке, Стразбур, Република Француска, од 07. до 08. јула 2015. године;
- Студијска посета Сједињеним Америчким Државама, на тему "Примери најбољих пракси у поступању судова", у организацији Канцеларије сталног правног саветника Министарства правде САД при Амбасади САД у Београду, од 31. октобра до 07. новембра 2015. године;
- Студијска посета Високом судском и тужилачком савету Босне и Херцеговине, у организацији Савета Европе, Сарајево, Босна и Херцеговина, од 23. до 24. новембра 2015. године;
- Студијска посета Врховном суду и Министарству правде Републике Словеније, у организацији Мултидонаторског повереничког фонда, Љубљана, од 03. до 05. децембра 2015. године;
- Конференција на тему "Свеобухватне анализе и извештаји о систему извршења у Србији", у организацији GIZ, Министарства правде и Делегације Европске уније, одржана у Београду 26. јануара 2015. године;
- Конференција на тему "Функционална анализа правосуђа у Србији", у организацији Врховног касационионог суда у сарадњи са Министарством правде и Републичким јавним тужилаштвом, одржана у Београду 03. фебруара 2015. године;
- Конференција на тему "Србија на путу европских интеграција - Скрининг и после скрининга", у организацији Канцеларије за европске интеграције, одржана у Београду 31. марта 2015. године;
- Конференција на тему "Заштита права на суђење у разумном року - Досадашња судска пракса и њено уједначавање", у организацији Врховног касационог суда у сарадњи са Саветом Европе, одржана у Београду 14. маја 2015. године;
- Конференција на тему "Извршење у грађанским стварима у Србији – Тренутно стање и изазови", у организацији Врховног касационог суда уз подршку Пројекта за владавину права и извршења који финансира Европска унија, одржана у Београду 22. јуна 2015. године;

- Завршна конференција пројекта "Подршка судству у Србији у примени Европске конвенције о људским правима", у организацији Савета Европе уз подршку Краљевине Норвешке, одржана у Београду 17. јула 2015. године;
- Регионална конференција "Уједначавање судске праксе – искуства из региона", у организацији Врховног касационог суда у сарадњи са Мисијом ОЕБС у Србији, одржана у Београду 19. новембра 2015. године;
- Конференција "Безбедност и здравље на раду у новим прописима", у организацији Семинара Србије, Београд, одржана 27. новембра 2015. године;
- Конгрес Међународне организације рада и запошљавања ILERA, са темом "Промене у свету рада – последице на запошљавање, радне односе и социјалну заштиту", одржан у Кејптауну, у Јужноафричкој Републици, од 07. до 11. септембра 2015. године;
- XXIII Саветовање Привредних судова Србије, у организацији Привредног апелационог суда, одржано на Златибору од 07. до 10. септембра 2015. године;
- Саветовање "Попис имовине и обавеза и припремне радње за састављање финансијских извештаја за 2015. годину", у организацији Компаније Параграф из Београда, одржано у Београду 30. новембра 2015. године;
- Саветовање "Планирање и обликовање јавних набавки за 2016. годину", у организацији Компаније Paragraf Lex doo, одржано у Београду 23. децембра 2015. године;
- Семинар "Припрема преговарачке позиције за ПГ7- право интелектуалне својине", у организацији Канцеларије за европске интеграције, одржан у Београду 03.11.2015. године;
- Семинар на тему "Друга ревизија Националног програма за усвајање правних тековина Европске уније", у организацији Канцеларије за европске интеграције у сарадњи са GIZ, одржан у Београду 18. новембра 2015. године;
- Семинар на тему "Нови Правилник о попису имовине и обавеза, увођење МРС и припреме за састављање финансијских извештаја корисника јавних (буџетских) средстава" у организацији Савеза рачуновођа и ревизора Србије и Рачуноводства доо, одржан у Београду 27. новембра 2015. године;

- Састанак и посета Делегације Литваније Врховном касационом суду, у организацији Atos IT Solutions and Services d.o.o Beograd, одржан у Београду 06. марта 2015. године;
- Састанак на тему "Утицај судске праксе у Аустрији и коришћење информационих система", у организацији Експертске мисије у области информационих и комуникационих технологија (ИКТ) Европске комисије у сарадњи са Министарством правде Републике Србије, одржан у Београду 27. априла 2015. године;
- Састанак-презентација посвећена упоредно правним решењима уједначавања судске праксе - механизмима за уједначавање судске праксе у Савезној Републици Немачкој и Аустрији, у организацији Врховног касационог суда уз подршку Мисије ОЕБС-а у Србији, одржан у Београду 25. маја 2015. године;
- Радни састанак на тему "Механизми уједначавања судске праксе", у организацији Врховног касационог суда уз подршку Канцеларије Савета Европе у Београду, одржан на Старој Планини 18. и 19. јуна 2015. године;
- Радни састанак посвећен изради Curiculuma за суђење у разумном року, у организацији Канцеларије Савета Европе, одржан у Врднику од 12. до 14. новембра 2015. године;
- Састанак са представницима делегације Међународне уније нотара, у организацији Јавнобележничке коморе Србије, одржан у Врховном касационом суду 17. новембра 2015. године;
- Састанак у вези инструкција Министарства финансија за попуњавање ПФЕ обрасца о финансијским ефектима активности садржаних у Акционом плану за ПГ 23 "Правосуђе и основна права", одржан у Београду 24. новембра 2015. године;
- Састанак на тему "Процена финансијских ефеката Акционог плана за Преговарачко поглавље 24 – Правда, слобода и безбедност", у организацији Министарства унутрашњих послова, одржан у Београду 26. новембра 2015. године;
- Састанак председника и судија Врховног касационог суда са председницима судова Републике Србије поводом припрема за примену Закона о заштити права на суђење у разумном року, у организацији Врховног касационог суда уз подршку Мисије ОЕБС у Србији, одржан у Београду 22. децембра 2015. године;

- Обука на теме "Сачињавање извештаја о извршењу плана набавки за 2014. г." и "Најчешћа питања и одговори из области јавних набавки", у организацији Управе за јавне набавке, одржана у Београду 23. марта 2015. године;
- Едукација о примени Закона о заштити узбуњивача, у организацији Правосудне академије у сарадњи са JRGA/USAID, одржана у Београду 25. марта 2015. године;
- Интерактивна радионица на тему"Кризно комуницирање", у организацији Министарства правде у сарадњи са Немачком организацијом за међународну сарадњу ГИЗ, одржана у Београду 02. новембра 2015. године;
- Радионица посвећена питањима уједначавања судске праксе у судовима Србије, у организацији Врховног касационог суда и Канцеларије Савета Европе у Београду, одржана у Београду 21. децембра 2015. године;
- Радионица под називом "Интегрисани приступ развоју PIFC (*Public Internal Financial Control*) , улога Централне јединице за хармонизацију и корисника јавних средстава", у организацији Министарства финансија, Сектора за интерну контролу и интерну ревизију у сарадњи са експертом PLAC (*Policy and Legal Advice Centre*), одржана у Београду 21. децембра 2015. године;
- Радионица под називом "Управљање ризицима, потешкоће у имплементацији и предлози мера за унапређење", у организацији Министарства финансија, Сектора за интерну контролу и интерну ревизију у сарадњи са експертом PLAC (*Policy and Legal Advice Centre*), одржана у Београду 22. децембра 2015. године;
- Округли сто у циљу представљања експертског извештаја из области људских права "Стручно усавршавање и обука судија у Србији", у организацији Канцеларије савета Европе у Београду, одржан 15. априла 2015. године;
- Јавна расправа о Нацрту грађанског законика - општи део облигационих односа, у организацији Министарства правде у сарадњи са Апелационим судом у Београду, одржана у Београду 05. новембра 2015. године;
- Презентација о уједначавању судске праксе у Мађарској, у организацији Министарства правде, одржана у Београду 25. јуна 2015. године;
- Презентација ЕУ методологије за сакупљање и извештавање о спровођењу права интелектуалне својине, у организацији Твининг пројекта

Спровођење права интелектуалне својине, одржана у Београду 22. октобра 2015. године;

- Презентација предложене методологије за прикупљање и извештавање IPR извршне статистике, у организацији Twinning пројекта Спровођење права интелектуалне својине, одржана у Београду 11. децембра 2015. године;
- Свечана академија поводом обележавања 95 година од оснивања Завода за интелектуалну својину Републике Србије, у организацији Завода за интелектуалну својину Републике Србије, одржана у Београду 16. новембра 2015. године;

Радне групе

- Радна група за спровођење Јединственог програма решавања старих предмета;
- Радна група за израду Националне стратегије развоја интелектуалне својине за период од 2016. године у области спровођења права, у организацији Завода за интелектуалну својину;
- Радна група за размену података у области спровођења права интелектуалне својине, у организацији Завода за интелектуалну својину;
- Радна група за припрему Нацрта Закона о патентима, у организацији Министарства просвете, науке и технолошког развоја;
- Преговарачка група за право интелектуалне својине ПГ 7.

Комисије

- Комисија за стандардизацију начина прикупљања и обраде података у примени пословног софтвера за управљање предметима у поступку прикупљања, обраде података, као и сачињавања извештаја у судовима Републике Србије.

АПЕЛАЦИОНИ СУДОВИ

Надлежност апелационог суда у 2015. години регулисана је члановима 8а и 24. Закона о уређењу судова.

У апелационим судовима на почетку извештајног периода **у свим материјама** било је укупно нерешених **20.435** предмета, примљено је

55.555 предмета, односно у раду је било **75.990**, решено је **60.032** предмета, што је у односу на 2014. годину када је решено **66.817** предмета за **6.785** предмета (11,30%) мање. Како је у 2014. години примљено **61.290** предмета, као нерешено на крају извештајног периода остало је **15.958** предмета, што је за **4.477** предмета (28,05%) мање у односу на 2014. годину.

На почетку извештајног периода у овим судовима **у претежно судећим материјама** било је укупно нерешених **19.013** предмета, примљено је **47.941** предмет, односно у раду је било **66.954**, решено је **52.758** предмета, што је у односу на 2014. годину када је решено **58.674** предмета, односно **5.916** предмета (11,21%) мање решено у 2015, али је на крају извештајног периода остало је нерешено **14.196** предмета, што је за **4.817** предмета мање у односу на 2014. годину, односно за **33,93%** мање нерешених предмета.

У 2015. години апелациони судови су **у свим материјама** имали, од укупно **20.435** нерешених предмета на почетку извештајног периода, **14.704** старих предмета према датуму иницијалног акта а **5.376** према датуму пријема у суд, а на крају извештајног периода од укупно **15.958** нерешених предмета, **11.632** старих предмета према датуму иницијалног акта а **2.968** према датуму пријема у суд. У **претежно судећим материјама** у апелационим судовима број нерешених предмета на почетку извештајног периода био је **19.013**, од чега је према датуму иницијалног акта било **14.490** предмета а **5.336** према датуму пријема у суд, а на крају извештајног периода од укупно **14.196** нерешених предмета, **11.382** старих предмета према датуму иницијалног акта а **2.945** према датуму пријема у суд.

Према подацима о укупним резултатима рада **у свим материјама** највећи укупан прилив имао је Апелациони суд у Београду **19.803** предмета, Апелациони суд у Новом Саду је примио укупно **13.263** предмета, Апелациони суд у Крагујевцу **13.093** предмета и Апелациони суд у Нишу **9.396** предмета, **а у претежно судећим материјама** Апелациони суд у Београду **16.624** предмета, Апелациони суд у Новом Саду је примио укупно **11.551** предмет, Апелациони суд у Крагујевцу је примио укупно **11.248** предмета и Апелациони суд у Нишу **8.518** предмета.

Највећи просечан прилив предмета по судији **у свим материјама** имао је Апелациони суд у Крагујевцу (**29,03**), затим Апелациони суд у Новом Саду (**26,21**), Апелациони суд у Нишу (**23,09**) и Апелациони суд у

Београду (**22,79**) а **у претежно судећим материјама** Апелациони суд у Крагујевцу (**24,94**), Апелациони суд у Новом Саду (**22,83**), Апелациони суд у Нишу (**20,93**) и Апелациони суд у Београду (**19,38**).

Укупан просечни прилив предмета по судији, у апелационим судовима, у 2015. години у односу на 2014. годину, **у свим материјама**, био је мањи за **3,84** предмета, с тим што је у Апелационом суду у Нишу мањи за **6,96**, у Апелационом суду у Крагујевцу **6,83** предмета, у Апелационом суду у Новом Саду за **3,38** и Апелационом суду у Београду мањи за **1,14** предмета, а **у претежно судећим материјама**, био је мањи за **2,96** предмета, с тим што је у Апелационом суду у Крагујевцу мањи за **5,34** предмета, у Апелационом суду у Нишу за **4,91**, у Апелационом суду у Новом Саду за 3,18 и у Апелационом суду у Београду мањи за **0,70** предмета.

Највећи проценат решених предмета у односу на укупан број предмета у раду **у свим материјама** имао је Апелациони суд у Нишу (**90,39**%), Апелациони суд у Новом Саду (**87,74**%), Апелациони суд у Крагујевцу (**75,32**%) и Апелациони суд у Београду (**72,59**%), а **у претежно судећим материјама** имао је Апелациони суд у Нишу (**90,29**%), Апелациони суд у Новом Саду (**86,99**%), Апелациони суд у Крагујевцу (**75,59**%) и Апелациони суд у Београду (**72,16**%).

Највише просечно месечно решених предмета по судији **у свим материјама** имао је Апелациони суд у Крагујевцу (**30,05**), Апелациони суд у Новом Саду (**27,47**), Апелациони суд у Београду (**25,93**) и Апелациони суд у Нишу (**24,69**) а **у претежно судећим материјама** имао је Апелациони суд у Крагујевцу (**26,55**), Апелациони суд у Новом Саду (**23,92**), Апелациони суд у Београду (**22,76**) и Апелациони суд у Нишу (**22,48**).

Просечан број решених предмета по судији, у апелационим судовима, у 2015. години у односу на 2014. годину, **у свим материјама**, био је мањи за **4,43** предмета, с тим што је најмање решено у Апелационом суду у Нишу **9,41** предмета мање по судији, у Апелационом суду у Новом Саду **7,99** предмета, у Апелационом суду у Београду **1,84** предмета и у Апелационом суду у Крагујевцу **1,08,** а **у претежно судећим материјама**, био је мањи за **3,89** предмета, с тим што је у Апелационом суду у Крагујевцу већи за **0,41** предмет, а у Апелационом суду у Новом Саду мањи за **8,1** предмет, у Апелационом суду у Нишу **7,55** и Апелационом суду у Београду за **2,05** предмета.

Од укупно решених предмета **у свим материјама**, највећи проценат мериторно решених имао је Апелациони суд у Нишу (**88,37**%), Апелациони суд у Новом Саду (**87,48**%), Апелациони суд у Крагујевцу (**86,59**%) и Апелациони суд у Београду (**85,94**%), а **у претежно судећим материјама** имао је Апелациони суд у Новом Саду (**91,22**%), Апелациони суд у Нишу (**91,10**%), Апелациони суд у Београду (**88,08**%) и Апелациони суд у Крагујевцу (**87,06**%).

У 2015. години, најбољи коефицијент ажурности **у свим материјама** имао је Апелациони суд у Нишу (**1,25**), затим Апелациони суд у Новом Саду (**1,61**), па Апелациони суд у Крагујевцу (**3,73**), а најлошији коефицијент ажурности имао је Апелациони суд у Београду (**4,73**), а **у претежно судећим материјама** имао је Апелациони суд у Нишу (**1,27**), затим Апелациони суд у Новом Саду (**1,72**), па Апелациони суд у Крагујевцу (**3,78**), а најлошији коефицијент ажурности имао је Апелациони суд у Београду (**4,99**).

Коефицијент ажурности свих апелационих судова у 2015. години **у свим материјама** износио је **3,16**, тако да је исти бољи у односу на резултате остварене у 2014. години, када је коефицијент ажурности свих апелационих судова био **3,67**, односно мањи за **0,51** у односу на 2014. годину, а **у претежно судећим материјама** износио је **3,26**, тако да је исти бољи у односу на резултате остварене у 2014. години, када је коефицијент ажурности свих апелационих судова био **4.02**, односно за **0,76** мањи у односу на 2014. годину.

На крају извештајног периода највише нерешених предмета у **свим материјама** остало је у Апелационом суду у Београду (**8.507**), затим у Апелационом суду у Крагујевцу (**4.441**), у Апелационом суду у Новом Саду (**1.942**) и у Апелационом суду у Нишу (**1.068**), а **у претежно судећим материјама** остало је у Апелационом суду у Београду (**7.535**), затим у Апелационом суду у у Крагујевцу (**3.867**), у Апелационом суду у Новом Саду (**1.810**) и у Апелационом суду у Нишу (**984**).

Грађанска материја

Гж

Анализом рада апелационих судова у посматраном извештајном периоду утврђено је да је примљено **17.660** предмета у општој грађанској материји, од чега највише у Апелационом суду у Београду **8.104** предме-

та, затим у Апелационом суду у Новом Саду **3.803** предмета, у Крагујевцу **3.321** и у Нишу **2.432** предмета. У односу на 2014. годину примљено је **1.317** предмета мање у овој материји (6,94% мање). Највећи прилив предмета по судији имали су у Апелационом суду у Крагујевцу **27,45** предмета, да је у истом суду просечно решено **28,98** тих предмета по судији, од чега је **85,60**% решено мериторном одлуком. У Апелационом суду у Нишу просечан прилив предмета по судији био је **24,57** предмета, просечно је решено по судији **26,98** предмета од чега мериторно **83,83**% а у Апелационом суду у Београду, **20,46** предмета је просечан прилив предмета по судији, а просечно решено **25,87** предмета по судији, од чега мериторно **86,67**%. Најмањи просечан прилив предмета по судији био је у Апелационом суду у Новом Саду, где је просечан прилив предмета по судији био **15,03** предмета, просечно решено **17,89** предмета по судији, од чега мериторно **83,45**%.

Поређењем података са извештајем о раду свих апелационих судова за 2014. годину уочено је да је у току 2015. године дошло до смањења прилива предмета по судији за 2,08, да је просечан број решених предмета по судији приближно једнак, односно у 2015. години мањи за 0,16, да је проценат решених предмета у односу на укупан број предмета у раду просечно већи за 11,38% у 2015. години, да је проценат мериторних одлука у односу на број решених предмета по судији већи за 0,50% у односу на 2014. годину, а да је просечно "укупно у раду" предмета по судији мање за 5,19 у односу на 2014. годину.

Гж1

Анализом рада апелационих судова у материји радних спорова у посматраном извештајном периоду утврђено је да је примљено **14.380** предмета, од чега највише у Апелационом суду у Крагујевцу **4.301**, у Апелационом суду у Београду **3.607** предмета, затим у Нишу **3.272** предмета и у Новом Саду **3.200** предмета. У односу на 2014. годину примљено је **2.245** предмета мање у овој материји (13,50% мање). Највећи прилив предмета по судији имали у Апелационом суду у Крагујевцу **32,58** предмета, да је у истом суду просечно решено **37,02** предмета по судији, од чега је **85,12**% решено мериторном одлуком. У Апелационом суду у Новом Саду просечан прилив предмета по судији био је **29,09** предмета, просечно је решено по судији **28,17** предмета, од чега мериторно **94,19**%. У Апе-

лационом суду у Нишу просечан прилив предмета по судији био је **27,04** предмета, просечно решено по судији **29,48** предмета, од чега мериторно **92,12**%. Најмањи просечан прилив предмета по судији био је Апелационом суду у Београду, **25,22** предмета, просечно је решено по судији 30,62 предмета, од чега мериторно **81,54** %.

Поређењем података са извештајем о раду свих апелационих судова за 2014. годину уочено је да је у току 2015. године дошло до смањења прилива предмета по судији за 6,66, да је просечан број решених предмета по судији мањи у 2015. години за 4,61, да је проценат решених предмета у односу на укупан број предмета у раду већи за 7,46% у 2015. години, да је проценат мериторних одлука у односу на број решених предмета по судији приближно исти односно мањи за 0,1% у односу на 2014. годину, а да је просечно "укупно у раду" предмета по судији мањи за 9,34 предмета у односу на 2014. годину.

Гж2

Анализом рада апелационих судова у породичним споровима у посматраном извештајном периоду утврђено је да је примљено **2.410** предмета, од чега највише у Апелационом суду у Београду **812** предмета, у Апелационом суду у Новом Саду **609** предмета, у Апелационом суду у Крагујевцу **566**, и у Нишу **423** предмета. У односу на 2014. годину примљено је **119** предмета мање у овој материји (4,71% мање). Највећи прилив предмета по судији имали су у Апелационом суду у Нишу где је просечан прилив предмета по судији био **6,41** предмет, просечно решено по судији **6,20** предмета, од чега мериторно **84,84**%. У Апелационом суду у Новом Саду просечан прилив предмета по судији био је **5,03** предмета, просечно је решено по судији 4**,85** предмета, од чега мериторно **87,22**%. У Апелационом суду у Крагујевцу просечан прилив предмета по судији био је **4,68** предмета, у истом суду просечно је решено **4,57** предмета по судији, од чега је **88,43**% решено мериторном одлуком. Најмањи просечан прилив предмета по судији био је Апелационом суду у Београду, **2,17** предмета, просечно је решено по судији **2,18** предмета, од чега мериторно **87,35**%.

Поређењем података са извештајем о раду свих апелационих судова за 2014. годину уочено је да је у току 2015. године дошло до повећања прилива предмета по судији за 0,54, да је просечан број решених предмета по судији већи у 2015. години за 0,32, да је проценат решених предмета у односу на укупан број предмета у раду мањи за 2,05 у 2015. години, да је

проценат мериторних одлука у односу на број решених предмета по судији већи за 2,42% у односу на 2014. годину и да је просечно "укупно у раду" предмета по судији више за 0,42 предмета у односу на 2014. годину.

Кривична материја

Кж1

Анализом рада апелационих судова у Кж1 материји у посматраном извештајном периоду утврђено је да је примљено **6.107** предмета, од чега највише у Апелационом суду у Крагујевцу **1.633**, у Апелационом суду у Новом Саду **1.565** предмета, у Апелационом суду у Београду **1.561** предмет и у Апелационом суду у Нишу **1.348** предмета. У односу на 2014. годину примљено је **191** предмет мање у овој материји (3,03% мање). Највећи прилив предмета по судији имали су у Апелационом суду у Крагујевцу **8,25** предмета, да је у истом суду просечно решено **8,09** предмета по судији, од чега је **89,39**% решено мериторном одлуком. У Апелационом суду у Новом Саду просечан прилив предмета по судији био је **10,16** предмета, просечно је решено по судији **10,05** предмета, од чега мериторно **98,84**%. У Апелационом суду у Нишу просечан прилив предмета по судији био је **7,21** предмета, просечно решено по судији **7,83** предмета, од чега мериторно **98,57**%. Најмањи просечан прилив предмета по судији био је Апелационом суду у Београду, **4,89** предмета, просечно је решено по судији 4,91 предмета, од чега мериторно **98,34**%.

Поређењем података са извештајем о раду свих апелационих судова у овој материји за 2014. годину уочено је да је у току 2015. године дошло до повећања прилива предмета по судији за 0,28 предмета, да је просечан број решених предмета по судији мањи у 2015. години за 5,21, да је проценат решених предмета у односу на укупан број предмета у раду мањи за 4,11 у 2015. године, да је проценат мериторних одлука у односу на број решених предмета по судији већи за 3,98 у односу на 2014. годину и да је просечно "укупно у раду" предмета по судији више за 1,76 предмета у односу на 2014. годину.

Кж2

Анализом рада апелационих судова у Кж2 материји утврђено је да је примљено **6.905** предмета, од чега највише у Апелационом суду у Бео-

граду **2.485** предмета, у Апелационом суду у Новом Саду **2.122** предмета, у Апелационом суду у Крагујевцу **1.345** и у Апелационом суду у Нишу **953** предмета. У односу на 2014. годину примљено је **311** предмета мање у овој материји (4,31% мање). Највећи прилив предмета по судији имали су у Апелационом суду у Новом Саду **13,78** предмета, да је у истом суду просечно решено **13,71** предмет по судији, од чега је **98,11**% решено мериторном одлуком. У Апелационом суду у Београду просечан прилив предмета по судији био је **7,79** предмета, просечно је решено по судији **7,76** предмета, од чега мериторно **98,99**%. У Апелационом суду у Крагујевцу просечан прилив предмета по судији био је **6,79** предмета, просечно решено по судији 6,81 предмет, од чега мериторно **94,36**%. Најмањи просечан прилив предмета по судији био је Апелационом суду у Нишу, **5,10** предмета, просечно је решено по судији **5,12** предмета, од чега мериторно **98,12**%.

Поређењем података са извештајем о раду свих апелационих судова у овој материји за 2014. годину уочено је да је у току 2015. године просечан прилив предмета по судији приближно једнак односно да је смањен за 0,05 предмета по судији, да је просечан број решених предмета по судији мањи у 2015. години за 0,53, да је проценат решених предмета у односу на укупан број предмета у раду приближно једнак, односно у 2015. години мањи за 0,12 предмета, да је проценат мериторних одлука у односу на број решених предмета по судији већи за 1,82 у односу на 2014. годину и да је просечно "укупно у раду" предмета по судији приближно једнак, односно мањи за 0,52 предмета у односу на 2014. годину.

Материја заштите права на суђење у разумном року

Анализом рада апелационих судова у материји заштите права на суђење у разумном року у посматраном извештајном периоду утврђено је да су апелациони судову примили укупно **2.800** предмета, односно да је укупно било у раду **3.686** предмета, што је 123 предмета мање у овој материји у односу на 2014. годину (од 22.05.2014. године када су судови почели да поступају у овим предметима), од чега је решено **2.432** предмета (51,56% од укупног броја), а нерешених је остало **1.254** предмета. Разврстано по материји, од укупно примљених **2.800** предмета, **1.062** су Р4 г предмета, **193** Р4 к предмета и **1.545** Р4 р предмета, од чега је укупно решено **2.432**, од којих **1.128** Р4 г предмета или **70,81**% (од укупног броја решених предмета, мериторно је решено **681** – **60,37**%, а на други начин **447**

предмета- 39,63%), **178** Р4 к предмета или **83,96**% (од тога мериторно **106 -59,55**% а на други начин **72 - 40,45**% предмета) и **1.126** Р4 р предмета или **59,86**% од укупног броја решених предмета (од тога мериторно **721 – 64,03**%, а на други начин **405** предмета – **35,97**%).

Највећи укупни прилив ових предмета имао је Апелациони суд у Београду – **1.222** предмета, Апелациони суд у Крагујевцу са укупно **823** предмета, затим Апелациони суд у Новом Саду са укупно **462** предмета и Апелациони суд у Нишу са укупно **293** предмета.

По материјама, највећи прилив Р4г предмета имао је Апелациони суд у Београду са **531** предмета (од чега је решено **585** предмета - **340** мериторно а **245** на други начин), Апелациони суд у Крагујевцу са **215** предмета (од чега је решено **227** предмета - **127** мериторно а **100** на други начин), затим Апелациони суд у Нишу са **179** предмета (од чега је решено **176** предмета - **129** мериторно а **47** на други начин) и Апелациони суд у Новом Саду са **137** предмета (од чега је решено **140** предмета - **85** мериторно а **55** на други начин).

Највећи прилив Р4 к предмета имао је Апелациони суд у Београду са **75** предмета (од чега је решено **70** предмета - **45** мериторно а **25** на други начин), Апелациони суд у Крагујевцу са **34** предмета (од чега је решено **34** предмета - **15** мериторно а **19** на други начин), затим Апелациони суд у Нишу са **42** предмета (од чега је решено **38** предмета - **19** мериторно а **19** на други начин) и Апелациони суд у Новом Саду са **42** предмета (од чега је решено **36** предмета - **27** мериторно а 9 на други начин).

Највећи прилив Р4 р предмета имао је Апелациони суд у Београду са **616** предмета (од чега је решено **445** предмета - **354** мериторно а **91** на други начин), Апелациони суд у Крагујевцу са **574** предмета (од чега је решено **311** предмет - **212** мериторно а **99** на други начин), затим Апелациони суд у Новом Саду са **283** предмета (од чега је решено 271 предмета - **102** мериторно а **169** на други начин) и Апелациони суд у Нишу са **72** предмета (од чега је решено **99** предмета – **53** мериторно а **46** на други начин).

ВИШИ СУДОВИ

Надлежност вишег суда регулисана је чланом 8а и 23. Закона о уређењу судова и чланом 4. став 2. Закона о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава.

У периоду од 01.01. до 31.12.2015 . године, у вишим судовима примљено је укупно **128.093** предмета **у свим материјама** из Законом утврђене надлежности, односно **67.538** предмета **у претежно судећим материјама**, а из претходног извештајног периода пренето је **36.310** предмета **у свим материјама** односно **23.585** предмета **у претежно судећим материјима**, тако да је укупан број предмета у раду био **164.403 у свим материјама** односно **91.123 у претежно судећим материјима**. Од наведеног броја решено је укупно **120.817**, а нерешених је остало **43.586** предмета **у свим материјама**, док је **у претежно судећим материјама** укупно решено **64.172** предмета, а остало као нерешено **26.951** предмет.

У односу на 2014. годину, уочава се да је у току 2015. године примљен већи број предмета и то за **15.214** (13,48%) **у свим материјама**, а укупан број предмета у раду био је већи за **19.058** (13,11%). У току 2015. године, укупно је решено **11.780** (10,80%) предмета више него у претходном извештајном периоду, а на крају 2015. године остао је већи број укупно нерешених предмета и то за **7.278** (20,05%). У претежно судећим материјама у односу на 2014. годину, уочава се да је у току 2015. године примљен већи број предмета и то за **8.561** (14,52%) а укупан број предмета у раду био је већи за **10.514** (13,04%). У току 2015. године, укупно је решено **7.147** (12,53%)предмета више него у претходном извештајном периоду, а на крају 2015. године остао је већи број укупно нерешених предмета и то за **3.367** (14,28%).

Према извештају о раду судова за период од 01.01. до 31.12.2015. године, највећи просечан прилив предмета по судији **у свим материјама** имали су: Виши суд у Врању (**61,48**), затим Виши суд у Крушевцу (**54,83**), Виши суд у Крагујевцу (**47,52**), Виши суд у Нишу (**47,35**) и Виши суд у Зрењанину (**44,45**), док је најмањи просечан прилив предмета по судији у свим материјама евидентиран у Вишем суду у Неготину (**22,41**), затим у Вишем суду у Смедереву (**23,86**), Вишем суду у Шапцу (**24,90**), Вишем суду у Суботици (**27,64**), као и Вишем суду у Косовској Митровици (**1,40**). Наведени подаци указују да је у вишим судовима у свим материјама просечан прилив предмета по судији у 2015. години износио **36,50** предмета, што је за **5,03** предмета по судији више него 2014. године. Међутим, прилив предмета по судији у 2014. години кретао се у распону од **16,30** (**1,07**) до **55,79,** док је у 2015. години просечан прилив предмета по судији био у распону од **22,41** (**1,40**) до **61,48**.

У претежно судећим материјама према извештају о раду судова за период од 01.01. до 31.12.2015. године, највећи просечан прилив предмета по судији имали су: Виши суд у Београду (**37,87**), затим Виши суд у Крагујевцу (**34,05**), Виши суд у Новом Саду (**31,84**) и Виши суд у Нишу (**31,08**), док је најмањи просечан прилив предмета по судији у свим материјама евидентиран у Вишем суду у Сремској Митровици (**12,05**), затим у Вишем суду у Новом Пазару (**12,35**), Вишем суду у Шапцу (**12,60**), Вишем суду у Суботици (**13,03**), Вишем суду у Смедереву (13,42), као и Вишем суду у Косовској Митровици (**0,82**). Наведени подаци указују да је у вишим судовима у овим материјама просечан прилив предмета по судији у 2015. години износио **22,82** предмета и да се прилив предмета по судији у 2015. години кретао се у распону од **12,05** (**0,82** К.Митровица) до **37,87**.

Према подацима о резултатима рада на нивоу свих виших судова, број просечно решених предмета по судији **у свим материјама**, у 2015. години, је **34,43**. Суд који има највећи просечан прилив предмета по судији, има и највећи број решених предмета по судији, тако да је, по судији, највише решио: Виши суд у Врању (**52,48**), затим Виши суд у Новом Саду (**48,38**), Виши суд у Зрењанину (**46,43**) и Виши суд у Сомбору (**42,92**), док је најмањи број решених предмета по судији евидентиран у Вишем суду у Смедереву (**20,99**), затим у Вишем суду у Неготину (**22,38**), Вишем суду у Шапцу (**24,25**), у Вишем суду у Пироту (**26,10**) и Вишем суду у Косовској Митровици (**1,36**). **У претежно судећим материјама**, број просечно решених предмета по судији, у 2015. години, је **21,69**. Од укупно решених предмета у овој материји, највише просечно решено предмета по судији, решио је: Виши суд у Новом Саду (**37,65**) предмета, затим Виши суд у Београду (**36,81**), Виши суд у Крагујевцу (**28,69**) и Виши суд у Врању (**26,45**), док је најмање просечно решено предмета је у вишим судовима у Смедереву (**11,31**), затим у Вишем суду у Сремској Митровици (**11,79**), Вишем суду у Шапцу (**12,05**), у Вишем суду у Новом Пазару (**12,23**) и Вишем суду у Косовској Митровици (**0,82**).

Број просечно решених предмета по судији на нивоу свих виших судова у 2015. години **у свим материјама** већи је него у 2014. години, за **4,02** предмета по судији, али се број предмета по судији у 2014. године кретао у распону од 16,74 (0,98) до 50,18, док је у 2015. години просечан број решених предмета по судији био у распону од **20,99** (**1,36**) до **52,48**.

Највећи проценат решених предмета у односу на укупан број предмета у раду **у свим материјама** имао је Виши суд у Неготину (**94,80**%), затим Виши суд у Ужицу (**94,70**%), Виши суд у Пожаревцу (**94,33**%) и Виши суд у Јагодини (**93,84**%), док је највећи проценат мериторно решених предмета, у односу на број решених предмета, имао Виши суд у Косовској Митровици (**87,62**), затим Виши суд у Шапцу (**85,63**%), Виши суд у Крагујевцу (**85,61**), Виши суд у Крушевцу (**83,72**) и Виши суд у Ужицу (**83,58**%). Најмањи проценат решених предмета у односу на укупан број предмета у раду имао је Виши суд у Београду (**60,31**%), затим Виши суд у Крушевцу (**60,33**%), Виши суд у Чачку (**65,36**%) и Виши суд у Новом Саду (**69,03**%), а најмањи проценат мериторно решених предмета има Виши суд у Београду (**60,44**%), затим Виши суд у Новом Пазару (**65,40**%), Виши суд у Новом Саду (**66,97**%) и Виши суд у Пожаревцу (**70,09**%).

У претежно судећим материјама највећи проценат решених предмета у односу на укупан број предмета у раду имао је Виши суд у Ужицу (**96,13**%), затим Виши суд у Пожаревцу (**96,12**%), Виши суд у Неготину (**95,56**%) и Виши суд у Крушевцу (**94,52**%), док је највећи проценат мериторно решених предмета, у односу на број решених предмета, имао Виши суд у Косовској Митровици (**96,83**%), затим Виши суд у Ужицу (**96,37**%), Виши суд у Шапцу (**96,16**%) и Виши суд у Панчеву (**95,40**%). Најмањи проценат решених предмета у односу на укупан број предмета у раду имао је Виши суд у Београду (**55,71**), затим Виши суд у Нишу (**61,46**%), Виши суд у Чачку (**61,76**) и Виши суд у Новом Саду (**63,51**%), а најмањи проценат мериторно решених предмета има Виши суд у Београду (**61,72**%), затим Виши суд у Новом Саду (**64,24**%), Виши суд у Чачку (**73,39**%) и Виши суд у Пожаревцу (**78,75**%).

У току 2015. године у вишим судовима **у свим материјама** решено је од **60,31**% до **94,80**%, од укупног броја предмета у раду, а проценат укупно решених предмета у вишим судовима у односу на број предмета у раду, у 2015. години смањен је на **73,49**%, односно за **1,53**% у односу на 2014. годину, а **у претежно судећим материјама** решено је од **55,71**% до **96,13**%, од укупног броја предмета у раду, а проценат укупно решених предмета у вишим судовима у односу на број предмета у раду у 2015. години смањен је на **70,42**%, односно за **0,32**% у односу на 2014. годину.

Проценат мериторно решених предмета у 2015. години **у свим материјама**, у вишим судовима је био у распону од **60,44**% до **87,62**%, а

проценат мериторно решених предмета у свим вишим судовима у 2015. години смањен је на **72,15**%, односно за **3,51** у односу на 2014. годину, а **у претежно судећим материјама** проценат мериторно решених предмета у 2015. години био је у распону од **61,72**% до **96,83**%.

У 2015. години, најбољи коефицијент ажурности **у свим материјама** имао је Виши суд у Неготину (**0,60**), затим Виши суд у Ужицу (**0,61**), Виши суд у Пожаревцу (**0,67**) и Виши суд у Јагодини (**0,73**), а најлошији коефицијент ажурности имао је Виши суд у Београду (**6,87**), затим Виши суд у Новом Саду (**5,41**), Виши суд у Крушевцу (**4,72**) и Виши суд у Чачку (**4,62**).

Коефицијент ажурности свих виших судова у 2015. години **у свим материјама** износио је **3,74**, тако да је исти побољшан у односу на резултате остварене у 2014. години, када је коефицијент ажурности свих виших судова био **3,54**, односно за **0,20** виши у односу на 2014. годину, а у претежно судећим материјама коефицијент ажурности у 2015. години био је **4,39**.

Када је реч о нерешеним старим предметима **у свим материјама** на крају извештајног периода, 31.12.2015. године, остало је као нерешено **2.324** свих старих предмета према датуму пријема у суд и **22.918** нерешена стара предмета према датуму подношења иницијалног акта (у односу на укупан број свих нерешених предмета који је **43.586**), а **у претежно судећим материјама** на крају извештајног периода остало је као нерешено 669 старих предмета према датуму пријема у суд и **16.108** нерешених старих предмета према датуму подношења иницијалног акта (у односу на укупан број свих нерешених предмета који је **26.951**).

Из наведених података се види да је на крају 2015. године, на нивоу свих виших судова у **свим судећим материјама** повећан укупан број нерешених старих предмета према датуму иницијалног акта у односу на 2014. годину, и то за 8.179 предмета, односно за 55,50%.

Грађанска материја

П

У овој врсти материје (парнични предмети) укупно примљено предмета, на нивоу свих виших судова, у посматраном извештајном периоду било је **4.217** предмета, а просечан прилив предмета по судији био је **4,41** предмет. Од укупно решених **3.093** предмета, мериторно је решено **1.231** предмет. Просечно решено по судији на нивоу свих виших судова

било је **3,23** предмета. У односу на 2014. годину, када је прилив предмета у овој материји био **2.212** предмета, прилив предмета у 2015. години је већи за **90,64**%.

У П материји највећи прилив предмета имали су виши судови: у Београду (**2.197**), Новом Саду (**435**), Лесковцу (**358**) и Нишу (**171**). У односу на 2014. годину прилив предмета у овој материји углавном је био већи у свим вишим судовима, сем у вишим судовима, у Ваљеву, Панчеву, Пироту и Чачку (прилив предмета био је у распону од 1 до 8 предмета мање у 2015).

Највећи просечан прилив предмета по судији имали су виши судови: у Новом Саду (**19,77**), Београду (**18,16**), Лесковцу (**4,65**) и Крагујевцу (**3,77**). Поређењем ових података у односу на 2014. годину, прилив је повећан у већини виших судова, сем у Вишем суду у Новом Саду (за **1,05**).

Најмањи прилив предмета имали су: Виши суд у Неготину и Виши суд у Пироту (**12**), у Зајечару (**18**), Ваљеву (**26**) и Виши суд у Косовској Митровици (**3**), а најмањи просечан прилив предмета по судији имали су Виши суд у Зајечару и Неготину (по **0,55**), Виши суд у Ваљеву (**0,79**), Виши суд у Пожаревцу (**0,91**), док је Виши суд у Косовској Митровици (**0,04**).

Виши суд у Београду имао је највећи број решених предмета (**1.402**) од чега је проценат мериторно решених (**41,23**%). Следи Виши суд у Лесковцу (**369**) укупно решених предмета, од чега је мериторно решених (**5,15**%), затим Виши суд у Новом Саду (**257**) укупно решених предмета, од чега мериторно решених (**50,19**%) и Виши суд у Нишу (1**0**6) укупно решених предмета, од чега мериторно решених (**32,08**%). Највише мериторно решених предмета, у односу на укупно решених предмета, имао је Виши суд у Сомбору (**71,43**%), затим у Краљеву (**70,00**%), у Пироту (**68,42** %), у Ужицу (**61,76**%), док је Виши суд у Косовској Митровици имао 100%.

Највише просечно решених предмета по судији имали су виши судови у Новом Саду (**11,68**), Београду (**11,59**), Лесковцу (**4,79**) и Новом Пазару (**4,23**).

Најмање укупно решених предмета имао је Виши суд у Неготину (**8**), затим Виши суд у Зајечару (**17**), виши судови у Ваљеву и Пироту (по **19**) и Виши суд у Косовској Митровици (**1**). Најмање мериторно решених предмета имао је Виши суд у Лесковцу (**5,15**%), Виши суд у Неготину (**12,50**%) и Виши суд у Чачку (**27,27**%).

П 1

У овој врсти материје (одлучивање по тужбама у радним споровима) укупно примљено предмета, на нивоу свих виших судова, у посматраном извештајном периоду било је **1.095** предмета, а просечан прилив предмета по судији био је **1,23** предмета. Од укупно решених **754** предмета, мериторно је решено **348** предмета. Просечно решено по судији на нивоу свих виших судова било је **0,85** предмета.

У П1 материји највећи прилив предмета имали су виши судови: у Врању (**414**), Београду (**257**), Новом Саду (**104**) и Лесковцу (**56**). Највећи просечан прилив по судији имали су виши судови: у Врању (**18,82**), Новом Саду (**4,73**) и Београду (**2,12**), док је у осталим судовима прилив испод једног предмета по судији.

Најмањи прилив предмета имали су: Виши суд у Суботици и Пироту (по **5**), Виши суд у Косовској Митровици и Зрењанину (по **6**) и у Ваљеву (**8**), а најмањи просечан прилив предмета по судији имали су Виши суд у Суботици (**0,15**), Виши суд у Зрењанину (**0,18**), у Ваљеву и Пожаревцу (**0,24**) и Виши суд у Косовској Митровици (**0,08**).

Виши суд у Београду имао је највећи број решених предмета (**209**) од чега је проценат мериторно решених (**29,67**%). Следи Виши суд у Врању (**114**) укупно решених предмета, од чега је мериторно решених (**14,91**%), затим Виши суд у Новом Саду (**75**) укупно решених предмета, од чега мериторно решених (**50,67**%) и Виши суд у Нишу (**45**) укупно решених предмета, од чега мериторно решених (**66,67**%).

Највише мериторно решених предмета, у односу на укупно решених предмета, имао је Виши суд у Краљеву (**100**%), затим у Суботици (**90,91**%), у Пожаревцу (**78,95**%) и у Шапцу (**78,57**%). Највише просечно решених предмета по судији имали су виши судови у Врању (**5,18**), Новом Саду (**3,41**), Чачку (**2,36**) и Београду (**1,73**).

Најмање укупно решених предмета имао је Виши суд у Пироту (**1**), затим Виши суд у Смедереву (**9**), виши судови: у Суботици, Сремској Митровици и Неготину (по **11**) и Виши суд у Косовској Митровици (**2**). Најмање мериторно решених предмета имао је Виши суд у Врању (**14,91**%), Виши суд у Београду (**29,67**%) и Виши суд у Јагодини (**33,33**%).

П 2

У овој врсти материје (одлучивања у споровима о оспоравању или утврђивању очинства или материнства), укупно примљено предмета, на нивоу свих виших судова, у посматраном извештајном периоду било је **740** предмета, а просечан прилив предмета по судији био је **0,90** предмета. Од укупно решених **757** предмета, мериторно је решено **466** предмета. Просечно решено по судији на нивоу свих виших судова било је **0,92** предмета.

У П2 материји највећи прилив предмета имали су виши судови: у Београду (**205**), Зрењанину (**54**), Нишу (**53**) и Новом Саду (**44**). Највећи просечан прилив предмета по судији имали су виши судови: у Новом Саду (**2,00**), Чачку (**1,82**), Београду (**1,69**) и Зрењанину (**1,64**).

Најмањи прилив предмета имали су: Виши суд у Пироту (**1**), у Неготину и Врању (по **7**), Ужицу (**12**) и Виши суд у Косовској Митровици (**10**), а најмањи просечан прилив предмета по судији имали су Виши суд у Пироту (**0,09**), Виши суд у Неготину и Врању (**0,32**), Виши суд у Суботици (**0,42**), док је Виши суд у Косовској Митровици (**0,13**).

Виши суд у Београду имао је највећи број решених предмета (**212**) од чега је проценат мериторно решених (**51,42**%). Следи Виши суд у Зрењанину (**65**) укупно решених предмета, од чега је мериторно решених (**66,15**%), затим Виши суд у Нишу (**46**) укупно решених предмета, од чега мериторно решених (**43,48**%) и Виши суд у Новом Саду (**42**) укупно решених предмета, од чега мериторно решених (**42,86**%). Највише мериторно решених предмета, у односу на укупно решених предмета, имао је Виши суд у Неготину (**100**%), затим у Лесковцу (**87,10**%), у Краљеву (**84,62** %) и у Панчеву (**82,61**%).

Највише просечно решених предмета по судији имали су виши судови у Крагујевцу (**2,18**), Зрењанину (**1,97**), Новом Саду (**1,91**) и у Београду (**1,75**).

Најмање укупно решених предмета имао је Виши суд у Неготину (**5**), затим Виши суд у Косовској Митровици (**10**), Виши суд у Ужицу (**11**) и Виши суд у Врању (**12**). Најмање мериторно решених предмета имао је Виши суд у Ужицу (**27,27**%), Виши суд у Новом Саду (**42,86**%), Виши суд у Нишу (**43,48** %) и Виши суд у Чачку (**50,00**%).

П 3

У овој врсти материје (у одлучивању о тужби за накнаду штете у вези са објављивањем исправке информација у средствима јавног информисања), укупно примљено предмета, у посматраном извештајном периоду било је **422** предмета, а просечан прилив предмета по судији био је **1,32** предмета. Од укупно решених **309** предмета, мериторно је решено **177** предмета. Просечно решено по судији било је **0,97** предмета.

У П3 материји прилив предмета у Вишем суду у Београду био је **406** предмета, док је просечан прилив предмета по судији био **3,36** предмета.

П 4

У овој врсти материје (у одлучивању о одузимању деце) укупно примљено предмета, на нивоу свих виших судова, у посматраном извештајном периоду било је **313** предмета, а просечан прилив предмета по судији био је **1,29** предмета. Од укупно решених **322** предмета, мериторно је решено **176** предмета. Просечно решено по судији било је **1,33** предмета.

У П4 материји прилив предмета у Вишем суду у Београду био је **307** предмета, док је просечан прилив предмета по судији био **2,54** предмета.

Рех

У овој врсти материје (одлучивање о захтевима за рехабилитацију осуђених лица) укупно примљено предмета, на нивоу свих виших судова, у посматраном извештајном периоду било је **1.481** предмета, а просечан прилив предмета по судији био је **1,39** предмета. Од укупно решених **2.625** предмета, мериторно је решено **2.042** предмета. Просечно решено по судији на нивоу свих виших судова било је **2,46** предмета.

У Рех материји највећи прилив предмета имали су виши судови: у Београду (**286**), Новом Саду (**217**), Сомбору (**209**) и Панчеву (**159**). Највећи просечан прилив по судији имали су виши судови: у Новом саду (**9,86**), Сремској Митровици (**4,50**), Зрењанину (**4,12**) и Панчеву (**3,61**).

Најмањи прилив предмета имали су: Виши суд у Пироту (**3**), Виши суд у и Новом Пазару (**4**), у Врању (**8**), док Виши суд у Косовској Митровици нема предмета у овој материји, а најмањи просечан прилив предмета по судији имали су Виши суд у Новом Пазару (**0,09**), Виши суд у Зајечару (**0,25**), у Лесковцу (**0,26**) и Виши суд у Пироту (**0,27**).

Виши суд у Београду имао је највећи број решених предмета (**626**) од чега је проценат мериторно решених (**75,88**%). Следи Виши суд у Новом Саду (**425**) укупно решених предмета, од чега је мериторно решених (84,00%), затим Виши суд у Зрењанину (**302**) укупно решених предмета, од чега мериторно решених (**79,47**%) и Виши суд у Сомбору (**286**) укупно решених предмета, од чега мериторно решених (**69,23**%). Највише мериторно решених предмета, у односу на укупно решених предмета, имао је Виши суд у Крушевцу (**95,65**%), затим у Пироту (**93,75**%), у Суботици (**93,39**%) и у Шапцу (**92,31**%), док је Виши суд у Косовској Митровици мериторно решио **100**% предмета. Највише просечно решених предмета по судији имали су виши судови у Новом Саду (**19,32**), Зрењанину (**9,15**), Сремској Митровици (**7,18**) и Панчеву (**4,05**).

Најмање укупно решених предмета имао је Виши суд у Новом Пазару (**8**), затим Виши суд у Неготину и Врању (по **15**), Виши суд у Пироту (**16**), док је Виши суд у Косовској Митровици (**2**). Најмање мериторно решених предмета имао је Виши суд у Новом Пазару (**50,00**%), Виши суд у Јагодини (**63,83**%), Виши суд у Врању и Пожаревцу (по **66,67**%) и Виши суд у Панчеву (**68,54**%).

П-уз

У овој врсти материје (у одлучивању о тужби за заштиту у вези са узбуњивањем), укупно примљено предмета, у посматраном извештајном периоду било је **26** предмета, а просечан прилив предмета по судији био је **0,59** предмета. Од укупно решених **9** предмета, мериторно је решено 1 предмет. Просечно решено по судији било је **0,20** предмета.

У Пуз материји прилив предмета у Вишем суду у Београду био је **8** предмета, а у Вишем суду у Врању **6**, у Вишем суду у Зајечару и Новом Саду, по **3** предмета.

П пр-уз

У овој врсти материје (у одлучивању о привременим мерама у предметима везано за поступање по одредбама Закона о заштити узбуњивача), укупно примљено предмета, у посматраном извештајном периоду било је **16** предмета. Укупно је решено **12** предмета.

У Ппр-уз материји прилив предмета у Вишем суду у Београду био је **6** ових предмета, од чега је **4** предмета решено, затим у Вишем суду у Панчеву и Пожаревцу било је по **3** предмета, од којих су по 3 решена, а у Вишем суду у Крагујевцу примљено је **2** предмета, од којих је 1 решен.

Гж

У овој врсти материје (одлучивања по жалби у грађанским предметима), укупно примљено предмета, на нивоу свих виших судова, у посматраном извештајном периоду било је **50.214** предмета, а просечан прилив предмета по судији био је **44,75** предмета. Од укупно решених **45.206** предмета, мериторно је решено **34.342** предмета. Просечно решено по судији на нивоу свих виших судова било је **40,29** предмета. У односу на 2014. годину, када је прилив предмета у овој материји био **43.323** предмета, прилив предмета у 2015. години је повећан за **15,91**%.

У Гж материји највећи прилив предмета имали су виши судови: у Београду (**13.946**), Нишу (**3.905**), Новом Саду (**3.783**) и Лесковцу (**2.340**), док је у Вишем суду у Косовској Митровици примљено 49 ових предмета.

Највећи просечан прилив предмета по судији имали су виши судови у Чачку (**89,27**), Новом Саду (**85,98**), Београду (**84,52**), и у Врању (**71,23**).

Најмањи прилив предмета имали су Виши суд у Косовској Митровици (**49**), Виши суд у Неготину (**666**), Виши суд у Суботици (**746**), Виши суд у Новом Пазару (**909**) и Виши суд у Зрењанину (**970**) и најмањи просечан прилив предмета по судији имају Виши суд у Новом Пазару (**20,66**), затим Виши суд у Јагодини (**22,32**), Виши суд у Суботици (**22,61**) и Виши суд у Панчеву (**24,98**), а Виши суд у Косовској Митровици (**0,64**).

Виши суд у Београду имао је највећи број решених предмета (**12.896**) од чега је број мериторно решених (**6.986**). Следи Виши суд у Новом Саду са (**4.521**) укупно решених предмета, од чега мериторно решених (**2.515**), затим Виши суд у Лесковцу (**2.563**) укупно решених предмета, од чега мериторно решених (**2.391**) и Виши суд у Нишу (**2.135**) укупно решених предмета, од чега мериторно решених (**1.670**). Највише просечно решених предмета по судији имали су виши судови у Новом Саду (**102,75**), Београду (**78,16**), Врању (**74,91**) и Чачку (**56,00**).

Највећи проценат решених предмета у односу на укупно у раду имао је Виши суд у Неготину (**100**%), Виши суд у Ужицу (**97,66**%), у Пожаревцу (**97,57**%) и у Крушевцу (**97,28**%), а најмањи проценат решених предмета у односу на укупно у раду имао је Виши суд Београду (**52,93**%), затим Виши суд у Нишу (**53,02**%), Виши суд у Чачку (**53,71**%), Виши суд у Новом Саду (**60,98**%).

Гж1

У овој врсти материје (одлучивања о жалби у радним споровима), укупно примљено предмета, на нивоу свих виших судова, у посматраном извештајном периоду било је **2.554** предмета, а просечан прилив предмета по судији био је **2,55** предмета. Од укупно решених **2.757** предмета, мериторно је решено **2.466** предмета. Просечно решено по судији на нивоу свих виших судова било је **2,75** предмета. У односу на 2014. годину, када је прилив предмета у овој материји био **2.831** предмет, прилив предмета у 2015. години је смањен за **9,78**%.

Највећи прилив предмета у овој материји имали су виши судови у Београду (**706**), Сомбору (**224**), Крагујевцу (**196**) и Нишу (**159**) предмета. Највећи просечан прилив предмета по судији имали су виши судови у Чачку (**7,09**), Сомбору (**6,79**), Крагујевцу (**5,94**) и Смедереву (**4,64**). У 2015. години није било прилива ових предмета у вишим судовима у Новом Пазару, Пироту, Прокупљу и Ужицу.

Највећи број решених предмета (укључујући и број мериторно решених) имају виши судови у Београду (**988**), Сомбору (**222**), Крагујевцу (**182**) и Јагодини (**139**), а највећи број просечно решених предмета по судији имају виши судови у Сомбору (**6,73**), Врању (**6,18**), Београду (**5,99**) и Крагујевцу (**5,52**), док у свим осталим вишим судовима просечно је решено мање од пет предмета по судији. У односу на 2014. годину, када је број решених предмета у овој материји био **3.418** предмета, у 2015. години број решених предмета је смањен за **661** (**19,34**%) предмет.

Уколико изузмемо судове који нису имали прилив (виши судови у Новом Пазару, Пироту, Прокупљу и Ужицу) најмање просечно решених предмета по судији имали су виши судови у Шапцу (**0,55**), Пожаревцу (**0,71**), Краљеву (**0,94**) и Косовској Митровици (**0,18**).

Гж2

У овој врсти материје (одлучивања о жалби из породичних односа) укупно примљено предмета, на нивоу свих виших судова, у посматраном извештајном периоду било је **959** предмета, а просечан прилив предмета по судији био је **1,25** предмета. Од укупно решених **927** предмета, мериторно је решено **859** предмета. Просечно решено по судији на нивоу свих виших судова било је **1,20** предмета. У односу на 2014. годину, када је прилив предмета у овој материји био **777** предмета, прилив предмета у 2015. години је повећан за **182** предмета (**23,42**%).

Највећи прилив предмета имали су виши судови у Београду (**342**), Новом Саду (**79**), Крагујевцу (**75**) и Пожаревцу (**55**). Највећи просечан прилив предмета по судији имали су виши судови у Крагујевцу (**2,27**), Београду (**2,07**), Новом Саду (**1,80**) и Смедереву (**1,52**). У 8 виших судова није било прилива, па самим тим није било ни просечног прилива предмета по судији.

Највећи број укупно решених предмета (укључујући и мериторно решене) имају Виши суд Београду (**329**), Виши суд у Крагујевцу (**73**), Виши суд у Новом Саду (**69**) и Виши суд Пожаревцу (**55**). Ако посматрамо просечно решене предмете по судији онда највише решено предмета по судији су имали виши судови у Крагујевцу (**2,21**), Београду (**1,99**), Новом Саду (**1,57**) и Смедереву (**1,52**), док су остали судови решавали мање од **1,5** предмета по судији.

Гж-јб

У овој врсти материје (у одлучивању поводом изјављене жалбе на решење првостепеног суда којим се одбија приговор на решење јавног бележника), укупно примљено предмета, у посматраном извештајном периоду било је **20** предмета. Укупно је решено **19** предмета.

У Гж-јб материји прилив предмета у Вишем суду у Сомбору био је **4** ових предмета, од чега је **4** предмета и решено, затим у Вишем суду у Зрењанину и Сремској Митровици био је по **3** предмета, од којих су по **3** решена, а у Вишем суду у Пожаревцу, Суботици и Београду примљено је по **2** предмета, од којих је у Пожаревцу и Суботици решено **2**, а у Београду **1** предмет.

Кривична материја

К

У овој врсти материје (одлучивања у првостепеним кривичним предметима), укупно примљено предмета, на нивоу свих виших судова, у посматраном извештајном периоду било је **2.452** предмета, а просечан прилив предмета по судији био је **2,08** предмета. Од укупно решених **3.357** предмета, мериторно је решено **2.621** предмет. Просечно решено по судији на нивоу свих виших судова било је **2,85** предмета. У односу на 2014. годину, када је прилив предмета у овој материји био **3.221** предмета, прилив предмета у 2015. години је смањен за **769** предмета (**23,87**%).

У К материји највећи укупан прилив предмета имали су виши судови у Београду (**779**), Новом Саду (**227**), Нишу (**144**) и Смедереву (**124**), а највећи просечан прилив предмета по судији имали су виши судови у Београду (**4,17**), Новом Саду (**3,44**), Нишу (**3,27**) и Зрењанину (**2,61**).

Најмањи укупан прилив предмета имају виши судови Неготину (**22**), Пожаревцу (**25**), Пироту (**30**) и Ваљеву (**35**), а Виши суд у Косовској Митровици није имао предмета у овој материји. Судови који имају најмањи просечни прилив предмета по судији били су виши судови у Неготину (**0,67**), Крушевцу (**0,82**), Пироту (**0,91**) и Суботици (**0,98**).

Укупно решено предмета у овој материји на нивоу свих виших судова у 2015. години био је **3.357** предмета, што је у односу на 2014. годину, када је било укупно решено **2.514** предмета, више за **843** предмета (**33,53**%).

Највећи укупан број решених предмета имају виши судови у Београду (**1.072**), Новом Саду (**324**), Нишу (**186**) и Смедереву (**158**). Највише просечно решених предмета по судији имају виши судови у Београду (**5,73**), Новом Саду (**4,91**), Нишу (**4,23**) и Панчеву (**3,59**). Највећи проценат мериторно решених предмета имају Виши суд у Пироту (**95,35**%), Виши суд у Крагујевцу (**94,93**%), Виши суд у Пожаревцу (**94,59**%) и Виши суд у Шапцу и Ужицу (по **92,86** %).

Најмање укупно решених предмета имају виши судови у Косовској Митровици (**1**), Неготину (**36**), Пожаревцу (**37**), Пироту (**43**) и Ваљеву (**44**). Најмање просечно решених предмета по судији имали су и то: виши судови у Косовској Митровици (**0,02**), Неготину (**1,09**), Крушевцу и Пироту (по **1,30**), Ваљеву (**1,33**) и Шапцу (**1,45**). Најмањи проценат мериторно

решених предмета имају Виши суд у Суботици (**59,76**%), Виши суд у Сремској Митровици (**63,91**%), Виши суд у Београду (**64,55**%) и Виши суд у Врању (**66,34**%), док Виши суд у Косовској Митровици није имао мериторно решених предмета у овој материји.

Кж1

У овој врсти материје (одлучивања о жалби у кривичним предметима) укупно примљено предмета на нивоу свих виших судова у посматраном извештајном периоду било је **6.206** предмета, а просечан прилив предмета по судији био је **10,85** предмета. Од укупно решених **5.876** предмета, мериторно је решено **5.474** предмета. Просечно решено по судији на нивоу свих виших судова било је **10,27** предмета.

У Кж1 материји највећи укупан прилив предмета имали су виши судови у Београду (**890**), у Крагујевцу (**857**), Нишу (**633**) и Ваљеву (**472**), а највећи просечан прилив предмета по судији имали су виши судови у Крагујевцу (**38,95**), Зајечару (**23,73**), Београду (**16,18**) и Нишу (**14,39**).

Најмањи укупан прилив предмета имали су виши судови у Новом Пазару (**92**), Прокупљу (**104**), Чачку (**115**), док виши судови у Врању, Косовској Митровици, Краљеву, Пироту, Пожаревцу, Ужицу и Шапцу нису примили ни један предмет у овој материји.

Највећи укупан број решених предмета имали су виши судови у Крагујевцу (**843**), Београду (**797**), Нишу (**626**) и Ваљеву (**468**), од чега је мериторном одлуком решено највише у вишим судовима у Крагујевцу (**802**), у Београду (**742**), Нишу (**545**) и Ваљеву (**395**). Најмање укупно решених предмета имали су виши судови у Новом Пазару (**92**, немају нерешених предмета на крају извештајног периода), Прокупљу (**108**, немају нерешених предмета), Чачку (**114**, нерешених **1**) и Неготину (**120**, нерешених **17** предмета).

Највише просечно решених предмета по судији имали су виши судови у Крагујевцу (**38,32**), Зајечару (**19,18**), Београду (**14,49**) и Нишу (**14,23**). Најмање просечно решених предмета по судији имали су виши судови у Прокупљу (**3,27**), Суботици (**4,27**), Лесковцу (**4,42**) и Смедереву (**4,45**).

Највиши проценат мериторно решених предмета имали су виши судови у Зрењанину (**99,59**%), Лесковцу (**99,32**%), Неготину (**99,17**%) и

Суботици (**98,40**%). Најмањи проценат мериторно решених предмета имали су виши судови у Смедереву (**83,67**%) Ваљеву (**84,40**%), Сомбору (**86,59**%) и Нишу (**87,06**%).

Ким

У овој врсти материје (одлучивања о захтевима јавног тужиоца за малолетнике за припремни поступак), укупно примљено предмета, на нивоу свих виших судова, у посматраном извештајном периоду било је **3.052** предмета, а просечан прилив предмета по судији био је **6,45** предмета. Од укупно решених **3.560** предмета, мериторно је решено **2.906** предмета. Просечно решено по судији на нивоу свих виших судова било је **7,53** предмета У односу на 2014. годину, када је прилив предмета у овој материји био **3.092** предмета, прилив предмета у 2015. години је смањен за **40** предмета (**1,29**%).

У Ким материји највећи укупан прилив предмета имали су виши судови у Београду (**488**), Новом Саду (**423**), Зрењанину (**342**) и Крагујевцу (**178**), а највећи просечан прилив предмета по судији имали су виши судови у Зрењанину (**31,09**), Новом Саду (**19,23**), Крагујевцу (**16,18**) и Нишу (**15,91**). Најмањи укупан прилив имају виши судови у Неготину (**18**), Пожаревцу (**31**), Шапцу (**53**) и Сремској Митровици (**58**), док су најмањи просечан прилив предмета по судији имали виши суд у Пожаревцу (**1,41**), Неготину (**1,64**), Врању (**1,73**) и Виши суд у Ваљеву (**2,09**). У Вишем суду у Косовској Митровици није примљен ни један предмет у овој материји.

Највећи укупан број решених предмета имају виши судови у Београду (**505**), Новом Саду (**465**), Зрењанину (**387**) и Крагујевцу (**213**). Највећи број мериторних одлука имају виши судови у Ужицу (од **77 - 100**%) и у Косовској Митровици (**1 – 100**%), Вишем суду у Новом Пазару (од **128 – 98,46**%), Пожаревцу (од **52 - 98,11**%) и Шапцу (**71 – 97,26**%). Најмање укупно решених предмета имали су виши судови у Неготину (**24**), у Косовској Митовици (**1**), Пожаревцу (**53**) и Прокупљу (**66**). Најмањи проценат мериторно решених предмета имали су виши судови у Пироту (**45,59**%), Лесковцу (**55,65**%), Зрењанину (**64,08**%) и Прокупљу (**66,67**%).

Највише просечно решених предмета по судији имали су виши судови у Зрењанину (**35,18**), Новом Саду (**21,14**), Крагујевцу (**19,36**) и Нишу (**18,00**). Најмање просечно решених предмета по судији имали су виши

судови у Врању (**2,00**), Неготину (**2,18**), Пожаревцу (**2,41**) и Ваљеву (**2,76**), док је у Косовској Митровици (**0,09**).

Км

У овој врсти материје (у одлучивању по предлогу јавног тужиоца за малолетнике за изрицање кривичних санкција према малолетнику), укупно примљено предмета, на нивоу свих виших судова, у посматраном извештајном периоду било је **2.101** предмета, а просечан прилив предмета по судији био је **4,66** предмета. Од укупно решених **2.489** предмета, мериторно је решено **2.242** предмета. Просечно решено по судији на нивоу свих виших судова било је **5,52** предмета. У односу на 2014. годину, када је прилив предмета у овој материји био **1.775** предмета, прилив предмета у 2014. години је повећан за **326** предмета (**18,37**%).

У Км материји највећи укупан прилив предмета имали су виши судови у Београду (**344**), Новом Саду (**332**), Зрењанину (**164**) и Крагујевцу (**101**), а највећи просечан прилив по судији имали су виши судови у Новом Саду (**15,09**), Зрењанину (**14,91**), Крагујевцу (**9,18**) и Сомбору (**6,64**). Најмањи укупан прилив предмета имали су виши судови у Неготину (**22**), Пироту (**27**), Крушевцу (**28**) и Прокупљу и Пожаревцу (по **38**), а најмањи просечни прилив предмета по судији имали су виши судови у виши судови у Ваљеву (**1,52**), Пожаревцу (**1,73**), Неготину (**2,00**) и Лесковцу (**2,32**). Виши суд у Косовској Митровици није примио ниједан Км предмет.

Највећи укупан број решених предмета имали су виши судови у Новом Саду (**438**), Београду (**418**), Зрењанину (**173**) и Крагујевцу (**115**). Највише просечно решених предмета по судији имали су виши судови у Новом Саду (**19,91**), Зрењанину (**15,73**), Крагујевцу (**10,45**) и Београду (**7,60**). Највећи проценат мериторно решених предмета имали су виши судови у Крушевцу, Лесковцу, Панчеву, Пожаревцу, Прокупљу, Ужицу и Шапцу (**100**%).

Најмање укупно решених предмета имали су виши судови у Неготину (**26**), Пироту (**27**), Крушевцу (**34**) и Прокупљу (**41**). Најмање просечно решених предмета по судији имали су виши судови у виши судови у Пожаревцу (**2,00**), Ваљеву (**2,06**), Смедереву (**2,23**) и Неготину (**2,36**). Најмањи проценат мериторно решених предмета имали су виши судови у Чачку (**62,34**%), Јагодини (**75,00**%), Зајечару (**80,23**%) и Новом Саду (**85,62**%).

Материја заштите права на суђење у разумном року

Анализом рада виших судова у материји заштите права на суђење у разумном року у посматраном извештајном периоду утврђено је да су виши судову примили укупно **10.186** предмета у овој материји, од чега је решено **6.610** предмета (**54,1**% од укупног броја), а нерешених је остало **4.632** предмета. Разврстано по материји примљено је укупно **8.109** Р4и предмета, 369 Р4к предмета и **1.708** Р4п предмета, од чега је укупно решено **5.043** Р4и предмета (од тога мериторно **4.150** а на други начин **893** предмета), **329** Р4к предмета (од тога мериторно **220** а на други начин **109** предмет) и **1.238** Р4п предмета (од тога мериторно **635** а на други начин **603** предмета).

Највећи укупни прилив предмета у материјама заштите права на суђење у разумном року имао је Виши суд у Крушевцу (2.159), Виши суд у Ваљеву (1.734) предмета, затим Виши суд у Београду (1.264) предмета и Виши суд у Лесковцу (960) предмета.

Највећи прилив Р4и предмета имао је Виши суд у Крушевцу (**2.052** ,од чега је решено **285** предмета - **235** мериторно а **50** на други начин) предмета, Виши суд у Врању (**1.604** предмета, од чега је решено **1.013** предмета - **912** мериторно а **101** на други начин), Виши суд у Београду (**746** предмета, од чега је решено **488** предмета – **390** мериторно а **98** на други начин) и затим Виши суд у Лесковцу (**729** предмета, од чега је решено **588** предмета - **227** мериторно а **361** на други начин). Најмањи прилив Р4и предмета имао је Виши суд у Суботици (**10** предмета, од чега је решено **10** предмета - **9** мериторно а **1** на други начин), Виши суд у Косовској Митровици (**3** предмета, од чега је решено **3** предмета - **2** мериторно а **1** на други начин), затим Виши суд у Зајечару (**23**, од чега је решено **21** предмета - **10** мериторно а **11** на други начин) и Зрењанину (**25**, од чега је решено **24** предмета - **19** мериторно а **5** на други начин).

Највећи прилив Р4к предмета имао је Виши суд у Београду (**67** предмета, од чега је решено **63** предмета - **33** мериторно а **30** на други начин), Виши суд у Крушевцу (**45** предмета, од чега је решено **42** предмета - **39** мериторно а **3** на други начин), затим Виши суд у Врању (**29**, од чега је решено **17** предмета - **11** мериторно а **6** на други начин) и Виши суд у Нишу (**26** предмета, од чега је решено **23, 15** мериторно а **8** на други начин). Најмањи прилив Р4к предмета имали су виши судови у Зајечару, Панчеву,

Ужицу и Шапцу, (са по **2** предмета, од чега је решено у Панчеву и Ужицу **2**, **1** мериторно, **1** на други начин, а у Зајечару и Шапцу решен је **1**, на други начин); Виши суд у Косовској Митровици (**1** предмет) и Виши суд у Зрењанину и Краљеву (са по **3** предмета, од којих су **3** решени).

Највећи прилив Р4п предмета имао је Виши суд у Београду (**451** предмета, од чега је решен **316** предмет - **136** мериторно а **180** на други начин), Виши суд у Лесковцу (**213** предмета, од чега је решено **156** предмета - **78** мериторно а **78** на други начин), затим Виши суд у Смедереву (**205** предмета, од чега је решено **113** предмета – **77** мериторно а **36** на други начин) и Виши суд у Чачку (**121** предметом, од чега је решено **58** предмета - **26** мериторно а **32** на други начин). Најмањи прилив Р4п предмета имао је Виши суд у Зајечару (**2** предмета, решени **1** мериторно, **1** на други начин), Виши суд Косовској Митровици (**3**, **2** решена – **1** мериторно, **1** на други начин), Виши суд у Суботици (**4** предмета, од чега је решено **4 – 2** мериторно, **2** на други начин), у Вишем суду у Панчеву (**5** предмета, решено **5 - 3** мериторно а **2** на други начин) и у Вишем суду у Прокупљу (**6** предмета, укупно је решено **5** предмета, **3** мериторно, **2** на други начин).

ОСНОВНИ СУДОВИ

Надлежност основног суда регулисана је чланом 22 Закона о уређењу судова и чланом 3 став 2 Закона о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава.

У периоду од 01.01.2015. до 31.12.2015. године, у основним судовима примљено је укупно **967.475** предмета **у свим материјама**, односно **297.513** предмета **у претежно судећим материјима**; из претходног извештајног периода пренето је **2.227.965** предмета, тако да је укупан број предмета у раду био **3.195.440** предмета **у свим судећим материјама**, односно нерешено на почетку било је **228.789** предмета, тако да је било **526.302** укупно предмета у раду **у претежно судећим материјама**. Од наведеног броја решено је укупно **1.065.071** предмета **у свим материјама**, односно **288.702 у претежно судећим материјама**, а нерешених је остало **2.130.369** предмета **у свим материјама**, односно **237.600 у претежно судећим материјама**. Мериторно је решено **745.469**, односно **212.357** предмета **у претежно судећим материјама**.

У односу на 2014. годину, уочава се да је у току 2015. године примљен већи број предмета **у свим материјама** и то за **145.203** (**17,66** %), као и **у претежно судећим материјима** за **75.068** (**33,75**% више) а већи је био и укупан број предмета у раду **у свим материјама** за **48.640** (**1,55**%), односно већи у 2015. години за **76.723** предмета (**17,07**%). У току 2015. године, укупно је решено **158.228** предмета (**17,45**%) **у свим материјама** више него у претходном извештајном периоду, односно више 68.001 (**30,81**%) предмета **у претежно судећој материји**, а на крају 2015. године остао је мањи број укупно нерешених предмета **у свим материјама** за **109.558** предмета (**4,89**%) а **у претежно судећој материји** више нерешених предмета за **8.737** (**3,82**% више на крају 2015).

Према извештају о раду судова за период од 01.01. до 31.12.2015. године, **у свим материјама** највећи укупан прилив предмета имао је Први основни суд у Београду (**118.258**), Основни суд у Нишу (**61.295**), Основни суд у Новом Саду (**58.319**) и Трећи основни суд у Београду (**52.950**) предмета, а најмањи прилив имали су основни судови у Димитровграду (1.**295**), у Мајданпеку (**1.901**), у Прибоју (**2.010**) и у Сјеници (**2.810**). **У претежно судећим материјама** највећи прилив предмета имали су Први основни суд у Београду (**35.418**), Основни суд у Нишу (**25.802**), Основни суд у Новом Саду (**19.698**) и Основни суд у Крагујевцу (**16.093**) предмета, а најмањи прилив основни судови у Димитровграду (**451**), у К.Митровици (**580**), у Прибоју (**619**) и у Мајданпеку (**747**).

Према подацима, највећи просечан прилив предмета по судији, **у свим материјама**, имали су: Основни суд у Кикинди (**119,95**), Трећи основни суд у Београду (**111,95**), Основни суд у Књажевцу (**110,78**), Други основни суд у Београду (**103,42**) и Основни суд у Пироту (**99,12**), а **у претежно судећим материјама**: Основни суд у Алексинцу (**71,18**), Основни суд у Петровцу на Млави (**52,36**), Основни суд у Прокупљу (51,99), Основни суд у Књажевцу (**51,30**) и Основни суд у Нишу (**48,87**), док је најмањи просечан прилив предмета по судији **у свим материјама** био у основним судовима у: Димитровграду (**23,55**), Мајданпеку (**28,80**), Ваљеву (**42,39**), Шиду (**43,02**) и Косовској Митровици (**18,66**), према томе у 2015. години просечан прилив предмета по судији био у распону од **23,55** (**18,66** К. Митровица) до **119,95**, а **у претежно судећим материјама** у основним судовима у: Димитровграду (**10,25**), Мајданпеку (**11,32**), Шиду (**12,73**), Прибоју (**14,07**) и Косовској Митровици (**3,30**), према томе у

2015. години просечан прилив предмета по судији у претежно судећим материјама био је у распону од **10,25** (**3,30** К. Митровица) до **71,18**.

Према подацима о резултатима рада на нивоу свих основних судова, број просечно решених предмета по судији, у 2015. години, **у свим материјама** је **81,09**, а **у претежно судећој материји 27,57**. Када је реч о броју просечно решених предмета по судији **у свим материјама** највише предмета решио је Основни суд у Кикинди (**141,95**), Први основни суд у Београду (**118,69**), Основни суд у Обреновцу (**113,35**), затим Основни суд у Пироту (**113,23**) и Трећи основни суд у Београду (**104,84**), а **у претежно судећим материјама** Основни суд у Алексинцу (**66,48**), Основни суд у Лазаревцу (**51,33**), Основни суд у Пироту (**50,27**), Основни суд у Петровцу на Млави (**48,32**) и Основни суд у Неготину (**47,18**), док је најмањи број просечно решених предмета **у свим материјама** у основним судовима у: Димитровграду (**26,75**), Мајданпеку (**31,68**), Великом Градишту (**47,27**), Мионици (**48,19**) и Косовској Митровици (**15,02**), а **у претежно судећој материји** у основним судовима у Димитровграду (**12,61**), Шиду (**12,79**), Мајданпеку (**13,20**), Лебану (**16,85**) и Косовској Митровици (**2,95**), према томе, у 2015. години просечан број решених предмета по судији био у распону **у свим судећим материјама** од **26,75** (**15,02**) до **141,95**, а **у претежно судећим материјама** од **12,61** (**2,95**) до **66,48**.

У 2015. години у основним судовима, **у свим материјама**, било је **33,33**% решено предмета у односу на укупан број предмета у раду, што је више за 4**,51**%, у односу на 2014. годину, када је био **28,82**%, а **у претежно судећим материјама** било је **54,85**% решено предмета у односу на укупан број предмета у раду, што је **5,76**% више у односу на 2014. годину, када је проценат решених предмета био **49,09**%.

Највећи проценат решених предмета у односу на укупан број предмета у раду, **у свим материјама**, имао је Основни суд у Суботици (**82,01**%), Основни суд у Сенти (**80,88**%), Основни суд у Пожаревцу (**73,01**%), Основни суд у Пожеги (**71,89**%) и Основни суд у Петровцу на Млави (**71,54**%), а **у претежно судећим материјама** у основним судовима у Димитровграду (**78,50**%), Зајечару (**77,20**%), Бору (**73,96**%), Параћину (**72,46**%) и Ваљеву (**72,41**%). Најмањи проценат решених предмета у односу на укупан број предмета у раду у 2014. години, **у свим материјама**, имао је Први основни суд у Београду (**11,75**%), Основни суд у Младеновцу (**24,95**%), Основни суд у Чачку (**25,82**%), Основни суд у Новом Па-

зару (**26,56**%) и Основни суд у Косовској Митровици (**27,54**%), а **у претежно судећим материјама** најмањи проценат решених предмета имали су основни судови у Лебану (**33,20**%), у Ивањици (**37,27**%), Лесковцу (**43,05**%), Нишу (**43,41**%) и Косовској Митровици (**27,37**%).

Од укупно решених предмета **у свим материјама** у 2015. години, посматрано на нивоу свих основних судова, проценат мериторно решених предмета био је **69,99**%, а у 2014. години **67,31**%, што је за **2,68**% више у односу на 2014. годину, а **у претежно судећим материјама** у 2015. години **73,56**%, што је у односу на 2014. годину када је проценат мериторно решених предмета био **68,61**%, више мериторно решених предмета за **4,95**%.

Највећи проценат мериторно решених предмета **у свим материјама** имао је Основни суд у Зајечару (**83,35**%), затим Први основни суд у Београду (**81,61**%), Основни суд у Обреновцу (**80,81**%), Основни суд у Нишу (**80,37**%) и Основни суд у Убу (**80,25**%), а **у претежно судећим материјама** основни судови у Димитровграду (**86,13**%), Прибоју (**84,84**%), Зајечару (**84,80**%), Мионици (**84,36**%) и Прокупљу (**82,81**%). Најмањи проценат мериторно решених предмета **у свим материјама** имали су Трећи основни суд у Београду (**45,13**%), Основни суд у Сурдулици (**49,03**%), у Ивањици (**51,71**%), у Великој Плани (**54,49**%) и Лебану (**56,63**%), а **у претежно судећим материјама** имали су основни судови у: Лебану (**47,06**%), Великој Плани (**54,05**%), Трећи основни суд у Београду (**56,98**%), Други основни суд у Београду (**60,05**%) и Пријепољу (**60,81**%).

Коефицијент ажурности на нивоу свих основних судова у 2015. години, **у свим материјама**, био је **24,22**, а у претходној години **29,96** тако да је у односу на резултате остварене у 2014. години, коефицијент ажурности основних судова у посматраном извештајном периоду нижи за **5,74**, а **у претежно судећим материјама** у 2015. години коефицијент ажурности био је **8,78**, што је за **2,53** нижи коефицијент у односу на 2014. годину (**11,32** у 2014).

У 2015. години, најбољи коефицијент ажурности **у свим материјама** имали су основни судови у: Суботици (**2,76**), Сенти (**2,85**), Пожаревцу (**4,04**), Петровцу на Млави (**4,12**) и Зајечару (**4,26**), док су најлошији коефицијент ажурности имали: Први основни суд у Београду (**101,29**), основни судови у: Младеновцу (**47,93**), Чачку (**39,45**), Обреновцу (**32,33**) и

Новом Пазару (**30,25**). **У претежно судећим материјама**, најбољи коефицијент ажурности имали су основни судови у Зајечару (**3,68**), Димитровграду (**3,71**), Бору (**3,92**), Кикинди (**4,32**) и Прокупљу (**4,40**), а најлошији коефицијент ажурности имали су основни судови у К.Митровици (**26,12**), Лебану (**21,91**), Лазаревцу (**18,29**), Трећи основни суд у Београду (**13,74**) и ОПсновни суд у Пироту (**13,41**).

Када је реч о нерешеним предметима у 2015. години, на крају извештајног периода, остало је укупно **у свим материјама 2.130.369** нерешених предмета, од чега су **10.586** старих предмета према датуму пријема у суд и **1.652.815** старих предмета према датуму иницијалног акта, што је **109.558** нерешених предмета мање на крају 2015. године, односно према датуму пријема у суд **1.614** старих предмета више 2015. године, односно **112.802** мање старих предмета према датуму иницијалног акта. **У претежно судећим материјама** нерешених старих предметима на крају 2015. године, остало је укупно **237.600** нерешених предмета, од чега су **1.146** старих предмета према датуму пријема у суд и **60.091** старих предмета према датуму иницијалног акта.

Из наведених података се види да је на крају 2015. године, на нивоу свих основних судова смањен број нерешених предмета **у свим материјама** у односу на 2014. годину за **4,89**%, а **у претежно судећим материјама** повећан за **3,82**%.

Грађанска материја

П

У овој врсти материје (одлучивања у парничним предметима) у посматраном извештајном периоду укупно је било **182.255** примљено предмета, на нивоу свих основних судова, а просечан прилив предмета по судији био је **32,17** предмета. Од укупно решених **158.045** предмета, мериторно је решено **110.514** предмета. Просечно решено по судији на нивоу свих основних судова било је **27,90** предмета. У односу на 2014. годину, када је прилив предмета у овој материји био **113.019** предмета, прилив предмета у 2015. години је повећан за **69.236** предмета односно **61,26**%.

Укупан број нерешених предмета у овој материји на крају извештајног периода био је **150.156** предмета, од чега је **37.901** старих предмета према датуму иницијалног акта, што је **24.158** нерешених предмета ви-

ше него 2014. године, односно **3.308** старих предмета више према датуму иницијалног акта на крају извештајног периода.

Највећи укупан прилив предмета имали су Први основни суд у Београду (**27.455**), Основни суд у Нишу (**18.998**), Основни суд у Новом Саду (**12.077**), Основни суд у Лесковцу (**10.913**) и Основни суд у Крагујевцу (**10.387**), док су највећи прилив предмета по судији имали Основни суд у Нишу (**71,96**), Основни суд у Прокупљу (**68,22**), Основни суд у Пироту (**65,18**), Основни суд у Књажевцу (**57,27**) и Основни суд у Лесковцу (**55,12**).

Најмањи укупан прилив предмета имали су Основни суд у Прибоју (**221**), Основни суд у Димитровграду (**268**), Основни суд у Сенти (**394**), Основни суд у Шиду (**412**) и Основни суд у Косовској Митровици (**117**), док је најмањи прилив предмета по судији забележен је у Основном суду у Шиду (**9,36**), Основном суду у Прибоју (**10,05**), Основном суду у Мајданпеку (**10,52**), Основном суду у Кикинди (**10,67**) и Основном суду у Косовској Митровици (**0,82**).

Највише решених предмета по судији имао је Основни суд у Пироту (**54,36**), а потом Основни суд у Великој Плани (**52,87**), Основни суд у Прокупљу (**50,90**), Први основни суд у Београду (**50,06**) и Основни суд у Петровцу на Млави (**47,97**). Од укупног броја решених предмета у овој материји, највећи проценат мериторних одлука донео је Основни суд у Зајечару (**84,37**%), у Мионици (**84,14**%), у Димитровграду (**82,03**%), у Деспотовцу (**81,31**%) и у Пироту (**80,89**%).

Најмање решених предмета по судији имао је Основни суд у Шиду (**9,61**), Основни суд у Лазаревцу (**10,58**), Основни суд у Новом Пазару (**11,34**), Основни суд у Кикинди (**11,52**) и Основни суд у Косовској Митровици (**0,40**), док је најмањи проценат мериторно решених предмета забележен у Основном суду у Лебану (**23,09**%), у Косовској Митровици (**36,84**%), у Великој Плани (**41,64**%), Трећем основном суду у Београду (**47,59**%) и Другом основном суду у Београду (**49,54**%).

П1

У овој врсти материје (одлучивања у радним споровима) укупно примљено предмета, на нивоу свих основних судова, у посматраном извештајном периоду било је **38.437** предмета, а просечан прилив предмета по

судији био је **11,46** предмета. Од укупно решених **42.200** предмета, мериторно је решено 3**0.601** предмет. Просечно решено по судији на нивоу свих основних судова било је **12,58** предмета. У односу на 2014. годину, када је прилив предмета у овој материји био **36.751** предмета, прилив предмета у 2015. години је повећан за **1.686** предмета односно **4,59**%.

Укупан број нерешених предмета у овој материји на крају извештајног периода био је **37.540** предмета, од чега је **9.423** старих предмета према датуму иницијалног акта, што је **3.782** нерешених предмета мање него 2014. године, односно **1.042** мање нерешена стара предмета према датуму иницијалног акта на крају извештајног периода.

У материји радних спорова највећи број предмета примљен је у Основном суду у Нишу (**3.708**), Првом основном суду у Београду (**3.337**), Основном суду у Новом Саду (**2.875**), Основном суду у Крагујевцу (**2.827**) и Основном суду у Лазаревцу (**1.801**), док је највећи прилив предмета по судији био у Основном суду у Лесковцу (**57,64**), Основном суду у Крагујевцу (**51,40**), Основном суду у Великој Плани (**46,82**), Основном суду у Врању (**45,36**) и у Основном суду у Зрењанину (**36,41**).

Најмањи укупан број примљених предмета у овој материји био је у Основном суду у Сенти (**31**), у Основном суду у Димитровграду (**39**) и у Основном суду у Мајданпеку (**51**), Основном суду у Обреновцу (**52**) и у Основном суду у Петровцу на Млави (**65**), док је најмањи прилив предмета по судији забележен у Основном суду у Сенти (**0,94**), Основном суду у Обреновцу (**1,58**), Основном суду у Младеновцу (1**,84**), у Основном суду у Ваљеву (**1,93**) и Основном суду у Петровцу на Млави (**1,97**).

Највећи број решених предмета по судији био је у Основном суду у Лазаревцу (**53,62**), од којих је **61,12**% решено мериторном одлуком, затим у Основном суду у Крагујевцу (**52,44**), код кога је евидентиран проценат од **84,74**% предмета решених мериторном одлуком, у Основном суду у Великој Плани (**43,45**), Основном суду у Лесковцу (**40,18**) и у Основном суду у Трстенику (**36,55**). Најмањи број решених предмета по судији, у истом периоду забележен је у Основном суду у Петровцу на Млави (**0,94**), Основном суду у Сенти (**1,15**), Основном суду у Шиду (**1,24**), Основном суду у Мионици (**1,36**) и у Основном суду у Сурдулици (**2,05**).

Највећи проценат мериторних одлука у односу на укупан број решених предмета у радним споровима, забележен је у Основном суду у

Прибоју (**96,17**%), у Основном суду у Великом Градишту (**93,67**%), у Основном суду у Зрењанину (**93,08**%), Основном суду у Зајечару (**89,41**%) и у Основном суду у Ужицу (**86,51**%), док је проценат најмање мериторно решених предмета забележен у Основном суду у Петровцу на Млави (**38,71**%), Основном суду у Смедереву (**44,86**%), Основном суду у Пријепољу (**50,00**%), Основном суду у Мајданпеку (**51,90**%) и у Основном суду у Трстенику (**51,99**%).

П2

У овој врсти материје (у одлучивању у породичним споровима) у посматраном извештајном периоду укупно је било примљено **37.651** предмета, на нивоу свих основних судова, а просечан прилив предмета по судији био је **12,87** предмета. Од укупно решених **38.455** предмета, мериторно је решено **27.362** предмета. Просечно решено по судији на нивоу свих основних судова било је **13,14** предмета.

Укупан број нерешених предмета у овој материји на крају извештајног периода био је **15.037** предмета, од чега је **810** старих предмета према датуму иницијалног акта, што је **817** нерешених предмета мање него 2014. године када је било **15.854** предмета, односно **5,15**% мање нерешених предмета 2015. године.

У овој грађанској материји највећи број предмета примљен је у Првом основном суду у Београду (**2.427**), Другом основном суду у Београду (**2.351**), Основном суду у Новом Саду (2**.264**), Трећем основном суду у Београду (**2.179**) и Основни суд у Нишу (**1.653**), док је највећи прилив предмета по судији био у Другом основном суду у Београду (**106,86**), Трећем основном суду у Београду (**49,52**), Основном суду у Јагодини (44,73), Првом основном суду у Београду (**44,13**) и у Основном суду у Лесковцу (**41,36**).

Најмањи укупан број примљених предмета у овој материји био је у Основном суду у Димитровграду (**28**), у Основном суду у Прибоју (**53**), у Основном суду у Мионици (**81**), Основни суд у Рашкој (**92**) и Основном суду у Горњем Милановцу (**100**), док је најмањи прилив предмета по судији забележен је у Основном суду у Горњем Милановцу (**2,27**), Основном суду у Прибоју (**2,41**), Основном суду у Мионици (**2,45**), Основном суду у Димитровграду (**2,55**) и у Основном суду у Пожеги (**2,71**).

Највећи број решених предмета по судији било је у Другом основном суду у Београду (**111,91**), у Трећем основном суду у Београду (**49,68**), у Првом основном суду у Београду (**47,38**), у Основном суду у Јагодини (**44,91**), Основном суду у Новом Саду (**41,65**). Најмањи број решених предмета по судији, у истом периоду забележен је у Основном суду у Горњем Милановцу (**1,68**), Основном суду у Прибоју (**2,27**), Основном суду у Брусу (**2,33**), Основном суду у Пожеги **(2,58**) и у Основном суду у Мионици (**2,70**).

Највећи проценат мериторних одлука у односу на укупан број решених предмета у овим споровима, забележен је у Основном суду у Вршцу (**88,64**%), у Основном суду у Ивањици (**86,72**%), у Основном суду у Неготину (**84,28**%), Основном суду у Димитровграду (**83,33**%) и у Основном суду у Суботици (**82,65**%), док је проценат најмање мериторно решених предмета забележен у Основном суду у Сурдулици (**46,76**%), Основном суду у Лебану (**51,20**%), Основном суду у Пироту (**56,48**%), у Основном суду у Лесковцу (**59,93**%) и у Другом основном суду у Београду (**59,99**%).

О

У ванпарничним предметима (оставине) у посматраном извештајном периоду укупно је примљено **143.433** предмета на нивоу свих основних судова. Просечан прилив предмета по судији био је **69,36** предмета. Од укупно решених **133.910** предмета, мериторно је решено **106.847** предмета. Просечно решено по судији на нивоу свих основних судова било је **64,75** предмета. У односу на 2014. годину, када је прилив предмета у овој материји био **125.022** предмета, прилив предмета у 2015. години је повећан за **18.411**, односно за **14,73**%. На крају извештајног периода остало је нерешено **56.866** предмета.

И, Ив

У предметима извршења – И и Ив у посматраном извештајном периоду укупно је примљено **181.211** предмета на нивоу свих основних судова, од чега су **137.494** И предмета, а **43.717** Ив предмета. Просечан прилив предмета по судији био је 81,96 предмета, од чега је **66,84** био за И предмете а **20,49** за Ив предмете. Од укупно броја решених предмета од **322.994**, **147.586** били су И, а **175.408** Ив предмети. Мериторно је решено

225.374 предмета, од чега **100.966** И, а **124.408** Ив предмета. Просечно решено по судији на нивоу свих основних судова било је **146,09** предмета, од чега **71,75** И, а **82,20** Ив предмета. У односу на 2014. годину када је прилив предмета у овој материји био **212.516** предмета, од чега **155.963** И предмета, а **56.553** Ив предмета, прилив предмета у 2015. години је смањен за **31.305** (**14,73**%), односно смањен је за **18.469** (**11,84**%) И предмета и **12.836** (**22,70**%) Ив предмета. На крају извештајног периода остало је нерешено **1.740.023** предмета.

У материји извршења И (извршења на основу извршне исправе) највећи број предмета примљен је у Првом основном суду у Београду (**16.357**), затим у основним судовима у Крагујевцу (**6.940**), у Врању (**6.650**), у Новом Саду (**4.844**) и у Зајечару (**4.735**) док је највећи прилив предмета по судији био у Првом основном суду у Београду (**743,50**), Основном суду у Зајечару (**215,23**), Основном суду у Врању (**201,52**), Основном суду у Нишу (**199,14**), Другом основном суду у Београду (**157,82**).

Најмањи укупан број примљених предмета у овој материји био је основним судовима у Димитровграду (**96**), Мајданпеку (**200**), Шиду (**316**), у Косовској Митровици (**382**) и у Сјеници (**470**), док је најмањи прилив предмета по судији забележен је у Основном суду у Димитровграду (**8,73**), у Основном суду у Мајданпеку (**9,09**), у Основном суду у Сенти (**11,20**), у Основном суду у Сјеници (**14,24**) и у Основном суду у Косовској Митровици (**3,86**).

Највећи број просечно решених предмета по судији било је у Првом основном суду у Београду (**733,50**), у Основном суду у Нишу (**215,18**), у Основном суду у Ваљеву (**165,55**), у Другом основном суду у Београду (**164,55**) и у Основном суду у Ивањици (**148,36**). Најмањи број просечно решених предмета по судији, у истом периоду био је забележен у Основном суду у Мајданпеку (**10,32**), затим Основном суду у Димитровграду (**10,82**), Основном суду у Сенти (**12,50**), Основном суду у Сјеници (**16,12**) и у Основном суду у Косовској Митровици (**1,57**).

Највећи проценат мериторних одлука у односу на укупан број решених предмета у овим предметима, забележен је у Основном суду у Зајечару (**95,85**%), у Основном суду у Бору (**91,36**%), у Основном суду у Лебану (**88,37**%), Основном суду у Новом Саду (**88,33**%) и у Основном суду

у Јагодини (**88,29**%), док је проценат најмање мериторно решених предмета забележен у Основном суду у Ивањици (**12,87**%), затим у Основном суду у Ужицу (**21,37**%), Основном суду у Прибоју (**22,82**%), Основном суду у Зрењанину (**30,15**%) и у Основном суду у Пријепољу (**31,88**%).

У материји извршења Ив (извршења на основу веродостојне исправе) највећи број предмета примљен је у Првом основном суду у Београду (**3.556**), затим у основним судовима у Новом Саду (**3.529**), у Другом основном суду у Београду (**3.112**), Новом Пазару (**2.036**) и у Трећем основном суду у Београду (**1.944**), док је највећи прилив ових предмета по судији био у Другом основном суду у Београду (**141,45**), Основном суду у Новом Саду (**80,20**), Основном суду у Нишу (**71,00**), Првом основном суду у Београду (**53,88**) и Основном суду у Бачкој Паланци (**50,09**).

Најмањи укупан број примљених предмета у овој материји био је основним судовима у Димитровграду (**27**), Прибоју (**53**), Мајданпеку (**85**), Великом Градишту (**99**) и Петровцу на Млави (**101**), док је најмањи прилив предмета по судији забележен је у Основном суду у Димитровграду (**2,45**), Основном суду у Косовској Митровици (**2,50**), Основном суду у Неготину (**2,73**), у Основном суду у Мајданпеку (**3,86**) и у Основном суду у Сенти (**4,50**).

Највећи број просечно решених предмета по судији било је у Првом основном суду у Београду (**519,42**), затим у Основном суду у Новом Саду (**322,39**), у Основном суду у Нишу (**266,64**), Основном суду у Обреновцу (**240,73**) и Основном суду у Панчеву (**205,79**). Најмањи број просечно решених предмета по судији, у истом периоду био је забележен у Сјеници (**4,93**), Основном суду у Мајданпеку (**5,73**), Основном суду у Књажевцу (**6,23**), Основном суду у Сенти (**8,16**) и у Основном суду у Косовској Митровици (**1,61**).

Највећи проценат мериторних одлука у односу на укупан број решених предмета, у овим предметима, забележен је у Основном суду у Обреновцу (**96,30**%), у Првом основном суду у Београду (**91,21**), у Основном суду у Кикинди (**89,49**%), у Основном суду у Куршумлији (**88,67**%) и у Основном суду у Новом Саду (**88,06**%), док је проценат најмање мериторно решених предмета забележен у Основном суду у Прибоју (**12,26**%), затим у Основном суду у Брусу (**18,90**%), Основном суду у Бујановцу (**27,55**%), Основном суду у Лазаревцу (**31,38**%) и у Основном суду у Ивањици (**34,79**%).

Кривична материја

Ки

У овој врсти материје на почетку посматраног извештајног периода било је укупно **752** предмета, укупно у раду на нивоу свих основних судова **1.086** предмета, примљено **334** предмета, и **17** нових, а просечан прилив предмета по судији био је **0,50** предмета. Од укупно решених **840** предмета, мериторно је решено **787** предмета. Просечно решено по судији на нивоу свих основних судова било је **1,25** предмета. Као нерешено, остало је у раду **246** ових предмета.

К

У овој врсти материје одлучивања у кривичним предметима у посматраном извештајном периоду укупно је било примљено **39.170** предмета, на нивоу свих основних судова, а просечан прилив предмета по судији био је **10,92** предмета. Од укупно решених **50.002** предмета, мериторно је решено **43.880** предмета. Просечно решено по судији на нивоу свих основних судова било је **13,94** предмета. У односу на 2014. годину, када је прилив предмета у овој материји био **35.955** предмета, прилив предмета у 2015. години је повећан за **3.215** предмета односно **8,94**%.

Највећи укупан прилив предмета имали су: Основни суд у Новом Саду (**2.482**), Први основни суд у Београду (**2.199**), Основни суд у Крагујевцу (**1.575**), Основни суд у Панчеву (**1.477**) и у Основни суд у Нишу (**1.443**), а највећи просечан прилив предмета по судији имали су основни судови у Смедереву (**25,76**), Сенти (**23,66**), Обреновцу (**23,23**), Лазаревцу (**22,09**) и Горњем Милановцу (**20,73**).

Најмањи укупан прилив предмета имали су основни судови у Прибоју (**78**), у Мајданпеку (**107**), Димитровграду (**116**), Књажевцу (**132**) и Деспотовцу (**137**). У Косовској Митровици није било ових предмета. Најмањи просечни прилив предмета по судији имали су основни судови у Мајданпеку (**3,24**), Деспотовцу (**4,15**), Јагодини (**4,91**), Параћину (**5,12**) и Димитровграду (**5,27**).

Највише просечно решених предмета по судији имали су основни судови у Брусу и Петровцу на Млави (**29,09**), Смедереву (**26,53**), Сенти (**25,20**) и Обреновцу (**21,95**). Највећи проценат укупно мериторно решених предмета имали су основни судови у Прокупљу (**96,92**%), Зрењанину

(**96,85**%), Шиду (**96,36**%), Бачкој Паланци (**95,13**%) и Димитровграду (**94,74**%).

Најмање просечно решених предмета по судији имају основни судови у Мајданпеку (**4,21**), Јагодини (**6,14**), Деспотовцу (**6,61**), Параћину (**7,30**) и Косовској Митровици (**0,07**). а најмањи проценат мериторно решених предмета имали су основни судови у Обреновцу (**70,60**%), Старој Пазови (**73,46**%), Параћину (**76,76**%), Лазаревцу (**76,82**%) и у Трећем основном суду у Београду (**79,80**%).

Кпп

У овој врсти материје (одлучивања о притвору и у вези мера обезбеђења присуства окривљеног), у посматраном извештајном периоду укупно је било примљено **7.868** предмета, на нивоу свих основних судова, а просечан прилив предмета по судији био је **4,39** предмета. Од укупно решених **7.943** предмета, мериторно је решено **247** предмета. Просечно решено по судији на нивоу свих основних судова било је **4,43** предмета.

Р-јб

У овој врсти материје (одлучивања о приговору на решење јавног бележника) у посматраном извештајном периоду укупно је било примљено **1.101** предмет, на нивоу свих основних судова, од којих је у Основном суду у Бујановцу примљено **928** а у Трећем основном суду у Београду **39** ових предмета. Просечан прилив предмета по судији, на нивоу свих основних судова био је **3,25** предмета. Од укупно решених 995 предмета, мериторно је решено **989** предмета. Просечно решено по судији на нивоу свих основних судова било је **3,23** предмета.

П 1-уз

У овој врсти материје (одлучивања по Закону о заштити узбуњивача) у посматраном извештајном периоду укупно је било примљено **7** предмета, на нивоу свих основних судова. Просечан прилив предмета по судији, на нивоу свих основних судова био је **0,07** предмета. Од укупно решено 6 предмета, мериторно је решено **2** предмета. Просечно решено по судији на нивоу свих основних судова било је **0,06** предмета.

АНАЛИЗА РАДА СУДОВА ПОСЕБНЕ НАДЛЕЖНОСТИ

У судовима посебне надлежности укупан број предмета у раду био је **1.513.694**, примљено је **964.518** предмета, решено је **822.303** предмета, остало је нерешено **691.391** предмет од тога **53.623** старих предмета према датуму иницијалног акта.

УПРАВНИ СУД

Управни суд је суд посебне надлежности, републичког ранга, чија је надлежност регулисана чланом 29. Закона о уређењу судова.

Статистички подаци о укупним резултатима рада суда су следећи:

- укупан број предмета у раду суда је 44.577 предмета;
- укупан број нерешених предмета на почетку извештајног периода био је 24.262;
- број примљених предмета је 20.315;
- укупан број решених предмета је 18.681 предмета;
- укупан број решених старих предмета према датуму иницијалног акта је 4.778, што чини 25,58 % од укупног броја решених предмета;
- мериторно је решено 18.159 предмета, што чини 97,21 % од укупног броја решених предмета;
- укупан број нерешених предмета на крају извештајног периода 25.896;
- број нерешених старих предмета према датуму иницијалног акта 2.012;
- савладавање је прилива 91,96 %;
- проценат решених предмета у односу на укупан број предмета 41,91 %;
- укупан квалитет у односу на укупан број решених 99,84 %;
- просечан прилив предмета по судији је 48,60 предмета;
- просечан број решених предмета по судији је 44,69 предмета;
- просечан број предмета у раду по судији на крају извештајног периода је 681,50 предмета;
- просечан број старих предмета према датуму иницијалног акта по судији је 52,95.

Статистички подаци о резултатима рада суда по материјама:

"У" материја - суд је на почетку 2015. године имао 22.587 нерешен предмет, у току године је примио 18.424 предмета, од чега нових 18.214 предмета, те је у овом периоду имао укупно у раду 41.011 предмет. Током извештајног периода укупно је решено 16.091 предмета, од чега мериторно 15.652, а на други начин 439 предмета. У овој материји суд је на почетку извештајног периода имао 1.226 нерешених старих предмета. У току извештајног периода решено је 4.735 старих предмета према датуму иницијалног акта, на крају остало је 2.000 нерешених старих предмета према датуму иницијалног акта. У овој материји поступало је 38 судија.

"Ур" материја - суд је на почетку 2015. године имао 79 нерешених предмета, у извештајном периоду примио је 180 предмета, те је укупно у раду имао 259 предмета. Укупно је решено 153 предмета, од чега мериторно 102 а на други начин 51 предмет. Почетком 2015. године суд је имао 1 нерешени стари предмет. На крају остало је нерешено 2 стара предмета према датуму иницијалног акта. У овој материји поступало је 38 судија.

"Уи" материја - суд је на почетку 2015. године имао 1.026 нерешених предмета, примљено је 853 предмета, те је укупно у раду имао 1.879 предмета. Током посматраног периода укупно је решено 1.388 предмета, од чега мериторно 1.378 а на други начин 10. У овој материји суд је имао нерешено на почетку 2015. године 4 стара предмета према датуму иницијалног акта. У току извештајног периода решено је 9 старих предмета, а на крају остало је нерешен 1 стари предмет према датуму иницијалног акта. У овој материји поступало је 38 судија.

"Уо" материја - суд је на почетку 2015. године имао 6 нерешених предмета, примио је 149 предмета, те је укупно у раду било 155 предмета. Укупно је решено 152 предмета мериторно 150 предмета, 2 предмета на други начин и остало је нерешено 3 предмета. У овој материји је поступало 28 судија. Није остао ниједан нерешен стари предмет.

"Ув" материја - суд је на почетку 2015. године имао 390 нерешених предмета, током посматраног периода је примљено 485 предмета, те је укупно у раду било 875 предмета. Током посматраног периода, укупно је решено 648 предмета, од чега мериторно 637 на други начин 11 предмета, а на крају је остало нерешенх 227 предмета. У овој материји суд је имао нерешено на почетку 2015. године 1 стари предмет према датуму

иницијалног акта, решено је 6 старих предмета. Није остао ниједан нерешен стари предмет. У овој материји поступало је 14 судија.

"Уп" материја - суд је на почетку 2015. године имао 162 нерешена предмета, примљено је 150 предмета, те је укупно у раду имао 312 предмета. Током посматраног периода укупно је решено 171 предмета, од чега мериторно 165 а на други начин 6 остало је нерешено 141 предмет. У овој материји суд је имао нерешено на почетку 2015. године 4 стара предмета. У току извештајног периода решено је 21 стари предмет, а на крају је остало нерешено 9 старих предмета. У овој материји поступало је 38 судија.

"Уип" материја - суд на почетку 2015. године није имао нерешених предмета, примљен је 1 предмет, те је укупно у раду имао 1 предмет. Током посматраног периода укупно је решен 1 предмет,мериторно. У овој материји поступао је 1 судија.

Просечан месечни прилив предмета по судији у 2015. години био је:

"У" – 44,08 предмета;

"Ур" – 0,43 предмета;

"Уи" – 2,04 предмета;

"Уо" – 0,48 предмета;

"Ув" – 3,15 предмета;

"Уп" – 0,36 предмета;

"Уип" – 0,09 предмета.

Просечан месечни број предмета у раду по судији на крају извештајног периода:

"У" – 655,80 предмета;

"Ур" – 2,80 предмета;

"Уи" – 12,92 предмета;

"Уо" – 0,12 предмета;

"Ув"- 16,21 предмета;

"Уп" – 3,71 предмета;

"Уип" - 0 предмета.

Просечан број месечно решених предмета по судији у 2015. години био је:

"У" – 38,50 предмета;

"Ур" – 0,366 предмета;

"Уи" – 3,32 предмета;

"Уо" – 0,49 предмет;

"Ув" – 4,21 предмета;

"Уп" – 0,41 предмет;

"Уип" – 0,09 предмета.

У 2015. години у Управном суду је било 404 одлука разматраних по захтеву за преиспитивање судске одлуке, од чега је 374 одлуке Управног суда потврђено од стране Врховног касационог суда што је 92,57 % разматраних одлука, 6 одлука је преиначена што је 1,49 % разматраних одлука, а 24 одлука је укинуто и предмети враћени на поновни поступак што је 5,94 % разматраних одлука, чиме је остварен укупан квалитет рада суда од 99,84 % у односу на укупан број урађених одлука.

По захтеву за заштиту права за суђење у разумном року пред Врховним касационим судом преиспитивано је 77 предмета, од тога је у 30 предмета утврђена повреда права на суђење у разумном року, док је 24 захтева одбијено и 23 одбачено.

У 2015. години у Управном суду поступало је укупно 38 судија у материјама "У", "Ув", "Уж", "Уи", "Уо", "Уп", "Ур", "Уип" и "У-уз".

У извештајном периоду Управни суд је поступао са 2 судија мање од укупног броја судија (председник суда и 40 судија) који је утврђен Одлуком Високог савета судства ("Службени гласник РС" број 106/2013, 115/2013, 5/2014, 12/2014, 52/2014).

Имајући у виду да је од 2010. године перманентно увећавана надлежност суда, као и број предмета у раду суда, који је у 2014. години износио 44.411 предмета, а на дан 30.06.2015. године 35.195 предмета, као и да се постојећа Систематизација радних места није мењала од 2010. године, издваја се као проблем недовољан број запослених - судског особља, посебно изражен у погледу судијских помоћника, имајући у виду да је Закључком у

Глави 6. тачка 1. подтачка 6. Националне стратегије реформе правосуђа за период 2013-2018 година изражен став да је потребно обезбедити да сваки судија има судијског помоћника, као и да је донет Закон о заштити права на суђење у разумном року, којим је прописано да странке у судском поступку ради заштите свог права на суђење у разумном року могу да истакну приговор ради убрзања поступка о којем одлучује председник суда.

Како је Управни суд и у 2015. години започео рад са бројем судија мањим од броја утврђеног Одлуком Високог савета судства и недовољним бројем судијских помоћника и осталих запослених, ради обезбеђења ефикасног и законитог рада суда, председник суда је предузела следеће мере:

- Годишњим распоредом послова Управног суда за 2015. годину извршена је релокација судија које су поступале у седишту и одељењима Управног суда, тако да је у седишту суда поступао 21 судија, у Одељењу Управног суда у Новом Саду 8 судија, у Одељењу Управног суда у Крагујевцу 5 судија и Одељењу Управног суда у Нишу 5 судија.
- имајући у виду да је на дан 31.12.2014. године број старих предмета у Управном суду био 1.236, као и да је на дан 12.01.2015. године било у раду 8.594 предмета са иницијалним актом из 2013. године, који би до краја 2015. године постали "стари" што је укупно потенцијално чинило 9.830 старих предмета, председник суда је у циљу благовременог обављања послова у суду у складу са Јединственим програмом решавања старих предмета у Републици Србији Врховног касационог суда донео Програм решавања старих предмета за 2015. годину Су I-2 3/15 од 20.01.2015. године. Након деветомесечног извештаја, имајући у виду и динамику спровођења Програма решавања старих предмета, председник суда је донела Одлуку о измени програма решавања старих предмета за 2015. годину Су I-2 177/15 од 04.12.2015. године:
- кроз реализацију Програма решавања старих предмета за 2015. годину предузете су мере и технике које су имале за циљ решавање старих предмета и спречавање њиховог настанка.

Спроведене мере и технике у оквиру Програма решавања старих предмета дале су значајне резултате у решавању старих предмета према редоследу пријема и убрзању судског поступка у циљу спречавања настанка старих предмета, имајући у виду да је у извештајном периоду укупно решено 4.778 предмета, од чега 1 предмет из 2007. године, 4 пред-

мета из 2008. године, 9 предмета из 2009. године, 24 предмета из 2010. године, 30 предмета из 2011. године, 1.220 предмета из 2012. године и 3.480 предмета из 2013, што је укупно 4.778 предмета, односно 25.58 % од укупног броја решених предмета.

У Управном суду је на дан 31.12.2015. године, остало нерешено на крају 2.012 старих предмета према датуму иницијалног акта и то: 7 предмета са иницијалним актом из 2010. године, 4 предмета са иницијалним актом из 2011. године, 16 предмета са иницијалним актом из 2012. године и 1.985 предмета са иницијалним актом из 2013. године, што чини 7,77 % у односу на укупан број нерешених предмета на крају извештајног периода. Повећање броја старих предмета са иницијалним актом из 2011. и ранијих година у току 2015. године настало је по доношењу одлука Уставног суда којима се усваја уставна жалба, поништава пресуда Управног суда и налаже доношење нове одлуке, доношења пресуда Врховног касационог суда којима се захтев за преиспитивање судске одлуке уважава, укида одлука Управног суда и предмет враћа на поновно одлучивање као и уступањем предмета Управном суду из судова редовне надлежности.

Специфичност у раду Управног суда представља чињеница да скоро половина предмета захтева поступање у врло кратким роковима.

Предмети у управном спору који се сматрају **нарочито хитним** су предмети у којима су законом прописани рокови за поступање или је природа управне ствари таква да захтева нарочито хитно поступање, док су **хитни** предмети они који су посебним законом одређени као хитни. У зависности од наведеног, Управни суд на предмете ставља ознаку "нарочито хитно", "радни спор" (врста нарочито хитног спора) или "хитно". Нарочио хитни и хитни предмети су: заштита изборног права; измена у бирачком списку; захтев за одлагање извршења управног акта; престанак и потврђивање мандата одборника; радни спор; предмети у којима се одлучује о остваривању права ради отклањања последица поплава, односно активирања клизишта на подручју погођеном поплавама у Републици Србији које су наступиле у мају 2014. године; заштита конкуренције; информације од јавног значаја и заштиту података о личности; враћање одузете имовине и обештећење; пензијски; инвалидски; социјалне новчане накнаде и старатељство. У извештајном периоду од 01.01.2015. до 31.12.2015. године примљено је укупно 3.701 предмета са ознакама "нарочито хитно",

"радни спор" и "хитно", **што чини 18,22 % од укупног броја примљених предмета у извештајном периоду.**

Највећи број предмета у раду Управног суда чине предмети из "У" материје (управни спорови), којих је на почетку 2015. године било укупно 22.587, у периоду од 01.01.2015. до 31.12.2015. године примљено је 18.424 од чега нових 18.214 предмета, тако да је укупно у раду у "У" материји 41.011 предмет. У "У" материји у 2015. години укупно је решено 16.091 предмета, од чега мериторно 15.652 а на други начин 439 предмета. У овој материји суд је на почетку године имао 1.226 нерешених старих предмета. У току године решено је 4.735 стари предмет, а на крају је остало 2.000 нерешених старих предмета према датуму иницијалног акта.

Управни суд поступа и у предметима заштите изборног права који се воде у уписницима "Уж" и "Уип". На почетку 2015. године у уписнику "Уж" било је нерешених 12 предмета, у извештајном периоду примљено је 73 предмета, тако да је укупно у раду било 85 предмеа. Решено је 77 предмета, од чега 74 мериторно. У току 2015. године окончани су избори за одборнике Скупштине општине Мионица и избори за одборнике Скупштине општине Лучани, и одржани избори за чланове Савета Месне заједнице Ривица, Ириг, Шатринци, Врдник, Пријепоље, Карбулово, Дупљане, Самариновац, Речка, Буковче, Велико Орашје и Босут. У уписнику "Уип" на почетку 2015. године није било не решених предмета. Током извештајног периода примљен је 1 предмет који је решен мериторно.

Имајући у виду да је одредбом чл. 23. Закона о управним споровима прописано да суд може одложити извршење коначног управног акта до доношења судске одлуке поступајући по захтеву који је поднет уз тужбу и у току поступка или изузетно и пре подношења тужбе, захтеви за одлагање извршења коначног управног акта завођени су у уписник "У" или "Уо" и решавани у хитном поступку, најкасније у року од 5 дана. У извештајном периоду од 01.01.2015. до 31.12.2015. године у Управном суду је примљено **укупно** 1.268 захтева за одлагање и то:

- "У" уписник 1.119 захтева;
- "Уо" уписник 149 захтева.

По захтевима за издавање уверења и потврда о поступцима пред Управним судом поступао је управитељ писарнице. У 2015. години при-

мљено је 3.485 захтева, који се воде у уписнику Усл, и поступљено по 3.438 захтева.

У 2015. години у седишту и одељењима Управног суда заказано је укупно 1.568 усмених јавних расправа, одржано 1.290 усмених јавних расправа, одложено 240 и отказано 38 усмених јавних расправа.

У извештајном периоду одржано је укупно 16.883 нејавне седнице већа у седишту и одељењима Управног суда.

Управни суд је од 01.01.2015. до 31.12.2015. године одржао пет Седница свих судија на којима је разматрао извештаје о раду, проблеме у функционисању рада суда, разматрао спорна правна питања и заузимао правне ставове и закључке. На Седницама свих судија, утврђено је више правних ставова и закључка. Такође, у наведеном периоду усвојено је више правних схватања изражених у пресудама овога суда (сентенце).

У Одељењу судске праксе воде се општи и посебан регистар судске праксе. У општем регистру судске праксе евидентирају се одлуке Уставног суда и Европског суда за људска права које се односе на управну материју и одлуке Врховног касационог суда донете по ванредним правним средствима против одлука Управног суда. У посебном регистру судске праксе евидентирају се утврђени правни ставови, усвојена правна схватања изражена у пресудама овога суда (сентенце) и закључци.

Одлуке овога суда изабране од стране Одељења судске праксе, а нарочито оне са којима стручна и шира јавност има посебан интерес да се упозна, као и правни ставови и сентенце, објављују се анонимизиране на званичној интернет презентацији суда у оквиру наслова "Судска пракса", што је посебно битно за уједначавање судске праксе и за предвидивост успеха у евентуалном управном спору.

На седници и састанцима Одељења судске праксе расправљала су се спорна питања, утврђивали се и припремали предлози о питањима из судске праксе који су се износили на Седницу свих судија ради заузимања одређеног става у циљу уједначавања судске праксе.

Председник суда је преко Припремног одељења и Одељења судске праксе вршио идентификацију групе предмета према тужиоцу и туженом органу и задуживао судска већа за израду "пилот" одлука ради ефикаснијег решавања осталих предмета у групи. На тај начин идентификовано је и решено 981 предмет из 2012., 2013. и 2014. године.

Примљено је укупно 424 притужби на рад суда и 2.397 ургенција. На све притужбе и ургенције у законском року је одговорено надлежним органима и странкама.

Поднето је 83 захтева за изузеће и 22 захтева за искључење, који су заведени у уписник. По свим захтевима одлучено је у законском року.

У овом извештајном периоду примљено је и одговорено на укупно 115 захтева за приступ информацијама од јавног значаја и 1 захтев за заштиту података о личности. На све захтеве одговорено је у законском року.

Управни суд је у 2015. години објавио Билтен судске праксе бр. 5 са рефератима судија, правним ставовима, закључцима и сентенцама Управног суда. У току је израда Билтена судске праксе број 6.

У току 2015. године председник суда донела је нов Правилник о замени и изостављању (анонимизацији) података у судским одлукама Су I-1 202/15 од 10.08.2015. године и Правилник о поступку унутрашњег узбуњивања у Управном суду Су I-1 271/15 од 03.11.2015. године и План за повећање поверења јавности у рад суда Су I-1 10/15 од 26.01.2015. године.

У оквиру реализације Плана за повећање поверења јавности у рад суда организовани су: Дан отворених врата за ученике Економско- трговинске школе из шапца, Дан отворених врата за студенте Правног факултета у Београду, Универзитета Унион (Правног факултета), Универзитета у Београду (ЕЛСА) и Такмичење и симулацији суђења из области заштите дискриминације.

СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ И ОБУКА СУДИЈА И СУДСКОГ ОСОБЉА

Председница Управног суда је донела Програм стручног усавршавања и обуке судија и судског особља за 2015. годину Су I-8 1/15 од 12.01.2015. године, у циљу остваривања права на стручно усавршавање и обуку судија и судског особља на основу извршене анализе потреба и предлога судија и судијских помоћника. У програму су садржане актуелне теме (области) и интересовања судија и судијских помоћника које су значајне за њихов рад и правилно поступање, а које би кроз програм едукације у значајној мери унапредиле ефикасност рада суда.

У оквиру спровођења Програма стручног усавршавања и обуке судија и судског особља за 2015. годину, у току 2015. године одржани су следећи семинари:

- Правосудна академија организовала је Семинар на тему Закона о општем управном поступку и Закона о управним споровима, коме су присуствовале судије и судијски помоћници Управног суда. Семинар је одржан у две сесије, у периоду од 02-06. фебруара 2015. године и у периоду од 02-06. марта 2015. године;
- две судије и портпарол суда присуствовале су једнодневном семинару под називом: "Семинар о примени хармонизованих медијских прописа од стране судства", одржан 06. марта 2015. године у "Прес центру" у Београду, у организацији Министарства културе и информисања и Пројекта Европске Уније;
- судије и судијски помоћници Управног суда присуствовали су једнодневном семинару под називом: "Закон о заштити узбуњивача", одржан 01. априла 2015. године у просторијама Управног суда, уз подршку Правосудне академије и USAID Пројекта за реформу правосуђа и одговорну власт;
- судије Управног суда присуствовале су Семинару о члану 1. Прокола 1. и члану 6. Европске Конвенције о заштити људских права, одржан 16. априла 2015. године у хотелу "Палас", у Београду у организацији Правосудне академије и AIRE центра;
- Правосудна академија у сарадњи са Мисијом ОЕБС у Србији организовала је семинар на тему: "Устројство државне управе", који је одржан 04. и 11. маја 2015. године за све судије и судијске помоћнике Управног суда;
- заменик председника Управног суда и четири судије боравиле су у студијској посети Стразбуру, у периоду од 19-21. маја 2015. године. Студијска посета делегације судија из Републике Србије Савету Европе и Европском суду за људска права организована је у оквиру Пројекта "Подршка судству у Србији у примени Европске конвенције о људским правима". Студијска посета за судије Управног суда финансирана је од стране Мисије ОЕБС у Републици Србија, као резултат сарадње наведене Мисије и Савета Европе. Циљ студијске посете био је упознавање са

радом Европског суда за људска права и размена искустава са судијама из Стразбура;

- саветници Управног суда присуствовали су Радном састанку судијских саветника и помоћника Врховног касационог суда, апелационих судова, Привредног апелационог суда, Прекршајног апелационог суда и Управног суда, посвећеном уједначавању судске праксе "Одлучивање по захтеву за суђење у разумном року", одржан од 18. до 19. јуна 2015. године, у хотелу "Фалкенштајнер" на Старој планини, уз подршку Канцеларије Савета Европе у Београду;
- делегација судија Управног суда боравила је у дводневној посети Европском суду за људска права у Стразбуру и Савету Европе, заједно са делегацијом судија Врховног касационог суда, Уставног суда и апелационих судова Републике Србије, у периоду од 30. јуна до 01. јула 2015. године. Студијска посета организована је у оквиру Пројекта Савета Европе "Подршка судству у Србији у примени Европске конвенције о људским правима";
- председник Управног суда, судија Јелена Ивановић и делегација судија Управног суда боравили су у дводневној посети Државном Савету у Паризу, у периоду од 02. до 03. јула 2015. године, која је организована у оквиру Пројекта Савета Европе "Подршка судству у Србији у примени Европске конвенције о људским правима". Основни циљ студијске посете био је упознавање са радом Државног Савета Француске као Врховног управног суда и са системом двостепеног управног судства Француске;
- секретар Управног суда и два саветника суда боравили су у дводневној студијској посети Савету Европе и Европском суду за људска права у Стразбуру од 07. до 08. јула 2015. године, која је организована у оквиру Пројекта Савета Европе: "Подршка судству у Србији у примени Европске конвенције о људским правима" уз подршку Краљевине Норвешке. Циљ студијске посете био је упознавање са функционисањем Европског суда за људска права и других тела Савета Европе;
- Судије и судијски помоћници Управног суда присуствовали су Семинару под називом: "Значај управних судова у примени закона из области заштите животне средине и Архуске Конвенције", који је одржан 21. и 22. септембра 2015. године;

- делегација судија Државног Савета Републике Француске, у саставу Luc Briand, судија Државног савета, Timothée Paris, судија Државног савета и Nicolas Chayvialle, судија Апелационог суда у Паризу боравила је у дводневној посети Управном суду, у организацији Амбасаде Републике Француске у Србији и Управног суда. Првог дана посете (28. септембра 2015.) одржан је Семинар на тему управног судства у Републици Француској, праксе Европског суда за људска права у управном спору и права странаца у Републици Француској, коме су присуствовале судије и судијски помоћници Управног суда;
- Судије Управног суда присуствовале су Радионици под називом: "Примена Закона о заштити узбуњивача", која је одржана 13. октобра 2015. године, у организацији Правосудне академије и "Пројекта за реформу правосуђа и одговорну власт" (USAID);
- судије и судијски помоћници Управног суда присуствовали су једнодневном Семинару на тему: "Релевантни материјални и процесни аспекти права на азил у Републици Србији", у организацији Правосудне академије и "Пројекта за реформу правосуђа и одговорну власт" (USAID);
- портпарол Управног суда присуствовала је Радионици на тему: "Кризно комуницирање и извештавање о кризним ситуацијама", који је одржана 02. новембра 2015. године у организацији Министарства правде и Немачке фондације за међународну сарадњу – ГИЗ, а уз подршку Државног већа тужилаца и Високог савета судства; и
- судија и саветник за међународну сарадњу присуствовале су Семинару на тему права избеглица, који укључује међународне стандарде и праксу Европског суда за људска права, у организацији Правосудне академије и AIRE Центра из Лондона, а уз подршку Амбасаде Велике Британије, који је одржан 19. новембра 2015. године у Аероклубу у Београду.

ДОГАЂАЈИ И САСТАНЦИ НА КОЈИМА СУ ПРИСУСТВОВАЛИ ПРЕДСЕДНИК СУДА, СУДИЈЕ И ЗАПОСЛЕНИ

Секретар суда и портпарол суда су као представници Управног суда, 24. фебруара 2015. године разговарале са представницима мисије СИГМА, која представља заједничку иницијативу Организације за економску сарадњу и развој (ОЕЦД) и Европске комисије (ЕК), чија је основ-

на улога пружање подршке јачању јавних управа и спровођењу реформи управљања у државама кандидатима за приступање ЕУ како би се дефинисали основни захтеви које би државе требало да следе током процеса приступања ЕУ, а који ће представљати основу за анализу напретка држава кандидата за чланство у ЕУ у областима реформе јавне управе;

- председница Управног суда је присуствовала конференцији поводом представљања Годишњих резултата USAID "Пројекта за реформу правосуђа и одговорну власт", која је одржана дана 17. марта 2015. године, у просторијама Канцеларије за европске интеграције;
- председница Управног суда је присуствовала скупу на коме је представљен Експертски извештај на тему: "Стручно усавршавање и обука судија у Србији" из области људских права. Скуп је одржан 15. априла 2015. године у хотелу "Radison Blu" у оквиру Пројекта Савета Европе: "Подршка судству у Србији у примени Европске конвенције о људским правима";
- председница Управног суда се састала са експертима Савета Европе, дана 24. априла 2015. године, у просторијама Управног суда. Циљ посете експерата Савета Европе био је процена стања правосуђа у Србији;
- Председница Управног суда је боравила од 17. до 19. маја 2015. године у студијској посети у Брну, у Републици Чешкој, у организацији Врховног управног суда Чешке и Удружења државних савета и врховних управних судова Европске уније (ACA-Europe);
- две судије, од којих је једна члан радне групе за израду Нацрта Закона о општем управном поступку (ЗУП), учествовале су у раду Међународне конференције, на којој је представљена Радна верзија текста Нацрта закона о општем управном поступку (ЗУП) и на којој су размењена искуства из области поступања јавне управе у Србији и региону; Конференција је одржана 26. и 27. маја 2015. године, у сарадњи Министарства државне управе и локалне самоуправе и Регионалне школе јавне управе (ReSPA);
- председница Управног суда је боравила са делегацијом председника судова и судија Врховног касационог суда и Уставног суда Републике Србије у студијској посети у Љубљани, у Републици Словенији од 27. до 30. маја 2015. године, у оквиру Пројекта Савета Европе "Подршка судству у Србији у примени Европске конвенције о људским правима". Основни циљ студијске посете био је упознавање учесника са функционисањем правосудног система у Републици Словенији, посебно у по-

гледу разумног рока, усклађивања праксе националних судова са праксом Европског суда за људска права и цитирања судске праксе Европског суда за људска права у националним одлукама;

- две судије су присуствовале Радном састанку о усклађивању националне судске праксе са јуриспруденцијом Европског суда за људска права, који је одржан у периоду од 22. до 24. јуна у хотелу Мона на Златибору, у оквиру сарадње између Пројекта Савета Европе "Подршка судству у Србији у примени Европске конвенције о људским правима" и Пројекта "Даља изградња капацитета правосуђа у примени европских стандарда о људским правима на нивоу Босне и Херцеговине";
- председник Управног суда је присуствовала скупу под називом: "Правосудна академија – правци развоја и обавезе Академије у Акционом плану за Поглавље 23", који је одржан 30. јуна 2015. године, у Скупштини града Београда. На скупу је, између осталог, представљена студија развојних потреба Правосудне академије, праћена презентацијом аутора студије и предлога измене Закона који се односе на Правосудну академију, измене Закона о судијама и тужиоцима, који се односе на питање првог избора и утврђивање стручности кандидата и обавезе у Акционом плану за Поглавље 23;
- председник Управног суда, председник Одељења судске праксе, две судије и саветник за међународну сарадњу присуствовали су Свечаној конференцији поводом завршетка Пројекта Савета Европе "Подршка судству у Србији у примени Европске конвенције о људским правима", која је одржана у Малој сали дома Народне скупштине,17. јула 2015. године;
- поводом обележавања Дана права јавности да зна, 28. септембра 2015. године, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности доделио је признања за допринос остваривању права јавности да зна, који су се у протеклих годину дана истакли у афирмисању права јавности на слободан приступ информацијама од јавног значаја и транспарентности у раду. Председник Управног суда примила је у име судија, судијских помоћника и запослених у Управном суду признање за допринос афирмисању права на приступ информацијама од јавног значаја и транспарентносту раду у категорији правосудних органа;
- Годишњем саветовању судија Републике Србије, одржаном од 14. до 17. октобра 2015. године у Врњачкој Бањи, председница Управног суда

присуствовала је Округлом столу о судској заштити узбуњивача, састанку председника Врховног касационог суда са председницима судова у Републици Србији на тему Јединственог Програма решавања старих предмета као и састанку на тему Уједначавања судске праксе. Судије и судијски помоћници учествовали су у раду Управне Секције. Судија Ружа Урошевић изложила је Реферат на тему: "Изрицање дисциплинских мера полицијским службеницима"; судија Јасминка Вукашиновић говорила о "Начелу двостепености у управном поступку кроз управно-судску праксу"; судија Јелена Тишма-Јовановић изложила је реферат под називом: "Управно судска заштита права на здраву животну средину". У наставку рада Секције судија Зорица Китановић својим уводним рефератом "Међународни стандарди у области азила" отворила је дискусију у оквиру округлог стола о азилу, коме су присуствовали представници МУП-а, прекршајних судова, међународних организација и цивилног друштва.

- председница Управног суда и саветник за међународну сарадњу боравиле су од 22. до 23. октобра 2015. године у студијској посети у Хелсинкију, у Републици Финској, у организацији Врховног управног суда Финске и Удружења државних савета и врховних управних судова Европске уније (ACA-Europe). Том приликом делегације је присуствовала дводневном Семинару на тему: "Најскорији примери судске праксе Суда правде Европске уније и (Врховних) управних судова у области јавних набавки";
- председница Управног суда се састала са председником Удружења судија европских управних судова (AEAJ), судијом Edith Zeller и судијом Siegfried-ом Königshofer-ом из Управног суда у Бечу, у просторијама Управног суда у Београду дана 13. новембра 2015. године;
- заменик председника Управног суда и заменик председника Одељења судске праксе, присуствовале су Регионалној конференцији под називом: "Уједначавање судске праксе – искуства из региона", која је одржана 19. новембра 2015. године у Палати Србија у Београду, у организацији Врховног касационог суда уз подршку Мисије ОЕБС-а у Србији.
- заменик председника Управног суда присуствовао је свечаном обележавању и представљању почетка USAID Пројекта "Јачање капацитета Правосудне академије", одржаном у Свечаној сали Скупштине Града Београда дана 20. новембра 2015. године;

- делегација судија Управног суда, коју је предводила председница суда и део Радне групе за припрему Нацрта Закона о измени Закона о управним споровима и Нацрта Закона о измени Закона о уређењу судова у Републици Србији, боравила је у студијској посети аустријским управним судовима од 18. до 20. новембра 2015. године. Студијска посета реализована је уз подршку Мисије ОЕБС-а у Србији:
- председница Управног суда и саветник за међународну сарадњу присуствовале су свечаном пријему Мисије ОЕБС-а, у Хотелу "Hayat"08. децембра 2015. године. Ове године је обележена годишњица Хелсиншке повеље чији је један од циљева поштовање људских права. Традиционално су додељена признања појединцима и институцијама које својим радом показују привржености вредностима за које се залажу државе чланице ОЕБС-а;
- председница Управног суда и судија присуствовале су састанку Радне групе за праћење примене Јединственог програма решавања старих предмета, одржан 11.12.2015. године у Врховном касационом суду;
- председница Управног суда се састала г-ђом Карин Вагнер, шефицом Одсека за демократску владавину у оквиру Организације за Европску безбедност и сарадњу - Мисија у Србији (ОЕБС), дана 10. децембра 2015. године у просторијама Управног суда у Београду;
- председница Управног суда се састала са председником Управног суда Црне Горе и судијама тог суда, дана 18. децембра 2015. године, у Седишту Управног суда у Београду. Састанку су присуствовали и заменик председника Управног суда, председник Одељења судске праксе и заменик председника Одељења судске праксе;
- председница Управног суда је присуствовала састанку са председницима судова у Републици Србији на тему разумног рока, који је одржан 22. децембра 2015. године у Палати Србија, у организацији Врховног касациног суда и Мисије ОЕБС-а у Србији.

УЧЕШЋЕ СУДИЈА УПРАВНОГ СУДА У РАДНИМ ГРУПАМА

Председник Управног суда, судија Јелена Ивановић, заменик председника Управног суда, судија Душица Маринковић, председник Одељења судске праксе, судија Душанка Марјановић и заменик председника Одељења судске праксе, судија Гордана Џакула, били су чланови

радне групе за израду Нацрта Закона о изменама и допунама Закона о управним споровима;

- председник Управног суда, судија Јелена Ивановић била је члан Програмског савета Правосудне академије;
- председник Управног суда, судија Јелена Ивановић, као члан радне групе, учествовала је у изради Нацрта Закона о заштити права на суђење у разумном року;
- судија Биљана Шундерић била је члан радне групе за израду Нацрта Закона о изменама и допунама Закона о експропријацији;
- судија др Јадранка Ињац била је члан радне групе за израду Нацрта Закона о општем управном поступку и учествовала у више јавних расправа поводом овог закона. Такође, члан је радне групе Врховног касационог суда за праћење Јединственог Програма за решавање старих предмета у судовима у Републици Србији;
- судија Гордана Богдановић била је члан радне групе за израду Нацрта Закона о правима бораца, војних инвалида, цивилних инвалида рата и чланова њихових породица и заменик члана радне групе за израду Нацрта Закона о општем управном поступку;
- судија Зорица Китановић била је члан радне групе за израду Нацрта Правилника о критеријумима, мерилима, поступку и органима за оцењивање рада судијских помоћника;
- судија Јасминка Вукашиновић била је члан посебне радне групе за израду Нацрта закона о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору;
- судија Стево Ђурановић био је члан радне групе за израду Нацрта закона о електронском пословању;
- на Изборима за изборне чланове Високог савета судства који су одржани 21.12.2015. године, судија Слађана Бојовић била је члан комисије, док је судија Зорица Китановић била заменик члана комисије;
- у изради Предлога, сугестија и примедби Управног суда на Нацрт Закона о општем управном поступку учествовале су председник суда и председник судске праксе;

- у изради Предлога за покретање иницијативе за имену и допуну Закона о заштити узбуњивача учествовале су судије Душанка Марјановић, Гордана Џакула, Радојка Маринковић, Гордана Богдановић, Ружа Урошевић и Љиљана Максимовић.

ЗАКЉУЧАК О РАДУ УПРАВНОГ СУДА

У 2015. години настављена је тенденција раста прилива предмета у односу на предходну годину, тако да је у овом извештајном периоду Управни суд укупно примио **20.315** предмета, што је за **892** предмета више од броја укупно примљених предмета у 2014. години.

Судије Управног суда у 2015. години решиле су укупно **18.681** предмет, односно **44,69**% просечно решених предмета по судији, што се према Мерилу за вредновање квантитета (учинка) рада судија – месечна норма, Правилника о критеријумима, мерилима, поступку и органима за вредновање рада судија и председника судова, вреднује као "изузетно успешно". Посебно треба имати у виду да су судије поред квантитативно великог броја урађених предмета у 2015. години остариле и укупан квалитет рада од 99,84%.

Управни суд је у 2015. години остварио планиране резултате рада у погледу решавања старих предмета према датуму иницијалног акта у складу са Програмом решавања старих предмета за 2015. годину. Решено је укупно **4.778 предмета** што чини **25,58**% од укупног броја решених предмета у суду. Имајући у виду да је укупан број примљених предмета у 2013. години био већи за 2.153 предмета у односу на број примљених предмета у 2012. години, то је остварени резултат у решавању старих предмета у 2015. години задовољавајући, с обзиром да је на крају извештајног периода остало 2.012 нерешених старих предмета према датуму иницијалног акта, што је мање од разлике у броју примљених предмета (2.153) у односу на 2012. годину.

Ефикаснијем поступању суда у решавању старих предмета допринела је и идентификација група предмета (према тужиоцу и туженом) и израда "пилот" одлука што је омогућило брже решавање осталих предмета у групи.

У току извештајног периода одржани су избори за одборнике Скупштине општине Мионица и Скупштине општине Лучани, као и избо-

ри за чланове 12 Савета месних заједница на територији Републике Србије. Поступање по предметима заштите изборног права по својој природи и сложености захтева одлучивање у врло кратким роковима, што подразумева не само приправност и прековремени рад судија и запослених у суду, већ и потпуни приоритет решавања ових предмета.

Поред остварених резултата рада суда у решавању предмета, судије Управног суда су у току 2015. године, уложиле изузетан напор кроз учешће у радним групама за израду Нацрта Закона о изменама и допунама Закона о управним споровима, Нацрта Закона о суђењу у разумном року, Нацрта Закона о изменама и допунама Закона о експропријацији, Нацрта Закона о општем управном поступку, Нацрта Закона о правима бораца, војних инвалида, цивилних инвалида рата и чланова њихових породица, Нацрта закона о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору и Нацрта Правилника о критеријумима, мерилима, поступку и органима за оцењивање рада судијских помоћника.

Такође, уложен је велики напор кроз учешће у радним групама за давање предлога сугестија и примедби на нацрт Закона о општем управном поступку и Закона о заштити узбуњивача и кроз учешће у раду Изборне комисије Високог савета судства, поводом одржаних избора за изборне чланове Високог савета судства у 2015. години.

Управни суд је у циљу остваривања права на стручно усавршавање судија и судског особља у 2015. години, организовао семинаре на актуелне теме (области), које су значајне за унапређење квалитета рада суда. Поред тога, суд је остарио успешну сарадњу са Државним Саветом Републике Француске, Удружењем Државних Савета и Врховних управних судова Европске Уније, Саветом Европе и Европским судом за људска права, Управним судом Републике Словеније, Управним судом Републике Црне Горе, Врховним управним судом Републике Аустрије, Савезним управним судом Републике Аустрије, Савезним фискалним судом Републике Аустрије и Управним судом у Бечу.

Имајући у виду постигнуте резултате и све чиниоце који су утицали на укупан рад суда као што су: повећан прилив премета, разноврсност материје у којој суд поступа (преко 80 основа спора), проширење надлежности суда у извештајном периоду, недостатак судија од предвиђеног броја, смањење броја запослених, и поред уложених напора да се изврши

избор судија чија места нису попуњена и да се обезбеди обезбеди потребан број запослених, може се закључити да је Управни суд у 2015. години постигао задовољавајуће резултате рада. Наведени резултати рада су одраз ангажовања свих судија, судијских помоћника и судског особља Управног суда, при чему је потребно истаћи да је Одељење Управног суда у Нишу остварило најбоље резултате рада у погледу квантитета и квалитета рада у 2015. години.

ПРИВРЕДНИ АПЕЛАЦИОНИ СУД

Привредни апелациони суд је суд републичког ранга посебне надлежности.

Надлежност Привредног апелационог суда регулисана је члановима 8а и 26 Закона о уређењу судова.

Високи савет судства у Одлуци о измени Одлуке о броју судија у судовима од 24.12.2012. године ("Службени гласник РС" бр. 122/12) одредио је да Привредни апелациони суд има председника и 32 судија.

Почетком 2015. године у Привредном апелационом суду судијску функцију је обављало 31 судија са председником суда, с тим да се једној судији завршио радни век, те је отишла у пензију 03.09.2015. године, док су на судијску функцију ступиле две судије 21.09.2015. године.

У Привредном апелационом суду на дан 31.12.2015. године, радило је укупно 64 државних службеника и намештеника, од којих 5 на одређено време.

Распоред послова у Привредном апелационом суду за 2015. годину, I Су. бр. 2/14-292, донет је 22.12.2014. године, а Исправке и допуне Годишњег распореда донете су 24.09.2015. године, и њима је одређен распоред рада у Судској управи и судским одељењима.

Програм решавања старих предмета у 2015. години, донет је 30.01.2015. године под бројем I СУ 1/15-21 у коме су обухваћени стари предмети разврстани:

а) по старости од датума подношења иницијалног акта

- старији од 5 година;

- старији од 10 година;

б) по старости од дана пријема у Привредни апелациони суд (ВТС) за решавање по жалби:

- старији од 2 године;

- старији од 1 године;

Реализацију Програма редовно је пратила и анализирала Комисија за праћење реализације Програма решавања старих предмета у 2015. години.

Основни циљ овог Програма је решавање старих предмета који су пренети нерешени из 2014. године у 2015. годину и смањење броја предмета који би у 2015. години потенцијално могли да постану стари.

Судска управа Привредног апелационог суда организовала је Саветовање привредних судова у виду Округлог стола, које је одржано у Вршцу 26. и 27. априла 2015. године са радовима и дискусијом о стечајној материји, као и традиционално годишње Саветовање на Златибору које је одржано од 07. до 10. септембра 2015. године.

У Судску управу Привредног апелационог суда у периоду од 01.01. до 31.12.2015. године приспело је 57 притужби на рад Привредног апелационог суда, и то: 46 притужби у Пж предметима, 4 притужбе у Пвж предметима и 7 притужби у Р4 ст предметима, а осталих 511 притужби односе се на рад првостепених привредних судова. По наведеним притужбама поступљено је у складу са чланом 55. Закона о уређењу судова и чланом 9. Судског пословника.

ОДЕЉЕЊЕ ЗА ПРИВРЕДНЕ СПОРОВЕ

Рад Одељења за привредне спорове у 2015. години се одвијао кроз активности 30 судија овог одељења, распоређених Распоредом послова судија у Привредном апелационом суду за 2015 годину у десет већа. У раду и активностима овог одељења учествовало је и 20 саветника, који су распоређени у овом одељењу.

Према Годишњем распореду послова образована су следећа специјализована већа:

1) за предмете статусног карактера,
2) спорове из области банкарства,
3) спорове са иностраним елементом,

4) спорове ради заштите интелектуалне својине и
5) за стечајне и ликвидационе предмете.

Парнични, извршни, као и остали ванпарнични предмети у којима не поступају специјализована већа, додељивани су у рад свим судијама. Одређени број судија поступао је и у предметима сукоба надлежности између привредних судова и у предметима делегације.

Рад Одељења се одвијао кроз следеће активности:

- решавање предмета;
- радни састанци и две седнице Одељења;
- припреме и одржавање годишњег саветовања судија привредних судова;
- учешће на другим саветовањима;
- израда реферата, сентенци, унапређење базе судске праксе;
- учешће у контроли рада првостепених судова која је извршена у периоду октобар – новембар 2015. године.

Решавање предмета:

Према статистичком извештају за 2015. годину из претходне године пренето је незавршених укупно 5.654 предмета, од чега

- парничних 5579
- ПВЖ 66
- извршних 7
- Р 2

У периоду од 01.01. до 31.12.2015. године примљено је у рад укупно 9.490 предмета од чега

- Парничних 8465
- ПВЖ 813
- Извршних 110
- Р 102

У истом периоду укупно је решено 8.292 предмета од чега је:

- 7.318 парничних
- 768 ванпарничних (ПВЖ)
- 106 извршних и
- 100 предмета Р (сукоб надлежности и делегације).

На крају извештајног периода остало је нерешено укупно 6.852 предмета, од чега парничних 6.726 предмета, 11 предмета извршења, 111 предмета ПВЖ и 4 предмета Р (сукоб надлежности и делегације).

Просечан број решених предмета по судији у одељењу по свим материјама је 25,13 предмета.

У извештајном периоду Врховни касациони суд размотрио је по ванредним правним лековима укупно 294 предмета и одлучио тако што је потврђено 98,30% одлука: преиначено 0%; укинуто 0%, делимично преиначено или укинуто 1,70%. Укупан квалитет 100,00%. Савладан прилив 87,38%.

Радни састанци и седнице Одељења

У току 2015. године одржано је 2 седнице одељења и више радних састанака.

Радни састанци су одржани ради разматрања спорних питања и договора у вези јединственог поступања по жалбама.

На седницама Одељења утврђивани су предлози одговора из области парничног поступка, материјалног права статусних спорова и приватизације, извршног поступка и стечајног поступка, а поводом спорних правних питања постављених од стране првостепених судова и других учесника традиционалног годишњег Саветовања привредних судова на Златибору.

Припреме и одржавање годишњег саветовања судија привредних судова

Одржано је Саветовање привредних судова у Вршцу, поводом решавања спорних питања у области стечаја. Ово саветовање одржано је 26. и 27. априла.

Одељење за привредне спорове је предузело низ активности на припреми редовног годишњег саветовања привредних судова, које је одржано у периоду од 07. до 10. септембра 2015. године на Златибору и то:

- прикупљање и систематизација питања постављених од стране првостепених судова;
- образовање радних група за питања из одређених области (парнични поступак, извршни поступак, статусни спорови и приватизација, материјално право, стечајни поступак);

- подела питања по радним групама;
- подела питања по судијама унутар сваке радне групе и усаглашавање предлога одговора на нивоу радне групе;
- усаглашавање предлога одговора на седници Одељења;
- разматрање и дискусија на саветовању од стране судија првостепених судова и судија Привредног апелационог суда;
- утврђивање одговора на основу дискусије на седници одељења;
- утврђивање коначног текста појединих одговора који су у току дискусије на седници усмено усаглашени;
- припрема текста за штампање и штампање одговора у Билтену судске праксе привредних судова.

Судије Привредног апелационог суда учествовале су и на другим саветовањима, а пре свега на саветовању одржаном у октобру 2015. године у организацији Врховног касационог суда.

Остале активности:

Судије и судијски саветници Одељења за привредне спорове Привредног апелационог суда у континуитету учествују у изради сентенци из одлука овог суда, што доприноси допуњавању електронске базе података судске праксе, као и у прикупљању што квалитетнијег материјала за Билтен судске праксе привредних судова који има за циљ олакшавање рада, како судија овог суда, тако и свих привредних судова Републике Србије.

У току пословне године извршена је контрола свих привредних судова у Републици Србији и у овој контроли је учествовало више судија Привредног апелационог суда о чему су сачињени посебни извештаји у којима је представљен рад суда у и наложено предузимање мера у одређеном судовима у погледу решавања старих предмета и отклањања неправилности које су током контроле уочене.

ОДЕЉЕЊЕ ЗА ПРИВРЕДНЕ ПРЕСТУПЕ

Рад Одељења за привредне преступе у 2015. год. одвијао се кроз активности двоје распоређених судија на пословима у овом Одељењу Годишњим распоредом послова у Привредном апелационом суду у 2015. години и то у два Пкж већа, као и кроз активности две саветнице.

Према евиденцији која се води у већу, у току 2015. год. било је 20 седница већа.

Рад Одељења се одвијао кроз следеће активности:

- решавање предмета
- радни састанци и седнице Одељења
- израда сентенци и унапређење базе судске праксе у овој материји
- припрема и одржавање годишњег саветовања судија привредних судова
- преглед свих одлука предатих у судску праксу
- припрема и обрада материјала за издавање Билтена судске праксе Привредног апелационог суда
- контрола рада првостепених судова у материји привредних преступа

Према статистичком извештају о раду Привредног апелационог суда за период 01.01.2015. год. до 31.12.2015. године, из претходне године (2014) пренето је укупно 171 Пкж предмет, примљено је укупно 412 таквих предмета и у раду је укупно било 583 Пкж предмета. Решено је 468 предмета а од тога је мериторно решено 461 предмета а 7 предмета је решено на други начин. Нерешено је укупно 115 предмета.

Статистички извештај за суд у поменутом периоду није показао да има тзв. старих предмета према датуму пријема у суд у овој материји.

Што се тиче квалитета рада Одељења, савладавање прилива је 113,59%, проценат решених је 80,27%, а укупан квалитет је 100,00.

У 2015. години за Саветовање на Златибору припремљен је велик број одговора на постављена питања судија привредних судова и у материји привредних преступа, на које је, после дискусија на Секцији за привредне преступе, усаглашен и припремљен коначан текст одговора објављен у тематском броју Билтена судске праксе Привредног апелационог суда.

ОДЕЉЕЊЕ СУДСКЕ ПРАКСЕ

У току 2015. године Одељење судске праксе Привредног апелационог суда је имало велик број разноврсних активности, које су усмерене на уједначавање судске праксе, побољшање квалитета и уједначавање остварења права странака. Од спроведених активности издваја се:

- Преглед судских одлука;
- Израда предлога правних схватања за спорна питања у пракси за три седнице Одељења судске праксе као и две Седнице одељења за привредне спорове;
- Припрема и учешће на саветовањима:

Поједини чланови одељења судске праксе активно су учествовали, као аутори радова – реферата, или као учесници у дискусији, износећи и образлажући ставове судске праксе ПАС-а, и на другим организованим саветовањима и скуповима као што су: "Годишње саветовање судија РС на Златибору", "Годишње саветовање судија у организацији Врховног касационог суда", "Сусрети правника у привреди Србије" организовано од стране Удружења правника у привреди Србије и др.

- Указивање на измене прописа;
- Евидентирање;
- Издавачка делатност;
- Припрема материјала за редакциони одбор Билтена ПАС;
- Припрема и обрада материјала за издавање четири редовна броја Билтена Судске праксе Привредног апелационог суда.
- Остале активности: сарадња са другим судовима и институцијама, праћење и евидентирање кретања предмета од пријема у судску праксу до предаје у писарницу преко програма "Мега – Либре".

ОДЕЉЕЊЕ ЗА МЕДИЈАЦИЈУ

Одељење за медијацију у 2015. години није имало ни један захтев за решавање спора мирним путем.

ПРИПРЕМНО ОДЕЉЕЊЕ

Због недостатка радног особља, у Привредном апелационом суду у 2015. години, није било могућности да се формира припремно одељење

ОДЕЉЕЊЕ ЗА ПОСТУПАЊЕ ПО ЗАХТЕВИМА НА ЗАШТИТУ ПРАВА НА СУЂЕЊЕ У РАЗУМНОМ РОКУ

Одељење за поступање по захтевима на заштиту права на суђење у разумном року чине све судије Привредног апелационог суда.

Према статистичком извештају о раду Привредног апелационог суда за период 01.01.2015. год. до 31.12.2015. године из претходне године (2014) пренето је укупно 710 предмета за заштиту права на суђење у разумном року, примљено је укупно 4.612 таквих предмета и у раду је укупно било 5.322 предмета. Решено је 2.555 предмета а од тога је мериторно решено 1.993 предмета а 562 предмета је решено на други начин. Нерешено је укупно 2.767 предмета.

Што се тиче квалитета рада Одељења, савладавање прилива је 55,40%, проценат решених је 48,01%, а укупан квалитет је 99,41.

Овде треба напоменути да је већина од нерешених предмета за заштиту права на суђење у разумном року стигло у децембру (1.737 предмета), од којих највише у последња три дана 2015. године (930 предмета).

Одржане су три седнице Одељења, на којима је дискутовано о доношењу заједничких ставова у предметима заштите права на суђење у разумном року и анализом закључака Врховног касационог суда о овој материји.

УКУПНИ РЕЗУЛТАТИ РАДА ПРИВРЕДНОГ АПЕЛАЦИОНОГ СУДА

Из статистичких извештаја о раду Привредног апелационог суда види се да је овај суд у 2015. години примио укупно **14.514** предмет, да је заједно са **6.535** нерешених предмета, који су пренети из претходног периода, у раду било укупно **21.049** предмета, од којих је решено укупно **11.315** предмета, а нерешено на дан 31.12.2015. године, остало је укупно **9.734** предмета.

Број просечно решених предмета по судији од **34,29** предмета месечно и Укупан квалитет рада суда од **99,87** представљају добар резултат.

Треба истакнути да би резултати рада Привредног апелационог суда били и много бољи, али је у децембру 2015. године примљено **3.037** предмета, од којих **1.154** предмета само за последња три дана у 2015. години.

Од укупног броја предмета који су били у раду у Привредном апелационом суду у 2015. години, број старих предмета:

1. По иницијалном акту старијих од 10 година: Смањен је за 83,71% (од укупно 264 ових предмета, колико је било у раду у 2015. години, решено је 221, остало нерешено 43 предмета).

2. По иницијалном акту старијих од 5 година: Смањен је за 75,87% (од укупно 1.815 ових предмета, колико је било у раду у 2015. години, решено је 1.377, остало нерешено 438 предмета).
3. По Судском пословнику – старијих од 2 године од дана пријема у Привредни апелациони суд (ВТС) – одржана је добра пракса да нема оваквих предмета.
4. По члану 28. Закона о судијама – старији од 1 године од дана пријема у Привредни апелациони суд: смањен је за 65,17% (од укупно 4.439 ових предмета, колико је било у раду у 2015. години, решено је 2.893).

Имајући у виду број предмета пренетих из ранијег периода и број нових предмета, њихову сложеност и значај решавања спорова за привредна кретања у земљи, као и обавезе које проистичу из чланства Републике Србије у међународним организацијама у вези са остваривањем начела суђења у разумном року, може се констатовати да су судије овог суда у 2015. години радиле у веома тешким околностима, настојећи да пруже свој максимум, да реше што већи број предмета, брзо и ефикасно, а уз обавезу хитног поступања у предметима у којима су рокови за решавање законом предвиђени.

Статистички извештаји о броју примљених и решених предмета, о роковима поступања и израде, односно експедовања одлука, о квалитету рада у односу на решавање по ванредним правним лековима, само делимично представљају показатељ рада одељења, јер је нумерички немогуће представити изузетне напоре који су у току 2015. године уложени од стране судија, судијских саветника и пратећег особља.

ЗАКЉУЧАК О РАДУ ПРИВРЕДНОГ АПЕЛАЦИОНОГ СУДА

Поред чињенице да је Привредни апелациони суд у 2015. години радио са недовољним бројем судија и судијских саветника, и великим приливом предмета за заштиту права на суђење у разумном року (П4), овај суд је остварио добре резултате.

Ову оцену потврђују пре свега подаци о броју просечно решених предмета по судији од 34,29 предмета месечно као и укупан квалитет рада суда од 99,87.

Посебно добри резултати постигнути су и у решавању старих предмета, па је број старих предмета – старијих од 10 година од дана под-

ношења иницијалног акта смањен чак за 83,71%, број старих предмета – старијих од 5 година од дана подношења иницијалног акта смањен чак за 75,87%, одржана је добра пракса Привредног апелационог суда да нема предмета старијих од 2 године од дана пријема у Привредни апелациони суд, а број предмета старијих од 1 године од дана пријема у Привредни апелациони суд смањен је за 65,17%.

Како је Законом о изменама и допунама Закона о уређењу судова, Закона о заштити права на суђење у разумном року, па и новим Законом о извршењу и обезбеђењу, знатно проширена надлежност привредних судова и то:

- у свим споровима који произилазе из примене Закона о хартијама од вредности;
- у свим споровима поводом реорганизације судске и добровољне ликвидације;
- пружања међународне правне помоћи за питања из своје надлежности и вршења других послова одређених законом;
- поступање по захтевима за заштиту права на суђење у разумном року,

те како Привредни апелациони суд једини од свих апелационих судова утврђује правне ставове ради јединствене примене закона из надлежности привредних судова, а ноторно је да улаже велике напоре на уједначавању судске праксе и решавању великог броја старих предмета, те имајући у виду чињеницу да су судије овог суда често позиване у радним групама за израду нацрта закона, као и нужности учествовања судија у контроли и надзору привредних судова, то је нужно повећати број судија у Привредном апелационом суду за још два судијска већа (шест судија). Такође, како би припремно одељење и Судска пракса радили пуним капацитетом, а сваки судија могао имати свог саветника, потребно је повећати број за минимум шест судијских саветника.

Како су резултати првостепених привредних судова на завидном нивоу, што показује савладавање прилива ионако великог броја предмета од 110,80%, тј број просечно решених предмета по судији од 53,36 предмета месечно, то се као нужно у погледу њиховог рада показује да наведени уочени проблеми представљају превасходни задатак, који се у наредном периоду мора решавати, заједно са повећањем броја судија Привред-

ног апелационог суда, како би се одржао ниво ефикасности и квалитета рада привредног судства Републике Србије.

Не сме се заборавити да је привреда Републике Србије у великој мери предстечајна, да се очекује велики број предмета стечаја након решавања проблема са привредним друштвима у реструктурирању и одстрањивања из правног саобраћаја великог броја привредних субјеката који су у вишегодишњој блокади текућег рачуна, као и да је на помолу хитно доношење новог Закона о стечају.

Заједно са проблемима везаним за ажурност у решавању предмета по жалбама на првостепене одлуке привредних судова, ово може да има и далекосежне последице на стање у привреди и економији земље, на однос страних партнера и инвеститора, и на укупну позицију Србије у њеном настојању да постане чланица Европске уније.

ПРИВРЕДНИ СУДОВИ

Надлежност привредних судова регулисана је чланом 25 Закона о уређењу судова и чланом 5. став 2. Закона о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава.

У свим привредним судовима (16) на почетку овог извештајног периода је било укупно **76.689** нерешених предмета, од којих: **58.001** предмета разних извршења у привредној материји, **13.578** парничних предмета, **2.935** предмета у вези привредних преступа, **1.913** предмета стечаја и реорганизације и 245 предмета у вези ликвидација, разних грађанских и уписа у регистар. У овом извештајном периоду примљено је укупно **83.170** предмета, и то **52.797** предмета разних извршења у привредној материји, **20.744** парничних предмета, **2.620** предмета привредних преступа, **1.120** предмета стечаја и реорганизације и **4.969** предмета ликвидација, разних грађанских предмета и уписа у регистар. Укупно је решено **92.151** предмет, од чега **57.634** предмета разних извршења у привредној материји, **23.760** парничних предмета, **3.846** предмета привредних преступа, **952** предмета стечаја и реорганизације и **5.036** предмета ликвидација, разних грађанских и уписа у регистар, тако да је остало у раду као нерешено укупно **67.708** предмета, од којих **53.164** предмета разних извршења у привредној материји, **10.562** парничних предмета, **1.709** предмета

привредних преступа, **2.081** предмета стечаја и реорганизације и **178** предмета ликвидација, разних грађанских и уписа у регистар.

Проценат укупно решених предмета у свим материјама на нивоу свих привредних судова је 57,65%, од чега је 52,02% проценат решених предмета разних извршења у привредној материји, 79,23% парничних предмета, 69,23% решених предмета у вези привредних преступа, 31,39% решених предмета стечаја и реорганизације и 96,59% решених предмета ликвидација, разних грађанских и уписа у регистар. Мериторно је решено **51.824** (**56,24**%) у свим материјама, односно 31.713 (55,02%) предмета разних извршења у привредној материји, 14.141 (59,52%) парничних предмета, 1.827 (47,50%) предмета привредних преступа, 580 (60,92%) предмета стечаја и реорганизације и 3.563 (70,75%) предмета ликвидација, разних грађанских и уписа у регистар.

Просечно је решено 53,36 предмета по судији у свим одељењима - на нивоу свих привредних судова. Тај просек за предмете разних извршења у привредној материји био је 80,61, за парничне предмете 20,38, за предмете привредних преступа 13,19, за предмете стечаја и реорганизације 1,37 и за предмете ликвидације, разних грађанских и уписа у регистар 5,72.

Највише предмета у свим материјама примио је Привредни суд у Београду (29.873), затим Привредни суд у Новом Саду (7.827), Привредни суд у Крагујевцу (6.115) и Привредни суд у Нише (5.980) предмета. Најмање предмета у свим материјама примили су привредни судови у Чачку (1.802), Зрењанину (1.875), Зајечару (1.992) и Панчеву (2.251) предмета.

Просечно предмета по судији од укупно у раду највише су имале судије у Привредном суду у Београду (132,65), затим у Привредном суду у Новом Саду (110,38) и у Привредном суду у Крагујевцу (94,54), а најмање у привредним судовима у Сремској Митровици (47,61), Зајечару (54,82) и Лесковцу (55,79) предмета.

Укупно је највише решено у Привредном суду у Београду (32.857), затим у Привредном суду у Новом Саду (9.812), Привредном суду у Нишу (6.854) и у Привредном суду у Крагујевцу (6.203). Најмање решених предмета имали су привредни судови у Зрењанину (2.061), па у Чачку (2.187), у Зајечару (2.300) и у Сремској Митровици (2.415) предмета.

Највећи прилив предмета по судији имао је Привредни суд у Крагујевцу (61,77), затим Привредни суд у Београду (61,72), затим Привредни

суд у Крањеву (53,85) и Привредни суд у Пожаревцу (51,42). Најмањи прилив предмета по судији имали су Привредни суд у Сремској Митровици (26,48), Привредни суд у Лесковцу (29,28), Привредни суд у Чачку (32,76) и Привредни суд у Зајечару (36,22).

Највише решених предмета по судији било је у Привредном суду у Београдуу (67,89), затим у Привредном суду у Крагујевцу (62,66), Привредном суду у Краљеву (58,06) и Привредном суду у Новом Саду (55,75). У осталим судовима тај број је испод 55.

Најмање просечно решених предмета по судији било је у Привредном суду у Сремској Митровици (27,44), Привредном суду у Лесковцу (32,69), затим у Привредном суду у Чачку (39,76) и у Привредном суду у Зајечару (41,82).

Највећи проценат решених предмета (у односу на укупан број предмета у раду) забележен је у Привредном суду у Зајечару (76,29%), затим у Привредном суду у Сомбору (76,21%), Привредном суду у Ваљеву (70,02%) и у Привредном суду у Краљеву (68,79%). У осталим судовима тај проценат је приближно једнак, с тим да је најмањи је у Привредном суду у Новом Саду (50,51%), затим у Привредном суду у Београду (51,18%) и Привредном суду у Зрењанину (54,38%).

Од укупног броја решених предмета у највећем проценту мериторно је решено у Привредном суду у Ужицу (66,08%) и у Привредном суду у Београду (60,09%), док је у осталим судовима тај проценат испод 60%. Најмањи проценат мериторно решених предмета, у односу на укупан број решених предмета, био је у Привредном суду у Суботици (41,70%), затим у Привредном суду у Чачку (48,24%), Привредном суду у Пожаревцу (49,28%), док је у осталим судовима тај проценат изнад 50%.

Што се тиче квалитета рада судова, савладавање прилива је 110,80%, проценат решених је 57,65%, а укупан квалитет је 98,08.

Привредни судови уложили су велики напор у решавању старих предмета, тако да је на крају извештајног периода било укупно предмета старијих од 10 година 173, од 5-10 година 9.074, од 3-5 година 17.929 и од 2-3 године 9.279 предмета у свим материјама, односно укупно нерешених старих предмета 36.455 од 159.859 укупно предмета у раду.

Најнижи коефицијент ажурности био је у Привредном суду у Зајечару је 3,95, затим у Привредном суду Сомбору у је 3,98 , па у Привредном суду у Ваљеву 5,28 и у Привредном суду у Краљеву 5,38.

Највиши коефицијент забележен је у Привредном суду у Новом Саду 13,51, затим у Привредном суду у Београду 11,54 и у Привредном суду у Зрењанину 10,14, док су остали са коефицијентом ажурности испод 10.

У односу на 2013. годину, привредни судови су у 2014. години примили у рад 11.922 (12,99%) мање предмета. Решено је мање 16.954 (16,96%) предмета, али је на крају 2014. године остало нерешено 527 (0,68%) предмета мање него на крају 2013. године.

Од укупно нерешених 76.686 предмета у 2014. години, 17.328 је нерешених старих предмета према датуму пријема у суд, а 36.720 нерешених старих предмета према датуму иницијалног акта, што је у односу на укупан број нерешених предмета у 2013. години, када је било 77.213 укупно нерешених предмета, од којих је 34.217 нерешених старих предмета према датуму иницијалног акта, а 19.568 нерешених старих предмета према датуму пријема у суд, тако да је за 0,68% мање нерешених предмета на крају овог извештајног периода.

ПРЕКРШАЈНИ АПЕЛАЦИОНИ СУД

Надлежност Прекршајног апелационог суда регулисана је чл. 8а и 28 Закона о уређењу судова.

Према Годишњем распореду послова Прекршајног апелационог суда за 2015. годину, од 65 судија предвиђених Одлуком о броју судија у судовима, у Прекршајном апелационом суду поступало је 63 судија и то:

- у седишту Суда 24 судије,
- у Одељењу Суда у Крагујевцу 16 судија,
- у Одељењу Суда у Нишу 11 судија,
- у Одељењу Суда у Новом Саду 12 судија.

У току 2015. године један судија је био на функцији члана Високог савета судства, један пензионисан (из Одељења Суда у Крагујевцу), а један судија преминуо (из Одељења Суда у Новом Саду).

Судије Прекршајног апелационог суда примењују у свом раду преко 267 закона у којима су прописане радње прекршаја.

Број предмета у раду, број решених и нерешених предмета у 2015. години

нерешени предмети на крају 2014. године	2.634
примљени предмети у току 2015. године	29.583
УКУПНО У РАДУ У 2015. ГОДИНИ	32.217

решено предмета у 2015. години	30.597	94,97%
остало нерешено предмета у 2015. години	1620	5,03%
ажурност на нивоу Суда	0.60	

мериторно решени предмети	26.641	87,07%
решено на други начин	3.956	12,93%

Просечан месечни прилив по судији	42,69 предмета
просечно месечно решено по судији	44,15 предмета
просечно остало нерешено по судији	25,71 предмета
број поступајућих судија	63

Структура одлука и предмета у раду у 2015. години на нивоу Суда

Структура одлука: у броју од 30.597 укупно решених предмета у Прекршајном апелационог суду структура одлука је следећа:

- потврђених одлука 17.975 или 58,75%
- преиначених одлука 4.356 или 14,24% (од тога застарелост у прекршајном суду 2.421 предмет или 7,92%, застарелост у Прекршајном апелационом суду 11 предмета или 0,036%, обустава из других разлога 295 или 0,96%)
- укинутих одлука 7.037 или 23%
- одбачених жалби 753 или 2,46%
- решено на други начин 476 или 1,55%

Структура предмета по областима:

У раду Прекршајног апелационог суда структура предмета по областима је следећа:

- област саобраћаја укупно 16.074 предмета или 49,89 %,
- област јавни ред и мир 3.055 предмета или 9,48 %,

- област финансије и царина 2.551 предмета или 7,92 %,
- област привреда 2.941 предмета или 9,13 %,
- област јавна безбедност 931 предмета или 2,89 %,
- област рад, радни односи и заштита на раду 666 предмета или 2,06%,
- област здравствена и социјална заштита 324 предмета или 1,00 %
- остале области 361 предмета или 1,12%.
- предмети по захтевима за заштиту права за суђење у разумном року износи 77 или 0,24%
- предмети по жалбама на одлуке органа управе предмета чини 3.519 или 10,92%,
- предмети по жалбама на решења о извршењу 1.651 или 5,12%
- предмети о решавању сукоба надлежности 67 или 0,21%.

Број предмета по захтевима за заштиту права на суђење у разумном року у Суду

У складу са Изменама и допунама Закона о уређењу судова ("Сл. глсаник РС" бр. 101/13), Прекршајни апелациони суд је у почев од 01.07.2014. године поступао по захтевима за заштиту права на суђење у разумном року као непосредно виши суд за све прекршајне судове у РС.

Годишњим распоредом послова за 2015. годину формирано је Одељење за поступање по захтевима за заштиту права на суђење у разумном року које чини 12 судија и то по троје судија у седишту и одељењима Суда, који у овом поступку поступају као судије појединци.

Статистички подаци о поступању по овим предметима су следећи:

	2015. година
Укупно предмета у раду	77
Укупно решених предмета	66
Остало нерешених предмета	11
Укупно изјављених жалби	12
Квалитет одлука	6 потврђених одлука 2 преиначене одлуке 4 укинуте одлуке

Број старих предмета у Суду

У току 2015. године у Суду је било 1.936 старих предмета по иницијалном акту, док старих предмета по датуму пријема у Суд није било.

Од укупног броја старих предмета по иницијалном акту 1.936 предмета, судије Прекршајног апелационог суда су решиле 1.781 предмета. На крају 2015. године остало је нерешено 155 предмета по иницијалном акту. Старих предмета по датуму пријем у Суд није било.

У року предвиђеном Судским пословником биће донет Програм решавања старих предмета и одмах приступити његовој реализацији.

Квалитет рада Суда

Према обавештењу Републичког јавног тужилаштва у току 2015. године од стране заинтересованих странака поднето је 531 иницијатива за подизање, односно подношење захтева за заштиту законитости против одлука Прекршајног апелационог суда.

Врховни касациони суд је у 2015. години разматрао 74 захтева, од чега је донето одлука по 62 захтева.

Квалитет одлука по ванредним правним лековима је следећи:

- потврђено 16 одлука или 21,62 %
- преиначених одлука 15 или 20,27%
- укинутих одлука 31 или 41,89 %
- делимично преиначено или укинутих одлука није било.

У односу на квалитет рада у 2014. години проценат потврђених одлука је повећан за 11,62% док је проценат укинутих одлука смањен за 32,44% што говори о знатном повећању квалитета рада судија Прекршајног апелационог суда у 2015. години.

Укупан квалитет рада Прекршајног апелационог суда у односу на број донетих одлука је 99,85%.

ОЦЕНА РАДА:

Ради сагледавања рада Прекршајног апелационог суда за 2015. годину дати су подаци за 2014. и 2015. годину, како би се извршило неопходно упоређивања резултата рада:

	2015.	**2014.**
Укупан број предмета у раду	32.217	40.219
Укупан број примљених предмета у раду	29.583	31.009
Укупан број преузетих предмета из претходне године	2.634	1.116
Укупан број решених предмета	30.597	37.563
Укупан број нерешених предмета	1.620	2.656
Просечан број предмета осталих у раду по судији	25,71	45,79
Просечан прилив предмета по судији	42,69	61,29
Просечно решено по судији	44,15	58,88
Предмети решени мериторном одлуком	26.641	33.539

Упоређивањем података о раду Суда у 2014. и 2015. години долази се до закључка:

1. Укупан број предмета у раду у 2015. години био је мањи у односу на 2014. годину за 8.002 предмета
2. Укупан број примљених предмета у раду је у 2015. години је био мањи у односу на 2014. годину за 1.426 предмета.
3. У 2015. години је решено 94,98%, од чега мериторно 87.07%, просечан прилив предмета по судији је 42,69, просечан број предмета решених по судији је 44,15, а број предмета осталих у раду по судији је 25,71, што доводи до коефицијента ажурности од 0,60. У 2015. години број судија је био 63.
4. У 2014. години је решено 93,40%, од чега мериторно 89,29%, просечан прилив предмета по судији је 61,29, просечан број предмета решених по судији је 58,88, а број предмета осталих у раду по судији је 45,79, што доводи до коефицијента ажурности од 0,75. У 2014. години број судија је био 58.

У 2015. години изражен је веома висок проценат решених предмета у односу на број предмета у раду (94,98%) који проценат је повећан у односу на проценат у 2014. години (93,40%); јако низак проценат застаре-

лих предмета (0,36% или 11 предмета од укупно 32.217 предмета у раду) као и непостојање старих предмета према датуму пријема у Суд, односно јако успешно савладан број старих предмета по иницијалном акту (од 1.936 предмета у раду, решен 1.781 предмет, остало нерешено 155 предмета). У 2015. години на судијску функцију у Прекршајном апелационом суду ступило је 10 новоизабраних судија од којих се једна судија налази на одсуству ради неге детета.

РАД СЕДИШТА ПРЕКРШАЈНОГ АПЕЛАЦИОНОГ СУДА

Број предмета у раду, број решених и нерешених предмета у 2014. години у седишту Суда

нерешени предмети на крају 2014. године	1.385
примљени предмети у току 2015. године	11.875
УКУПНО У РАДУ У 2015. ГОДИНИ	13.260

решено предмета у 2015. години	12.622	95,19%,
остало нерешено предмета у 2015. години	638	4,81%.

мериторно решени предмети	10.818	85,71 %
решено на други начин	1.804	14,29 %

Просечан месечни прилив по судији	44,98 предмета
просечно месечно решено по судији	47,81 предмета
просечно остало нерешено по судији	26,58 предмета
број поступајућих судија	24 судије

Број предмета у раду у седишту суда од 13.260 предмета представља 41,16% свих предмета у раду Прекршајног апелационог суда (32.217 предмета).

Одлуком председника Прекршајног апелационог суда I Су.бр. 2/15-522 од 16.07.2015. године, након анализе шестомесечног извештаја о раду, све судије Одељења Прекршајног апелационог суда у Новом Саду привремено су распоређене за временски период од 01.08.2015. до 31.08.2015. године у седиште Суда, у циљу постизања равномерне оптерећености судија Прекршајног апелационог суда. Након анализе извештаја о

раду за првих десет месеци рада у 2015. години, а ради постизања равномерне оптерећености свих судија овог Суда, Одлуком председника Суда I Су.бр. 2/1-823 од 04.11.2015. године све судије одељења Прекршајног апелационог суда у Крагујевцу, Нишу и Новом Саду (осим судије Драге Шошкоћ) привремено су биле распоређене за период од 09.11.2015. до 15.12.2015. године у седиште Суда, такође ради постизања подједнаке оптерећености свих судија у Суду.

Седиште Суда надлежно је за поступање за подручја прекршајних судова у Београду (са одељењима Суд у Барајеву и Гроцкој), Лазаревцу, Обреновцу, Младеновцу (са одељењима Суда у Сопоту), Ваљеву (са одељењима суда у Лајковцу, Љигу, Мионици, Осечини и Убу), Лозници (са одељењима Суда у Крупњу, Љубовији и Малом Зворнику), Смедереву (са одељењима Суда у Великој Плани и Смедеревској Паланци) Шапцу (са одељењима Суда у Богатићу, Владимирцима и Коцељеви) и Пожаревцу (са одељењима Суда у Великом Градишту, Голупцу, Жабарима, Жагубици, Кучеву, Малом Црнићу и Петровцу на Млави).

РАД ОДЕЉЕЊА ПРЕКРШАЈНОГ АПЕЛАЦИОНОГ СУДА У КРАГУЈЕВЦУ

нерешени предмети на крају 2014. године	690
примљени предмети у току 2015. године	6.865
УКУПНО У РАДУ У 2015. ГОДИНИ	7.555

решено предмета у 2015. години	6.926	91,67 %,
остало нерешено предмета у 2014. години	629	8,33 %

мериторно решени предмети	6.107	88,17%
решено на други начин	819	11,83%

Просечан месечни прилив по судији	39 предмета
просечно месечно решено по судији	39,35 предмета
просечно остало нерешено по судији	39,31 предмета
број поступајућих судија	16 судија

Број предмета у раду у Одељењу суда у Крагујевцу 7.555 предмета, представља 23,45 % свих предмета у раду Прекршајног апелационог суда (32.217 предмета).

Одељење Суда у Крагујевцу надлежно је за поступање за подручја прекршајних судова у Аранђеловцу (са одељењем Суда у Тополи), Горњем Милановцу, Јагодини (са одељењима Суда у Деспотовцу, Свилајнцу и Ћуприји), Крагујевцу (са одељењима Суда у Баточини, Книћу и Рачи), Краљеву (са одељењем Суда у Врњачкој Бањи), Крушевцу (са одељењима Суда у Александровцу, Брусу, Варварину и Ћићевцу), Новом Пазару (са одељењем Суда у Тутину), Параћину, Пожеги (са одељењима Суда у Арилју, Ивањици и Косијерићу), Пријепољу (са одељењима Суда у Новој Вароши и Прибоју), Рашки, Сјеници, Трстенику, Ужицу (са одељењима Суда у Бајиној Башти и Чајетини) и Чачку (са одељењем Суда у Гучи).

РАД ОДЕЉЕЊА
ПРЕКРШАЈНОГ АПЕЛАЦИОНОГ СУДА У НИШУ

нерешени предмети на крају 2014. године	401
примљени предмети у току 2015. године	5.166
УКУПНО У РАДУ У 2015. ГОДИНИ	5.567

решено предмета у 2015. години	5.303	95,26 %
остало нерешено предмета у 2015. години	264	4,74%

мериторно решени предмети	4.659	87,86 %,
решено на други начин	644	12,14 %

Просечан месечни прилив по судији	42,69 предмета
просечно месечно решено по судији	43,82 предмета
просечно остало нерешено по судији	24 предмета
број поступајућих судија	11 судија

Број предмета у раду у Одељењу суда у Нишу 5.567 предмет, представља 17,28 % свих предмета у раду Прекршајног апелационог суда (32.217 предмета).

Одлуком председника Прекршајног апелационог суда I Су.бр. 2/15-249 од 30.04.2015. године а након анализе тромесечног извештаја о раду, све судије седишта Прекршајног апелационог суда, судије Одељења суда у Крагујевцу: Весна Адамовић, Весна Пауновић, Вера Матејић и Снежана Милошевић и све судије Одељења суда у Новом Саду привремено су распоређене за временски период од 01.05.2015. до 15.06.2015. године у Одељење суда у Нишу, у циљу постизања равномерне оптерећености судија Прекршајног апелационог суда.

Одељење Суда у Нишу надлежно је за поступање за подручја прекршајних судова у Врању (са одељењима Суда у Бујановцу, Владичином Хану и Сурдулици), Зајечару (са одељењима Суда у Бољевцу, Бору, Књажевцу и Сокобањи), Лесковцу (са одељењима Суда у Бојнику, Власотинцу, Лебану и Медвеђи), Неготину (са одељењима Суда у Кладову и Мајданпеку), Нишу (са одељењима Суда у Алексинцу, Дољевцу, Житорађи, Мерошини, Ражњу и Сврљигу), Пироту (са одељењима Суда у Белој Паланци и Димитровграду), Прешеву и Прокупљу (са одељењима Суда у Блацу и Куршумлији).

РАД ОДЕЉЕЊА ПРЕКРШАЈНОГ АПЕЛАЦИОНОГ СУДА У НОВОМ САДУ

нерешени предмети на крају 2014. године	158
примљени предмети у току 2015. године	5.677
УКУПНО У РАДУ У 2015. ГОДИНИ	5.835

решено предмета у 2015. години	5.746	98,47 %,
остало нерешено предмета у 2015. години	89	1,53 %

мериторно решени предмети	5.057	88,01%
решено на други начин	689	11,99 %

Просечан месечни прилив по судији	43 предмета
просечно месечно решено по судији	43,53 предмета
просечно остало нерешено по судији	7,42 предмета
број поступајућих судија	12 судија

Број предмета у раду у Одељењу суда у Новом Саду 5.835 предмета, представља 18,11 % свих предмета у раду Прекршајног апелационог суда (32.217 предмета).

Одељење Суда у Новом Саду надлежно је за поступање за подручја прекршајних судова у Бачкој Паланци (са одељењима Суда у Бачу и Бачком Петровцу), Бечеју (са одељењима Суда у Жабљу, Србобрану и Темерину), Вршцу (са одељењем Суда у Белој Цркви и Пландишту), Зрењанину (са одељењем Суда у Житишту, Новом Бечеју и Сечњу), Кикинди (са одељењем Суда у Новој Црњи и Новом Кнежевцу), Новом Саду (са одељењима Суда у Беочину, Врбасу и Тителу), Панчеву (са одељењем Суда у Алибунару, Ковачици, Ковину и Опову), Руми (са одељењима Суда у Инђији , Иригу, Пећинцима и Старој Пазови), Сенти (са одељењима Суда у Ади, Кањижи и Чоки), Сомбору (са одељењима Суда у Апатину, Кули и Оџацима), Сремској Митровици (са одељењем Суда у Шиду) и Суботици (са одељењима Суда у Бачкој Тополи и Малом Иђошу).

РАД ОДЕЉЕЊА СУДСКЕ ПРАКСЕ И СЕДНИЦЕ СВИХ СУДИЈА

Годишњим распоредом послова Прекршајног апелационог суда за 2015. годину у Одељењу Судске праксе поступало је укупно 5 судија и то 2 судије из седишта Суда и по 1 судија из сваког одељења Суда (по троје судија из сваког одељења). Раду Одељења помагало је 15 судијских помоћника Суда.

Све одлуке донете у Прекршајном апелационом суду и у 2015. години пролазиле су контролу Одељења судске праксе у седишту Суда, те је сходно томе задржана пракса из претходног периода да у седишту Суда једном недељно Одељење судске праксе прегледа све одлуке урађене у току претходне недеље, што у просеку износи 550-600 предмета, након чега врше консултације у погледу спорних одлука. Такође се све прегле-

дане, односно неспорне одлуке, експедитују из седишта Суда, што у великој мери убрзава и побољшава поступак експедиције пресуда.

Одељење судске праксе води општи и посебан регистар судске праксе ради евиденције одлука Уставног суда и Европског суда за људска права и одлуке Врховног касационог суда донете по ванредним правним средствима против одлука Прекршајног апелационог суда, односно утврђени правни ставови овог Суда.

Судије Одељења судске праксе овог Суда биле су у контакту и комуникацији са судијама одељења судске праксе из свих прекршајних судова поводом разних спорних питања.

У току 2015. године одржано је 4 седнице свих судија на којима су заузети правни ставови, разматрана спорна питања, дата мишљења о кандидатима за избор судија и разматрана остала питања из делокруга седнице свих судија.

КОНТРОЛА РАДА ПРЕКРШАЈНИХ СУДОВА

Сагласно Плану непосредног увида у рад прекршајних судова у 2015. години спроведена је редовна контрола рада 33 прекршајна суда у Републици Србији.

У непосредном увиду у рад је учествовало 9 судија (18 судија укључујући и замене) овог Суда и о резултатима контроле и предложеним мерама израдиле извештаје који су прослеђени Врховном касационом суду. Анализа резултата целокупног непосредног увида у рад 33 прекршајна суда ће бити израђена накнадно.

Наложени непосредни увид у рад у прекршајних судова у Републици Србији, односио се на правилност, законитост и благовременост поступања судија у доношењу и извршењу одлука и поштовање одредби Судског пословника у раду писарнице.

Контролом по принципу случајног узорка су били обухваћени првенствено следећи предмети:

- нерешени предмети (са посебним освртом на старе предмете);
- предмети у којима је наступила застарелост права на вођење поступка;
- предмети у којима су одлуке првостепеног суда биле укинуте;

- предмети у којима је поступак обустављен из свих других разлога осим застарелости;
- остали предмети (по избору судија који обављају надзор);
- предмети на извршењу (архивирани извршени, неизвршени и застарели).

У погледу рада писарнице надзор се првенствено односио на проверу равномерне расподеле предмета, благовременост и правилност завођења и развођења предмета кроз уписнике и помоћне књиге, отпремање писмена, закључивање књига, наплату казни, такси и трошкова и друге радње које писарница обавља према Судском пословнику.

УЧЕШЋЕ СУДИЈА У РАДНИМ ГРУПАМА

У току 2015. године судије овог Суда су учествовале у раду следећих радних група: Зоран Пашалић председник Суда: Радна група за измену и допуну Закона о прекршајима; Судија Мирјана Тукар у Радној групи за измену и допуну Закона о прекршајима; Судија Ана Ђуровић као члан Радне групе за унапређење положаја судија прекршајних судова; Судија Марија Вуковић Станковић као члан Радне групе за израду Правилника о критеријумима, мерилима, поступку и органима за вредновање рада судија и председника судова; Судија Славица Бркић као члан Радне групе за праћење примене Програма за решавање старих предмета, члан Радне групе за извршење; Судија Невенка Димитријевић као члан Радне групе за израду Судског пословника и Радне групе за примену SAPS програма; Судија Зорка Добривојевић као члан Комисије Високог савета судства за одлучивање о приговору на решење о оцени судијских помоћника; Судија Жива Новаковић као члан Дисциплинске комисије Високог савета судства.

РАД ПО ПРИТУЖБАМА

У току 2015. године у Прекршајни апелациони суд је пристигло укупно 156 притужби на рад овог Суда и прекршајних судова по којима је благовремено поступано на законом предиђен начин. Од укупно пристиглих 156 притужби, на рад Прекршајног апелационог суда односило се 43 притужби, на рад свих прекршајних судова 103 притужби, на рад Прекршајног апелационог суда и прекршајних судова истовремено 10 притужби.

По захтеву за приступ информацијама од јавног значаја у извештајном периоду поднето је 26 захтева за приступ информацијама од јавног значаја.

ЈАВНОСТ РАДА

На основу Плана за повећање поверења јавности у рад Прекршајног апелационог суда VII Су. бр. 40/14-139 од 01.04.2014. године и сходно донетим циљевима Плана, у складу са опредељеним надлежностима у спровођењу Плана, спроведене су активности у смислу саопштења за јавност, телевизијски и радио наступи, интервјуи за писане и интернет медије.

У оквиру горе наведених предузетих радњи Прекршајни апелациони суд нашао се у националним медијима у више од 100 афирмативних текстова и свако саопштење је преузето од стране водећих медијских кућа, у којима су објављивана у потпуности и неизмењено, чиме је постигнут циљ да се грађани благовремено, транспарентно и у потпуности информишу о активностима Прекршајног апелационог суда.

Током 2015, године настављено је са подршком у изради интернет презентација прекршајних судова у Републици Србији у смислу помоћи судовима који немају запослена лица из области информационих технологија или немају одобрена средства за сврху интернет презентације. Потпуна реализација ове активности планирана је до краја 2016, године.

Прекршајни апелациони суд учествовао је у кампањи приближавања прекршајних судова грађанима у оквиру USAID – ЈРГА (Пројекат за реформу правосуђа и одговорну власт), кроз једнодневне манифестације под називом "Отворена врата" где су грађани могли да се упознају са улогом прекршајних судова у правосудном систему Републике Србије, као и са симулираним поступцима који су изведени пред овим судовима у ту сврху.

У децембру месецу поводом Међународног дана заштите од насиља у породици Прекршајни апелациони суд јавно је подржао иницијативу "16 дана против насиља над женама", у сврху чега је и израђен промотивни плакат.

ПРЕКРШАЈНИ СУДОВИ

Упоредна анализа резултата рада свих прекршајних судова у посматраном извештајном периоду (01.01.2015 - 31.12.2015) у поређењу са 2014. годином изгледа овако:

	2014	2015
Укупан број предмета у раду	990.008	1.255.992
Укупан број примљених предмета	594.641	816.936
Укупан број нерешенихпредмета из претходне године	395.367	439.056
Укупан број решених предмета	551.039	669.559
Укупан број нерешених предмета	438.969	586.433
Просечан број предмета осталих у раду по судији	870,97	1,211.64.
Просечан прилив предмета по судији	107,26	153.44
Просечно решено предмета по судији	99,39	125.76
Предмети решени мериторном одлуком	389.627	397.668
Укупан проценат укинутих одлука	23,80	**21,61**
Ажурност	8,12	**7,90**
Број судија		**484**

Из наведених података произлази да је у 2015. години у односу на 2014. годину:

- већи број предмета у раду за 265.984
- већи прилив предмета за 222.295
- број судија смањен за 20
- решено више предмета за 118.520
- број мериторних одлука већи за 8.041
- повећан квалитет рада за 2,19%
- повећана ажурност за 0,22
- број нерешених предмета већи за 147.464

Резултати рада по материји

Материја ПР и ПРМ	Година	Укупан број предмета	Укупно решено	Укупно решено у процентима	Мериторно решено	Мериторно решено у процентима
Саобраћај	2014	408.291	248.900	60,96%	213.489	85,77%
	2015	442.616	238.400	53,86%	210.675	88,37%
Привреда	2014	158.218	89.479	56,55%	75.959	84,89%
	2015	142.853	82.560	66,12%	72.534	87,86%
Јавни ред	2014	84.511	51.267	60,66%	43.944	85,71%
	2015	73.217	47.443	64,79%	40.328	85%
Финансије и царине	2014	57.888	21.195	36,61%	18.206	85,9%
	2015	63.100	26.191	41,51%	23.508	89,76%
Јавна безбедност	2014	35.957	22.162	61,63%	21.601	97,46%
	2015	50.507	36.338	71,95%	34.956	96,19%
Здравствена и соц. заштита	2014	10.283	3.684	35,82%	3.337	90,58%
	2015	13.381	6.991	52,25%	4.409	63,07%
Радни односи	2014	8.705	3.647	41.89%	3.301	90,51%
	2015	10.023	4.201	41,91%	3.969	94,48%
Одбрана- војска	2014	7.420	3.862	52,04%	3.707	95.98%
	2015	8.445	3.823	45,27%	3.573	93,46%
Образовање наука култура	2014	3.882	1.998	51,46%	1.794	89,79%
	2015	4.356	2.093	48,05%	2.007	95,89%
Управа	2014	3.351	1.880	56,1%	1.844	98,08%
	2015	3.319	1.775	53,48%	1.709	96,28%

Од укупног броја предмета у прекршајним судовима и даље је највећи број предмета из области Закона о безбедности саобраћаја, а најмањи из области управе.

Просечан прилив предмета по судији

Највећи просечан прилив			**Најмањи просечан прилив**		
1.	Прекршајни суд у Београду	257,28	1.	Прекршајни суд у Сјеници	53,15
2.	Прекршајни суд у Врању	219,61	2.	Прекршајни суд у Пожеги	77,75
3.	Прекршајни суд у Сенти	200,94	3.	Прекршајни суд у Неготину	77,95
4.	Прекршајни суд у Нишу	196,83	4.	Прекршајни суд у Лазаревцу	83,64
5.	Прекршајни суд у Бечеју	191,64	5.	Прекршајни суд у Ваљеву	85,43

У односу на 2014. годину просечан прилив предмета по судији у прекршајним судовима је повећан. Наведени подаци показују да је разлика између прекршајног суда са највећим и најмањим приливом предмета 4,84 пута и повећана је у односу на 2014. годину када је износила 3,17 пута.

Прекршајни судови у Београду, Врању, Нишу и Бечеју су и у 2014. години били судови за највећим просечним приливом предмета, с тим што је у 2015. години прилив повећан за:

Прекршајни суд у Београду	2014	131,69	Повећан прилив за 125,59 предмета
	2015	257,28	
Прекршајни суд Врању	2014	163,48	Повећан прилив за 56,13 предмета
	2015	219,61	
Прекршајни суд Нишу	2014	138,93	Повећан прилив за 57,9 предмета
	2015	196,83	
Прекршајни суд Бечеју	2014	145,82	Повећано за 45,82 предмета
	2015	191,64	

Прекршајни судови у Сјеници и Пожеги су и у 2014. години били судови за најмањим просечним приливом предмета, с тим што је у 2015. години прилив у тим судовима повећан за:

Прекршајни суд у Сјеници	2014	51,55	Повећан за 1,6 предмета
	2015	53,15	
Прекршајни суд у Пожеги	2014	72,28	Смањено за 5,47 предмета
	2015	77,75	

Уочено је да је Прекршајни суд у Неготину у 2014. години био један од судова који су имали највећи просечан прилив предмета (145,41), док је у 2015. години један од судова који имају најмањи просечан прилив предмета (77,95).

Просечно решено предмета по судији

Највише решено по судији			**Најмање решено по судији**		
1.	Прекршајни суд у Београду	208,27	1.	Прекршајни суд у Сјеници	46,03
2.	Прекршајни суд у Сенти	189,38	2.	Прекршајни суд у Пожеги	73,94
3.	Прекршајни суд у Бечеју	164,20	3.	Прекршајни суд у Прокупљу	75,27
4.	Прекршајни суд у Врању	164,07	4.	Прекршајни суд у Неготину	76,43
5.	Прекршајни суд у Суботици	152,67	5.	Прекршајни суд у Прешеву	81,21

Прекршајни судови са највећим бројем просечно примљених предмета су уједно и судови са највише решених предмета по судији и то прекршајни судови у Београду, Сенти, Врању и Бечеју. У 2014. години су судови у Бечеју, Београду и Сенти такође били међу судовима који су имали највише просечно решених предмета по судији.

Прекршајни судови у Сјеници и Пожеги као судови који имају најмањи број решених предмета по судији су уједно и судови са најмањим просечним приливом предмета по судији. У 2014. години су прекршајни судови у Сјеници и Прешеву били међу 5 судова који су имали најмањи број решених предмета по судији.

Проценат мериторних одлука

Највећи % мериторних одлука			**Најмањи % мериторних одлука**		
1.	Прекршајни суд у Краљеву	100%	1.	Прекршајни суд у Београду	59,62%
2.	Прекршајни суд у Сјеници	100%	2.	Прекршајни суд у Јагодини	85,45%
3.	Прекршајни суд у Врању	99,92%	3.	Прекршајни суд у Крушевцу	86,66%
4.	Прекршајни суд у Суботици	99,92%	4.	Прекршајни суд у Кикинди	93,77%
5.	Прекршајни суд у Лозници	99,90%	5.	Прекршајни суд у Новом Саду	95,08%

Остали прекршајни судови имају проценат мериторно решених предмета у распону 96,47% - 99,89%. Просечан проценат мериторно решених предмета за све прекршајне судове је 88,41%.

Проценат решених предмета у односу на укупан број предмета у раду

Највећи % решених предмета			**Најмањи % решених предмета**		
1.	Прекршајни суд у Прешеву	77,39%	1.	Прекршајни суд у Новом Пазару	40,76%
2.	Прекршајни суд у Сенти	74,98%	2.	Прекршајни суд у Г.Милановац	42,06%
3.	Прекршајни суд у Суботици	67,64%	3.	Прекршајни суд у Чачку	42,39%
4.	Прекршајни суд у Б.Паланци	67,19%	4.	Прекршајни суд у Нишу	42,59%
5.	Прекршајни суд у Неготину	66,82%	5.	Прекршајни суд у Крагујевцу	42,96%

Прекршајни судови у Прешеву, Бачкој Паланци и Сенти су и у 2014. години, били међу судовима који су имали највећи проценат реше-

них предмета у односу на укупан број предмета у раду, док су судови у Крагујевцу и Горњем Милановцу и у 2014. години били међу судовима са најмањим процентом решених предмета по овом показатељу.

Просечно предмета остало у раду по судији

Највише предмета остало у раду по			**Најмање предмета остало у раду по**		
1.	Прекршајни суд у Врању	2.091,00	1.	Прекршајни суд у Прешеву	261,00
2.	Прекршајни суд у Нишу	1.985,32	2.	Прекршајни суд у Сјеници	264,33
3.	Прекршајни суд у Београду	1.700,21	3.	Прекршајни суд у Неготину	417,50
4.	Прекршајни суд у Г. Милановцу	1.671,00	4.	Прекршајни суд у Пожеги	500,20
5.	Прекршајни суд у Крагујевцу	1.603,88	5.	Прекршајни суд у Зајечару	501,27

Прекршајни судови у Врању и Горњем Милановцу су и у 2014. години били судови за највећим бројем предмета осталих у раду по судији, док је у судовима у Београду, Нишу и Крагујевцу знатно већи број предмета остао у раду по судији у односу на 2014. годину. У обзир свакако треба узети чињеницу да су судови у Београду, Врању и Нишу судови са највећим просечним приливом по судији. Табеларни приказ показатеља раста овог параметра је следећи:

Прекршајни суд у Врању	2014	1.376,29	Повећан за 714,71 предмета
	2015	2.091,00	
Прекршајни суд Београду	2014	1.101,24	Повећан за 598,97 предмета
	2015	1.700,21	
Прекршајни суд Нишу	2014	1.068,43	Повећан за 916,89 предмета
	2015	1.985,32	
Прекршајни суд Крагујевцу	2014	1.080,78	Повећан за 523,1 предмет
	2015	1.603,88	

Прекршајни суд у Г. Милановцу	2014	1.340,75	Повећан за 330,25 предмета
	2015	1.671,00	

Судови којима је најмање остало предмета у раду по судији у 2014, и у 2015. години, су прекршајни судови у Сјеници, Прешеву и Зајечару. Треба уочити да је у прекршајним судовима у Прешеву и Сјеници и најмањи број решених предмета по судији, док Суд у Сјеници има и најмањи прилив предмета по судији.

Квалитет рада – проценат укинутих одлука

Највећи % укинутих одлука			**Најмањи % укинутих одлука**		
1.	Прекршајни суд у Сјеници	48,27%	1.	Прекршајни суд у Обреновцу	7,38%
2.	Прекршајни суд у Рашкој	44,24%	2.	Прекршајни суд у Београду	12,30%
3.	Прекршајни суд у Сенти	42,59%	3.	Прекршајни суд у Трстенику	12,69%
4.	Прекршајни суд у Прешеву	41,91%	4.	Прекршајни суд у Ваљеву	15,14%
5.	Прекршајни суд у Бачкој Паланци	37,17%	5.	Прекршајни суд у Младеновцу	16,16%

Висок проценат укинутих одлука и даље су имали прекршајни судови у Прешеву и Бачкој Паланци. Судови са најмањим процентом укинутих одлука и у 2014. години били су судови у Београду, Трстенику и Младеновцу, с тим што треба напоменути да је у случају судова у Београду и Трстенику квалитет рада побољшан, јер је смањен проценат укинутих одлука у односу на 2014. годину.

Прекршајни суд у Београду	2014	17,58%	Смањен за 5,28% укинутих одлука
	2015	12,30%	
Прекршајни суд у Трстенику	2014	16,76%	Смањен за 4,07% укинутих одлука
	2015	12,69%	

Ажурност

Најбољи коефицијент ажурности			**Најлошији коефицијент ажурности**		
1.	Прекршајни суд у Прешеву	2,90	1.	Прекршајни суд у Панчеву	11,95
2.	Прекршајни суд у Сенти	3,46	2.	Прекршајни суд у Зрењанину	11,91
3.	Прекршајни суд у Бачкој Паланци	4,67	3.	Прекршајни суд у Г. Милановцу	11,91
4.	Прекршајни суд у Суботици	4,83	4.	Прекршајни суд у Крагујевцу	11,05
5.	Прекршајни суд у Сјеници	4,97	5.	Прекршајни суд у Шапцу	10,92

Најбољи коефицијент ажурности 2015. и у 2014. години, остварили су прекршајни судови у Прешеву, Бачкој Паланци, Сенти и Сјеници.

Најлошији коефицијент ажурности, као и у 2014. години, имали су прекршајни судови у Крагујевцу, Панчеву, Шапцу, Зрењанину и Горњем Милановцу.

Застарели предмети у прекршајним судовима у 2015. години

Највећи број застарелих предмета			**Најмањи број застарелих предмета**		
1.	Прекршајни суд у Београду	37.803	1.	Прекршајни суд у Пожеги	39
2.	Прекршајни суд у Новом Саду	10.186	2.	Прекршајни суд у Прешеву	48
3.	Прекршајни суд у Крагујевцу	4.251	3.	Прекршајни суд у Сјеници	120
4.	Прекршајни суд у Шапцу	3.440	4.	Прекршајни суд у Трстенику	121
5.	Прекршајни суд у Нишу	3.381	5.	Прекршајни суд у Пироту	122

Застарели предмети у прекршајним судовима у 2015. години у односу на укупан број решених предмета

Највећи број застарелих предмета			**Најмањи број застарелих предме-**		
1.	Прекршајни суд у Крагујевцу	33,67%	1.	Прекршајни суд у Пожеги	1,98%
2.	Прекршајни суд у Новом Саду	33,43%	2.	Прекршајни суд у Прешеву	**2,10%**
3.	Прекршајни суд у Београду	33,15%	3.	Прекршајни суд у Пироту	**2,53%**
4.	Прекршајни суд у Горњем Милановцу	32,62%	4.	Прекршајни суд у Сенти	4,20%
5.	Прекршајни суд у Лазаревцу	29,21%	5.	Прекршајни суд у Пожаревцу	4,53%

Застарели предмети у прекршајним судовима у 2014. години

Највећи број застарелих предмета			**Најмањи број застарелих предмета**		
1.	Прекршајни суд у Београду	36.440	1.	Прекршајни суд у Пожеги	60
2.	Прекршајни суд у Новом Саду	10.473	2.	Прекршајни суд у Пироту	70
3.	Прекршајни суд у Крагујевцу	5.142	3.	Прекршајни суд у Прешеву	91
4.	Прекршајни суд у Шапцу	3.936	4.	Прекршајни суд у Сјеници	113
5.	Прекршајни суд у Руми	3.757	5.	Прекршајни суд у Трстенику	115

Застарели предмети у прекршајним судовима у 2014. години у односу на укупан број решених предмета

Највећи број застарелих предмета			**Најмањи број застарелих предмета**		
1.	Прекршајни суд у Крагујевцу	39,01%	1.	Прекршајни суд у Пироту	2%
2.	Прекршајни суд у Новом Саду	35,39%	2.	Прекршајни суд у Пожеги	3,99%
3.	Прекршајни суд у Горњем Милановцу	31,50%	3.	Прекршајни суд у Прешеву	4,72%
4.	Прекршајни суд у Зрењанину	30,76%	4.	Прекршајни суд у Трстенику	5,80%
5.	Прекршајни суд у Младеновцу	30,65%	5.	Прекршајни суд у Пожаревцу	6,12%

Анализирајући застарелост предмета у прекршајним судовима која је у 2014. години у односу на укупан број решених предмета износила 21,39% уочава се да је у 2015. години у односу на укупан број решених предмета проценат смањен и износи 20,63%.

У погледу појединачних судова који имају највећи број застарелих предмета, у односу на 2014. годину, број застарелих предмета у прекршајним судовима у Новом Саду, Крагујевцу, Шапцу и Руми је смањен, док је у судовима у Београду и Нишу повећан. У погледу појединачних судова који имају најмањи број застарелих предмета, у односу на 2014. годину, број застарелих предмета у прекршајним судовима у Пожеги и Прешеву је смањен, док је у судовима у Трстенику, Сјеници и Пироту повећан.

У погледу појединачних судова који имају највећи број застарелих предмета у односу на укупан број решених предмета, у односу на 2014. годину, и у 2015. години појављују се судови у Крагујевцу, Новом Саду и Горњем Милановцу, а у погледу појединачних судова који имају најмањи број застарелих предмета у односу на укупан број решених предмета, у односу на 2014. годину, и у 2015. години налазе се судови у Пожеги, Пироту, Прешеву и Пожаревцу.

ЗАКЉУЧАК О РАДУ ПРЕКРШАЈНИХ СУДОВА

Квантитет, квалитет и ажурност: Наведени табеларни подаци показују да су прекршајни судови у 2015. години у односу на 2014. годину имали повећан прилив предмета, а самим тим и повећан укупан број предмета у раду. С обзиром да је број судија у 2015. години смањен а укупан број решених предмета у 2015. години је већи и коефицијент ажурности је повећан, уз мањи проценат укинутих одлука, може се рећи да је рад судова побољшан у односу на 2014. годину у погледу квалитета, квантитета и ажурности.

Прилив предмета по материји:Посматрано по материјама у 2015. години се у односу на 2014. годину уочава већи прилив предмета у материји саобраћај за 34.325 предмета, у материји финансија и царина за 5.212 предмета, у материји јавна безбедност за 14.550, у материји здравствена и социјална заштита за 3.098 предмета,у материји радни односиз а 1.318, у материји одбрана - војска за 1.025 предмет, у материји образовање, наука и култура за 474. Број предмета из области привреде је смањен за 15.365 предмета у односу на 2014. годину, јавни ред и мир за 11.294 предмета, док је у области управе незнатно смањење предмета.

Број предмета осталих у раду: Из табеларних прегледа уочава се и да је у односу на 2014. годину, број предмета осталих у раду на крају извештајног периода већи за 33,59% уз напомену да је прилив предмета у 2015. години повећан за 37,38%.

Прекршајни апелациони суд је у 2015. години, поред сталног разматрања статистичких извештаја о раду прекршајних судова, извршио контролу рада 30 прекршајних судова и то од стране 9 судија које су обишле сваки од 30 прекршајних судова. При вршењу контроле усаглашени су ставови око критеријума који су се примењивали приликом оцене рада суда као правилног или неправилног који су били мерљиви и транспаренти. Појединачни извештаји о контроли су садржали конкретне мере наложене прекршајним судовима ради побољшања рада судова.

З А К Љ У Ч А К

Наведени статистичкии подаци још једном потврђују стару изреку "да је статистика збир нетачних података".

Зашто то кажем?

На први поглед, може се рећи да извештај говори да судови нису савладавали прилив за негде око 4 %, па се на основу само тог податка може закључити да резултати судова нису на очекиваном нивоу.

Лично се не слажем са таквом оценом и једностраним приступом.

Зашто?

Наиме, када се погледају резултати, а посебно структура предмета, види се да се из године у годину проценат решавања такозваних старих предмета повећава, а ради се о сложеним предметима како чињенично, тако и правно.

Примера ради, да поновим, у судовима опште надлежности (апелациони, виши и основни), у току 2015. године укупно у раду такозваних старих предмета било је 3.435.833, а на крају 31.12.2015. године остало је у раду 1.687.365 предмета, у судовима посебне надлежности укупно у раду било је 225.485 предмета, а на крају године остало је 41.697 предмета. Наведени подаци говоре да су судови, тј. судије у просеку добро радиле.

С друге стране треба имати у виду чињеницу да је у периоду од 2013. па закључно са 2015. годином изабрано 344 нове судије, у 2015. години 128, а у истом периоду престала је функција 323 судија, што говори о флуктуацији кадрова, а новоизабраним судијама је свакако требало извесно време да се уходају у посао. Свакако је било извесног периода такозваног "празног хода", а то је период од ступања на функцију, задуживања предмета и заказивање истих, што је свакако утицало да резултати не буду још бољи.

Такође, морају се имати у виду и нове надлежности судова према Законима о узбуњивачима, јавним бележницима и за заштиту суђења у разумном року. Те нове надлежности свакако су изискивале додатне напоре код судија, јер се ради о новим правним и чињеничним стварима, где још у потпуности није установљена судска пракса, а свака новина свакако зах-

тева не само додатно ангажовање судија, већ и повећан опрез при одлучивању.

Изнео бих и неколико података везаних за застарелост кривичног гоњења и извршења кривичних санкција, па је тако пред вишим судовима од укупно решених у 2014. години 6.664 предмета застарело 29, а у 2015. години од укупно решених 9.066 предмета застарело 27 предмета. Што се тиче основних судова у 2014. години укупно је решено 352.099 предмета, а застарело 726 предмета, а у 2015. години укупно је решено 349.164 предмета, а застарело 827 предмета.

Наведене чињенице по мом мишљењу, говоре да број застарелих предмета није забрињавајући, јер је очигледно да је највећи број предмета застарео у основним судовима који суде за кривична дела где је запрећена блажа казна, па су такви рокови застарелости краћи. Иначе, инситут застарелости постоји у свим савременим правним системима.

Дакле, с обзиром на изложено, закључак је да су судови, односно судије у извештајном периоду добро радиле и уложиле максималан напор како би се смањио број заосталих и нерешених предмета, посебно оних старих у околностима у којима су радили. Од судија се очекује да уложе и у наредном периоду максималан напор како би се смањио број заосталих нерешених предмета јер повећање ажурности, ефикасан и квалитетан рад судова једино може повратити поверење грађана у рад судова. Нужно је нагласити да ефикасност не сме ићи на уштрб квалитета. Како би се то остварило, очекујем и да сви надлежни органи и институције који су одређени за носиоце мера утврђених Акционим планом за спровођење Националне стратегије реформе правосуђа, доследно спроведу све активности и да ћемо само заједничким радом постићи жељене резултате и тиме се приближити Европским стандардима у поштовању људских права и слобода и створити пре свега независно, ефикасно, непристрасно и одговорно судство.

Морам напоменути, да независност и одговорност иду заједно: одговорност је предуслов за независност. Судство које не жели да буде одговорно према друштву и нема осећај за потребе у друштву, неће стећи поверење друштва и тиме ће угрозити своју независност у кратом или дугом року. Одговорност без независности судства смањује правосуђе на владину агенцију. Одговорност, као и независност, односи се на правосуђе у целини

и на индивидуалног судију, на нивоу правосуђа у целини одговорност значи бити транспарентан о успесима, док се одговорност појединачног судије, посебно односи на транспарентност његових судских одлука.

Због тога у наредном периоду сви морамо заједнички радити не само на побољшању ефикасности и квалитета судства, већ и на одговорности и независности истог.

Носилац тог посла мора и треба да буде Врховни касациони суд, који ће поред тога вршећи своју надлежност и спроводећи све активности за које је Акционим планом одређен као носилац мера, дати свој пуни допринос да се циљеви из Акционог плана и Националне стратегије реформе правосуђа остваре.

ПРЕДСЕДНИК
ВРХОВНОГ КАСАЦИОНОГ СУДА
Драгомир Милојевић

Служба председника Врховног касационог суда сачинила је пречишћен текст Распореда послова судија за 2016. годину.

Пречишћен текст Распореда послова судија за 2016. годину обухвата:

1. Распоред послова судија за 2016. годину Су I-2 40/15-1 од 11.12.2015. године

2. Измене и допуне распореда послова судија за 2016. годину Су I-2 7/16-1 од 14.04.2016. године

3. Измене и допуне распореда послова судија за 2016. годину Су I-2 10/16-1 од 08.06.2016. године.

ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Служба председника суда

Су I-2 10/2016-2
09.06.2016. године
Б е о г р а д

РАСПОРЕД ПОСЛОВА СУДИЈА ЗА 2016. ГОДИНУ

(Пречишћен текст)

I
Судска управа

Пословима судске управе руководи Драгомир Милојевић, председник суда.

За заменике председника суда одређују се судије Јанко Лазаревић и Снежана Андрејевић.

Председника суда замењиваће судија Јанко Лазаревић, заменик председника суда.

II
Судска одељења и уредник Билтена

За председнике судских одељења одређују се, и то:

1. У Одељењу судске праксе: Драгомир Милојевић, председник суда, за заменике, судије Бата Цветковић и Весна Поповић.

2. У Кривичном одељењу: судија Бата Цветковић, а за заменика судија Драгиша Ђорђевић.

3. У Грађанском одељењу: судија Предраг Трифуновић, а за заменика судија Звездана Лутовац.

4. У Одељењу за заштиту права на суђење у разумном року: судија Љубица Милутиновић, а за заменика судија Соња Павловић.

Главни и одговорни уредник Билтена судске праксе је судија Снежана Андрејевић, а заменик главног и одговорног уредника, судија Бранислава Апостоловић.

III
Кривично одељење

1.

1. Веће

1. Невенка Важић, председник већа
2. Веско Крстајић, члан већа
3. Биљана Синановић, члан већа
4. Милунка Цветковић, члан већа

2. Веће

1. Јанко Лазаревић, председник већа
2. Бата Цветковић, члан већа
3. Горан Чавлина, члан већа
4. Драган Аћимовић, члан већа
5. Радослав Петровић, члан већа
6. Драгомир Милојевић, члан већа

3. Веће

1. Драгиша Ђорђевић, председник већа
2. Зоран Таталовић, члан већа
3. Радмила Драгичевић-Дичић, члан већа
4. Маја Ковачевић-Томић, члан већа
5. Соња Павловић, члан већа

Председника већа замењује први члан истог већа.

У већима се решавају сви кривични предмети из надлежности Врховног касационог суда уколико овим распоредом није одређено да се решавају у посебном већу.

У већима се решавају прекршајни предмети из надлежности Врховног касационог суда за прекршаје из области јавног реда и мира (01), саобраћаја (02) и јавне безбедности (03).

Попуна већа до пуног састава вршиће се према посебном распореду који ће утврђивати месечно председник Кривичног одељења.

2.

Већа за одлучивање о захтевима за заштиту законитости подигнутим против одлука Врховног касационог суда и привредних судова:

1. Веће

1. Невенка Важић, председник већа
2. Драгиша Ђорђевић, члан већа
3. Соња Павловић, члан већа
4. Горан Чавлина, члан већа
5. Веско Крстајић, члан већа

2. Веће

1. Бата Цветковић, председник већа
2. Биљана Синановић, члан већа
3. Радмила Драгичевић-Дичић, члан већа
4. Зоран Таталовић, члан већа

Уколико су поједини чланови већа учествовали у доношењу одлуке Врховног касационог суда против које је подигнут захтев за заштиту законитости, веће ће се формирати од чланова који нису учествовали у доношењу те одлуке и по распореду који одреди председник Врховног касационог суда.

3.

Чланови већа из тач. 1 и 2. могу замењивати одсутне чланове тих већа.

4.

За руководиоца евиденције судске праксе у Кривичном одељењу одређује се судија Веско Крстајић, а за заменика судија Зоран Таталовић.

IV

Грађанско одељење

1.

1. Веће

1. Весна Поповић, председник већа
2. Лидија Ђукић, члан већа
3. Божидар Вујичић, члан већа

2. Веће

1. Снежана Андрејевић, председник већа
2. Бисерка Живановић, члан већа
3. Споменка Зарић, члан већа

3. Веће

1. Бранко Станић, председник већа
2. Бранислава Апостоловић, члан већа
3. Гордана Ајншпилер-Поповић, члан већа

4. Веће

1. Предраг Трифуновић, председник већа
2. Звездана Лутовац, члан већа
3. Јелена Боровац, члан већа

5. Веће

1. Љубица Милутиновић, председник већа,
2. Јасминка Станојевић, члан већа,
3. Биљана Драгојевић, члан већа

6. Веће

1. Миломир Николић, председник већа,
2. Слађана Накић-Момировић, члан већа,
3. Марина Говедарица, члан већа

7. Специјализовано веће за управну материју

1. Мирјана Ивић, председник већа
2. Драган Скоко, члан већа

2.

Председника већа замењује први члан истог већа.

Редовна попуна већа и већа до састава од пет судија вршиће се између 1. и 2. већа, 3. и 4. већа, 5. и 6. већа, а 7. веће попуњаваће председници 1. – 6. већа, по редоследу већа.

Председник 3. већа и други члан већа, судија Гордана Ајншпилер-Поповић, примаће предмете привредних спорова и предмете из опште материје грађанског права, осим радних спорова.

Први члан 3. већа, судија Бранислава Апостоловић, примаће предмете из опште грађанске материје и радних спорова, и биће председник већа у свим предметима опште материје грађанског права и радних спорова које прима 3. веће.

За одлучивање о ванредним правним лековима против правноснажних одлука привредних судова у парничном поступку одређује се 3. веће.

3.

За руководиоца евиденције судске праксе у Грађанском одељењу одређује се судија Весна Поповић, а за заменика судија Миломир Николић.

4.

Веће за решавање сукоба надлежности између Управног суда, виших, основних и прекршајних судова:

1. Мирјана Ивић, председник већа
2. Звездана Лутовац, члан већа
3. Божидар Вујичић, члан већа

Председника већа замењује први члан већа, а чланове већа судије Миломир Николић и Бранко Станић.

V

Одељење за заштиту права на суђење у разумном року

1.

За одлучивање о првостепеној и другостепеној заштити права на суђење у разумном року, **у поступцима који су покренути према Закону о уређењу судова** до 31.12.2015. године, одлучиваће:

1. Веће

1. Весна Поповић, председник већа
2. Лидија Ђукић, члан већа
3. Божидар Вујичић, члан већа

2. Веће

1. Снежана Андрејевић, председник већа
2. Бисерка Живановић, члан већа
3. Споменка Зарић, члан већа

3. Веће

1. Бранко Станић, председник већа
2. Бранислава Апостоловић, члан већа
3. Гордана Ајншпилер-Поповић, члан већа

4. Веће

1. Предраг Трифуновић, председник већа
2. Звездана Лутовац, члан већа
3. Јелена Боровац, члан већа

5. Веће

1. Љубица Милутиновић, председник већа
2. Јасминка Станојевић, члан већа
3. Биљана Драгојевић, члан већа

6. Веће

1. Миломир Николић, председник већа,
2. Слађана Накић-Момировић, члан већа,
3. Марина Говедарица, члан већа.

7. Веће

1. Мирјана Ивић, председник већа
2. Драган Скоко, члан већа

8. Веће

1. Невенка Важић, председник већа
2. Веско Крстајић, члан већа
3. Милунка Цветковић, члан већа

9. Веће

1. Бата Цветковић, председник већа
2. Јанко Лазаревић, члан већа
3. Горан Чавлина, члан већа
4. Драган Аћимовић, члан већа

10. Веће

1. Драгиша Ђорђевић, председник већа
2. Зоран Таталовић, члан већа
3. Маја Ковачевић-Томић, члан већа

11. Веће

1. Радмила Драгичевић-Дичић, председник већа
2. Биљана Синановић, члан већа
3. Соња Павловић, члан већа

2.

1, 2, 4, 5. и 6. веће одлучиваће у предметима заштите права на суђење у разумном року из грађанске материје;

3. веће одлучиваће у предметима заштите права на суђење у разумном року из привредне материје, из опште грађанске материје и радних спорова, с тим да ће председник 3. већа и други члан већа примати предмете из привредне материје, а први члан већа примаће предмете из опште грађанске материје и радних спорова и биће председник већа у свим предметима опште материје грађанског права и радних спорова;

7. веће одлучиваће у предметима заштите права на суђење у разумном року из управне и прекршајне материје о којој не одлучују 8, 9, 10. и 11. веће;

8, 9, 10. и 11. веће одлучиваће у предметима заштите права на суђење у разумном року из кривичне материје и прекршајне материје за прекршаје из области јавног реда и мира (01), саобраћаја (02) и јавне безбедности (03)."

3.

Председника већа замењује први члан истог већа.

Редовна попуна већа вршиће се између 1. и 2. већа, 3. и 4. већа, 5. и 6. већа, 8. и 9. већа, 10. и 11. већа, а 7. веће попуњаваће председници 1. – 6. већа, по редоследу већа.

4.

За одлучивање о приговорима ради убрзавања поступка (у даљем тексту: приговор), који се воде према Закону о заштити права на суђење у разумном року, одређују се:

1. Драгомир Милојевић, председник суда
2. Соња Павловић
3. Љубица Милутиновић
4. Бранислава Апостоловић
5. Јасминка Станојевић
6. Бранко Станић
7. Драган Скоко

5.

Драгомир Милојевић, председник суда, одлучиваће о приговорима у предметима заштите права на суђење у разумном року, из свих материја у којима одлучује Врховни касациони суд, са 10% прилива по свим материјама;

Судија Соња Павловић одлучиваће о приговорима у предметима заштите права на суђење у разумном року, из кривичне материје (Р4 к) и

прекршајне материје (Р4 кп), за прекршаје из области јавног реда и мира (01), саобраћаја (02) и јавне безбедности (03);

Судије Љубица Милутиновић, Бранислава Апостоловић и Јасминка Станојевић, одлучиваће о приговорима у предметима заштите права на суђење у разумном року, из грађанске материје – опште материје грађанског права (Р4 г) и радних спорова (Р4 р);

Судија Бранко Станић, одлучиваће о приговорима у предметима заштите права на суђење у разумном року, из грађанске материје – привредних спорова (Р4 гп);

Судија Драган Скоко одлучиваће о приговорима у предметима заштите права на суђење у разумном року, из управне материје (Р4 у) и из области осталих прекршаја (Р4 уп).

6.

За вођење поступка и одлучивање о жалби на одлуку председника Управног суда, Привредног апелационог суда, Прекршајног апелационог суда и апелационих судова, одређују се:

1. Драгомир Милојевић, председник суда
2. Бата Цветковић
3. Снежана Андрејевић
4. Предраг Трифуновић
5. Миломир Николић
6. Гордана Ајншпилер Поповић
7. Драган Скоко

7.

Драгомир Милојевић, председник суда, одлучиваће о жалбама, у предметима заштите права на суђење у разумном року, на одлуку председника Управног суда, Привредног апелационог суда, Прекршајног апелационог суда и апелационих судова, из свих материја у којима одлучује Врховни касациони суд, са 10% прилива по свим материјама;

Судија Бата Цветковић одлучиваће о жалбама у предметима заштите права на суђење у разумном року, на одлуку председника Прекр-

шајног апелационог суда и апелационих судова, из кривичне материје (Рж1 к) и прекршајне материје (Рж1 кп), за прекршаје из области јавног реда и мира (01), саобраћаја (02) и јавне безбедности (03);

Судије Снежана Андрејевић, Предраг Трифуновић и Миломир Николић, одлучиваће о жалбама у предметима заштите права на суђење у разумном року, на одлуку председника апелационих судова, из грађанске материје – опште материје грађанског права (Рж1 г) и радних спорова (Рж1 р);

Судија Гордана Ајншпилер Поповић, одлучиваће о жалбама у предметима заштите права на суђење у разумном року, на одлуку председника Привредног апелационог суда, из грађанске материје – привредних спорова (Рж1 гп);

Судија Драган Скоко, одлучиваће о жалбама у предметима заштите права на суђење у разумном року, на одлуку председника Управног суда и Прекршајног апелационог суда, из управне материје (Рж1 у) и из области осталих прекршаја (Рж1 уп).

8.

Веће за одлучивање о жалби на одлуку Врховног касационог суда у предметима заштите права на суђење у разумном року о приговору, одређује се у саставу:

1. Весна Поповић, председник већа

2. Гордана Ајншпилер Поповић, члан већа

3. Мирјана Ивић, члан већа

4. Радослав Петровић, члан већа

9.

Веће одлучује у саставу од троје судија о којима одлучује председник већа, од којих је један судија известилац у зависности од материје.

Председника већа замењује први члан већа.

Попуна већа до пуног састава, вршиће се одлуком председника суда за сваки конкретан предмет, према посебном распореду који ће утврдити председник суда.

10.

За руководиоца евиденције судске праксе у Одељењу за заштиту права на суђење у разумном року одређује се судија Весна Поповић, а за заменика судија Бата Цветковић.

VI

Одељење судске праксе

Одељење судске праксе чине:

1. Драгомир Милојевић, председник суда и председник Одељења судске праксе

2. Бата Цветковић, заменик председника Одељења судске праксе и председник Кривичног одељења и заменик руководиоца евиденције судске праксе у Одељењу за заштиту права на суђење у разумном року

3. Јанко Лазаревић, заменик председника суда

4. Весна Поповић, заменик председника Одељења судске праксе, руководилац евиденције судске праксе у Грађанском одељењу и руководилац евиденције судске праксе у Одељењу за заштиту права на суђење у разумном року

5. Љубица Милутиновић, председник Одељења за заштиту права на суђење у разумном року

6. Предраг Трифуновић, председник Грађанског одељења

7. Снежана Андрејевић, заменик председника суда и главни и одговорни уредник Билтена судске праксе

8. Веско Крстајић, руководилац евиденције судске праксе у Кривичном одељењу

9. Зоран Таталовић, заменик руководиоца евиденције судске праксе у Кривичном одељењу

10. Миломир Николић, заменик руководиоца евиденције судске праксе у Грађанском одељењу

VII

Редакцију Билтена судске праксе сачињавају главни и одговорни уредник, заменик главног и одговорног уредника, судије руководиоци

евиденције судске праксе у одељењима, Јанко Лазаревић, заменик председника суда и судија Мирјана Ивић, председник Специјализованог већа за управну материју.

VIII

Судска одељења ће најмање једном у шест месеци вршити анализу судске праксе из своје области и оцењивати резултате рада одељења у целини и појединачно, судија и судијских помоћника.

Распоред послова судија Врховног касационог суда за 2016. годину, број Су I-2 10/16-2 примењује се од 09.06.2016. године

Служба председника Врховног касационог суда сачинила је пречишћен текст Распореда послова судијских помоћника за 2016. годину.

Пречишћен текст Распореда послова судијских помоћника за 2016. годину обухвата:

1. Распоред послова судијских помоћника за 2016. годину Су I-2 41/15-1 од 11.12.2015. године

2. Одлуку о измени распореда послова судијских помоћника за 2016. годину Су I-2 6/16 од 30.03.2016. године

3. Одлуку о измени распореда послова судијских помоћника за 2016. годину Су I-2 6/16-1 од 01.04.2016. године

ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Служба председника суда
Су I-2 6/2016-2
07.04.2016. године
Б е о г р а д

РАСПОРЕД ПОСЛОВА СУДИЈСКИХ ПОМОЋНИКА ЗА 2016. ГОДИНУ

(Пречишћен текст)

I
Одељење судске праксе

1. Миливоје Миликић – судијски помоћник у евиденцији судске праксе за грађанску материју

2. Зденка Којдић – судијски помоћник у евиденцији судске праксе за грађанску материју

3. Милица Кадовић – судијски помоћник у евиденцији судске праксе за грађанску материју

4. Милена Петровић – судијски помоћник у евиденцији судске праксе за управну материју

5. Зоран Поповић – судијски помоћник у евиденцији судске праксе за кривичну материју

6. Гордана Маравић – судијски помоћник у евиденцији судске праксе за кривичну материју

7. Пане Марјановић – секретар Одељења за заштиту права на суђење у разумном року

II

Кривично одељење

Гордана Бурлић, секретар Кривичног одељења

Одељење за припремни поступак

1. Звездана Говедарица-Царић - судијски помоћник у Одељењу

1. Веће

1. Мила Ристић-секретар већа
2. Зорица Стојковић - судијски помоћник у већу
3. Снежана Меденица – судијски помоћник у већу
4. Снежана Лазин - судијски помоћник у већу

2. Веће

1. Наташа Бањац – секретар већа
2. Весна Веселиновић - судијски помоћник у већу
3. Ивана Тркуља-Веселиновић - судијски помоћник у већу

3. Веће

1. Драгана Вуксановић - секретар већа
2. Татјана Миленковић - судијски помоћник у већу
3. Олгица Козлов – судијски помоћник у већу
4. Јелена Петковић-Милојковић - судијски помоћник у већу

Судијски помоћници из већа учествују у раду Одељења за припремни поступак по распореду који сачини председник Кривичног одељења.

III

Грађанско одељење

Јасминка Бурић, секретар Грађанског одељења

Одељење за припремни поступак

1. Јелена Мимовић - судијски помоћник за 3. и 5. веће
2. Оливера Новаковић – судијски помоћник за 2. и 6. веће
3. Гордана Слијепчевић – Берберовић, судијски помоћник за 1. и 4. веће
4. Весна Карановић – судијски помоћник за 7. веће

1. Веће

1. Зорица Терзић - секретар већа
2. Радмила Шашић - судијски помоћник у већу
3. Мирјана Илић-Михаиловић – судијски помоћник у већу

2. Веће

1. Мила Маричић - секретар већа
2. Гордана Ивановић - судијски помоћник у већу
3. Дина Дрљача-Савићевић - судијски помоћник у већу
4. Нада Ђорђевић – судијски помоћник у већу

3. Веће

1. Драгица Лакић - секретар већа
2. Марија Мариновић - судијски помоћник у већу
3. Љиљана Тодоровић - судијски помоћник у већу
4. Саша Чепић – судијски помоћник у већу

4. Веће

1. Надица Манић – секретар већа
2. Биљана Лукић – судијски помоћник у већу
3. Милица Милосављевић-Галовић - судијски помоћник у већу

5. Веће

1. Драгица Алексић – секретар већа
2. Валентина Кузмановић – судијски помоћник у већу
3. Мирјана Поповић - судијски помоћник у већу

6. Веће

1. Емилија Тасић-Црвелин – секретар већа
2. Александар Ћетковић – судијски помоћник у већу
3. Татјана Златковић - судијски помоћник у већу

7. Специјализовано веће за управну материју

1. Рајка Милијаш – секретар већа
2. Весна Мраковић – судијски помоћник у већу

IV

Одељење за заштиту права на суђење у разумном року

Пане Марјановић, секретар Одељења

Одељење за припремни поступак

1. Јелена Мимовић - судијски помоћник за 3. и 5. веће
2. Оливера Новаковић – судијски помоћник за 2. и 6. веће
3. Гордана Слијепчевић – Берберовић, судијски помоћник за 1. и 4. веће
4. Весна Карановић – судијски помоћник за 7. веће
5. Звездана Говедарица-Царић – судијски помоћник за 8, 9, 10. и 11. веће

1.

За поступке који су покренути према Закону о уређењу судова до 31.12.2015. године, за обраду предмета првостепене и другостепене заштите права на суђење у разумном року, распоређују се:

1. Веће

1. Зорица Терзић - секретар већа
2. Радмила Шашић – судијски помоћник у већу
3. Мирјана Илић-Михаиловић – судијски помоћник у већу

2. Веће

1. Мила Маричић - секретар већа
2. Гордана Ивановић - судијски помоћник у већу
3. Дина Дрљача-Савићевић – судијски помоћник у већу
4. Нада Ђорђевић – судијски помоћник у већу

3. Веће

1. Драгица Лакић - секретар већа
2. Марија Мариновић - судијски помоћник у већу
3. Љиљана Тодоровић - судијски помоћник у већу
4. Саша Чепић – судијски помоћник у већу

4. Веће

1. Надица Манић – секретар већа
2. Биљана Лукић – судијски помоћник у већу
3. Милица Милосављевић-Галовић - судијски помоћник у већу

5. Веће

1. Драгица Алексић – секретар већа
2. Валентина Кузмановић – судијски помоћник у већу
3. Мирјана Поповић - судијски помоћник у већу

6. Веће

1. Емилија Тасић-Црвелин – секретар већа
2. Александар Ћетковић – судијски помоћник у већу
3. Татјана Златковић - судијски помоћник у већу

7. Веће

1. Рајка Милијаш – секретар већа
2. Весна Мраковић – судијски помоћник у већу

8. Веће

1. Мила Ристић-секретар већа
2. Зорица Стојковић - судијски помоћник у већу
3. Снежана Лазин – судијски помоћник у већу

9. Веће

1. Наташа Бањац – секретар већа
2. Весна Веселиновић - судијски помоћник у већу
3. Ивана Тркуља-Веселиновић – судијски помоћник у већу

10. Веће

1. Драгана Вуксановић - секретар већа
2. Татјана Миленковић - судијски помоћник у већу
3. Јелена Петковић-Милојковић – судијски помоћник у већу

11. Веће

1. Олгица Козлов – секретар већа
2. Снежана Меденица – судијски помоћник у већу

2.

За обраду предмета приговора ради убрзавања поступка (у даљем тексту: приговор), који се воде према Закону о заштити права на суђење у разумном року, распоређују се:

1. Пане Марјановић, обрађиваће предмете у којима Драгомир Милојевић, председник суда одлучује о приговорима у предметима заштите права на суђење у разумном року.

2. Остале предмете у овој материји обрађиваће судијски помоћници распоређени у веће чији су чланови судије одређене за вођење поступка и одлучивање о приговорима, према Распореду послова судија за 2016. годину.

3.

За обраду предмета о жалби на одлуку председника Управног суда, Привредног апелационог суда, Прекршајног апелационог суда и апелационих судова, који се воде према Закону о заштити права на суђење у разумном року, распоређују се:

1. Пане Марјановић, обрађиваће предмете у којима Драгомир Милојевић, председник суда одлучује о приговорима у предметима заштите права на суђење у разумном року.

2. Остале предмете у овој материји обрађиваће судијски помоћници распоређени у веће чији су чланови судије одређене за вођење поступка и одлучивање о приговорима, према Распореду послова судија за 2016. годину.

4.

За обраду предмета о жалби на одлуку Врховног касационог суда у предметима заштите права на суђење у разумном року о приговору, који се воде према Закону о заштити права на суђење у разумном року, распоређују се:

1. Зорица Терзић, секретар већа

2. Остале предмете у овој материји обрађиваће судијски помоћници распоређени у веће у коме су судије у већу одређеном за вођење поступка и одлучивање о жалби на одлуку Врховног касационог суда у предметима заштите права на суђење у разумном року о приговору, према Распореду послова судија за 2016. годину.

V

Поједине послове непопуњених извршилачких радних места у суду обављају судијски помоћници:

1. Звездана Говедарица-Царић - послове по поднетим захтевима за изузеће у Кривичном и Грађанском одељењу;

2. Мила Ристић – послове анализе и праћења поступања судова по мерама наложеним у вршењу надзора и контроле рада судова;

3. Оливера Новаковић - послове за редакцију Билтена;

4. Јасминка Бурић – део послова у предметима Грађанског одељења уписника "Рс".

Распоред послова судијских помоћника за 2016. годину, број Су I-2 6/16-2 примењује се од 04.04.2016. године

ПРЕДСЕДНИК
ВРХОВНОГ КАСАЦИОНОГ СУДА
Драгомир Милојевић

САОПШТЕЊА

Конференција
"Уједначавање судске праксе - искуства из региона"

19.11.2015.

Врховни касациони суд и Мисија ОЕБС-а у Србији, организовали су регионалну конференцију "Уједначавање судске праксе - искуства из региона", у четвртак 19. новембра 2015. године, у Палати Србија у Београду.

На конференцији су размењена мишљења и искуства судске праксе у судовима Србије и земаља окружења. Одржавање конференције "Уједначавање судске праксе - искуства из региона", представља значајан корак у обезбеђивању јединствене судске примене права и даљем унапређењу уједначавања судске праксе у Србији.

Председник Врховног касационог суда, Драгомир Милојевић, је истакао да улога Врховног касационог суда у уједначавању судске праксе треба да буде усмерена на доношење добро образложених одлука у конкретним предметима, у којима ће бити решена спорна правна питања судске праксе кроз доношење прелиминарних одлука о спорном правном питању на захтев првостепеног суда, одлучивање о ванредним правним лековима у кривичној материји, ревизијско одлучивање и одлучивање о посебној ревизији а све мање кроз вршење надлежности изван суђења.

Шеф Мисије ОЕБС-а у Србији, амбасадор Петер Буркхард, нагласио је да је важно обезбедити механизме који омогућују да иста правна питања буду решена на исти начин широм земље. „Са једне стране, механизми за уједначавање судске праксе не смеју угрозити судску независност, а са друге, усаглашавње судске праксе не сме да спречи даљи развој тумачења закона," додао је.

Уводним излагањима су се обратили и Никола Селаковић, министар правде и Весна Илић Прелић, председница Уставног суда.

На конфернцији су учествовали: Весна Меденица, председница Врховног суда Црне Горе; Лидија Неделкова, председница Врховног суда Македоније; Бранко Маслеша, председник Врховног суда Словеније; Ви-

дан Хаџи Видановић, правни саветник Европског суда за људска права; Вања Родић, руководилац Сектора за заступање Републике Србије пред Европским судом за људска права; Снежана Андрејевић, заменик председника Врховног касационог суда и Веско Крстајић, судија Врховног касационог суда.

Конференција је окупила судије врховних судова Црне Горе, Македоније и Словеније, Врховног касационог суда, Прекршајног апелационог суда, Привредног апелационог суда, Управног суда, председнике и судије апелационих и виших судова, представнике амбасада САД, Велике Британије и Краљевине Холандије, представнике међународних организација, адвокатских комора и струковних удружења.

Састанак Радне групе за праћење примене Јединственог програма решавања старих предмета

14.12.2015.

Радна група за праћење примене Јединственог програма решавања старих предмета, одржала је састанак 11. децембра 2015. године у Врховном касационом суду.

На састанку су чланови Радне групе извештавали о спровођењу мера из појединачних програма решавања старих предмета у судовима у којима су донети, а потом је анализирана реализација мера предвиђених Јединственим програмом решавања старих предмета и Посебним програмом мера за решавање старих извршних предмета.

На састанку је донет Закључак, да судије које поступају у 20 најстаријих предмета према датуму иницијалног акта у основним и вишим судовима, исте реше у складу са Судским пословником - да предмети буду експедовани из судова до 01.06.2016. године.

Састанак председника ВКС са председницима свих судова на територији Републике Србије

03.03.2016.

Врховни касациони суд уз подршку Канцеларије Савета Европе, организовао је 02. марта 2016. године у Београду, састанак председника Драгомира Милојевића и судија Врховног касационог суда са председницима свих судова на територији Републике Србије.

У оквиру првог дела састанка, анализирани су извештаји о раду судова опште и посебне надлежности у 2015. години. Председник Врховног касационог суда Драгомир Милојевић, представио је Извештај о раду Врховног касационог суда и судова опште надлежности.

Говорећи о старим предметима, председник Милојевић је истакао неопходност хитног решавања старих предмета и поступања по закључцима Радне групе за праћење примене Јединственог програма за решавање старих предмета.

Председници Управног суда, Привредног апелационог суда, Прекршајног апелационог суда, апелационих судова у Београду, Крагујевцу, Нишу и Новом Саду представили су извштаје о раду својих и подручних судова.

Други део састанка био је посвећен примени новог Закона о заштити права на суђење у разумном року, о чему је говорила судија Љубица Милутиновић, председник Одељења за заштиту права на суђење у разумном року Врховног касационог суда. Консултант Савета Европе Петер Павлин, говорио је о искуствима у примени Закона о заштити права на суђење у разумном року у Републици Словенији. Председници судова су извештавали о примљеним предметима од почетка примене новог Закона о заштити права на суђење у разумном року.

Састанак председника и судија Врховног касационог суда са председницима свих судова, поводом почетка примене Закона о заштити права на суђење у разумном року, одржан је и 22. децембра 2015. године у Београду.

Конференција председника судова на тему: Нови закон о извршењу и обезбеђењу - ново решење за старе предмете

27.04.2016.

Врховни касациони суд је уз подршку Пројекта "Унапређење ефикасности правосуђа" који финансира ЕУ одржао конференцију председника основних, привредних, виших и апелационих судова на тему: Нови закон о извршењу и обезбеђењу - ново решење за старе предмете.

Конференцијом је председавао председник Врховног касационог суда Драгомир Милојевић, који је отворио конференцију и истакао значај припреме судова за поступање по новом Закону о извршењу и обезбеђењу, као и улогу Врховног касационог суда као носиоца посла у спровођењу Јединственог програма решавања старих предмета и пратећег Посебног програма за решавање старих извршних предмета.

У уводном делу конференције, излагања су имали и Њ.Е. Амбасадор Мајкл Давенпорт и помоћник министра правде Нела Кубуровић.

На конференцији је представљено Упутство за спровођење Закона о извршењу и обезбеђењу и споразума о сарадњи између Врховног касационог суда и пројекта ИПА2012 "Унапређење ефикасности правосуђа у Републици Србији" које је сачинио Врховни касациони суд, Високи савет судства и Министарство правде.

У другом делу састанка представљен је пројекат "Унапређење ефикасности правосуђа" финансиран средствима ЕУ, који основним судовима треба да пружи подршку у спровођењу Упутства.

Упутство за спровођење одредаба чл. 30а и 110а Закона о ванпарничном поступку и чл. 98 Закона о јавном бележништву

13.05.2016.

У организацији Врховног касационог суда, Високог савета судства, Министарства правде и Јавнобележничке коморе Србије, одржан је састанак председника основних судова Републике Србије и представника Јавнобележничке коморе Србије, 13. маја 2016. године у Клубу посланика у Београду.

На састанку је представљено Упутство за спровођење одредаба чланова 30а и 110а Закона о ванпарничном поступку и члана 98 Закона о јавном бележништву, које су донели Врховни касациони суд, Министарство правде и Високи савет судства.

УПУТСТВА

Република Србија
Датум: 26.04.2016. године
Б е о г р а д

ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД	**МИНИСТАРСТВО ПРАВДЕ**	**ВИСОКИ САВЕТ СУДСТВА**
Број: I Су 1 бр.64/2016	Број: 021-05-69/2016-03	Број: 011-00-12/2016-01

Полазећи од одредаба чл. 31, 70. ст. 3. и 4. Закона о уређењу судова ("Службени гласник РС", бр. 116/08, 104/09, 101/10, 31/11, 78/11, 101/11, 101/13, 106/15, 40/15 и 13/16), одредаба Судског пословника ("Службени гласник РС", бр. 110/09, 70/11, 19/12, 89/13, 96/15, 104/15, 113/15 и 39/16), од мере 5.3.6.1 из Акционог плана за спровођење Националне стратегије реформе правосуђа за период 2013–2018. година ("Службени гласник РС", број 71/13), Јединственог програма Врховног касационог суда за решавање старих предмета у Републици Србији, I Су 1 384/13–49 од 25.12.2013. године, Посебног програма мера Врховног касационог суда за решавање старих извршних предмета у судовима у Републици Србији за период 2015–2018. године, број: I Су 1 256/2014 од 18.11.2014. године,

председник Врховног касационог суда и Високог савета судства и Министар правде Републике Србије, донели су

У П У Т С Т В О
ЗА СПРОВОЂЕЊЕ

Закона о извршењу и обезбеђењу ("Службени гласник РС", број 106/15) и Споразума о сарадњи између Врховног касационог суда и пројекта ИПА 2012 "Унапређење ефикасности правосуђа у Републици Србији", I Су 1 број 64/2016 од 05.04.2016. године

Према Јединственом програму решавања старих предмета у Републици Србији[1] (у даљем тексту: Јединствени програм решавања старих

[1] http://www.vk.sud.rs/sites/default/files/files/ResavanjeStarihPredmeta/jedinstveni_program.pdf

предмета) и Посебном програму мера за решавање старих извршних предмета у судовима у Републици Србији за период 2015-2018 године[2] (у даљем тексту: Посебан програм мера за решавање старих извршних предмета), кључне компоненте ефикасног правосудног система су квалитет, ефикасност и независност[3], који треба да обезбеди једнаку грађанскоправну заштиту у законито спроведеном поступку, поступање по предметима у разумном року, уз поштовање људских и мањинских права и слобода, а услов за остварење ефикасног правосудног система је делотворно управљање и рационално коришћење ресурса.

Показатељи ефикасности односе се на број нерешених предмета и трајање судских поступака, које према европским стандардима обухвата и поступак извршења, трошкове правосуђа и ниво поштовања људских права.

Велики број нерешених предмета у судовима у Републици Србији, висок број нерешених старих предемета, а посебно нерешених старих предмета извршења, захтевао је предузимање системских, свеобухватних и дугорочних мера на националном нивоу да би се повећао ниво ефикасности, смањио број нерешених старих предмета, скратило трајање судских поступака и повећало поверење јавности у судство.

Нови Закон о извршењу и обезбеђењу (у даљем тексту: ЗИО), који је дана 21.12.2015. године објављен у "Службеном гласнику РС", чије су одредбе члана 551. ступиле на снагу 29.12.2015. године, а остале одребе треба да ступе на снагу 01.07.2016. године, садржи системске мере којима се одређује надлежност суда и јавних извршитеља у поступцима извршења и обезбеђења и прописују обавезе извршних поверилаца, суда, Коморе извршитеља и јавних извршитеља у извршним предметима у којима долази до промене надлежности на основу овог новог Закона, санкционише пропуштање обавезног поступања извршних поверилаца и поступање у појединим предметима извршења на основу новог Закона, као и на предмете који су у току.

Нова законска решења захтевају од свих одговорних учесника да одреде појединачне активности које треба предузети одмах, у прописаним

---

[2] http://www.vk.sud.rs/sites/default/files/attachments/MINI%20STRATEGIJA%20IZVRSENJA.pdf

[3] *The EU justice scoreboard: A tool to promote effective justice and growth – 2016* http://ec.europa.eu/justice/effective-justice/files/justice _scoreboard _ 2016_ en.pdf

законским роковима, односно које ће се, с обзиром на бројност предмета извршења, предузимати у дужем временском периоду.

I

Опште мере које се примењују на све основне и привредне судове обухватају:

- Утврђивање стварног броја свих нерешених предмета извршења у основним и привредним судовима ("И", "Ив", "ИпвИ" и "ИпвИвк").

- Сравњење података из електронских база основних и привредних судова о нерешеним предметима извршења са подацима о нерешеним предметима извршења према фактичком стању (по принципу "предмет по предмет").

- Прегледање нерешених предмета извршења појединачно ради утврђивања фазе поступка извршења и предузимање радњи за сваку групу предмета у истој фази поступка, и то за:

1. Предмете у којима је поступак извршења или обезбеђења отпочео пре ступања на снагу новог закона – а у којима ће се поступак наставити по Закону о извршењу и обезбеђењу ("Службени гласник РС", бр. 31/11, 99/11 – др. закон, 109/13 – УС, 55/14 и 139/14), као што су:
   - поступци у којима је суд искључиво надлежан за извршење (члан 4 став 1 новог ЗИО) кад се ради о чињењу, нечињењу, трпљењу или о извршењу на основу извршних исправа у вези са породичним односима и враћању запосленог на рад.
2. Предмете у којима је поступак извршења или обезбеђења отпочео пре ступања на снагу новог ЗИО у којима је донето решење о извршењу – ако после ступања на снагу новог ЗИО буде укинуто решење о извршењу – да би се поступак наставио по новом ЗИО, пред судом или пред јавним извршитељем, зависно од одредаба о искључивој надлежности, због чега треба посебно издвојити предмете извршења и обезбеђења у којима је изјављен приговор.

Ако би за те предмете по новом ЗИО био искључиво надлежан јавни извршитељ, извршни поверилац дужан је да:

- у року од 15 дана од дана пријема решења о укидању решења о извршењу, односно обезбеђењу одреди јавног извршитеља и о томе обавести суд (члан 546. став 1)[4].

Последица пропуштања радње из члана 546. став 1. новог ЗИО је обустава поступка извршења, односно обезбеђења.

Због тога је неопходно у решењу о укидању решења о извршењу, односно обезбеђењу дати поуку извршном повериоцу о законској обавези изјашњавања и последицама пропуштања ове законске обавезе, јер одлука о укидању решења о извршењу може бити донета и за неколико месеци. Ова поука треба да буде стандардизована и штампана на свакој укидајућој одлуци која се доставља.

Ако поверилац достави обавештење из члана 546. став 1. новог ЗИО, суд доноси закључак о обустави спровођења извршења пред судом и предмет доставља јавном извршитељу, а јавни извршитељ одмах доноси закључак о настављању извршења, па је неопходно користити у суду унапред припремљене обрасце за типске одлуке генерисане електронски.[5]

3. Извршни повериоци, у чију корист је пре почетка рада јавних извршитеља у Републици Србији, донето решење о извршењу

[4] Према образложењу предлога новог ЗИО упућеног Народној Скупштини: "Проблем може настати услед измене надлежности суда и јавних извршитеља: могуће је да је извршење водио суд, а да по новом закону треба да то чини јавни извршитељ (као што је могуће и обратно, да је извршење спроводио јавни извршитељ, а да је по новом закону за то надлежан суд). У том случају извршни поверилац је дужан да у року од 15 дана од пријема решења о укидању решења о извршењу, односно обезбеђењу одреди јавног извршитеља и о томе обавести суд, иначе се извршни поступак или поступак обезбеђења обуставља (члан 546. став 1. реченица друга)".

[5] У образложењу предлога новог ЗИО наведено је и:" Ако извршни поверилац благовремено извести суд о томе, суд доноси закључак о обустави спровођења извршења пред судом, па списе предмета доставља јавном извршитељу, који одмах доноси закључак о настављању извршења (члан 546. став 2). У другој ситуацији, тј. кад је суд постао искључиво надлежан да спроводи извршење које у пракси спроводи јавни извршитељ (рецимо, извршење нечињења), јавни извршитељ задржава надлежност да спроведе извршење које је отпочео (члан 546. став 3)".

на основу извршне или веродостојне исправе или решење о обезбеђењу, који и на дан 01.05.2016. године још воде ове поступке дужни су да се у року од 01.05.2016. године до 01.07.2016. године изјасне о томе да ли су вољни да извршење спроведе суд или јавни извршитељ.[6]

а) Поступање у предметима извршења на основу извршне или веродостојне исправе (И и Ив) који не обухватају тзв. комуналне предмете:

- ако се извршни поверилац изјасни да извршење настави јавни извршитељ, предмет се сматра решеним доношењем одлуке о настављању поступка пред јавним извршитељем, којег је одредио извршни поверилац у изјашњењу. Одлука суда доноси се даном подношења изјашњења извршног повериоца. Пословни софтвер генерисаће електронски унапред припремљене обрасце типских одлука[7];
- ако се извршни поверилац изјасни да извршење настави суд, у том случају суд не доноси одлуку, већ се ти предмети воде као предмети у раду;
- у предметима за чије поступање је искључиво надлежан суд, извршни повериоци се не изјашњавају, али је потребно

[6] Према наведеном образложењу: "Овде је реч о поступцима извршења који су почели пре него што су извршитељи уопште почели да раде, па је извршење спроводио само онај који је и могао, а то је суд. Извршном повериоцу се препушта да бира да ли ће извршење наставити суд (према закону од 2011. године) или јавни извршитељ, према новом закону. У принципу, они бирају који ће закон на њих бити примењиван, нови или стари". Како извршитељи нису били именовани истовремено за подручја свих судова, потребно је за сваки суд појединачно утврдити почетак рада извршитеља за то подручје, до ког датума се и изјашњавају повериоци за то подручје.

[7] Према одредбама члана 250 став 11 алинеја 7 Судског пословника предмет уписника "И" је решен када је отпремљено решење о: "настављању поступка пред јавним извршитељем на основу изјашњења повериоца (које може бити у форми електронског писмена) у складу са чланом 547 ЗИО".
Према одредбама члана 250 став 17 алинеја 5 Судског пословника предмет уписника "Ив" је решен када је отпремљено решење о: "настављању поступка пред јавним извршитељем на основу изјашњења повериоца (које може бити у форми електронског писмена) у складу са чланом 547 ЗИО".

да суд ове предмете у пословном софтверу одмах означи као предмете у којима поступак извршења наставља суд.

b) Поступање у предметима извршења на основу веродостојне исправе ради намирења новчаног потраживања насталог из комуналних услуга и сродних делатности (тзв. комунални "Ив" предмети):

- извршним повериоцима (комуналним предузећима) омогућено је да се изјасне једним поднеском, у коме ће се идентификовати сви предмети у суду за које се извршни поверилац изјашњава. Поред могућности да се писмено изјасне једним поднеском, комунална предузећа ће моћи да податке који се односе на пословни број предмета за које се изјашњавају, као и начин даљег спровођења извршења (суд или јавни извршитељ) доставе и путем електронске поште, на обрасцу који ће бити објављен на интернет презентацијама Врховног касационог суда, Високог савета судства и Министарства правде;
- ако се извршни поверилац изјасни да извршење настави јавни извршитељ[8], предмет се сматра решеним доношењем одлуке о настављању поступка пред јавним извршитељем. Одлука суда доноси се даном подношења изјашњења повериоца. Пословни софтвер генерисаће електронски унапред припремљене обрасце типских одлука;
- ако се извршни поверилац изјасни да извршење настави суд, у том случају суд не доноси одлуку, већ се ти предмети воде као предмети у раду.

[8] У комуналним предметима јавног извршитеља не одређује извршни поверилац, већ Комора извршитеља сходном применом члана 252. Закона о извршењу и обезбеђењу ("Службени гласник РС", бр. 31/11, 99/11 - др. закон, 109/13 - УС и 55/14). Након изјашњења извршних поверилаца за свако комунално предузеће, суд ће се обратити Комори извршитеља ради одређивања јавних извршитеља који ће бити надлежан за сваки предмет појединачно. Судови се Комори неће обраћати за сваки предмет појединачно већ путем одговарајућег електронског обрасца, који садржи податке о пословном броју предмета. Такође, Комора ће суду у електронском облику доставити попуњену табелу, у којој ће за сваки појединачно назначени предмет бити одређен јавни извршитељ који поступа. Након тога, суд доставља предмете јавним извршитељима који су одређени од стране Коморе извршитеља.

4. Последица пропуштања изјашњавања извршног повериоца у смислу одредбе члана 547. став 1. новог ЗИО:

   a) Поступање у предметима извршења на основу извршне или веродостојне исправе (И и Ив) који не обухватају тзв. комуналне предмете:

      - суд доноси решење о обустави у сваком појединачном предмету извршења и доставља га странкама[9]. Пословни софтвер генерисаће електронски унапред припремљене обрасце типских одлука. Као датум решавања предмета у пословном софтверу одређује се 05.07.2016. године.

   b) Поступање у предметима извршења на основу веродостојне исправе ради намирења новчаног потраживања насталог из комуналних услуга и сродних делатности (тзв. комунални "Ив" предмети):

      - уколико извршни поверилац захтева писмени отправак решења о обустави поступка извршења, суд ће уз сагласност извршног повериоца доставити јединствено решење о обустави за већи број предмета. Пословни софтвер генерисаће електронски унапред припремљене обрасце типских одлука.

II

Посебне мере за Први основни суд у Београду[10]

Стари нерешени предмети извршења на основу веродостојне исправе ради намирења новчаног потраживања насталог из комуналних услуга и сродних делатности (тзв. комунални "Ив" предмети) Првог основног суда у Београду, који је радио до 31.12. 2013. године остали су у бази Првог основног суда у Београду, који је почео са радом 01.01.2014. године, у складу са новом мрежом судова. Оваква евиденција одговара и фактичком стању, јер се предмети и налазе у просторијама Првог основ-

[9] Према одредбама члана 250 став 18 Судског пословника предмет уписника "И" и уписника "Ив" је решен када је поступак обустављен у складу са чланом 547 став 2 ЗИО.

[10] Опште мере примењују се у свим судовима, док се, поред општих, наведене посебне мере примењују само у Првом основном суду у Београду у складу са Споразумом о сарадњи између Врховног касационог суда и пројекта ИПА 2012 "Унапређење ефикасности правосуђа у Републици Србији", I Су 1 број 64/2016 од 05.04.2016. године.

ног суда у Београду. Ови предмети се неће претходно делити између Првог основног суда у Београду, Другог основног суда у Београду и Трећег основног суда у Београду према, месној надлежности.

У Првом основном суду у Београду, у нерешеним старим предметима (тзв. комуналним "Ив" предметима), за које се извршни поверилац изјасни да суд настави извршни поступак, неопходно је да се утврди да ли је за поступање у предмету надлежан Први основни суд у Београду или је исто у надлежности Другог основног суда у Београду или Трећег основног суда у Београду. У случају да је надлежан други суд, потребно је донети одлуку којом се предмет уступа месно надлежном суду.

Нерешени стари, тзв. комунални "Ив" предмети, у којима је наступила обустава поступка, биће разведени у пословном софтверу Првог основног суда у Београду без претходног утврђивања месне надлежности.

На исти начин Први основни суд у Београду ће поступити и у предметима у којима се извршни поверилац изјасни да поступак наставља јавни извршитељ. У овим предметима Први основни суд у Београду доноси одлуку о наставку поступка пред јавним извршитељем у складу са одредбама тачке 3б) овог Упутства.

Осим наведеног, Министарство правде омогућиће отварање новог модула у пословном софтверу под називом "ЗИО 2016 – ЕУ Ефикасност". Овај модул биће истоветан постојећем модулу "Писарница", уз ограничења за преглед и рад искључиво у "Ив" предметима, привремено ангажованим лицима на пројекту "Унапређење ефикасности правосуђа у Републици Србији" ради пружања техничке подршке, тако што ће:

– Уносити првостепене податке (пријем писмена, евидентирање радњи у поступку, евидентирање одлука) као и поступање по правним лековима (евидентирање редовног и ванредног правног лека), као и одлука по правним лековима;

– вршити сравњивање постојећих података са стварним стањем у предмету и

– ажурирати податке у складу са новим ЗИО.

III

Обавезе Пројекта у оквиру ИПА 2012
"Унапређење ефикасности правосуђа у Републици Србији"

Пројекат "Унапређење ефикасности правосуђа у Републици Србији" пружиће подршку у изради образаца за типске одлуке које се електронски генеришу у пословном софтверу (АВП).

Пројекат "Унапређење ефикасности правосуђа у Републици Србији" пружиће подршку Министарству правде Републике Србије и судовима у надоградњи пословног софтвера (АВП) обрасцима типских одлука.

МИНИСТАРСТВО ПРАВДЕ

Министар
Никола Селаковић, с.р.

ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
ВИСОКИ САВЕТ СУДСТВА

Председник
Драгомир Милојевић, с.р.

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Број I Су 1 бр.64/2016 - 1
Дана 18.05.2016. године
Б е о г р а д

ПРЕДСЕДНИЦИМА СУДОВА

Према 545. Закону о извршењу и обезбеђењу ("Службени гласник РС" број 106/2015), предмете, у којима је поступак извршења или обезбеђења отпочео пре ступања на снагу новог закона – у којима ће се поступак наставити по Закону о извршењу и обезбеђењу ("Службени гласник РС" 31/11, 99/11 – др. закон, 109/13 – УС, 55/14 и 139/14), као што су:

- поступци у којима је **суд искључиво надлежан за извршење** (члан 4. сатв 1. новог ЗИО) кад се ради о заједничкој продаји непокретности и покретних ствари, чињењу, нечињењу, трпљењу, извршењу извршних исправа у вези са породичним односима или враћањем запосленог на рад, као и

- **поступци које суд покреће по службеној дужности**, у смислу члана 3. став 1 новог ЗИО (ради принудне наплате трошкова кривичног поступка, новчаних казни изречених странкама због непоштовања процесне дисциплине и др.),

судови неће уступати јавним извршитељима, јер ови предмети нису обухваћени одредбама чл. 546. и 547. новог ЗИО, већ је за спровођење извршења у овим предметима и поступање у новим предметима искључиво надлежан суд.

ПРЕДСЕДНИК
ВРХОВНОГ КАСАЦИОНОГ СУДА
Драгомир Милојевић

Република Србија
Датум: 13.05.2016. године
Б е о г р а д

ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД	МИНИСТАРСТВО ПРАВДЕ	ВИСОКИ САВЕТ СУДСТВА
Број: I Су 1 бр.80/2016	Број: 021-05-72/2016-22	Број: 011-00-00015/2016-01

Полазећи од одредаба чл. 31, 70. ст. 3. и 4. Закона о уређењу судова ("Службени гласник РС", бр. 116/08, 104/09, 101/10, 31/11, 78/11, 101/11, 101/13, 106/15, 40/15 и 13/16), одредаба Судског пословника ("Службени гласник РС", бр. 110/09, 70/11, 19/12, 89/13, 96/15, 104/15, 113/15 и 39/16), чл. 4. став 1. тачка 4, 17. став 2, и 98. став 1. Закона о јавном бележништву ("Службени гласник РС" бр. 31/11,85/2012, 19/13, 93/14, 121/14, 6/15, 106/15), 30а и 110а Закона о ванпарничном поступку ("Службени гласник РС" бр. 25/82, 48/88, 46/95, 18/05, 85/12 45/13, 55/14 6/15 , 106/15),

председник Врховног касационог суда и Високог савета судства и Министар правде Републике Србије, донели су

У П У Т С Т В О
ЗА СПРОВОЂЕЊЕ

одредаба чл. 30а и 110а Закона о ванпарничном поступку ("Службени гласник РС" бр. 25/82, 48/88, 46/95, 18/05, 85/12, 45/13, 55/14, 6/15 , 106/15) и члана 98. Закона о јавном бележништву ("Службени гласник РС" бр. 31/11,85/2012, 19/13, 93/14, 121/14, 6/15 и 106/15)

Кључне компоненте ефикасног правосудног система су квалитет, ефикасност и независност, које треба да обезбеде једнаку грађанскоправну заштиту у законито спроведеном поступку, поступање по предметима у разумном року, уз поштовање људских и мањинских права и слобода, а услов за остварење ефикасног правосудног система је делотворно управљање и рационално коришћење ресурса.

Показатељи ефикасности односе се на број нерешених предмета и трајање судских поступака, које према европским стандардима обухвата и поступак извршења, трошкове правосуђа и ниво поштовања људских права.

Велики број нерешених предмета у судовима у Републици Србији, захтевао је предузимање системских, свеобухватних и дугорочних мера на националном нивоу да би се повећао ниво ефикасности, смањио број нерешених старих предмета, скратило трајање судских поступака и повећало поверење јавности у судство.

Полазећи од:

- Препоруке Комитета министара Савета Европе државама чланицама бр. Р 86 (12) која се односи на мере за спречавање и смањење оптерећености судова и која упућује да је целисходно да се одређени послови који су од важности за читаво друштво повере посебној служби од јавног поверења, те да се на тај начин створе услови за ефикасније поступање судова, њиховим растерећењем од послова који не представљају суђење у ужем смислу,
- Националне стратегије реформе правосуђа 2013-2018 и пратећег Акционог плана за спровођење Националне стратегије реформе правосуђа,
- Акционог плана за поглавље 23 – "Правосуђе и основна права" у оквиру приступнх преговора Републике Србије са Европском унијом, који је Влада РС усвојила на седници одржаној 27.04.2016. године,

а у циљу обезбеђивања правне сигурности и како би се омогућило поверавање појединих ванпарничних радњи јавним бележницима, од свих одговорних учесника у поступку се захтева да одреде појединачне активности које треба предузети да би се остварила примена одредаба Закона о јавном бележништву и одговарајућих одредаба Закона о ванпарничном поступку.

I

Јавнобележничка делатност, одређена Законом о јавном бележништву, односи се на послове које, осим на основу овог и других закона, јавни бележник врши и по одлуци суда - који му се по закону могу поверити.

Суд може јавном бележнику поверити спровођење поступка или предузимање појединих ванпарничних радњи под условима који су предвиђени законом који уређује тај поступак. Тако, суд може јавном бележнику поверити спровођење поступка за који је по закону надлежан или предузима-

ње појединих ванпарничних радњи под условима који су предвиђени Законом о ванпарничном поступку, као што је састављање смртовнице, попис и процена имовине умрлог. Спровођење оставинске расправе суд може поверити јавном бележнику који је сачинио смртовницу у предметима примљеним после 01.09.2014. године у којима није наплаћена судска такса. [1]

Решење којим се јавном бележнику поверава спровођење поступка или предузимање поједине процесне радње доноси судија којем је додељен предмет. Против решења којим се јавном бележнику поверава спровођење поступка или предузимање поједине процесне радње није дозвољена жалба.

У решењу којим поверава јавном бележнику спровођење поступка или предузимање процесне радње суд одређује рок у којем мора обавити поверени посао. Суд који је поверио спровођење поступка или предузимање поједине процесне радње јавном бележнику врши надзор над његовим радом.

Доношењем решења о поверавању спровођења оставинске расправе јавном бележнику који је сачинио смртовницу предмет се сматра решеним на други начин. У пословном софтверу извршена је допуна апликације ради уношења ових података.

II

Предмет у коме је спровођење оставинске расправе поверено јавном бележнику који је сачинио смртовницу, упућује се јавном бележнику којег је решењем одредио председник суда.[2] Ако на подручју суда службено седиште има више јавних бележника, предмети се додељују равномерно, према азбучном реду њихових презимена. Решење о одређивању јавног бележника може се генерисати као образац који садржи *Су* број, име и презиме и службено седиште јавног бележника, потпис председника суда и датум доношења решења. Уколико у пословном софтверу није генерисан посебан образац, судови могу израдити за своје потребе типске обрасце (штамбиље) који ће садржати наведене податке и бити отиснути

[1] Чланом 30а став 3 Закона о ванпарничном поступку прописано је да: "Суд одлучује о целисходности поверавања јавном бележнику да спроводи поједине поступке и да предузима поједине процесне радње из судске надлежности".

[2] Члан 30в Закона о ванпарничном поступку.

на решењу о поверавању спровођења оставинске расправе јавном бележнику који је сачинио смртовницу.[3]

III

Решење које је јавни бележник донео као повереник суда може се нападати правним лековима под истим условима и по истим правилима као да га је донео суд. Правни лек се изјављује јавном бележнику код кога се предмет налази. Јавни бележник у поступку по правном леку спис предмета доставља основном суду који му је поверио спровођење оставинске расправе, да би оставински суд припремио предмет у складу са Судским пословниокм и доставио га суду који треба да одлучи о правном леку.

МИНИСТАРСТВО ПРАВДЕ

Министар
Никола Селаковић, с.р.

ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
ВИСОКИ САВЕТ СУДСТВА

Председник
Драгомир Милојевић, с.р.

[3] Приликом одређивања јавног бележника, ради смањења трошкова, целисходно је да председник суда одреди јавног бележника са подручја суда именованог за општину на којој је оставилац имао пребивалиште.

ЗАЈЕДНИЧКА СЕДНИЦА КРИВИЧНОГ И ГРАЂАНСКОГ ОДЕЉЕЊА

ЗАЈЕДНИЧКА СЕДНИЦА КРИВИЧНОГ И ГРАЂАНСКОГ ОДЕЉЕЊА ВРХОВНОГ КАСАЦИОНОГ СУДА

ПРАВНИ СТАВ

ПРАВНИ ЗНАЧАЈ ВЕШТАЧЕЊА ФИЗИЧКОГ ЛИЦА КОЈЕ НИЈЕ У РАДНОМ ОДНОСУ У СТРУЧНОЈ УСТАНОВИ ЗА ВЕШТАЧЕЊЕ[1]

Вештачење извршено од стране вештака – физичког лица ангажованог на основу уговора о делу закљученог са вештаком – правним лицем, уписаним у Регистар правних лица за обављање послова вештачења, не може се сматрати вештачењем извршеним од стране тог правног лица.

Образложење

У пракси судова појавило као спорно питање да ли су испуњени услови из Закона о судским вештацима ("Службени гласник РС" бр. 44/2010) за обављање вештачења када вештачење у одређеној области у име правног лица врше физичка лица (уписана у Регистар судских вештака физичких лица) која директор правног лица ангажује уговором о делу – извршењу конкретног вештачења односно, да ли се и ова лица могу сматрати лицима запосленим код тог правног лица а у смислу одредбе члана 9. став 1. тач. 2) Закона.

Одредбама члана 9. Закона прописани су услови под којима послове вештачења може да обавља правно лице. Услови су да је правно лице уписано у регистар надлежног органа за делатност вештачења у одговарајућој области и да су у том правном лицу запослена лица која су уписана у

[1] Види и пресуду Врховног касационог суда Рев 2 1168/2015 од 28.1.2016. године којом је потврђена пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 2155/13 од 26.5.2014. године у којој је, између осталог, **налаз вештака који није запослен** код стручне установе за вештачење – оцењен ка налаз вештака физичког лица, а не као налаз стручне установе за вештачење. (http://www.vk.sud.rs/sr/solr-search page/results?redirected=213&court_type=vks&matter=19&registrant=31&subject_number=1168%2F2015&date_from%5Bdate%5D=&date_to%5Bdate%5D=&keywords=&phrase=&sorting=by_date_down&results=10&level=0)

Регистар вештака која јединo у име правног лица и могу да обављају послове вештачења.

У складу са одредбама члана 13. Закона, решење о именовању вештака (након утврђивања испуњености услова за именовање) доноси и Регистар вештака води министарство надлежно за послове правосуђа. У пракси, Министарство правде утврђује испуњеност услова да су у правном лицу запослена лица на основу поднетих копија пријава М1 и М4.

Доследним тумачењем наведених одредаба може се закључити да послове вештачења у име правног лица може вршити само физичко лице и то само оно које је запослено код тог правног лица. Нема дилеме да се под "запосленим лицем" сматра свако оно које са овим правним лицем као послодавцем има закључен уговор о раду на неодређено или одређено време а у складу са прописима о раду и као такво је пријављено надлежним организацијама обавезног социјалног осигурања. Питање је да ли се "лицем запосленим у правном лицу" у смислу цитираних одредаба, може сматрати и оно физичко лице коме је извршење одређеног посла – вештачења у неком конкретном предмету, поверено по основу уговора о делу са правним лицем те следствено, да ли се у том случају вештачење обављено од овог физичког лица сматра вештачењем обављеним од стране установе или правног лица коме је и поверено одлуком у судском поступку.

Овај суд сматра да се у овој ситуацији вештачење обављено од стране вештака физичког лица не може прихватити као вештачење обављено од стране правног лица које га је ангажовало, него само вештачењем тог физичког лица. Ово тим пре што је одредбом члана 199. став 1. Закона о раду прописано да послодавац са одређеним лицем може да закључи уговор о делу ради обављања послова **ван делатности послодавца** а који имају за предмет самосталну израду или оправку одређене ствари, самостално извршење одређеног физичког или интелектуалног посла. Уговор о делу закључен из делатности правног лица у смислу цитиране одредбе био би ништав.

Сматрајући да је одговор на ово спорно питање од значаја за рад свих судова без обзира на материју у којој се поступа, Заједничка седница Кривичног и Грађанског одељења Врховног касационог суда на седници одржаној 8.6.2016. године заузела је наведени правни став.

(Правни став утврђен на заједничкој седници Кривичног и Грађанског одељења Врховног касационог суда 8.6.2016. године)

КРИВИЧНО ОДЕЉЕЊЕ

ПРАВНО СХВАТАЊЕ

ПРАВНО СХВАТАЊЕ

СПОРАЗУМ О ПРИЗНАЊУ КРИВИЧНИХ ДЕЛА И "КУЋНИ ЗАТВОР"

1. Казна затвора до једне године за коју је одређено да ће се извршити на начин из члана 45. став 5. КЗ (тзв. кућни затвор), мора бити предвиђена у суду поднетом писаном споразуму странака о признању кривичних дела, а суд који одлучује о споразуму је овлашћен да је прихвати уколико је закљученим споразумом "предложена у складу са кривичним и другим законом" (члан 317. став 1. тачка 4. ЗКП).

2. Уколико ово није предвиђено поднетим споразумом о признању кривичног дела, суд који о њему одлучује није овлашћен да исто одреди у пресуди којом прихвата споразум, ни по, макар и сагласном, усменом предлогу странака на рочишту из члана 315. ЗКП, нити по сопственој оцени о испуњености услова.

(Правно схватање усвојено на седници Кривичног одељења Врховног касационог суда дана 28.9.2015. године, верификовано 9.11.2015. године)

СЕНТЕНЦА

ТРОШКОВИ ПОСТУПКА
- ПРИМЕНА ЧЛАНА 262. СТАВ 2. ЗКП

Када не постоји основна одлука о трошковима поступка у смислу члана 262. став 1. ЗКП, захтев браниоца окривљеног за накнаду трошкова поступка не може бити одбачен као неблаговремен на основу члана 262. став 2. ЗКП, јер се рок од једне године рачуна од дана правноснажности основне одлуке којом је одлучено ко сноси трошкове поступка.

Из образложења:

"Правноснажним решењем Вишег суда обустављен је кривични поступак против окривљених због кривичног дела лака телесна повреда из члана 122. став 1. КЗ у вези члана 33. КЗ, поводом оптужног предлога оштећеног као супсидијарног тужиоца, а из разлога наступања апсолутне застарелости кривичног гоњења. Након тога, одлучујући о захтевима за накнаду трошкова бранилаца окривљених, побијаним првостепеним решењем Основног суда исти су на основу члана 262. став 2. ЗКП одбачени као неблаговремени, јер су поднети по истеку рока од годину дана предвиђеног чланом 262. став 2. ЗКП. Жалбе изјављене против наведеног решења су одбијене побијаним другостепеним решењем Основног суда.

Против наведених правноснажних решења Основног суда захтеве за заштиту законитости су поднели браниоци окривљених због повреде закона из члана 441. став 4. ЗКП.

По налажењу Врховног касационог суда, како је предметни кривични поступак који се водио против окривљених правноснажно окончан доношењем решења којим је поступак према окривљенима обустављен због наступања апсолутне застарелости кривичног гоњења, којом приликом није донето основно решење о трошковима, односно није одлучено да ли трошкови поступка падају на терет буџетских средстава суда или не, побијаним првостепеним решењем, које је потврђено другостепеним решењем, нису могли бити одбачени као неблаговремени захтеви бранилаца окривљених за накнаду трошкова на основу члана 262. став 2. ЗКП из разлога што је протекла једна година од дана правноснажности решења о обустави кривичног поступка, будући да о трошковима поступка у смислу

члана 262. став 1. ЗКП није одлучено решењем којим је обустављен кривични поступак.

Дакле, по оцени овог суда, у конкретном случају, а како није постојала одлука о трошковима предметног поступка у смислу члана 262. став 1. ЗКП, која би с обзиром на то да је предметни поступак окончан обуставом кривичног поступка требало да се донесе применом члана 265. став 1. ЗКП, то захтеви бранилаца окривљених за накнаду трошкова предметног поступка нису могли бити одбачени као неблаговремени на основу члана 262. став 2. ЗКП, јер би се рок од једне године могао рачунати само од дана правноснажности основног решења којим је било одлучено ко сноси трошкове поступка, а у случају да је то решење донето.

По оцени Врховног касационог суда, побијана решења су донета уз повреду закона из члана 441. став 4. ЗКП, јер је побијаним решењима, а приликом одлучивања о захтевима за накнаду трошкова кривичног поступка бранилаца окривљених, суд повредио законске одредбе, односно неправилно је применио члан 262. став 2. ЗКП, због чега су побијана решења морала бити укинута и предмет враћен Основном суду на поновно одлучивање у првостепеном поступку.

Из изнетих разлога, Врховни касациони суд је на основу члана 492. став 1. тачка 1) ЗКП, донео одлуку као у изреци ове пресуде".

(Сентенца из пресуде Врховног касационог суда Кзз 525/2015 од 18.6.2015. године усвојена на седници Кривичног одељења Врховног касационог суда одржаној 28.12.2015. године, верификована 29.2.2016. године)

ОДГОВОРИ КРИВИЧНОГ ОДЕЉЕЊА ВРХОВНОГ КАСАЦИОНОГ СУДА НА СПОРНА ПРАВНА ПИТАЊА ПРЕКРШАЈНИХ СУДОВА СА СЕДНИЦЕ ОДРЖАНЕ 23.11.2015. ГОДИНЕ

1. Да ли је окривљени ради остваривања права на накнаду трошкова за издатак који је имао за награду браниоца, у обавези да прекршајном суду подноси доказе којима правда тај издатак, како то изричито прописује члан 29. Правилника о накнади трошкова у судским поступцима?

(Да ли се окривљеном надокнађују стварни трошкови поводом вођења прекршајног поступка који није завршен правноснажним утврђивањем његове одговорности?).

2. Да ли окривљени коме је у прекршајном поступку утврђена одговорност, има право на накнаду трошкова за издатак који је имао за награду браниоцу, у ситуацији када осуђујућа пресуда није постала правноснажна, јер је окривљени избегао да је прими у законском року – у случају обуставе поступка услед застарелости?

3. Да ли окривљени који је показао процесну недисциплину у току трајања прекршајног поступка све до застарелости, има право на накнаду трошкова за вођење поступка?

Закон о прекршајима је у одредбама чл. 140-148. дефинисао трошкове прекршајног поступка, те прописао обавезу и начин одлучивања о њима у прекршајном поступку. У трошкове кривичног поступка сходно одредби члана 140. Закона о прекршајима спадају и награда и нужни издаци браниоцу. Својство браниоца у прекршајном поступку, сходно одредби члана 119. истог закона, адвокат стиче предајом пуномоћја суду, или давањем пуномоћја усменом изјавом окривљеног на записник код суда.

Правилник о накнади трошкова у судским поступцима ("Службени гласник РС" 57/2003 и 69/2011) прописује услове, висину и начин накнаде трошкова који у судским поступцима припадају одређеном кругу лица која учествују у судским поступцима, међу којима су окривљени и браниоци. Одредбом члана 23. овог Правилника предвиђено је да се браниоцу и пуномоћнику из реда адвоката, трошкови и награда одређују по

тарифи о накнади трошкова и наградама за рад адвоката која важи на подручју суда, односно другог органа који води поступак. Одредбом члана 29. Правилника предвиђено је да се ради остваривања права на накнаду трошкова подносе докази којима се правдају учињени издаци.

Према томе, основ за остваривање права браниоца у прекршајном поступку, међу којима и права на награду и нужне издатке, је пуномоћје које представља саставни део списа предмета, дато у складу са одредбом члана 119. Закона о прекршајима, а висина трошкова и награде браниоцу одређују се у складу са Тарифом о накнади трошкова и наградама за рад адвоката. Питање броја процесних радњи и основаности захтева у погледу висине трошкова је предмет оцене суда у сваком конкретном поступку, па ће суд висину трошкова одредити у складу са Тарифом. Стога, у односу на награду за рад браниоцу није потребно достављати посебне доказе.

Обавеза суда на плаћање трошкова поступка за прекршај за који је поступак обустављен произилази из одредбе члана 141. став 2. Закона о прекршајима. Овом одредбом предвиђено је да трошкове поступка за прекршај за који је поступак обустављен, или је окривљени ослобођен од одговорности, сноси суд. Обустављање поступка због застарелости на основу члана 248. став 1. тачка 6. Закона о прекршајима није законом прописана као изузетак у односу на опште правило о трошковима поступка наведено у члану 141. став 2. Трошкови прекршајног поступка су наведени у члану 140. истог закона, тако да стоји обавеза суда да награду и нужне издатке браниоца исплати на терет средстава суда и у случају обустављања поступка.

Из свега изнетог, може се закључити да, **када је прекршајни поступак обустављен због застарелости за вођење прекршајног поступка, трошкове поступка сноси суд**.

Закон о прекршајима не познаје категорију скривљених односно нескривљених трошкова. За разлику од тог закона, Законик о кривичном поступку препознаје скривљене трошкове и у члану 263. став 1. прописује: "окривљени, оштећени, оштећени као тужилац, приватни тужилац, бранилац, законски заступник, пуномоћник, сведок, вештак, стручни саветник, преводилац, тумач и стручно лице, без обзира на исход кривичног поступка, сносе трошкове свог довођења, одлагања доказне радње или главног претреса и друге трошкове поступка које су произроковали својом кривицом, као и одговарајући

део паушалног износа. Ово је одредба Законика о кривичном поступку која би се могла сходно примењивати и у прекршајном поступку на основу одредби чланова 99. и 148. Закона о прекршајима који у односу на прописе о накнади трошкова сведоцима, вештацима и тумачима као и друге трошкове у кривичном поступку, упућује на сходну примену Законика о кривичном поступку у прекршајном поступку. Тиме би се избегла злоупотреба процесних права од стране окривљеног и његовог браниоца у прекршајном поступку.

ГРАЂАНСКО ОДЕЉЕЊЕ

ПРАВНА СХВАТАЊА, СТАВОВИ И ЗАКЉУЧЦИ

ПРОЦЕСНО ПРАВО - ПАРНИЧНИ ПОСТУПАК

ДОПУНА ЗАКЉУЧАКА О ДОЗВОЉЕНОСТИ РЕВИЗИЈЕ (усвојених на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда 03.03. и 10.03.2015. године)

На седницама Грађанског одељења одржаним 10.11. и 08.12.2015. године допуњен је закључак о дозвољености ревизије означен тачком III тако да гласи (измена текста у односу на претходни закључак подвучена је):

III Изузетно, од претходних закључака, ако је у поступку покренутом после 1.2.2012 године, односно ако је првостепена одлука којом се окончава поступак укинута и предмет враћен на поновно суђење после 1.2.2012. године, другостепени суд одлуком донетом после 31.5.2014. године преиначио одлуку и одлучио о захтевима странака или усвојио жалбу, укинуо одлуку и одлучио о захтевима странака, изузев ако се ради о трошковима поступка или камати као споредним потраживањима, о споровима мале вредности, о парницама због сметања државине или ако је посебним законом прописано да ревизија није дозвољена, дозвољеност ревизије треба ценити према одредби става 1. тач. 2. и 3. члана 13. Закона о изменама и допунама Закона о парничном поступку.

Није увек дозвољена ревизија по члану 403. ЗПП у случају преиначења првостепене одлуке од стране другостепеног суда, већ само у ситуацији када је ревизију изјавила странка којој је због преиначења првостепене пресуде против које није изјавила жалбу, њено право ускраћено, односно смањено.

СТВАРНА НАДЛЕЖНОСТ СУДА И ИСПЛАТА ПОГРЕБНИХ ТРОШКОВА НАСТАЛИХ УСЛЕД СМРТИ КОРИСНИКА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПЕНЗИЈА

Суд опште надлежности је стварно надлежан за одлучивање по тужби ради накнаде штете због незаконитог или неправилног рада органа управе у вези исплате разлике од исплаћеног до припадајућег

износа погребних трошкова насталих услед смрти корисника пољопривредних пензија.

Образложење

Први основни суд у Београду је покренуо пред Врховним касационим судом поступак ради решавања спорног правног питања на основу чл. 180. и 181. Закона о парничном поступку указујући да је Првом основним судом у Београду поднето преко 4.100 тужби против Републичог фонда за пензијско и инвалидско осигурање са захтевом за исплату разлике између исплаћене накнаде погребних трошкова корисника права на пољопривредну пензију до висине накнаде трошкова прописане чланом 75. Закона о пензијском и инвалидском осигурању. Наведено је да је Републички фонд пензијског и инвалидског осигурања током последњих пет година исплаћивао накнаду погребних трошкова преминулих корисника пољопривредних пензија без доношења посебних решења и да је Државна ревизорска институција након извршене ревизије у Фонду у периоду од октобра до децембра 2013. године доставила извештај са препорукама да се: Упутство о исплати накнаде погребних трошкова усклади са одредбом члана 98. Закона о пензијском и инвалидском осигурању обзиром да је, супротно наведеном пропису исплата накнада вршена без доношења решења и да накнада погребних трошкова треба да се исплаћује у висини једне ипо просечне пензије у фонду у претходном кварталу у истом износу за све категорије пензионера а не за сваку категорију осигураника посебно како је погрешно исплаћивано у ранијем периоду. Пре подношења тужбе, тужиоци, законски наследници преминулих лица, корисника права на пољопривредне пензије се нису обраћали Фонду са захтевом за исплату разлике. На званичном Сајту Републичког фонда пензијског и инвалидског осигурања током августа – септембра 2015. године објављен је текст – позив, којим је поред осталог наведено да у складу са препорукама Државне ревизорске агенције од 1.10.2013. године, Фонд ПИО позива сва лица која су наплатила новчане накнаде за погребне трошкове по основу смрти пензионера да поднесу захтев за исплату разлике накнаде погребних трошкова.

Захтевом Првог основног суда у Београду је такође наведено да је већинско мишљење судија на седници Парничног одељења да редовни парнични суд није надлежан да одлучује о овој врсти захтева, већ да се ради о надлежности управног органа, да је у управном поступку обезбеђе-

на двостепеност одлучивања, ванредна правна средства и дозвољено покретање управног спора.

Постављено је следеће спорно питање:

Да ли је редован парнични суд надлежан да решава по тужби правних следбеника за исплату разлике између исплаћене накнаде погребних трошкова и оне која је прописана чланом 75. Закона о пензијском и инвалидском осигурању за погребне трошкове пок. корисника пољопривредне пензије.

На заједничком састанку апелационих судова 11.12.2015. године у Београду усаглашен је и прихваћен одговор на спорна правна питања у вези исплате разлике погребних трошкова корисника пољопривредних пензија и утврђена надлежност парничног суда за поступање у смислу члана 1. Закона о парничном поступку јер се не ради о оцени законитости решења Фонда ПИО већ имовинскоправном затхеву за накнаду штете. На истом састанку усаглашен је и став о месној надлежности, активној легитимацији и застарелости потраживања у овим поступцима.

Законом о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС" 34/2003 ... 142/2014) је прописано да у случају смрти корисника пензије, лицу које је сносило трошкове сахране припада накнада погребних трошкова **(члан 41),** да накнада погребних трошкова припада у висини једне ипо просечне пензије у фонду у претходном кварталу, у односу на дан смрти корисника (**члан 75),** да се права из пензијског и инвалидског осигурања остварују код фонда (**члан 82),** да се у поступку за остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања у фонду обезбеђује двостепеност (**члан 92),** да решење о правима из пензијског и инвалидског осигурања и о пензијском стажу доноси орган фонда одређен општим актом фонда и да првостепено решење из става 1. овог члана подлеже претходној контроли коју врши орган одређен општим актом фонда (**члан 98),** да се против првостепеног решења може изјавити жалба органу одређеном општим актом фонда у року од 15 дана од дана пријема решења (**члан 99. став 1)** и да се против решења фонда донетог по жалби, односно у вршењу ревизије о правима из пензијског и инвалидског осигурања и против коначног решења о подацима утврђеним у матичној евиденцији, може покренути управни спор код надлежног суда (**члан 103).**

Из цитираних одредби призилази да су право на исплату погребних трошкова корисника пензија, процедура за реализацију права пред Фондом ПИО, дужник ове обавезе и формула обрачуна висине накнаде изричито прописани законом. Законитост решења Фонда ПИО, којим се утврђују право и висина накнаде цени се у управном поступку и управном спору. Међутим, приликом решавања накнаде преминулих корисника пољопривредних пензија Фонд ПИО је без доношења појединачних решења, исплатом у износима, обрачунатим према просечној пензији пољопривредника фактички признао право на исплату трошкова погребних услуга лицима која су трошкове сносили. У одсуству решења Фонда и неспорног права на накнаду погребних трошкова, тражена новчана потраживања на име разлике од исплаћеног до припадајућег износа погребних трошкова (обрачунатог према просечној пензији у фонду) представљају имовинскоправни захтев, који се према члану 1. Закона о парничном поступку може расправљати у парници.

У различитим споровима и усвојеним правним ставовима Врховни касациони суд и раније Врховни суд Србије су вршили разграничење судске и управне надлежности односно сада стварне надлежности између парничног и Управног суда и изјашњавали су се да је у оквиру прописане надлежности могуће паралелно остваривање правне заштите и пред управним органом и пред судом опште надлежности и да се оне увек не искључују (Билтен ВСС 3/05 и 4/08).

У овом случају надлежност органа управе, прописана Законом о пензијском и инвалидском осигурању за утврђење права на исплату погребних трошкова не искључује надлежност суда опште надлежности да поступа у парници за накнаду штете због незаконитог или неправилног рада управних органа (члан 1. ЗПП и 172. став 1. Закона о облигационим односима). Када су у питању накнаде за погребне трошкове преминулих корисника пољопривредних пензија, исплаћене у нижим износима од припадајућих, на неправилности у раду Фонда ПИО указала је Државна ревизорска институција.

(Правни став усвојен на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда 17.03.2016. године)

ПРОЦЕСНО ПРАВО - ИЗВРШНИ ПОСТУПАК

ИЗВРШЕЊЕ И ПРЕДМЕТИ ОД ЗНАЧАЈА ЗА ОДБРАНУ И БЕЗБЕДНОСТ

Дозвољено је извршење на покретним стварима извршног дужника који се налази на листи привредних субјеката, као привредно друштво које производи предмете од значаја за одбрану и безбедност Републике Србије, и то на оним покретним стварима које не служе производњи оружја, као и на опреми која није намењена одбрани и безбедности државе као што су путнички аутомобили, канцеларијски намештај и канцеларијска опрема (компјутери који не садрже поверљиве податке).

Образложење

Трећи основни суд у Београду је доставио Врховном касационом суду захтев за решавање спорног правног питања на основу члана 180. и 181. Закона о парничном поступку у вези са спровођењем извршења – продаја покретних ствари извршног дужника Друштва са ограниченом одговорношћу "Електро-оптомеханика" "Телеоптик-Жироскопи" Београд (Земун) које се налази на листи привредних субјеката од посебног значаја за одбрану и безбедност Републике Србије.

У захтеву је наведено да је пред Трећим основним судом у Београду у току више таквих извршних поступака, а прикључени су списи предмета: И 25064/11, И 12751/11, И 12791/11, И 35745/12, И 12739/11 и И 12742/11. Извршни суд је дозволио предложена извршења (потраживања из радног односа) и у току поступка извршења пописао и проценио покретне ствари извршног дужника (путничка возила). Извршења су била иницијало одређена на рачунима извршног дужника, али како на њима није било прилива, извршни повериоци су током поступка спровођења извршења предложили промену средства и предмета извршења, тако да се извршење спроведе на покретним стварима извршног дужника.

Постављено је спорно правно питање: **Да ли је могуће спровести извршење према овом извршном дужнику који се налази на листи привредних субјеката као привредно друштво које производи предмете од значаја за одбрану и безбедност Републике Србије, продајом**

путничких возила у власништву извршног дужника, која су у поступку извршења већ пописана и процењена, као и да ли се може пописивати канцеларијска опрема која се затекне у седишту извршног дужника, те да ли се може спровести на заложеној обезбеђеној имовини – покретним стварима извршног дужника, на којима заложни поверилац има уписано заложно право код АПР РС?

У захтеву је наведено да је став судија који раде извршну материју Трећег основног основног суда у Београду, да треба обуставити спровођење извршења-продаја покретних ствари извршног дужника која се налази на листи привредних субјеката од посебног значаја за одбрану и безедност Републике Србије. Разлог за такав став је у томе што су покретне ствари извршном дужнику неопходне у процесу развоја, израде и монтаже производа наоружања и војне опреме, те да би продаја изазвала несагледиве последице на опстанак самог привредног друштва и реализацију потписаних међудржавних уговора, као и уговора потписника са Министарством одбране Републике Србије, а све на основу члана 19. став 2. Закона о извршењу и обезбеђењу.

Дужник, привредно друштво "Електро-оптомеханика" "Телеоптик-Жироскопи" Београд (Земун), као друштво ограничене одговорности послује од 11.11.2010. године са 100 % државним капиталом.

Закључком Агенције за приватизацију Републике Србије од 08.12.2011. године обустављен је поступак приватизације друштва и извршено је брисање ознаке "у реструктурирању" у називу друштва.

Закључком Владе Републике Србије од 09.08.2013. године је усвојен Програм финансијске консолидације привредних друштава одбрамбене индустрије Србије "ОИС", међу којима је и привредно друштво "Телеоптик-Жироскопи". Тим Закључком је предвиђена конверзија дугова привредних друштава "ОИС" према државним органима, јавним предузећима и локалној самоуправи у основни капитал тих поверилаца у привредним друштвима "ОИС". Један од кључних предуслова је регулисање обавеза према запосленима и бившим запосленима по основу зарада из радног односа.

Одлуком Владе Републике Србије од 28.02.2014. године ("Службени гласник РС" бр. 24/14 и 56/15) је образована Радна група која ће уредити начин регулисања доспелих-неизмирених обавеза по извршним пресу-

дама за потраживања из радног односа за предузећа са већинским државним капиталом.

Извршном дужнику је на основу решења Министарства одбране Републике Србије од 26.05.2015. године издата дозвола за производњу наоружања и војне опреме у области истраживања, развоја, израде и ремонта електрооптичких уређаја, инерцијалних сензора, система за вођење и управљање и ваздухопловних инструмената и опреме.

Извршни дужник се од 28.11.2015. године, налази на листи привредних субјеката од посебног значаја за одбрану и безбедност Републике Србије за делатност: производња мерних, истраживачких, навигационих и инструмената и апарата.

Чланом 17. Закона о производњи и промету наоружања и војне опреме ("Службени лист СРЈ" бр. 41/96, Службени лист Србије и Црне Горе бр. 7/05 и "Службени гласник РС" бр. 85/05 је прописано да се на инсталисаним капацитетима за производњу наоружања и војне опреме, произведеном наоружању и војној опреми, полупроизводима, склоповима, деловима, репродукционом материјалу, сировинама и другим стварима за производњу наоружања и војне опреме не може спроводити принудно извршење.

Чланом 16. Закона о јавној својини ("Службени гласник РС" бр. 72/11, 88/13 и 105/14), је у ставу 3. прописано да предмет принудног извршења не могу бити објекти, оружје и опрема намењени одбрани и државној и јавној безбедности.

Чланом 19. Закона о извршењу и обезбеђењу ("Службени гласник РС" бр. 31.. од 09.05.2011. године) је прописано да предмети извршења не могу бити објекти, оружје и опрема намењени одбрани и безбедности државе (став 6.).

Управа за одбрамбене технологије Министарства одбране, Сектора за материјалне ресурсе је Трећем основном суду у Београду 27.01.2016. године упутила допис са својим тумачењем наведених чињеница и цитираних законских прописа у коме је исказан став да би предузимање наведених извршних мера значајно утицало на одбрану и безбедност земље тим пре што су покретна средства део инсталисаних капацитета за производњу наоружања и војне опреме и у функцији су извршења те производње.

Цитирани законски прописи на јасан начин прописује на којим се предметима не може спроводити принудно извршење, али примена ових

прописа у пракси спровођења извршења отвара дилеме. У ширем смислу сваки аутомобил, канцеларијска опрема, компјутери итд. служи пословању дужника. Међутим, процес производње се може обавити и без путничких аутомобила и не садржи сваки компјутер поверљиве податке. Такође, ни сав канцеларијски намештај као ни друге покретне ствари не служе производњи наоружања и војне опреме и није све у функцији процеса производње. Проналажење и разврставање покретних ствари које могу бити предмет извршења зависи од обучености и спретности радника који извршење спроводи. Чини се да тај разлог не може и не сме да буде најзначајни фактор приликом спровођења извршења као ни за позитиван или негативан одговор на постављено питање.

Имајући у виду дужину трајања извршних поступака у прикљученим предметима, да се ради о потраживањима из радног односа - неисплаћених зарада и то на основу правноснажних и извршних пресуда, те чињеницу да је Влада Републике Србије одлуком од 28.02.2014. године образовала Радну групу која ће уредити начин регулисања доспелих, неизмирених обавеза (по извршним пресудама за потраживање из радних односа за предузећа са већинским државним капиталом), а да до данас то питање није разрешено, а да је већински став судија Трећег основног суда у Београду да треба обуставити све поступке извршења, произилази закључак да је дозвољено извршење на оним покретним стварима које не служе производњи оружја, као и на опреми која није намењена одбрани и безбедности државе као што су путнички аутомобили, канцеларијски намештај и канцеларијска опрема (компјутери који не садрже поверљиве податке).

У оквиру постављеног питања је и питање **да ли се може спровести на заложеној обезбеђеној имовини – покретним стварима извршног дужника, на којима заложни поверилац има уписано заложно право код АПР РС.** Како у захтеву нису наведени елементи из члана 181. ЗПП нити је наведена повезаност са главним питањем на седници је одлучено да се тај део спорног правног питања одбаци као непотпун.

(Правни став усвојен на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда 31.5.2016. године)

ОДЛУКА УСТАВНОГ СУДА КАО ИЗВРШНА ИСПРАВА

Одлука Уставног суда којом је утврђено право подносиоца уставне жалбе на накнаду штете (материјалне или нематеријалне) представља извршну исправу на основу одредаба члана 89. став 3. Закона о Уставном суду и члана 13. тачка 7. Закона о извршењу и обезбеђењу.

Образложење

Први основни суд у Београду поднео је Врховном касационом суду, захтев ради решавања спорног правног питања у предметима тог суда И 7425/2015, Ии 1609/2015 и ИПВ (И) 3258/2015.

У захтеву Првог основног суда у Београду као спорно постављено је питање:

"Да ли одлука Уставног суда којом се утврђује право подносиоца уставне жалбе на накнаду нематеријалне штете представља извршну исправу у смислу одредбе члана 13. Закона о извршењу и обезбеђењу?"

Одредбом члана 7. Закона о Уставном суду ("Службени гласник РС", бр. 109/07, 99/11, 18/13 – УС, 40/15 – др. закон и 103/15) прописано је да су одлуке Уставног суда коначне, извршне и општеобавезујуће и да се начин и поступак извршења одлука Уставног суда уређује овим законом.

Одредбама чланова 89. и 90. Закона о Уставном суду објављеном у "Службеном гласнику РС" бр. 109 од 28.11.2007. године, био је прописан начин и поступак извршења одлуке Уставног суда донете у поступку по уставној жалби, па је ставом 3. члана 89. било прописано да је одлука Уставног суда којом се усваја уставна жалба правни основ за подношење захтева за накнаду штете или отклањања других штетних последица пред надлежним органом, у складу са законом, док је чланом 90. било прописано да се право на накнаду штете одређену у одлуци Уставног суда којом се усваја уставна жалба остварује подношењем захтева Комисији за накнаду штете, а у случају да Комисија не усвоји захтев или не донесе одлуку, подносилац уставне жалбе је могао код надлежног суда да поднесе тужбу за накнаду штете.

Законом о изменама и допунама Закона о Уставном суду, који је објављен у "Службеном гласнику РС" бр. 99 од 27.12.2011. године, а који је ступио на снагу 04.01.2012. године, измењена је одредба члана 89. став 3. тако да гласи:

"Одлуком којом се усваја уставна жалба Уставни суд ће одлучити и о захтеву подносиоца уставне жалбе за накнаду материјалне, односно

нематеријалне штете, када је такав захтев постављен," док је члан 90. брисан у целини. Прелазном одредбом члана 40. став 2. Закона о изменама и допунама Закона о Уставном суду, прописано је да ће се захтеви за накнаду штете поднети Комисији из члана 90. став 3. Закона о Уставном суду, до дана ступања на снагу овог закона, решити у складу са прописима који су важили до дана ступања на снагу овог закона.

Законом о допуни Закона о Уставном суду који је објављен у "Службеном гласнику РС" бр. 103 од 14.12.2015. године, а на снази је од 22.12.2015. године, допуњена је одредба члана 89. став 3. тако да гласи:

"Одлуком којом се усваја уставна жалба Уставни суд ће одлучити и о захтеву подносиоца уставне жалбе за накнаду материјалне, односно нематеријалне штете, када је такав захтев постављен, с тим што Уставни суд, када је захтев усвојен, одређује у одлуци орган који је обавезан да исплати накнаду материјалне или нематеријалне штете и одређује рок од четири месеца од дана достављања одлуке том органу у коме он добровољно може да плати накнаду штете. Поступак за принудно извршење накнаде материјалне, односно нематеријалне штете може почети тек ако накнада материјалне, односно нематеријалне штете не буде добровољно плаћена у року од четири месеца од дана достављања одлуке."

Одредбом члана 13. тачка 7. Закона о извршењу и обезбеђењу ("Службени гласник РС" бр. 31/11) прописано је да је извршна исправа "друга исправа која је законом одређена као извршна исправа."

Из цитираних одредаба произлази да одлука Уставног суда донета у поступку по уставној жалби, којом је усвојен захтев за накнаду штете **јесте извршна исправа** у смислу члана 13. тачка 7. Закона о извршењу и обезбеђењу, јер је посебан закон – Закон о Уставом суду одређује као такву, па је за поступак принудног извршења надлежан суд. С обзиром на садржину став 3. члана 89. Закона о уставном суду (на снази од 22.12.2015. године) јасно је да одлука Уставног суда којом се усваја захтев подносиоца уставне жалбе за накнаду штете испуњава услов подобности извршне исправе за извршење применом члана 17. Закона о извршењу и обезбеђењу, јер су у њој назначени извршни поверилац (подносилац уставне жалбе), извршни дужник (орган који је обавезан на исплату), предмет обавезе (исплата накнаде штете), као и рок за добровољно испуњење обавезе (четири месеца од дана достављања одлуке извршном дужнику).

Такође, у периоду важења одредбе члана 89. став 3. према Закону о изменама и допунама Закона о Уставном суду, који је објављен у "Службеном гласнику РС" бр. 99 од 27.12.2011. године, дакле, у периоду од 04.01.2012. године до 22.12.2015. године, одлуке Уставног суда којима је утврђено право подносиоца уставне жалбе на накнаду штете, представљају извршну исправу у смислу члана 13. тачка 7. Закона о извршењу и обезбеђењу, а и испуњавају услов подобности извршне исправе у смислу члана 17. тог закона, зато што се из изрека тих одлука изводи недвосмислен закључак да је извршни поверилац подносилац уставне жалбе, а извршни дужник орган на чији терет или из чијих средстава ће се исплатити накнада штете у означеној висини, што представља предмет обавезе. У овим одлукама није наведен рок за добровољно извршење, али према члану 17. став 2. Закона о извршењу и обезбеђењу, ако у одлуци, као извршној исправи, није одређен рок за добровољно испуњење обавезе, тај рок износи три дана од дана достављања одлуке извршном дужнику. Стога и одлуке Уставног суда донете у наведеном периоду испуњавају услов подобности за извршење, па је и за њихово принудно извршење надлежан суд.

(Правни став заузет на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда одржаној 31.5.2016. године)

ИЗВРШЕЊЕ И ПРАВО КОРИШЋЕЊА

Извршење се не може одредити и спровести на непокретности у јавној својини (државна, покрајинска и општинска, односно градска својина) на којој извршни дужник има само право коришћења.

(Правни закључак усвојен на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда дана 14.7.2015. године)

ИЗВРШЕЊЕ НА ОСНОВУ ВЕРОДОСТОЈНЕ ИСПРАВЕ

Правноснажно решење извршног суда о обавезивању дужника да намири потраживање из веродостојне исправе за извршене комуналне услуге извршном повериоцу, представља извршну исправу и не може се мењати нити се о том потраживању може поново одлучивати.

На основу извршне исправе из тачке 1. овог правног става извршитељ је искључиво надлежан да одреди и спроведе извршење по предлогу извршног повериоца.

Образложење

Основни суд у Новом Саду, доставио је овом суду сагласно члану 180. ЗПП а у вези члана 10. ЗИО, захтев за решавање спорног правног питања заједно са приложеним предметом И и 3638/15.

На седници Одељења од 26.01.2016. године донета је одлука да се покреће поступак за решавање спорног правног питања, након чега је Основни суд допунио захтев и изнео разлоге о сопственом тумачењу правног питања.

У захтеву се наводи да пред судом има више стотина (1805) предмета по предлогу за извршење поднетом од стране ЈКП "Информатика". Предлози за извршење заснивају се на решењима извршнога суда којима је извршни дужник обавезан да извршном повериоцу намири одређена новчана потраживања за пружене комуналне услуге, које је постало правноснажно. С обзиром, да се предлог заснива на судском решењу о извршењу, као спорно питање се поставља:

- *да ли се правноснажно решење о извршењу донето на основу веродостојне исправе може сматрати извршном исправом у смислу члана 13. Закона о извршењу и обезбеђењу, након што је извршни поступак у коме је решење о извршењу донето правноснажно обустављено?*

- *да ли се у случајевима када се доноси решење о извршењу на основу обавезујућег дела решења о извршењу донетом на основу веродостојне исправе има примењивати члана 252. Закона о извршењу и обезбеђењу?*

Из садржине достављеног предмета произлази: да је ЈКП Основном суду дана 10.10.2015. године поднело предлог за извршење против физичког лица као дужника ради намирења новчаног потраживања с тим да се спровођење извршења повери извршитељу.

Предлог се заснива на извршној исправи – правноснажном и извршном решењу извршног суда Ив 26010/11 од 13.06.2011. године, којим је извршни дужник обавезан да повериоцу исплати укупан износ од 48.089,89 динара и то на име главнице 39.605,66 динара и на име трошкова извршног поступка 8.484,23 динара.

Из приложене извршне исправе произлази да је иста донета по предлогу повериоца за извршење за извршене комуналне услуге према рачунима за месеце 07, 08, 09, 10 и 11/10. Решење је постало правноснажно и извршно јер дужник није улагао приговор против решења о извршењу.

Поступак извршења из којег потиче извршна исправа у овим предметима је правноснажно обустављен, на предлог извршног повериоца пре предузимања радњи ради спровођења извршења.

Закон о извршењу и обезбеђењу ("Службени гласник РС" бр. 31/2011, 55/2014) ближе је уредио поступак принудног остваривања потраживања.

Поступак извршења покреће се на предлог извршног повериоца (члан 2.) који мора да има садржину прописану у члану 35. став 1, 2. и 3. Закона. Сагласно ставу 4. овог члана Закона, уз предлог за извршење извршни поверилац је дужан да приложи извршну исправу или веродостојну исправу.

О предлогу за извршење суд одлучује решењем које има садржину прописану у члану 37. Закона. Ово решење по садржини одговара поднетом предлогу.

Након доношења решења о извршењу суд спроводи извршење по службеној дужности (члан 69. Закона).

Све док извршење није спроведено и поверилац намирен (о чему се одлучује посебним закључком сагласно члану 77. Закона), извршни поверилац може да повуче предлог за извршење у целости или делимично и без пристанка извршног дужника.

У тој ситуацији одлуком суда ће се обуставити поступак извршења без посебног пристанка извршног дужника и укинути све спроведене радње ако се тиме не дира у стечена права трећих лица. Извршни поверилац у тој ситуацији може да поново поднесе предлог за извршење (члан 35. став 8. Закона).

У правној норми није прописано да ће суд ставити ван снаге и решење о извршењу, у случају повлачења предлога.

Извршни поступак се окончава обуставом или закључењем (члан 75. Закона), док је у члану 76. став 5. прописано да ће се одлуком о обустави извршења укинути спроведене извршне радње, ако се тиме не дира

у стечена права трећих лица, али не укида решење о извршењу које је донето по предлогу извршног повериоца.

Садржина овог решења одговара садржини решења које доноси суд у случају повлачења предлога за извршење од стране извршног повериоца. Међутим, у овом случају законом није дато овлашћење извршном повериоцу да може поново поднети предлог за извршење, као што је то прописао у случају повлачења предлога.

У датој ситуацији, када је поступак извршења обустављен на предлог извршног повериоца пре предузимања радњи ради спровођења извршења, обустава поступка може се уподобити са повлачењем предлога за спровођење извршења.

Извршење на основу веродостојне исправе, у суштини треба да омогући намирење одређеног потраживања из ове исправе без претходног вођења судског парничног поступка. Предлог за извршење заснива се на веродостојној исправи које закон изричито одређује (члан 18. ЗИО).

Решење о извршењу на основу веродостојне исправе се разликује од решења о извршењу на основу извршне исправе. Његова изрека састоји се из два дела, тако да решење у ствари садржи две релативно самосталне одлуке.

У првом ставу, обавезује се извршни дужник да у року од осам дана а у меничним и чековним споровима у року од три дана од дана достављања решења, намири потраживање заједно са одмереним трошковима, док у другом ставу извршни суд одређује извршење ради остваривања тог потраживања (члан 37. ЗИО).

Против овог решења дужник једино може изјавити приговор из ограничених разлога (члан 46. а у вези члана 39. Закона), што зависи од слободне диспозиције дужника. Може а и не мора. Уколико се приговор не уложи решење постаје правноснажно.

У случају да се приговором побија одлука у целини или само први став изреке, извршни суд ће ставити ван снаге други став изреке, којим је одређено извршење и предмет доставити парничном суду који ће наставити поступак као да је поднет приговор против платног налога. Даља судбина потраживања, зависиће од одлуке парничнога суда (члан 49. став 4. Закона).

Међутим, ако се приговором побија само други став изреке којим је одређено извршење тада ће извршни суд поступати као у ситуацији када је приговор изјављен против решења о извршењу донетог на основу из-

вршне исправе. Уколико се приговор као основан усвоји, тада се укида део решења којим је одређено извршење.

Таква одлука суда не утиче на први став изреке – којим је утврђено потраживање и дужник обавезан на плаћање одређеног новчаног износа повериоцу у остављеном року. Овај део решења остаје на снази и обухваћен је правноснажношћу, а по протеку рока за добровољно испуњење обавезе и извршношћу.

У Закону о извршном поступку ("Сл. лист СРЈ" бр. 28/2000) у чл. 54. ст. 3. било је изричито прописано да у оваквој ситуацији уколико се приговор усвоји, део решења о извршењу којим је дужник обавезан да намири потраживање има својство извршне исправе, на основу које се може поново тражити извршење.

И у Закону о извршном поступку ("Сл. гласник РС" бр. 125/04) у чл. 21. ст. 3. било је прописано идентично правило а следом тога се развијала и судска пракса.

У Билтену Врховног суда Србије бр. 4/2005 објављена је сентенца са образложењем "Правноснажна одлука извршног суда о обавезивању дужника да намири потраживање из веродостојне исправе, представља извршну исправу и не може се мењати нити се о том потраживању може поново одлучивати."

Иако актуелни закон не садржи изричито прописано овакво правило не постоје ваљани разлози који би оправдали супротно мишљење, од оног које изражава циљ и дух извршења на основу веродостојне исправе – да одлука суда извршења о утврђивању обавезе дужника на намирење потраживања остаје као пуноважна извршна исправа на основу које се сада може покренути нови извршни поступак.

Изложено води основаном закључку да решење о извршењу у погледу одлуке из става 1. изреке о намирењу потраживања стиче својство извршне исправе (као судска одлука), на основу које се поново може захтевати извршење (чл. 13. и 17. ЗИО).

У члану 251. ЗИО је прописано да се у поступку за намирење потраживања по основу комуналних и сличних услуга сходно примењују одредбе овог Закона, док према члану 252. и члану 325. став 1. тачка 2. ЗИО, извршитељ поступа по предлогу за извршење на основу веродостојне ис-

праве ради остварења новчаног потраживања по основу извршених комуналних и сличних услуга.

Како се извршна исправа заснива на веродостојној исправи за извршене комуналне услуге, то је извршитељ искључиво надлежан да одреди и спроведе извршење по предлогу извршног повериоца.

(Правни став усвојен на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда одржаној 26.4.2016. године)

НАСЛЕДНО ПРАВО

ОСТАЛИ ЗАКОНСКИ НАСЛЕДНИЦИ

Осталим законским наследницима из одредбе члана 7. тачка 2. Закона о рехабилитацији, сматрају се лица која спадају у круг законских наследника у тренутку смрти лица чија се рехабилитација захтева, према меродавном наследном праву.

(Правни став усвојен на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда дана 8.12.2015. године)

ПОРОДИЧНО ПРАВО

ОРГАН СТАРАТЕЉСТВА КАО ТУЖИЛАЦ У ПОСТУПКУ И ДАВАЊЕ СТРУЧНОГ МИШЉЕЊА

У парници ради вршења или лишења родитељског права када је орган старатељства тужилац на основу члана 264. Породичног закона, суд не може од истог тог органа (Центра за социјални рад) затражити стручно мишљење о компетентности тужених родитеља за вршење или лишење њиховог родитељског права (члан 270. Породичног закона), због сукоба интереса.

(Правни закључак усвојен на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда дана 18.9.2015. године)

ОБЛИГАЦИОНО ПРАВО
НАКНАДА ШТЕТЕ

БОРАВАК ДЕЦЕ У ПРЕДШКОЛСКИМ УСТАНОВАМА И ПАСИВНА ЛЕГИТИМАЦИЈА ЈЕДИНИЦЕ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

Решење јединице локалне самоуправе о цени услуга целодневног боравка деце у предшколској установи није општи правни акт и не подлеже оцени уставности односно законитости из члана 63. Закона о Уставном суду.

Пасивно легитимисани у парницама по тужбама родитеља односно старатеља против предшколске установе и/или јединице локалне самоуправе су и предшколска установа и јединица локалне самоуправе.

Правни основ потраживања у односу на оба тужена је накнада штете.

На рокове застарелости примењују се одредбе чл. 372. односно 376. Закона о облигационим односима.

Образложење

Основни суд у К. доставио је овоме суду захтев за решавање спорног правног питања по члану 180. ЗПП, заједно са предметима П 18../15, П 14../15, П 37../14, П 19../15.

У захтеву је наведено да су пред тим судом у току поступци по већем броју тужби поднетих од стране тужилаца - родитеља деце која су користила услуге целодневног боравка у предшколској установи "НН" из К., против тужених предшколске установе "НН", К, и/или Града К. Током 2015. године, примљено је укупно 136 тужби у Основном суду у К. Као основ потраживања у појединим предметима тужиоци су навели стицање без основа а у другима накнаду штете и то у висини разлике између износа економске цене која је утврђивана периодично решењима Градског већа Града К., односно процента учешћа у економској цени зависно од прихода домаћинства и износа од 20% економске цене по детету сходно Закону о предшколском образовању и васпитању. У захтеву је приказано да су

тужиоци засновали тужбе на одредбама Закона о предшколском васпитању и образовању ("Службени гласник РС" 18/2010), којим је прописано да родитељи односно старатељи детета учествују у обезбеђивању средстава за остварење делатности предшколске установе чији је оснивач Република Србија, АП или јединица локалне самоуправе, у висини од 20% од економске цене по детету, а да је решењем Градског већа Града К. о цени услуга у регресној скали целодневног боравка деце у предшколској установи број 28-10/2010-V од 8.4.2010. године, економска цена утврђена на износ већи од 20% од економске цене. Ова решења су мењана 2012. године и 2013. године, а тужиоци су са предшколском установом закључивали уговре у којима је утврђена висина учешћа у трошковима боравка деце у предшколској установи а у висини утврђеној решењима Градског већа Града К. У захтеву је даље наведено да је тужени Град К, истакао приговор недостатка пасивне легитимације јер је предшколска установа самостално правно лице уписано у регистар привредних субјеката, па је уговор на страни даваоца услуга потписала предшколска установа чиме је на себе преузела сва права и обавезе из уговора а да Град К. као оснивач предшколске установе доноси решење о цени услуга по регресној скали целодневног боравка деце у предшколској установи али на предлог предшколске установе. Како је Законом о основама система образовања и васпитања прописано да министар одређује ближе услове и мерила за утврђивање економске цене образовања и васпитања по детету и ученику на одређеном подручју по нивоима и врстама образовања, неопходан број запослених, време и поступак вођења, па како министар није прописао ближе услове за утврђивање економске цене, полазећи од прелазних и завршних одредаба Закона о основама система образовања и васпитања да се одредбе члана 155. које прописују финансирање делатности установа на основу економске цене, примењују се поступно почев од школске 2011/2012 годину, а у складу са ставом 2. тог члана обавезује све на примену члана 155. почев од школске 2014/2015 годину. Управни одбор предшколске установе сачинио је предлог цене услуга и доставио Градском већу на разматрање а појединачна плаћања су вршена на основу решења Градског већа којима су утврђени критеријуми за плаћање што значи да постоји основ за наплаћивање и да нема места примени одредбе члана 210. ЗОО. Тужена предшколска установа је навела да је са тужиоцима закључивала уговоре којима је предвиђено да се висина накнаде за пружене услуге утврђује актом надлежног органа којим се истовремено дефинише и ре-

гресна скала за поједине социјалне групе корисника, да су тужиоци потписујући уговоре преузели и прихватили све обавезе и права који из таквог облигационог посла произилазе и да ће за извршену услугу плаћати накнаду у висини која је утврђена актом надлежног органа Града, односно Градског већа. Предшколска установа је истакла да је примењивала решење које је доносило Градско веће као општи акт, односило се на цену услуга и регресну скалу и да најпре треба утврдити да ли је суд надлежан да поступа по овој тужби, да утврђује да општа акта Града К, односно решење о утврђивању економске цене и висине учешћа корисника у цени услуга нису у сагласности са одредбама Закона.

Суд је поставио више спорних питања, од којих прво гласи:

Да ли решење Градског већа Града К. о цени услуга целодневног боравка деце у установи за децу "НН" број 38-9/2010-5 од 8.4.2010. године, решења број 38-16/12-V од 8.10.2012. године о висини учешћа корисника услуга – родитеља у цени услуга целодневног боравка деце у установи за децу "НН", решење Градског већа Града К. број 38-17/12-V од 8.10.2012. године као и решења број 38-15/13-V од 09.07.2013. године и од 19.7.2013. године, представљају опште правне акте и уколико јесу да ли у поступцима по наведеним тужбама треба применити одредбу члана 63. Закона о Уставном суду.

Следеће спорно правно питање које поставља Основни суд у К. јесте: Питање пасивне легитимације Града К. и предшколске установе "НН" и треће спорно правно питање које поставља је питање правног основа, односно да ли се ради о правном основу накнаде штете или правном основу неоснованог обогаћења.

Основни суд је дао и сопствено тумачење спорних правних питања, наводећи да решења Градског већа од 2010. до 2013. године, о цени услуга и регресној скали целодневног боравка деце у предшколској установи нису општи акти јер је проценат учешћа родитеља односно старатеља детета у економској цени услуге боравка деце у предшколској установи утврђен одредбом члана 50. став 1. Закона о предшколском васпитању и образовању, а Правилником о мерилима за утврђивање цене услуга у дечијим установама који је важио у спорном периоду био је предвиђен начин утврђивања висине економске цене тако да решења Града представљају искључиво акте техничко-спроведбеног карактера донете у поступ-

ку извршавања Законом утврђених обавеза Града којима се не уређују права и обавезе лица на која се односе већ се сагласно начину и методу утврђеном Законом и Правилником као општим актима одређују конкретни номинални износи учешћа родитеља односно старатеља у цени услуге боравка детета у предшколској установи.

У односу на друго спорно питање које се тиче пасивне легитимације истиче се да поједине судије Основног суда сматрају да је легитимисан само Град, док одређен број судија сматра да је легитимисана само предшколска установа, односно да постоји солидарна одговорност оба тужена.

У односу на треће питање о правном основу потраживања, односно да ли се ради о неоснованом обогаћењу или накнади штете судије Основног суда су подељене. Један број судија сматра да нема места примени одредаба члана 210. о неоснованом обогаћењу јер су закључени уговори између родитеља деце и предшколске установе те да основ може бити само накнада штете док поједине судије сматрају да се ради о неоснованом обогаћењу.

Најзад Основни суд наводи да је разлог због кога се обраћа овим захтевом препорука Апелационог суда да се Основни суд, обрати Врховном касационом суду, масовност ових тужби не само пред тим Основним судом већ и другим судовима у Републици Србији и потреба за уједначавањем судске праксе, с обзиром на различите ставове судија по питању правне природе решења Градског већа, пасивне легитимације и правног основа а у циљу остварења права грађана на правичну заштиту.

О неким питањима која су постављена у овом захтеву за решавање спорног правног питања изјашњавали су се апелациони судови на заједничком састанку који је одржан 11. децембра 2015. године и постигли сагласност о томе да су и Град као јединица локалне самоуправе и предшколска установа пасивно легитимисани у овим парницама али се нису сви сложили око питања правне природе потраживања, односно да ли се ради о захтеву за стицање без основа или накнади штете, па у вези са тим и роковима застарелости. Апелациони судови су на овом састанку изнели став и то: апелациони судови у Новом Саду и Нишу су прихватили став Апелационог суда у Београду да су предшколске установе пасивно легитимисане у овим парницама, да је основ потраживања тужилаца у односу на њих стицање без основа у смислу члана 210. став 2. ЗОО, с обзиром на основ који је касније отпао доношењем Правилника о мерилима за утвр-

ђивање економске цене програма васпитања и образовања у предшколским установама ("Службени гласник РС" 146/14, који је ступио на снагу 1.1.2015. године) и доношењем решења од стране градоначелника Града Београда о утврђивању економске цене програма васпитања и образовања у предшколским установама чији је оснивач Град Београд. Тужиоци по ставу Апелационог суда у Београду нису у било каквој врсти уговорног односа, код овог спорног питања, са Градом Београдом јер накнаду нису плаћали Граду нити су са њим закључили уговоре него су накнаду плаћали предшколским установама са којима су о томе и закључивали уговоре.

По ставу Апелационог суда у Београду, који прихватају апелациони судови у Новом Саду и Нишу, Град Београд је поступао незаконито, јер је утврдио цене супротно Закону о основама система образовања и васпитања и Закону о предшколском васпитању и образовању, јер није применио мерила за утврђивање те цене из Правилника из 1993. године до доношења новог Правилника којим су одређена мерила за одређивање економске цене почев од 2015. године, па је таквим поступањем омогућено предшколским установама да без основа стекну имовинску корист незаконитим наплаћивањем корисницима виших износа од оних који су били дужни да плаћају по основу Закона о основама система образовања и васпитања, почев од 3.4.2010. године. По овом ставу то је однос Града Београда као оснивача и предшколске установе који за ову парницу није од значаја у ситуацији када је имовинску корист стекла предшколска установа којој је накнада исплаћена. Прихватањем овог става тужиоцима би камата у односу на потраживање према предшколским установама припадала на основу члана 214. ЗОО, почев од дана подношења тужбе јер су предшколске установе савесне пошто су биле дужне да накнаде својих услуга наплаћају на основу одлуке свог оснивача односно Града Београда, а тако су и поступале. Пасивна легитимација Града Београда у смислу члана 172. став 1. ЗОО је утврђивање цене супротно Закону о основама система образовања и васпитања и Закона о предшколском васпитању. Град Београд је тужиоцима проузроковао штету па би они имали право да камату од Града Београда траже у смислу члана 186. ЗОО, од дана исплате сваког појединачног месечног износа разлике између износа који су платили и нижег износа који је требало да плате. У том случају солидарна обавеза Града и предшколских установа којима је накнада исплаћивана постојала би само у погледу главног потраживања али не и камате.

Имајући у виду различите основе потраживања према предшколским установама и Граду Београду различити су и рокови застарелости. Према предшколским установама потраживања застаревају у року од десет година из члана 371. ЗОО, а према Граду Београду у року од три односно пет година из члана 376. ст. 1. и 2. ЗОО. Овај став не прихвата Апелациони суд у Крагујевцу, због чега је на састанку предложено да се о овим питањима изјасни Врховни касациони суд.

Полазећи од тога да су се ова спорна питања поставила и пред другим судовима на територији Републике Србије, да постоји велики број тужби родитеља за исплату разлике између економске цене коју је требало да плаћају по Закону и цене која је одређивана одлукама односно решењима локалне самоуправе, против тужених предшколске установе и јединица локалне самоуправе Грађанско одељење Врховног касационог суда је на седници одржаној 26.1.2016. године, донело одлуку о покретању поступка за решавање спорног правног питања.

Прво питање се односи на правну природу решења Градског већа о цени услуга целодневног боравка деце у установи за децу "НН" од 8.4.2010. године, о висини учешћа корисника услуга – родитеља о цени услуга целодневног боравка деце у установи за децу "НН" од 8.4.2010. године, решења Градског већа Града К. о цени услуга целодневног боравка деце у предшколској установи од 8.10.2012. године, решење Градског већа Града К. о висини учешћа корисника услуга родитеља о цени услуга целодневног боравка деце у предшколској установи од 8.10.2012. године, решења Градског већа о цени услуга и регресној скали целодневног боравка деце у предшколској установи од 19.7.2013. године и изменама и допунама решења Градског већа Града К. од 19.7.2013. године, односно да ли су општи правни акти и уколико јесу да ли у поступцима по овим тужбама применити одредбу члана 63. Закона о Уставном суду.

Правни акт представља скуп правних норми који се налази у одговорајућој форми и који уређује неку правну ситуацију између правних субјеката. Правни акт се користи као средство стварања и примене права. Правни акти могу бити општи и појединачни. Општи правни акти садрже општу правну норму из које произилазе појединачни правни акти односно појединачне правне норме (нпр. Устав као највиши правни акт једне земље, закон и подзаконски акти). Општи правни акти су они који се односе

на отворену, неименовану категорију лица, односно на сва лица која одговарају критеријумима у том акту.

Појединачни правни акт садржи појединачну правну норму. То су акти који у себи садрже индивидуалне правне норме и односе се на конкретна лица.

1. Решења која је донело Градско веће Града К. о висини цена услуга целодневног боравка деце у предшколској установи и висини учешћа корисника услуга – родитеља у цени услуга, донета су на основу општих аката и то Закона о друштвеној бризи о деци, Правилника о мерилима за утврђивање цена услуга у дечјим установама, Статута Града К. и Одлуке о градском већу. Овим решењима уређена је конкретна ситуација и то висина цене услуга боравка деце у предшколској установи и висини учешћа корисника у цени услуга, што значи да се односи на неодређени број лица и да не представља општи правни акт, због чега се на њега не може применити одредба члана 63. Закона о уставном суду (поступак за оцену уставнсти или законитости општег акта).

2. Друго постављено питање је питање пасивне легитимације Града К. и предшколске установе "НН".

Сви тужиоци у овим парницама су родитељи, а тужени су у неким парницама Град К., а у неким предшколска установа "НН" док су у једном броју парница тужени и Град К. и предшколска установа "НН". У тужбама је истакнут захтев за исплату разлике између више плаћене цене услуга предшколској установи од износа који су прописани Законом. Правни однос између тужилаца и предшколске установе "НН", настао је на основу уговора о пружању услуга закљученог између предшколске установе као пружаоца услуге чији је оснивач Град К. и родитеља као корисника услуга. Висина накнаде за пружање услуга је предвиђена чланом 2. уговора у коме је одређено да се накнада утврђује актом надлежног органа Града.

Закон о предшколском васпитању и образовању ("Службени гласник РС" 18/2010) у члану 9. прописује да јединица локалне самоуправе оснива предшколску установу док у члану 50. прописује да родитељ детета учествује у обезбеђивању средстава за остваривање делатности предшколске установе у висини од 20% од економске цене по детету, а да одлуку о висини цене доноси оснивач. Закон о основама система образовања и васпитања ("Службени гласник РС" 72/2009) у члану 155. прописује на-

чин финансирања делатности установе између осталог да се средства за финансирање утврђују на основу економске цене а ближе услове и мерила за њено утврђење прописује министар. Чланом 159. је између осталог прописано да се у буџету јединица локалне самоуправе обезбеђују средства за остваривање делатности предшколског васпитања и образовања у висини од 80% од економске цене по детету док је у члану 180. прописано да ће се одредбе члана 155. постепено примењивати почев од школске 2011/2012. годину, а да ће се одредбе члана 155. примењивати на све почев од школске 2014/2015. године.

Имајући у виду стање у предметима и неспорну чињеницу да су сви тужиоци са предшколском установом закључили уговоре о пружању услуга на основу којих је предшколска установа наплаћивала цене услуга родитељима, а да је Град К, решењима утврђивао висину цена ових услуга, то су у овим парницама пасивно легитимисани и предшколска установа и Град.

3. Треће постављено питање је питање правног основа потраживања. И у односу на предшколску установу и у односу на Град, основ потраживања је накнада штете, а одговорност је солидарна.

Град је за сваку календарску годину решењима утврдио висину месечне цене услуга коју су корисници плаћали предшколској установи по закљученим уговорима. Ради се дакле о периодичним новчаним давањима која доспевају у једнаким временским интервалима (месечно), односно о повременим потраживањима из члана 372. ЗОО.

Како је град цену ових услуга утврдио супротно Закону о основама система образовања и васпитања, Закону о предшколском васпитању и образовању и Правилнику о мерилима за утврђивање цене услуга у дечјим установама, одговара корисницима услуга по правилима о накнади штете из члана 172. ЗОО (неправилан или незаконит рад).

Без обзира да ли су тужбе поднете због стицања без основа или накнаде штете на рок застарелости примењују се одредбе члана 372. односно 376. ЗОО (три године од доспелости), па се оштећени не могу користити дужим роковима застарелости из члана 371. ЗОО, пошто је закон одредио рок застарелости за ову врсту потраживања.

(Правни став усвојен на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда одржаној 9.2.2016. године)

ЗАСТАРЕЛОСТ ПОТРАЖИВАЊА НАКНАДЕ ЗА ОДВОДЊАВАЊЕ

У погледу застарелости потраживања јавног предузећа ради накнаде за одводњавање примењују се правила посебног закона, а не Закона о облигационим односима (члан 372).

Образложење

Основни суд у Руми покренуо је поступак ради решавања спорног правног питања и заузимања става (члан 380. ЗПП) у погледу примене закона у вези застарелости потраживања (ЗОО или Закон о пореском поступку) у поступцима покренутим ради принудне наплате за одводњавање (Закон о водама ("Службени гласник РС" 46/91-101/05...)).

У разлозима се истиче да је пред Основним судом покренуто више извршних поступака по предлогу повериоца ЈВП "Воде Војводине" ради принудне наплате новчаних потраживања према физичким лицима; да је извршни суд дозволио предложено извршење, али да су Ип-већа ставила ван снаге одлуке извршног суда усвајајући приговоре застарелости потраживања; да према сазнањима постоји различита пракса основних судова на територији АП Војводине.

У захтеву се истиче став повериоца да се у погледу застарелости примењује посебан закон, па се цитира члан 107. Закона о водама из 2005. године који гласи: "у погледу рокова плаћања аконтације накнада, застарелости, камата, обнове поступка и поступка принудне наплате накнада и других питања која нису уређена овим законом када су у питању предузећа који имају статус корпорација примењују се прописи о порезу на добит корпорација, а за остале обвезнике плаћање накнада прописи о плаћању пореза на доходак грађана", као и члан 114. Закона о пореском поступку и пореској администрацији који гласи: "право пореске управе на утврђивање и наплату пореза и споредних пореских давања застарева за пет година од дана када је застара почела да тече".

Грађанско одељење овог суда на седници од 3.3.2015. године заузело је следећи правни став: решење Јавног водопривредног предузећа о утврђивању висине накнаде за коришћење водног земљишта представља извршну исправу у смислу члана 13. став 1. тачка 2. и члана 14. став 2. Закона о извршењу и обезбеђењу; за извршење новчане обавезе по овом ре-

шењу стварно је надлежан основни суд. Исто као и Уставни суд (II У-185/2006, II У 190/2006...).

Уставни суд се у више одлука изјаснио да се одредбе "о принудној наплати пореза... не могу примењивати на принудну наплату накнаде за одводњавање као приход јавног предузећа". Он се изричито није изјаснио о застарелости као посебном питању материјално-правног карактера.

О застарелости се ни Грађанско одељење раније није изјаснило (да ли се на застарелост примењују општа правила – члан 372. ЗОО или закон који регулише порески поступак), па је захтев основног суда ради заузимања правног става основан.

Из цитираног правила (члан 107. ранијег Закона о водама), као и сличног правила садржаног у Закону о водама из 2010. године (по коме "у погледу камате, застарелости, принудне наплате из члана 153 – одводњавање, примењују се одредбе закона којим се уређују порески поступак и пореска администрација), произилази да се на правило о року застарелости потраживања примењује специјални закон (дужи рок – пет година). Такав закључак произилази не само из јасног текста закона који посебно раздваја аконтацију, застарелост, камату, обнову поступка и поступак принудне наплате (закон посебно раздваја материјалноправна питања од процесних), него и из природе правног односа.

Наиме, у конкретном случају ради се и о административном, а не о уговорном односу, па је и то разлог да се у погледу рока застарелости из члана 372. ЗОО (трогодишњи рок) примени специјални пропис по правилу *lex specialis derogat legi generali.*

(Правни став усвојен на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда дана 10.11.2015. године)

РАДНО ПРАВО

ИЗМЕНА ПРАВНОГ СТАВА "УВЕЋАНА ЗАРАДА" ОД 23.09.2014. ГОДИНЕ

На X седници Грађанског одељења Врховног касационог суда одржаној 10.11.2015. године, усвојен је предлог евиденције судске праксе за измену правног става Грађанског одељења "Увећана зарада" од 23.09.2014. године, у тачки 3. тако да се:

"упоредним радником сматра овлашћено службено лице са истим степеном стручне спреме као тужилац, које нема нередовности у раду".

У осталом делу правни став остаје неизмењен.

НАКНАДА ТРОШКОВА ЗА ПРЕВОЗ ЗАПОСЛЕНИХ

Ако послодавац није утврдио општим актом услове и критеријуме за превоз запослених од места становања до посла, право на накнаду трошкова за долазак и одлазак са посла имају сви запослени, осим ако би по разумној оцени такав захтев био очигледно неоснован.

Претходно обраћање послодавцу за остваривање права на накнаду трошкова за долазак и одлазак са посла није услов за покретање судског поступка.

Образложење

Основни суд у Вршцу својим захтевом П1 54/15 од 30.11.2015. године тражио је од Врховног касационог суда да реши спорно правно питање које гласи:

"Да ли тужилац, запослен у Д. з. Б.Ц. има право на трошкове одласка и доласка са рада - градски превоз за 2012. годину у ситуацији када у седишту послодавца не постоји организовани градски превоз већ само међуградски - приградски, када општим актима или уговором о раду нису прописани ближи критеријуми ко и под којим условима има право на

градски превоз, када запослени станује у близини места рада (десет минута хода и слично) уколико је то и како је предвиђено као право запосленог анексом уговора о раду из 2011. године, а имајући у виду да се свим запосленим од 01.01.2013. године исплаћује накнада за градски превоз а да томе није претходила измена општих аката или уговора о раду"?

У захтеву је наведено да је истом суду поднето 53 тужбе запослених против истог туженог – Д. з. "Б.Ц." ради исплате трошкова превоза за 2012. годину у висини цене превозне карте на релацији Ј. – Б.Ц. а према броју радних дана. Тужени оспорава такав захтев због тога што Републички фонд здравственог осигурања туженом за 2012. годину није одобрио средства за ту намену, нити је тужени имао разрађене критеријуме за накнаду ових трошкова. До 20.12.2011. године између запослених и туженог су постојали уговори о раду по којима су запослени имали право на увећану плату, накнаду плате, накнаду трошкова и других примања у складу са законом и општим актом. Међутим, тог дана су запослени са туженим потписали анекс уговора о раду којим је у члану 6. предвиђено да запослени има право на трошкове за долазак и одлазак са рада у висини цене превозне карте на релацији Б.Ц. – Ј. и обрнуто, а на име градског превоза. Посебним колективним уговором за здравствене установе чији је оснивач Република ("Службени гласник РС" 36/2010... 37/2014) у члану 104. став 1. тачка 1. предвиђено је да запослени има право на накнаду трошкова за долазак и одлазак са рада у висини цене превозне карте у јавном саобраћају у складу са Колективним уговором код послодавца. Колективним уговором код послодавца који је закључен 20.12.2012. године у члану 104. став 1. тачка 1. предвиђа се да запослени има право на накнаду трошкова за долазак и одлазак са рада у висини цене превозне карте у јавном саобраћају у складу са Колективним уговором код послодавца. Тужилац живи у Б.Ц., до посла му треба 20 минута пешице (неким тужиоцима и мање) на посао долази колима. Тужена је пропустила да код надлежног Фонда благовремено тражи средства за трошкове превоза за 2012. годину. Тужиоци нису туженом подносили посебни захтев за накнаду трошкова превоза, нити су пружили доказ да су те трошкове имали. У захтеву је на крају изнето и мишљење суда по коме с обзиром да постоје закључени анекси уговора о раду из 2011. године тужиоци имају право на трошкове превоза за 2012. годину без обзира што за то нису поднели посебан захтев, нити доказе да су те трошкове имали.

Одредбом члана 180. ЗПП је предвиђено да ако у поступку пред првостепеним судом у већем броју предмета постоји потреба да се заузме став о спорном правном питању које је од значаја за одлучивање о предмету поступка пред првостепеним судом, првостепени суд ће по службеној дужности или на предлог странке захтевом да покрене поступак пред Врховним касационим судом ради решавања спорног правног питања. ЗПП прописује и садржину таквог захтева, обавезу Врховном касационом суду да спорно правно питање реши у року од 60 дана од пријема захтева као и да Врховни касациони суд у поступку може да захтев одбаци као непотпун или недозвољен или да о поднетом захтеву одлучи тако што ће исти одбити или заузети став поводом спорног правног питања, односно решити спорно правно питање.

Поднети захтев није непотпун нити недозвољен (члан 181. став 1. и члан 182. став 2. ЗПП). Међутим, њиме се тражи разрешење конкретног спора а није му циљ да се попуни правна празнина, да се суд изјасни о примени прописа у случају њихове непрецизности, контрадикторности или различите примене у пракси што би био циљ решавања спорног правног питања. Отуда нема основа да Врховни касациони суд заузима правни став у односу на конкретно постављено питање.

Међутим, у свом захтеву Основни суд у Вршцу указује на нека друга питања која по свом значају заслужују да се Врховни касациони суд о њима изјасни, тим више што се она често као спорна појављује у пракси а то су:

Да ли запослени има право на накнаду трошкова за долазак и одлазак са посла ако послодавац у свом општем акту није утврдио услове и критеријуме за остваривање тог права и да ли се запослени за остваривање овог права може непосредно обратити суду или је дужан да се пре покретања судског поступка захтевом обрати послодавцу?

Закон о раду ("Службени гласник РС" 24/05... 75/14) – питање се односи на запослене на које се примењује тај закон, у члану 118. тачка 1. је предвидео да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду за долазак и одлазак са рада у висини цене превозне карте у јавном саобраћају, ако послодавац није обезбедио сопствени превоз. Ради се о праву које је установио закон што значи а по одредби члана 8. став 1. тог закона, да се општим актом код послодавца или

уговором о раду то право не може одузети нити умањити. Осим тога, сам закон је дао и услове и критеријуме за остваривање права па и ако послодавац то својим актом ближе не уреди закон се може непосредно применити јер је цена превозне карте у јавном саобраћају од места становања до места рада запосленог чињенично питање. Отуда и одговор на прво спорно питање је да, без обзира да ли је послодавац својим општим актом регулисао право запосленом на трошкове превоза, он на њих има право. Наравно да се мора спречити злоупотреба овог права која може да настане ако накнаду трошкова тражи запослени који те трошкове и нема (станује у близини места рада и на посао долази пешице, користи службени аутомобил и слично).

Закон о раду у Глави XVII садржи одредбе о остваривању и заштити права запослених. О правима, обавезама и одговорностима из радног односа одлучује надлежни орган код послодавца, односно предузетник писменим решењем које се доставља запосленом а запослени против тог решења може да покрене спор пред надлежним судом у року од 60 дана. Међутим, запослени судски поступак може да покрене и од сазнања за повреду права, дакле у ситуацији када о неком његовом праву, обавези или одговорности није донето решење против кога би он водио судски спор ради његовог побијања. Очито је да на овај начин сам Закон о раду дозвољава покретање судског поступка у неким ситуацијама без претходно обраћања послодавцу (има посебних закона, као што су Закон о полицији, Закон о војсци и други који другачије регулишу поступак за остваривање права запослених, али то није предмет овог спорног питања). ЗПП ("Службени гласник РС" 72/11 и 55/14), који се као процесни примењује у судском поступку при одлучивању о правима и обавезама запослених претходни услов за подношење тужбе предвиђа само у члану 193, а он се не односи на ово питање. С обзиром да се ради о праву које закон непосредно признаје али и утврђује кригтеријуме за његово остваривање, то претходно обраћање послодавцу није услов за судску заштиту. Има случајева када запослени послодавцу треба да достави неке податке који су битни за остваривање права као што су релација на коју путује до посла, цена превозне карте и слично, али се то не може сматрати условом без чијег испуњења би дошло до одбачаја тужбе као преурањене.

(Правни став усвојен на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда 5.4.2016. године)

СЕНТЕНЦЕ

ОБЛИГАЦИОНО ПРАВО

НАКНАДА НЕМАТЕРИЈАЛНЕ ШТЕТЕ ЗБОГ ФИЗИЧКИХ БОЛОВА И ЛАКА ТЕЛЕСНА ПОВРЕДА

Накнада нематеријалне штете због претрпљених физичких болова средњег интензитета и кратког трајања може се досудити и када је оштећени претрпео лаку телесну повреду.

Из образложења:

"Према утврђеном чињеничном стању тужилац је задобио лаку телесну повреду 22.8.2012. године у току радног времена када је као оперативни радник криминалистичке полиције учествовао у акцији хватања починилаца кривичних дела. Он је са другим полицајцима требао да спречи лица која су се кретала "на мотору" да напусте лице места и критичном приликом тужилац је изашао на земљани пут у намери да пресече кретање мотора који му је наилазио у сусрет. Подигао је службену легитимацију и издао усмену наредбу "стој полиција". У његовој близини налазили су се и остале колеге. Полицајци су на овај начин препречили земљани пут ширине пет до шест метара и очекивали су да се мотоциклиста зауставити. То се није догодило, напротив, они су повећали брзину крећући се директно на тужиоца. Он је у моменту реаговао померањем тела у десну страну при чему је у левој руци и даље имао подигнуту легитимацију. Лице које је требало да стане, ретровизором мотора је закачило леву шаку тужиоца па је он задобио лаку телесну повреду. Вештачењем је утврђено да је тужилац претрпео примарни физички бол средњег интензитета (четири до пет утврђене скале бола) који је трајао до доласка - пријема у болницу. После прегледа дежурног хирурга, дијагностике и примене аналгетика интензитет бола се смањио на ниво три до четири степена утврђене скале. Тај бол је трајао два дана после чега се интензитет смањио на ниво два до три утврђене скале са трајањем у наредних недељу дана да би на крају ишчезао.

Код таквог чињеничног стања, првостепени суд сматра да тужилац нема право на накнаду нематеријалне штете за претрпљене физичке болове јер околности случаја, јачина болова и њихово трајање то неоправдава. Лака телесна повреда није изискивала привремено удаљење са рада нити је његово лечење изазвало нелагодности јер је "све прошло" без хоспитализације, имо-

билизације, физикалне терапије и слично. Тужилац није трпео јаке физичке болове а болови средњег интензитета трајали су само до доласка у болницу (трајали су укупно неколико сати). Усвајањем тужбеног захтева погодовала би се тежњама које нису спојиве са природом и сврхом досуђене накнаде што би било супротно члану 200. став 2. ЗОО.

Супротно, другостепени суд сматра да је тужилац повређен у процесу рада без његове кривице, да су болови средњег и лаког интензитета трајали око десет дана и да све околности случаја оправдавају досуђивање накнаде нематеријалне штете. Жалбени суд даље сматра да приликом делимичног усвајања тужбеног захтева треба имати у виду околности под којима је тужиоцу нанета телесна повреда (покушај тужиоца и његових колега да зауставе осумњичене и који су убрзавали кретање крећући се у смеру тужиоца и којом приликом је био угрожен његов физички интегритет).

Становиште жалбеног суда је правилно.

Наиме, накнада нематеријалне штете за претрпљене физичке болове по правилу се досуђује за претрпљене физичке болове јаког интензитета без обзира на дужину трајања или у њиховом одсуству претрпљене болове средњег интензитета дужег трајања.

Али у овом конкретном случају, иако су болови средњег интензитета релативно трајали краће време, а болови лаког интензитета око недељу дана, имајући у виду све околности случаја (непоштовање наредбе осумњичених, непосредна животна конкретна опасност и чињеница да је тужилац избегао контакт благовременом брзом реакцијом) оправдавају став апелационог суда да због околности случаја треба признати накнаду нематеријалне штете за овај вид.

Неосновани су ревизијски наводи којима се истиче да тужилац није тражио накнаду за претрпљени страх (за који вид штете би имао право), па се она не може вредновати кроз други вид штете (физички бол). Ови ревизијски наводи су неосновани јер баш у одсуству тражене накнаде за страх, та чињеница као посебна додатна околност може бити од значаја за досуђивање накнаде штете за овај конкретни вид штете јер заједно са претрпљеним физичким болом представља једну целину".

(Сентенца из пресуде Врховног касационог суда Рев2 899/2015 од 2.12.2015. године, утврђена на седници Грађанског одељења 31.5.2016. године)

НАКНАДА ШТЕТЕ ЗБОГ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

Нема дискриминације када држава чини разлику између лица по регионалном принципу ако је то разумно и оправдано.

Из образложења:

"Према утврђеном чињеничном стању тужилац је био припадник Војске Југославије из резервног састава у току 1999. године за време проглашеног ратног стања (учесник рата) у периоду од 24.3.1999. до 26.6.1999. године. У тужби поднетој 8. јуна 2009. године тужилац је тражио да му тужена исплати тзв. ратне дневнице у укупном износу од 6.850,00 динара и да му на име накнаде нематеријалне штете због повреде права личности исплати 200.000,00 динара. У погледу захтева за исто тзв. ратних дневница тужба у овој парници је правноснажно одбачена (жалба на део пресуде о одбачају тужбе није изјављена).

Дана 11.1.2008. године између Владе Републике Србије и штрајкачких одбора ратних војних резервиста из неразвијених општина Куршумлија, Лебане, Бојник, Житорађа, Дољевац, Прокупље и Блаце закључен је споразум којим се "регулише исплата помоћи неразвијеним општинама... у укупном максималном износу од 2.000.000.000,00 динара према тамо утврђеном редоследу. Исплата ће бити извршена из трезора Републике Србије у шест месечних рата. Задужено је Министарство финансија да за Владу припреми потребна акта у циљу примене споразума; критеријуме расподеле новчане помоћи утврдиће заједничке комисије; за стицање права на добијање помоћи нужно је достављање правноснажне пресуде донете на основу одрицања тужбеног захтева поднетих од стране ратних војних резервиста из наведених општина пред надлежним судовима; на новчану помоћ се може добити за максимално 78 дана проведених на ратишту; корисници новчане помоћи су дужни да дају писмену изјаву да немају потраживања по овом основу према Републици Србији. Овај споразум потврдила је Влада својим закључком 17. јануара 2008. године прихватајући информацију о потреби обезбеђивања средстава остварених у поступку приватизације ради исплате помоћи неразвијеним општинама. Новчана помоћ ће се расподелити као "социјална помоћ угроженом становништву".

Код тако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови сматрају да се у конкретном случају нису стекли услови за накнаду нематери-

јалне штете у новцу по члану 41. став 1. тачка 4. Закона о забрани дискриминације ("Службени гласник РС" 22/09) зато што исплатом одређене новчане суме резервистима из седам неразвијених општина (као помоћ угроженом становништву) није учињена дискриминација (очигледно различито поступање из чл. 2, 6. и 45. тог закона).

Због погрешне примене материјалног права чињенично стање је непотпуно утврђено, па се за сада изложено становиште не може прихватити као правилно.

Устав забрањује ретроактивност (члан 197), па се на решење конкретног случаја у материјалном смислу не може применити Закон о забрани дискриминације зато што је споразум (који по тврдњи тужиоца представља дискриминаторско поступање) закључен у току 2008. године, а Закон о забрани дискриминације донет је 2009. године ("Службени гласник РС" 22/09) и у прелазним завршним одредбама не садржи правило о делимичној ретроактивној примени. Због тога се правни однос може расправљати непосредно на основу члана 21. Устава и члана 14. Европске конвенције за заштиту људских права. Ни Европски суд за људска права у предмету "Вучковић против Србије" као релевантно право за примену не спомиње Закон о забрани дискриминације.

Дискриминација јесте неоправдано чињење разлике између одређених лица по основу више критеријума па и по основу тзв. личног својства (у члану 21. став 1. Устава набројани су само типични случајеви дискриминације). Пребивалиште осим личног имена и држављанства представља атрибут сваке физичке личности.

Држава може да чини разлику по регионалном принципу ако је та разлика разумна и оправдана, што је у Уставу нормирано у члану 21. став 2. који гласи: "Не сматрају се дискриминацијом посебне мере које Република Србија може увести ради посебне пуне равноправности лица или групе лица која су у суштини у неједнаком положају са осталим грађанима".

Да би се у конкретном случају утврдило да ли је извршена дискриминација (неоправдана разлика) у смислу изложеног, било је нужно тумачити заједничку вољу и намеру уговорних страна по члану 99. ЗОО (споразум представља уговор) у погледу синтагми "социјална помоћ угроженом становништву", "неразвијене општине", и "критеријуме за расподелу новчане помоћи" и то: да ли се под појмом "социјално угрожено станов-

ништво" сматрало да су становници општина региона "угрожени" са становишта прописа о социјалној заштити (Закон о социјалној заштити) или је том критеријуму дато шире дејство; да ли су општине Топличког округа најнеразвијеније општине у Србији по статистичким показатељима; да ли су те општине поднеле већи терет рата од осталих региона због близине ратних дејстава; да ли је тај регион био изложен јачим ударима НАТО авијације од осталих подручја. Терет доказивања да је чињење разлике разумно и оправдано лежи на држави (туженој).

Осим тога, било је потребно утврдити како је фактички вршена расподела социјалне помоћи и да ли су се у раду комисија уважавали социјални критеријуми (приход по члану домаћинства, запосленост, број чланова домаћинства итд).

Ако тужиоцу у стварности нису исплаћене дневнице за процену висине нематеријалне штете треба ценити да ли је тужилац повредио правила о застарелости из члана 376. ЗОО и да ли се обраћао после престанка рата војним органима ради исплате дневница.

Напомиње се да Европски суд за људска права (па и Уставни суд) у случају повреде права из Конвенције не досуђује увек свим ампликантима накнаду нематеријалне штете већ као сатисфакцију признаје утврђивање повреде права личности и наређује објављивање пресуде (што све зависи од околности случаја)".

(Сентенца из решења Врховног касационог суда Рев 500/2014 од 26.11.2014. године, утврђена на седници Грађанског одељења 31.5.2016. године)

ИСПЛАТА ПЕНЗИЈА И ЗАСТАРЕЛОСТ

Пресудом Европског суда за људска права којом се налаже држави решење проблема тзв. "косовских пензија" не суспендује се примена правила о застарелости потраживања.

Из образложења:

"Тужиоцу је као кориснику старосне пензије обустављена исплата пензије решењем туженог од 4.4.2007. године за период од 10.6.1999. до

15.1.2006. године. Он је поднео тужбу ради исплате по правилима о стицању без основа 7.11.2008. године.

Код таквог чињеничног стања првостепени суд је одбио тужбени захтев у целини са аргументацијом јер је основан приговор застарелости потраживања.

То становиште потврђује и жалбени суд.

Због погрешног правног става да је потраживање застарело у свом утуженом периоду чињенично стање није потпуно и правилно утврђено.

Стечено право на инвалидску пензију представља имовину тужиоца, па је обуставом исплате повређено право на мирно уживање имовине које је гарантовано у члану 1. Протокола 1. Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода (пресуда Европског суда за људска права "Грудић против Србије" од 17.4.2012. године). Али, иако право на пензију представља имовину, потраживање је новчано и подлеже правилама о застарелости потраживања из члана 372. (повремена потраживања), односно ако се захтев заснива на чињеницама незаконитог или неправилног рада (члан 172. ЗОО у вези члана 35. Устава РС) застарелост наступа по члану 376. ЗОО.

Ако се примене правила о трогодишњем року застарелости нејасни су разлози нижестепених судова зашто је потраживање тужиоца за период од новембра 2005. године до фебруара 2006. године застарело.

Нема услова за преиначење нижестепених пресуда, јер првостепени суд није уопште испитивао да ли су постојали услови за застој потраживања (члан 383. ЗОО) или за прекид застаревања (члан 387. ЗОО); да ли је дужник (тужени) признао дуг; да ли је поверилац не само подношењем тужбе него сваком другом радњом предузетом против дужника пред другим надлежним органом у циљу утврђивања, обезбеђења и остваривања потраживања проузроковао прекид (члан 388. ЗОО).

ЗОО посебно регулише застарелост у погледу периодичних давања (члан 372). Пензија представља периодично давање јер доспева у једнаким временским (месечним) размацима. Законски рок за застарелост ове врсте потраживања износи три године. Када се стекну услови за подношење тужбе ради накнаде штете због незаконитог и неправилног рада државног органа, оштећени има право избора у погледу врсте тужбе (да ли ће поднети тужбу ради накнаде штете или стицање без основа). Али

када се определи за тужбу због стицања без основа не може се користити општим (дужим) роком застарелости из члана 371. ЗОО (десетогодишњи рок), јер је закон одредио рок за повремена потраживања.

Висина потраживања у месечним износима није учињена неспорним, нити је суд утврђивао да ли је тужена поступила по цитираној одлуци Европског суда за људска права и исплатила спорне суме у мирном поступку.

Неосновани су ревизијски наводи да постоје услови за преиначење нижестепених пресуда због садржине цитиране пресуде Европског суда за људска права. Суд држави налаже да подносиоцу представке исплати материјалну штету у висини доспелих потраживања, али не суспендује правила о застарелости новчаних потраживања која се примењују у случају када се дужник у судском спору на њих позове, односно када приговор застарелости истакне. Само право на пензију не застарева, али појединачни оброци као периодично потраживање застаревају по правилима садржаним у члану 372. ЗОО".

(Сентенца из решења Врховног касационог суда Рев 862/2015 од 24.2.2016. године, утврђена на седници Грађанског одељења 31.5.2016. године)

РАДНО ПРАВО

ПОВРЕДА РАДНЕ ДИСЦИПЛИНЕ ПО ПОСЕБНОМ ЗАКОНУ И ОТКАЗ УГОВОРА О РАДУ

Повреда Закона о заштити становништва од изложености дуванском диму не представља разлог за аутоматски отказ уговора о раду.

Из образложења:

"Решењем туженог од 22.12.2012. године раскида се уговор о раду између туженог и тужиље (магационера-контролора робе) због непоштовања радне дисциплине. У образложењу је наведено да тужиља не поштује радну дисциплину и да је њено понашање такво да не може да настави рад код послодавца јер је 22.12.2010. године приликом контроле возног парка од стране руководиоца сектора затечена како излази из теретног дела комбија паркираног на паркингу туженог у коме је остао пепео цигарета и у коме се осећао јак мирис дувана, па је повредила специјални закон који забрањује пушење у затвореном простору и општи акт послодавца који је донет на основу тог закона. Послодавац сматра да је запослена учинила акт - повреду радне дисциплине јер је "инкриминисане радње" чинила у радно време, а не у време предвиђено за коришћење паузе. Упозорење се разликује од решења о отказу, јер се у њему наводи да је тужиља "затечена како пуши у теретном делу комбија у радно време". У погледу битне чињенице (да ли је тужиља прекршила Закон о заштити становништва... и општи акт туженог) првостепени суд је поверовао исказу тужиље да она то није учинила. Осим тога, због различитог третирања догађаја у упозорењу и решењу о отказу и код чињенице да овлашћено лице код туженог за контролу није одмах сачинио извештај, суд закључује да се на поуздан начин није могло утврдити да ли је тужиља повредила закон и општи акт туженог.

На тако утврђено чињенично стање, правилно је примењено материјално право када је тужбени захтев усвојен (утврђено да је решење о отказу незаконито).

Наиме, у конкретном случају нису се стекли услови за отказ уговора о раду из члана 179. став 2. тачка 3 (повреда радне дисциплине због које запослени не може да настави рад код послодавца).

У поступку поводом ревизије расправљају се правна, а не чињенична питања, па се у ревизији не може оспоравити оцена доказа (што тужени чини), јер се на тај начин оспорава утврђено чињенично стање што није дозвољено по члану 398. став 3. ЗПП.

Но, и под условом да је тврдња послодавца истинита и да је тужиља само једанпут затечена у возилу туженог у конзумирању цигарета, имајући у виду све околности случаја (да се возило налазило на паркингу, а не у близини објеката или људи којима би се на тај начин могла учинити штета, да тужиља није била склона повредама радне дисциплине), отказ због прве овакве повреде радне дисциплине је престрог.

Наиме, Закон о раду не садржи правило да се код сваке повреде радне дисциплине отказује уговор о раду. Синтагму "да је понашање такво да не може да настави рад код послодавца", треба разумети као понашање које се не може толерисати и које је по разумној оцени неподношљиво. Флексибилност овог правила и правило да се запосленом може уместо отказа изрећи и мера привременог удаљења са рада у трајању до три дана без накнаде зараде (члан 170. став 1), као и правило о тзв. антиципираном упозорењу (члан 180. став 3), указују да закон чини градацију (разлику) између лакших и тежих повреда радне дисциплине, због чега као што је истакнуто свака повреда не мора бити санкционисани најтежом дисциплинском санкцијом (зависи од околности случаја)".

(Сентенца из пресуде Врховног касационог суда Рев2 105/2015 од 2.12.2015. године, утврђена на седници Грађанског одељења 31.5.2016. године)

ОДБИЈАЊЕ ВРАЋАЊА НА РАДНО МЕСТО И ПРЕСТАНАК РАДНОГ ОДНОСА

Одбијање понуде послодавца да се врати на радно место у КиМ после 1999. године не може представљати разлог за престанак радног односа тужиоцу.

Из образложења:

"Решењем тужене (Управа за одбрану Републике Србије) од 16.03.2006. године тужиоцу (запосленом на радном месту радника Министарства одбране) у Одсеку за одбрану у Д. престаје радни однос без његове сагласности као вишку запосленог због престанка потребе за његовим радом услед организационих промена са 10.5.2006. године; раднику се утврђује отказни рок од 16.3.2006. до 10.5.2006. године у ком периоду ће користити годишњи одмор; рачуноводствени центар ће раднику исплатити једнократну отпремнину у висини 12 бруто плата које је остварио за претходни месец у укупном износу од 304.468,32 динара најкасније у року од 30 дана од дана престанка радног односа; радник има право да се у року од 30 дана пријави Националној социјалној служби. У образложењу решења је наведено да је 3.2.2006. године усвојен Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији радних места који се односи на управу на одбрану и њиме су "утврђени услови за распоређивање на систематизована радна места" (образложење не садржи конкретизацију услова за распоређивање). У току поступка је даље утврђено да је тужилац у току 1999. године (повлачење оружаних снага са КиМ-а) са ранијег радног места у Одсеку за одбрану у Д. без решења о распоређивању фактички премештен у Одсек за одбрану Општине М, те да је на тим пословима радио све до одлуке о престанку радног односа. Привременим Правилником од 25.4.2005. године укинут је Центар за одбрану у Приштини. Из увода решења о престанку радног односа произилази да је разлог за престанак радног односа, примена Закона о основама система државне управе и о Савезном извршном већу и Савезним органима управе ("Службени лист СФРЈ" 23/78...) и правила из Закона о раду (чл. 158. и 160). Тужиоцу је понуђено да се са породицом пресели (врати) на КиМ и да у некој од територија – општина на Косову заснује радни однос, што је он одбио.

Код таквог чињеничног стања, првостепени суд сматра да је решење о престанку незаконито јер тужена није донела одлуку о распоређивању тужиоца после укидања органа по ранијем Савезном закону, а није решила његов радно-правни статус ни по Закону о радним односима у државним органима.

Супротно, другостепени суд сматра да је доношење решења о распоређивању без значаја зато што је тужилац фактички радио у Центру за одбрану у М, и да је правилно примењен члан 393. став 1. Закона о основама система државне управе...у погледу решавања радно-правног статуса

тужиоца. По становишту другостепеног суда на страни тужиоца постоји пропуст што није регулисан његов радно-правни статус јер је одбио понуду да се врати на КиМ.

Становиште о законитости престанка радног односа које је утврдио другостепени суд по одржаној главној расправи није правилно.

Наиме, услов за престанак радног односа по ранијем цитираном закону (чл. 393. став 1, 394. и 398) је доношење решења о радно-правном статусу (распоређени или нераспоређени).

У конкретном случају радни статус тужиоца после повлачења са КиМ-а није уређен у складу са законом, јер никакво решење није донето. Приликом престанка радног односа није примењен ни Закон о радним односима у државним органима који је у време доношења тог решења био на снази јер такође није донето решење о нераспоређивању. Нераспоређени радници по члану 66. тог Закона имају иста права и обавезе као и запослени за чијим је радом престала потреба.

У условима угрожености живота због опште познатих догађаја на КиМ-у после 1999. године одбијање понуде за враћање у исто или друго место због специфичности посла који је тужилац обављао не може се сматрати неоправданим да би за последицу имало престанак радног односа".

(Сентенца из пресуде Врховног касационог суда Рев2 473/2015 од 21.1.2016. године, утврђена на седници Грађанског одељења 31.5.2016. године)

СМАЊЕЊЕ РАДНЕ СПОСОБНОСТИ И ПРЕСТАНАК РАДНОГ ОДНОСА

Смањење радне способности запосленог не може бити разлог за престанак радног односа по вољи послодавца.

Из образложења:

"Према утврђеном чињеничном стању решењем Националне службе за запошљавање од 5.6.2012. године тужиоцу је утврђен први степен тешкоћа и препрека на раду који је могао да утиче на радну способност, а тужилац има статус особе са инвалидитетом. У решењу је наведено да код тужиоца постоји способност на лакше пословање али да није способан за

дизање и ношење терета, дуго стајање и вожњу виљушкара (радно место на коме је тужилац обављао послове). Тужени је размотрио могућности распоређивања тужиоца на други одговарајући посао који би одговарао његовом здравственом стању и радној способности, па је утврдио да не постоји могућност распоређивања на друге одговарајуће послове; да послодавац нема потребе за отварањем нових радних места и да не постоје послови који би се могли понудити запосленом у нижем степену стручне спреме у његовом занимању због чега је тужиоцу отказао уговор о раду као вишку запослених на основу члана 179. став 1. тачка 9. Закона о раду. Пре престанка радног односа тужиоцу је исплаћена отпремнина у складу са законом.

На тако утврђено чињенично стање, правилно је примењено материјално право када је тужбени захтев усвојен, јер се нису стекли услови за отказ уговора о раду на основу члана 179. став 1. тачка 9. Закона о раду.

Отказ по основу престанка потребе за радом може се дати запосленом ако услед технолошких, економских и организационих промена престане потреба за обављањем одређеног посла. Из тог правила произилази да се отказ по овом основу не може дати због погоршања здравственог стања или радне способности запосленог. Код туженог није дошло до укидања радног места на коме је тужилац радио, умањења броја запослених, измене систематизације, унапређења технолошког процеса или финансијско-привредних проблема, па како здравствена и радна способност не може бити критеријум за проглашење запосленог технолошким вишком (јер је то једини суштински разлог престанка радног односа), то је решење незаконито.

Права, обавезе и одговорности из радног односа уређују се законом (посебним законом) у складу са ратификованим међународним конвенцијама, колективним уговором, уговором о раду и Правилником о раду (члан 1. ЗОР), па су неосновани ревизијски наводи да је послодавац поступао по мишљењу ресорног министарства од 4.3.2011. године о коме уколико послодавац не може запосленог са здравственим сметњама утврђених од стране надлежног здравственог органа да премести на друге одговарајуће послове према његовој стручној спреми и здравственим способностима, може да га прогласи вишком у смислу члана 179. став 1. тачка 9. Закона о раду, мишљење ресорног министарства не представља извор права.

Такође су неосновани ревизијски наводи којима се указује на правила садржана у измењеном Закону о раду ("Службени гласник РС"

75/2014), зато што се тај закон не може ретроактивно применити на правни однос који је заснован пре његовог ступања на снагу".

(Сентенца из пресуде Врховног касационог суда Рев2 1023/2015 од 16.3.2016. године, утврђена на седници Грађанског одељења 31.5.2016. године)

ИЗЈАВЕ НЕЗАДОВОЉСТВА ЗАПОСЛЕНИХ У МЕДИЈИМА И ОТКАЗ УГОВОРА О РАДУ

Исказивање незадовољства запосленог условима рада и ниском зарадом у медијима не представља повреду угледа послодавца ни отказни разлог због повреде радне дисциплине.

Из образложења:

"Решењем о отказу уговора о раду од 10.1.2012. године, после упозорења и изјашњења тужиоца, тужени је отказао уговор о раду зато што је тужилац учинио повреду радне обавезе из члана 129. став 2. тач. 19. и 67. Правилника о раду и повреду радне дисциплине јер је 15.12.2011. године приликом давања неовлашћене изјаве за РТ Врање износио нетачне и непроверене податке у условима за рад у руднику, квалитету хране за јамски оброк, о расположивости заштитне опреме и општем стању у руднику која је емитована три пута истог дана у вестима локалне телевизије, чиме је нарушен и умањен углед привредног друштва и што се 16.12.2011. године није одазвао налогу директора да се у 7,10 јави на разговор.

По доношењу решења тужилац је суспендован - удаљен са рада. У својој одбрани која је дата у облику писане изјаве, тужилац је изјавио да није крив јер је "мој лични доходак веома мали... три последње плате сам примио веома мале, имам 100 еура стамбени кредит; сваки дан сам у депресији и радим и мучим се и не могу да преживим". Даље је навео "били смо цела смена у телевизију изразио сам незадовољство, сматрам да сам до сада редован, вредан радник и тако желим да наставим". Синдикална организација се изјаснила да постоји видно незадовољство радника у погледу личних примања и да ти разлози представљају олакшавајућу околност у доношењу одлуке која ће, надају се, "бити позитивна". Саслушан као странка тужилац је изјавио да раније није прекршајно нити дисци-

плински кажњаван и да незадовољство радника траје дуже време због малих плата и лоших услова рада (што је потврдио и одређени број сведока).

Код таквог чињеничног стања, правилно је примењено материјално право када је поништено решење о отказу због незаконитости и када је првостепена пресуда преиначена и због последица незаконитости тужилац реинтегрисан на адекватно радно место.

Правилно су закључили нижестепени судови да намера тужиоца (и групе радника) није било умањења угледа туженог већ исказивање незадовољства зарадом и условима рада.

Слобода мишљења и изражавања је уставно људско право гарантовано чланом 46. став 1. Устава по коме "јемчи се слобода мишљења и изражавања, као и слобода да се говором, писањем, сликом или на други начин траже, примају и шире обавештења и идеје". Исказивање незадовољства пред средствима јавног информисања због ниских и нередовних зарада и услова рада представљају вид борбе запослених ради унапређења и заштите својих радних, економских и социјалних интереса, што само по себи не умањује углед послодавца. Не само Устав или Закон о забрани дискриминације него и Закон о раду који је важио у време отказа у члану 15. не садрже обавезу запосленог да не комуницира са средствима информисања (телевизијом и штампаним медијима).

Имајући у виду изложено, неосновани су ревизијски наводи у којима се истиче да је учињена повреда радне обавезе предвиђена општим актима туженог.

Неодазивање запосленог на разговор код директора, у условима незадовољства, узнемирености и спонтаног окупљања радника, представља повреду радне дисциплине, али не такве тежине која би имала за последицу престанак радног односа због свих околности које су претходиле позиву (налогу) директора, као и имајући у виду раније понашање запосленог (да је био вредан и дисциплинован радник), па се нису стекли услови ни за отказ уговора о раду због повреде радне дисциплине из члана 179. став 3. Закона о раду".

(Сентенца из пресуде Врховног касационог суда Рев2 1186/2015 од 24.12.2015. године, утврђена на седници Грађанског одељења 31.5.2016. године)

ПОРОДИЧНО ПРАВО

УГОВАРАЊЕ БУДУЋЕГ ИЗДРЖАВАЊА ДЕТЕТА

Није супротно принудним прописима, јавном поретку и моралу да се обавеза у погледу будућег издржавања детета утврди уговором између родитеља.

Из образложења:

"Из ванбрачне заједнице супружника (странака у овој парници) рођена је 27.11.2002. године њихова ћерка А.П. Пре повратка мајке из иностранства у земљу између будућих родитеља је, још за време трудноће, постигнут усмени споразум да ће тужени доприносити издржавању малолетног заједничког детета у износу од 150 евра док дете не постане пунолетно, а са друге стране тужиља се обавезала да туженом дозволи редовно одржавање контаката са дететом. Као доказ да је споразум закључен тужени је сачинио изјаву 14.5.2002. године чију је садржину и веродостојност првобитно оспоравао, а затим њену пуноважност у току поступка признао. Споразум је делимично поштован за време трудноће тужиље, али од рођења детета тужени није доприносио издржавању детета у периоду од 81,5 месеци.

Пресудом Вишег суда у Сомбору П2 18/10 од 2.10.2012. године утврђено је да је тужени биолошки отац малолетне А, рођене 27.11.2002. године, па је обавезан да на име издржавања детета плаћа месечни износ од 130,45 евра у динарској противвредности на дан исплате по средњем курсу као дана подношења тужбе док за то трају законски услови. По жалби странака пресудом Апелационог суда од 31.12.2012. године првостепена пресуда је делимично преиначена у погледу висине издржавања и тужени је обавезан да тужиљи месечно плаћа по 100 евра.

Код таквог чињеничног стања првостепени суд је тужбени захтев делимично усвојио на основу чл. 8, 73. и 154. став 1. Породичног закона јер је тужиља сама доприносила издржавању детета од рођења 27.11.2002. године до 16.9.2009. године. Првостепени суд сматра да се ради о повременим потраживањима, због чега је тужбени захтев само делимично усвојио за период од три године пре поднете тужбе (од 16.9.2005. до 16.9.2008. године – 36 месеци), па јој је досудио суму од 5.400 евра. За веће тужбено

тражење због истакнутог приговора застарелости тужбени захтев је одбијен као неоснован.

Другостепени суд сматра да је тужбени захтев у целини неоснован јер је тужиља била дужна по члану 423. ЗОО да у поступку докаже колике је трошкове имала на име издржавања заједничког малолетног детета у спорном периоду и да за тај период тражи део обавезе који пада на њега. Даље апелациони суд сматра да споразум о алиментацији у износу од 150 евра месечно не производи правно дејство јер суд није оцењивао да ли је тај споразум у најбољем интересу детета.

На правилно утврђено чињенично стање неправилно је примењено материјално право од стране оба нижестепена суда када је правноснажно тужбени захтев одбијен као неоснован.

Дете има право на издржавање по начелу садржаном у члану 8. Породичног закона (дужност чланова породице) који је конкретизован у чл. 33. и 154. Породичног закона (обавеза и дужност родитеља да издржавају дете). Породични закон детаљно уређује односе у вези издржавања - права, критеријума, начина, висине, трајања, промене, права на регрес, редоследа и престанка (чл. 160-167), али не нормира ситуацију кад је један родитељ искључиво издржава дете, а други неће или не може да учествује у његовом издржавању, односно када се закључени споразум о висини издржавања детета не извршава. Због тога се на решење конкретног односа примењују општа правила облигационог права о пуноважности уговора, извршењу, и последицама неизвршења.

У конкретном случају, мајка је фактички издржавала заједничко дете у периоду од 81,5 месеци иако није имала искључиву правну обавезу да доприноси његовом издржавању у потпуности (обавезу има и отац и обавеза родитеља је подељена), нити је тужени своју уговорну обавезу испуњавао.

Није супротно принудним прописима, јавном поретку и моралу (члан 103. ЗОО) да се обавеза за будуће издржавање детета утврди уговором између родитеља. За пуноважност тог уговора није нужно да буде закључен у писаном облику и оверен од стране суда или другог државног органа већ је у складу са начелом консесуализма из члана 67. ЗОО довољно да постоји сагласност воља у погледу висине издржавања која одговара интересима детета. С обзиром да се нејасне или непотпуне одредбе у материји породичног права имају тумачити у складу са заштитом права

детета (Конвенција о заштити права детета), а имајући у виду да закон изричито не забрањује уговарање висине издржавања (ако је то у интересу детета) то Врховни касациони суд, споразум родитеља у погледу форме, без обзира што је "закључен на папиру" сматра пуноважним. Када је између странака закључен споразум о висини издржавања на суму од 150 евра месечно (већој суми од оне која је утврђена каснијом судском одлуком), може се сматрати да је такав споразум у најбољем интересу детета, па није нужно као што то тврди жалбени суд да се утврђује и доказује колико је фактички утрошено новчаних средстава на издржавање малолетног детета. Дужник издржавања и поверилац издржавања могу се споразумети да висина издржавања буде одређена у фиксном новчаном износу (члан 162. став 1. Породичног закона) и да та висина буде изнад потреба повериоца издржавања на основу правила садржаног у ставу 3. цитираног закона по коме ако је поверилац издржавања дете, висина издржавања треба да омогући најмање такав ниво животног стандарда за дете какав ужива родитељ- дужник издржавања.

Потраживање није застарело због правила о застоју застаревања.

Наиме, закључени уговор између родитеља сматра се уговором у корист трећег (детета) из члана 149. ЗОО. Између детета (корисника) и оца (дужника издржавања) застаривање не тече (застој из члана 381. став 1. тачка 2. ЗОО) док траје родитељско право.

С обзиром да тужени није извршавао уговорну обавезу издржавања детета у периоду од 81,5 месеци и да потраживање није застарело то и тужиља (мајка) може да захтева извршење уговора по чл. 149. став 2, 124. и 262. став 1. ЗОО.

Тужиља није побијала првостепену пресуду у одбијајућем делу у целини већ делимично за суму од 2.275 евра (члан 357. став 1. тачка 2. ЗПП), па је првостепена пресуда у погледу остатка одбијајућег дела остала правноснажна.

Имајући у виду изложено то је осим досуђеног износа из првостепене пресуде од 5.400 евра досуђено још 2.275 евра у динарској противвредности".

(Сентенца из пресуде Врховног касационог суда Рев 1094/2015 од 3.6.2015. године, утврђена на седници Грађанског одељења 31.5.2016. године)

МЕДИЈСКО ПРАВО

НЕГАТИВНИ ЈАВНИ ВРЕДНОСНИ СУДОВИ И ПОВРЕДА ДОСТОЈАНСТВА ГРУПЕ ЛИЦА

Негативан јавни вредносни суд о хомосексуализму као "болести", изречен у контексту предстојеће "Параде поноса" представља повреду достојанства групе лица по основу њиховог личног својства.

Из образложења:

"Према утврђеном чињеничном стању, тужени је 15.8.2011. године у својој изјави која је дата новинарима писаних и електронских медија и која се налази на снимку FoNet-а од 15.8.2011. године и на снимцима у информативној емисији ТВ Авала изјавио: "Мој став је познат, значи ја нисам за насиље, ја сам за мирне демонстрације, али не да на улици се показује нешто што је за мене болест – хомосексуалност, тако да став политичке странке и мој лични став, ми смо против сваког скупа где хомосексуалци демонстрирају улицама Београда и желе да прикажу нешто што је болест да је нормално". Поводом тада најављене "Параде поноса", између осталих, тадашњи министар унутрашњих послова је позвао све политичке чиниоце у Србији да јасно саопште свој став у вези одржавања овог скупа с обзиром на ризике око организације. Према саопштењу за јавност председника политичке странке од 17.8.2011. године, ово саопштење представља став политичке странке чији је тужени председник, а који се залаже за здраву породицу што подразумева да се деца рађају из брака мушкарца и жене а не да буду деца "сурогат породице" у којој ће две особе истог пола глумити маму и тату, док ће се при том разликовати само по боји косе, а носити исту гардеробу и бријати браду и бркове, да "Јединствена Србија" никада није позивала на насиље и крвопролиће, да то не чини ни сада, али да као политичка странка имају право на свој став и да никада неће рећи да подржавају "Параду поноса" како је зове геј популација, односно "Парада срама" како је они зову, да у Скупштини Србије нису гласали за Закон против дискриминације, јер сматрају да геј популацији нису угрожена никаква права, већ да су равноправни са другим грађанима Србије јер раде, школују се, лече у здравственим установама, имају слободу кретања, иду на утакмице, у позоришта, у кафане, нико их не дира и да

политичка странка неће подржати нешто што је неприродно и што не прихвата ни Српска православна црква, као ни остале верске организације у Србији, јер је хомосексуализам до пре 20 година сматран болешћу према ставу Светске здравствене организације, која је под разним притисцима промењена и због чега "Јединствена Србија" тражи од Владе Србије да не дозволи одржавање ове параде у Београду, указујући да се "Јединствена Србија" бори против "беле куге" тако што помаже породицама и деци у разним активностима и залажу се за склапање бракова у којима деца неће бити ускраћена за могућност да им родитељи буду особе различитог пола и да само то може бити здрава будућност Србије, а не хомосексуалност.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да је тужени као председник странке изразио своје мишљење, да је у питању слобода изражавања и да на овај начин није извршена дискриминација ЛГБТ популације с обзиром да је изнет лични вредносни суд који никога не обавезује.

По оцени другостепеног суда, тужени као угледна политичка личност и председник странке има право на сопствено мишљење, али има и обавезу да у својим јавним наступима не пропагира дискриминацију. Наведена изјава туженог по оцени другостепеног суда јесте изјава којом се проносе идеје којима се подстиче дискриминација а које могу имати штетне последице на демократске процесе у друштву.

Становиште другостепеног суда је правилно.

Право слободе изражавања из члана 10. ЕК ограничено је Законом о забрани дискриминације у складу са чланом 10. став 2. ЕК.

У конкретном случају, по становишту ревизијског суда тужени је повредио члан 12. Закона о забрани дискриминације јер јавно изречен негативан вредносни суд о хомосексуализму као "болести" представља увредљиво понижавајуће поступање – повреду достојанства групе лица на основу њиховог личног својства – сексуалне оријентације.

Наиме, део изјаве о "болести...", без обзира на ограђивање од насиља, која је изречена у контексту предстојеће "Параде поноса" у ситуацији када су постојали озбиљни безбедоносни ризици, опасност од насиља, рушилачких демонстрација противника тужиоца, могућност евентуалног сукоба противника и присталица међусобно или са органима реда што би могло угрозити телесни интегритет учесника и припадника полиције и могућ-

ност настанка материјалне штете већих размера, представља узнемиравање и понижавајуће поступање (изјава није дата у стручној расправи).

Исти став као и другостепени суд заузео је и Европски суд за људска права у предмету *"Veideland и други против Шведске"* (број 1813/7 од 9.2.2012. године) када је одбио представку осуђене групе лица који су тражили заштиту пред Европским судом због повреде слободе говора из члана 10. Европске конвенције (апликанти - осуђени су правноснажном кривичном пресудом због дискриминације - дељења летка у основној школи са тврдњом да хомосексуализам представља "девијантну сексуалну склоност").

У образложењу одлуке Европски суд је навео: да је дискриминација по основу сексуалног опредељења једнако озбиљна као и други видови дискриминације; да када оспорени говор допире до шире публике потребан је већи опрез приликом његовог коришћења; да ограничења слободе изражавања морају бити дозвољена када је циљ говора да унизи или увреди; и да синтагма "девијантна сексуална склоност" "представља озбиљну и тенденциозну тврдњу"; да распиривање мржње не обухвата нужно позив на чин насиља или вршење других кривичних дела.

Имајући у виду изложено, неосновани су ревизијски наводи у којима се истиче да је изјава туженог била вредносни суд који је и садржан у програму политичке странке чији је он председник, као што је наведено, контекста и свих околности у којима је изјава дата".

(Сентенца из пресуде Врховног касационог суда Рев 1329/2014 од 7.10.2015. године, утврђена на седници Грађанског одељења 31.5.2016. године)

УЈЕДНАЧАВАЊЕ СУДСКЕ ПРАКСЕ*

* Према Плану активности Врховног касационог суда ради уједначавања судске праксе I Су-7 24/2014 од 01.04.2014. године

С Т А В О В И

кривичног одељења Врховног касационог суда
око спорних правних питања у вези којих није постигнута сагласност
представника апелационих судова
(Сремски Карловци - 27.03.2015. године, Београд - 30.06.2015. године
и Крагујевац - 04.12.2015. године)

Сремски Карловци - 27.03.2015. године

1. *У ситуацији када се окривљеном суди за ново кривично дело и истовремено врши опозивање раније изречене условне осуде, након чега се по правилима за стицај осуђује на јединствену казну, да ли се та раније осуђиваност, по пресуди из које се изречена условна осуда опозива, може ценити као отежавајућа околност у смислу ранијег живота (члан 54. КЗ)?*

Када се окривљеном суди за ново кривично дело и истовремено врши опозивање раније изречене условне осуде, након чега се по правилима за стицај осуђује на јединствену казну, та раније осуђиваност, по пресуди из које се изречена условна осуда опозива, не може се узети као отежавајућа околност у смислу ранијег живота, ни код утврђивања појединачне казне за ново кривично дело, ни код изрицања јединствене казне затвора по одредбама за дела учињена у стицају (члан 54. КЗ).

Београд - 30.06.2015. године

1. *Када јавни тужилац измени оптужбу, па окривљеном уместо кривичног дела из члана 159. став 2. Закона о енергетици, које је брисано, стави на терет кривично дело крађа из члана 203. КЗ, да ли суд може окривљеног да огласи кривим за кривично дело крађа, будући да је кривичног дело крађа по запрећеној санкцији, теже дело у односу на кривично дело из члана 159. став 2. Закона о енергетици?*

Тужилац је овлашћен да у току главног претреса до његовог окончања и доношења првостепене пресуде, измени оптужни акт на теже кривично дело, а суд може по том оптужном акту да окривљеног огласи кривим за тежу квалификацију, под условом да у чињеничном опису дела из првобитног оптужног акта који је квалификован као кривично дело из члана 159. став 2. Закона о енергетици, буду садржана сва битна обележја тежег кривичног дела, што значи да су те радње биле кажњиве како у вре-

ме извршења кривичног дела, тако и у време измене акта и у време доношења пресуде.

2. *Да ли трошкови ангажовања изабраног браниоца у ситуацији када је малолетнику изречена васпитна мера или је кривични поступак према њему обустављен из разлога нецелисходности, падају на терет буџетских средстава, имајући у виду одредбу члана 79. став 1. ЗМ?*

Одредбом члана 79. ЗМ изричито је прописано у којим случајевима малолетник може да сноси трошкове поступка, па је без утицаја да ли је бранилац ангажован или постављен по службеној дужности.

3. *Каква је могућност и значај примене општих услова за изрицање мере безбедности одузимања предмета из члана 87. став 1. КЗ код кривичних дела код којих је законом одређено обавезно одузимање предмета у смислу члана 87. став 3. КЗ уопште и конкретно код кривичног дела недозвољен прелаз државне границе и кријумчарење људи из члана 350. став 5. КЗ, при одлучивању о одузимању путничког или другог возила као средства намењеног или употребљеног за извршење дела?*

Код кривичних дела код којих је прописано обавезно одузимање предмета (основ по члану 87. став 3. КЗ), што важи и за кривично дело из члана 350. став 5. КЗ (јер прописује такво обавезно одузимање), предмети који су били употребљени и намењени за извршење кривичног дела ће се одузети, при чему је без утицаја на одлуку питање да ли постоји опасност да ће се конкретни предмет поново употребити за извршење кривичног дела или да ли је одузимање неопходно ради заштите опште безбедности или из моралних разлога.

4. *Да ли је кривично дело недавање издржавања из члана 195. КЗ трајно кривично дело или не?*

Кривично дело недавање издржавања из члана 195. КЗ може бити трајно или продужено кривично дело, у зависности од чињеничног опис дела. Трајно кривично дело би постојало у случајевима када се издржавање не даје у континуираном периоду, док би продужено кривично дело постојало у случају понављања радње извршења према истом лицу у различитим временским интервалима, уколико су испуњени и други услови за продужено кривично дело.

Крагујевац - 04.12.2015. године

1. *Да ли изрека првостепене осуђујуће пресуде за кривично дело које је квалификовано као продужено кривично дело, треба да садржи јасно и одређено навођење да је окривљени поступао са јединственим умишљајем у погледу оствареног збира износа остварених појединачним кривичноправним радњама, у смислу одредбе чл. 61 ст. 5 КЗ и да ли недостатак ове формулације, а имајући у виду одредбу чл. 424 ст. 1 тач. 1 ЗКП, чини изреку пресуде неразумљивом?*

У начелу изрека пресуде треба да садржи ово навођење, али изрека пресуде неће бити неразумљива уколико из чињеничног описа радње извршења дела у изреци пресуде произилази јединствени умишљај у смислу чл. 61 ст. 5. КЗ, при чему образложење пресуде треба да садржи разлоге који упућују на јединствени умишљај.

2. *Да ли у смислу одредбе чл. 262 ст. 2. ЗКП посебно решење о висини трошкова поступка након одржаног претреса пред Апелационим судом, као другостепеним, доноси председник већа или веће и да ли је на то решење дозвољена жалба?*

Посебно решење о висини трошкова поступка након одржаног претреса пред другостепеним судом у смислу чл. 262 ст. 2. ЗКП доноси председник већа, а о жалби која је дозвољена на то решење одлучује друго веће истог суда.

3. *Да ли је првостепени суд везан за предлоге тужиоца у завршној речи у вези врсте и висине кривичне санкције и да ли другостепени суд има овлашћења да одлучујући по жалби овлашћеног тужиоца на одлуку о кривичној санкцији, преиначи првостепену пресуду изрицањем казне затвора у дужем трајању од казне која је предложена у жалби?*

Првостепени суд није везан за предлог тужиоца из завршне речи у вези врсте и висине кривичне санкције, док другостепени суд нема овлашћења да по жалби овлашћеног тужиоца на одлуку о кривичној санкцији преиначи првостепену пресуду изрицањем казне затвора у дужем трајању од казне која је у жалби предложена.

С Т А В О В И

кривичног одељења Врховног касационог суда око спорних правних питања у вези којих није постигнута сагласност представника апелационих судова
(Петроварадин - 25.03.2016. године)[1]

Петроварадин - 25.03.2016. године

1. *Да ли другостепени суд може у седници већа, усвајањем жалбе јавног тужиоца, да преиначи првостепено решење којим је млађем пунолетном учиниоцу кривичног дела изречена васпитна мера, тако што би му била изречена одговарајућа кривична санкција која је законом прописана за пунолетне учиниоце кривичних дела (нпр. казна затвора)?*

Другостепени суд не може у седници већа, усвајањем жалбе јавног тужиоца, да преиначи првостепено решење тако да млађем пунолетном учиниоцу кривичног дела уместо васпитне мере изрекне одговарајућу кривичну санкцију која је законом прописана за пунолетне учиниоце кривичних дела (нпр. казну затвора). Ово из разлога што је одредбом члана 81. став 2. Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица ("Службени гласник РС" бр. 85/2005) која се у смислу одредбе члана 1. став 1. истог Закона има применити у описаној процесној ситуацији, предвиђено да ако првостепеном одлуком није изречена казна малолетничког затвора или заводска мера, другостепено веће може ту казну, односно меру изрећи само ако одржи претрес.

2. *Да ли суд трећег степена може укинути другостепену пресуду у ситуацији када је у истом предмету већ једном била укидана првостепена (а не и другостепена) пресуда?*

Суд трећег степена је, независно од тога да ли је у истом предмету првостепена пресуда већ једном укидана, овлашћен да једном укине другостепену одлуку и предмет врати другостепеном суду на поновно одлучивање будући да се у овом поступку не одлучује, поново, о првостепеној пресуди него, по први пут, о пресуди суда другог степена и о против ње изјављеној жалби.

[1] Усвојени на седницама КО одржаним 29.02. и 21.03.2016. године

3. *Да ли првостепени суд може да окривљеног огласи кривим за теже кривично дело (које је описано у диспозитиву оптужног акта) у ситуацији када је овлашћени тужилац у диспозитиву оптужног акта описао све елементе лакшег али и тежег кривичног дела (по правилу је то случај код кривичних дела квалификованих тежом последицом или истородних кривичних дела), а правно квалификовао описано дело као лакше кривично дело?*

Одредбом члана 420 ЗКП одређен је однос пресуде и оптужбе и у складу са тим одредбама суд је везан чињеничним описом дела у оптужби а не и његовом правном оценом. У складу са тиме суд је овлашћен да окривљеног огласи кривим и за теже кривично дело, у односу на правну оцену дела од стране тужиоца, уколико су његови битни законски елементи садржани у чињеничном опису дела из оптужбе.

4. *Када се на главном претресу утврди да окривљени није извршио кривично дело квалификовано тежом последицом или тежи облик кривичног дела из оптужбе, већ основни облик тог кривичног дела, а тужилац не мења оптужбу, да ли ће се донети ослобађајућа пресуда за дело из оптужбе или ће се донети осуђујућа пресуда за дело у основном облику које је доказано, односно донети одбијајућа пресуда ако је дело у основном облику застарело?*

У ситуацији да се на главном претресу утврди да окривљени није извршио кривично дело квалификовано тежом последицом или тежи облик кривичног дела из оптужбе већ основни облик тог кривичног дела, а тужилац не мења оптужбу, суд неће донети ослобађајућу пресуду за дело из оптужбе него пресуду којом окривљеног оглашава кривим за основни облик дела које је доказано изостављајући из описе дела у изреци квалификаторне елементе који нису доказани и у образложењу пресуде о томе изнети разлоге.

У истој ситуацији уколико је за основни облик кривичног дела наступила застарелост кривичног гоњења, суд неће донети одбијајућу пресуду за то дело него пресуду којом ће окривљеног ослободити од оптужбе за дело које је предмет оптужбе (квалификовано тежом последицом или тежи облик кривичног дела) јер је то и повољније по окривљеног и у супротном не би у потпуности био решен предмет оптужбе.

П Р Е Г Л Е Д
УСАГЛАШЕНИХ СТАВОВА

представника кривичних одељења Апелационих судова у Београду, Крагујевцу, Нишу и Новом Саду, у присуству представника кривичног одељења Врховног касационог суда, на заједничким седницама одржаним у току 2015 године, око спорних питања од значаја за функционисање судова у Републици Србији и уједначавање судске праксе (члан 24. став 3. Закона о уређењу судова - "Службени гласник РС" бр. 116/08...101/13).

Сремски Карловци - 27.03.2015. године

1. *Да ли неком од више алтернативних радњи извршења кривичног дела злоупотреба овлашћења у привреди из члана 238. став 1. тачка 2. КЗ одговорно лице (као учинилац кривичног дела), доводи у заблуду органе управљања у сопственом предузећу, или у другом предузећу, односно правном лицу са којим послује?*

Радња довођења у заблуду органа управљања у предузећу или другом правном лицу односи се како на органе управљања у предузећу оквирљеног тако и на органе управљања у предузећу оштећеног (члан 238. став 1. тачка 2. КЗ).

2. *Да ли тужилац на претресом пред другостепеним судом може мењати чињенични опис оптужног акта, тако да унесе чињенице на основу којих ће окривљени бити оглашен кривим и да ли се тиме оптужница мења на штету окривљеног, супротно одредбама члана 450. став 5. ЗКП?*

Одредбом члана 450. став 5. ЗКП прописано је ограничење тужиоца на претресу пред другостепеним судом, у смислу да не може изменити чињенични опис оптужног акта на штету окривљеног а термин "у корист оптуженог" мора се тумачити у најширем смислу па свака измена оптужног акта на начин који није од користи за окривљеног није дозвољена (члан 450. став 5. КЗ).

3. *Од када тачно почиње да тече рок од шест месеци да се покретне кривични поступак из члана 163. став 1. ЗКП, односно када се*

сматра да се јавни тужилац упознао са материјалом прикупљеним коришћењем посебних доказних радњи (члан 161 -188. ЗКП), да би са протеком овог рока испунио услов за доношење решења о уништењу тог материјала?

Дан упознавања јавног тужиоца са материјалом прикупљеним коришћењем посебних доказних радњи је дан достављања тог материјала тужиоцу од стране судије за претходни поступак, те се рок од шест месеци за доношење решења о уништењу тог материјала рачуна од тог дана (члан 163. став 1. ЗКП).

4. *Да ли одредба члана 458. став 1. ЗКП може представљати основ за укидање првостепене одлуке због неке битне повреде одредаба кривичног поступка од стране другостепеног суда по службеној дужности, дакле, иако та повреда није истакнута у жалби, а насупрот члану 451. став 1. ЗКП?*

Уколико одређена битна повреда одредаба кривичног поступка није истакнута у жалби, у том случају се првостепена пресуда не може укинути по службеној дужности на основу одредбе члана 458. став 1. ЗКП.

5. *Да ли више радњи кривичног дела насиље у породици из члана 194. став 1. КЗ извршено према истом оштећеном лицу у одређеном временском размаку представљају једно кривично дело или се ради о продуженом кривичном делу из члана 194. КЗ у вези са чланом 61. КЗ?*

Више радњи кривичног дела насиље у породици из члана 194. став 1. КЗ извршених према истом оштећеном лицу у одређеном временском размаку, представљају једно кривично дело, а не продужено кривично дело.

Ниш - 02.10.2015. године

1. *Да ли трошкови вештачења који су настали у скраћеном поступку пре подношења оптужног предлога јавног тужиоца спадају у трошкове кривичног поступка у смислу члана 261. став 1. ЗКП?*

Кривични поступак је у смислу одредбе члана 7. став 1. тачка 4) ЗКП покренут одређивањем главног претреса или рочишта за изрицање

кривичне санкције у скраћеном поступку, па трошкови поступка који су настали и пре одређивања главног претреса спадају у трошкове кривичног поступка у смислу члана 261. став 1. ЗКП. Како је одредбом члана 7. ЗКП изричито прописан моменат покретања кривичног поступка, то би језичким тумачењем ове одредбе произилазио став да трошкови настали пре наведених процесних момената не би спадали у трошкове кривичног поступка, јер одредба члана 261. став 1. ЗКП прописује да су трошкови кривичног поступка издаци учињени поводом поступка, за разлику од ранијег законика којим је било одређено да се ради о трошковима кривичног поступка од његовог покретања, до његовог завршетка, а одредба члана 2. став 1. тачка 14) ЗКП прописује шта то значи поступак, да је то предистражни поступак и кривични поступак, па су трошкови настали спровођењем одређених доказних радњи, нпр. вештачење по наредби јавног тужиоца у скраћеном поступку, издаци поводом кривичног поступка, настали у поступку прикупљања доказа који се користи касније у фази поступка, због чега се сматрају трошковима кривичног поступка.

По ставу Кривичног одељења Врховног касационог суда заузети став се односи само на случај када је у вези тих доказних радњи касније дошло до покретања поступка пред судом.

2. *Да ли су испуњени услови за одмеравање јединствене казне осуђеном лицу (спајање казне) у ситуацији када се тражи спајање К. пресуде са Кв пресудом којом су већ спојене две правноснажне пресуде и изречена јединствена казна затвора, у ситуацији када су према времену ступања на издржавање казне испуњени услови за спајање казне са једном пресудом која је ушла у састав Кв пресуде, а нису испуњени услови за спајање казне са другом пресудом која је ушла у ту Кв пресуду? Да ли је као датум ступања на издржавања казне релевантан датум ступања по једној пресуди из састава Кв пресуде, или и по другој пресуди, или је можда релевантан датум правноснажности Кв пресуде?*

Уколико су испуњени услови за спајање казне са бар једном пресудом из "Кв" пресуде, онда су испуњени услови за спајање казне.

Крагујевац - 04.12.2015. године

1. *Да ли је суд овлашћен да опозове условну осуду у смислу одредбе чл. 534. ст. 1 ЗКП, будући да одредбом чл. 65 ст. 2. КЗ у вези одредбе чл.*

69. КЗ није прописана могућност опозива условне осуде ако се осуђени не подвргне лечењу на слободи, а одредбама чл. 83. ст. 6. и 84. ст. 5. КЗ прописано је принудно извршење мере безбедности уколико се окривљени добровољно не подвргне лечењу или лечење самовољно напусти?

Ако је правноснажном пресудом којом је осуђеном изречена условна осуда изречена и мера безбедности обавезно лечење наркомана из чл. 83. КЗ или мера безбедности обавезно лечење алкохоличара из члана 84. КЗ, те одређено да ће се условна осуда опозвати ако се осуђени не подвргне лечењу или га самовољно напусти, суд може под тим условом у смислу одредбе члана 534. став 1. ЗКП опозвати условну осуду јер осуђени није испунио обавезе које су му правноснажном пресудом наметнуте уз условну осуду, у смислу одредбе члана 65. став 2. КЗ, а уколико пресудом није одређено да ће се условна осуда по овом основу опозвати мера безбедности се може принудно извршити, у смислу одредаба члана 83. став 6. КЗ и члана 84. став 5. КЗ, а условна осуда не може опозвати.

2. *Да ли се, у смислу одредбе члана 46. став 3. Кривичног законика и одредбе члана 567. став 2. Законика о кривичном поступку, у одлуци којом се усваја молба за пуштање на условни отпуст може одредити да је осуђени дужан да исплати трошкове кривичног поступка на чије је плаћање обавезан правноснажном пресудом, као обавезом предвиђеном кривичноправним одредбама, односно кривичним законом?*

Трошкови кривичног поступка не могу се подвести под "обавезе предвиђене кривичноправним одредбама", у смислу одредбе члана 46. став 3. КЗ, односно под "обавезе предвиђене кривичним законом", у смислу одредбе члана 567. став 2. ЗКП, па се сходно томе не може у решењу којим се усваја молба за условно отпуштање са издржавања казне затвора одредити да је осуђени дужан да плати трошкове кривичног поступка на чије је плаћање обавезан правноснажном пресудом по којој издржава казну у вези које је поднео молбу за условни отпуст.

СПИСАК УСВОЈЕНИХ ЗАКЉУЧАКА И ПРАВНИХ СТАВОВА АПЕЛАЦИОНИХ СУДОВА ВЕРИФИКОВАНИХ НА СЕДНИЦАМА ГРАЂАНСКОГ ОДЕЉЕЊА ВКС

-општа парница и радни спорови-

1. Запослени на пословима возача санитетског возила у здравственој установи није здравствени радник, ни здравствени сарадник у смислу Закона о здравственој заштити ("Службени гласник РС" 107/05, 72/09, 88/10, 99/10, 57/11, 119/12, 45/13) због чега нема право на коефицијент 13,58 и да му се применом коефицијента за обрачун плата здравственим радницима који је утврђен Уредбом о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама обрачуна плата ("Службени гласник РС" 44/01, 15/02, 30/02, 32/02...11/12).

Није ништава одредба уговора о раду, односно његовог анекса којом је запосленом на пословима воазача санитетског возила утврђен коефицијент за обрачун плате у складу са чланом 2. тачка 13. Уредбе".

2. По тужби запосленог поднетој по Закону о спречавању злостављања на раду искључиво је пасивно легитимисан послодавац.

(1. и 2. верификовани на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда одржаној 04.03.2014. године)

3. Потраживање накнаде за неовлашћено коришћење електричне енергије застарева у општем застарном року из члана 371. ЗОО (стечено без основа - члан 210. ЗОО).

4. Износ трошкова парничног поступка досуђен судском одлуком представља новчану обавезу и странка има право на затезну камату почев од дана доношења судске одлуке па до исплате по члану 277. став 2. ЗОО.

5. Оштећени по тужби ради накнаде штете против осигуравача има право на накнаду материјалне штете на возилу када је попуњен и потписан европски извештај без обзира што није извршен увиђај од стране саобраћајне полиције у пуном износу (преко 500 евра).

6. У случају подношења предлога за извршење на основу веродостојне исправе ради намирења потраживања по основу комуналних и сличних услуга после 01.06.2012. године, када за подручје основног суда није био именован извршитељ, а предлог је усвојен од стране извршног суда, спровођење извршења уступа се извршитељима.

7. Тужба коју поднесу малолетни тужиоци против бабе и деде ради издржавања није преурањена без обзира што малолетни тужиоци нису претходно водили поступак против родитеља; они не морају водити посебну парницу ради утврђења да родитељи немају могућности за издржавање јер се то питање може решити као претходно питање у текућој парници.

8. Лица из члана 7. тачка 5. Закона о рехабилитацији немају право на накнаду материјалне штете коју је претрпело рехабилитовано лице (правни претходник тужилаца).

9. Чланови уже породице возача моторног возила који је искључиво скривио саобраћајну незгоду, не сматрају се трећим лицима који су претрпели штету за коју је одговоран осигуравач по члану 21. Закона о обавезном осигурању у саобраћају, па немају право на накнаду штете услед смрти блиског лица од осигурача код кога је возило било осигурано.

10. Право на трошкове поступка који су настали пред Уставним судом остварују се пред тим судом, па подносилац уставне жалбе не може у парници да оствари право на трошкове кроз накнаду материјалне штете због незаконитог или неправилног рада државног органа по члану 172. ЗОО.

11. Подносиоци захтева за рехабилитацију који је усвојен у једностраначком или двостраначком поступку имају право на накнаду трошкова о којима одлучује суд у складу са овлашћењима из члана 28. став 1 у вези члана 30. став 2. Закона о ванпарнично поступку у вези члана 150. и 162. Закона о парничном поступку.

12. Регресна потраживања осигуравача (Гарантног фонда) према лицима одговорним за штету доспевају даном исплате оштећеном лицу па Гарантни фонд има право на затезну камату на укупан износ од дана исплате, а не од дана позивања дужника да испуни обавезу (ситуација предвиђена чланом 87. став 2. и чланом 104. став 2.

раније важећег Закона о осигурању имовине и лица у вези члана 939. став 1. ЗОО). – АС се нису усагласили

13. Рок за побијање уговора о преносу права својине на непокретностима када је непокретност уписана у јавну књигу, почиње да тече од момента забележбе захтева за упис права својине.

(3-13. верификовани на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда одржаној 03.03.2015. године)

14. У погледу висине дневница за службена путовања у иностранство примењује се Уредба о издацима за службена путовања у земљи и селидбе у иностранство који се Савезним органима управе признају у материјалне трошкове до 29.09.2007. године, а од овог датума Уредба о накнади трошкова и отпремнини државних службеника и намештеника, као посебан пропис на који упућује члан 118 тачка 3 Закона о раду. Општи акт послодавца не може прописивати нижу вредност ино дневница од вредности прописаних уредбом.

(Коначно правно схватање усвојено једногласно на заједничкој седници апелационих судова 11.4.2014. године - прихваћено на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда одржаној 18.6.2015. године)

15. Запослени се не може одрећи права на отпремнину, нити износа који је утврђен у решењу о престанку радног односа.

Радник може уз поштовање рокова застарелости да остварује право на разлику у погледу неисплаћене отпремнине.

(Поводом иницијативе "SWISSLION" у вези права на отпремнину и потраживање отпремнине, усвојен је правни став на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда одржаној 18.6.2015. године)

16. Право прече куповине-полагање новчаног износа у висини тржишне цене непокретности.

(На деветој седници Грађанског одељења Врховног касационог суда одржаној 5. и 6. октобра 2015. године, разматран је реферат судије известиоца "Право прече куповине и полагање цене – тумачење члана 10. став 3. Закона о промету непокретности".

Седница одељења није усвојила предлог закључка изнет у реферату, који је гласио: "Доказ о покретању ванпарничног поступка о уплати цене у судски депозит приложен уз тужбу и каснију, али благовремену

уплату у судски депозит, треба уподобити "истовременој" уплати из чл. 10. ст. 5. Закона о промету непокретности".

На седници одељења прећутно је прихваћена аргументација из пресуде Рев 2257/10 од 23.03.2011. године у којој је између осталог наведено: да је претходни услов за одлучивање по тужби и разматрање да ли је повређено субјективно право (законско право прече куповине) истовремена уплата продајне цене са подношењем тужбе; да тужилац није морао чекати правноснажност решења ванпарничног суда о отварању депозита јер из чл. 211, 213. и 214. раније важећег Закона о ванпарничном поступку произилази да предлагач може одмах уз предлог предати суму новца ради уплате у судски депозит у корист трећег лица. На такав закључак упућују и правила садржана у Судском пословнику ("Службени гласник РС" 65/03 - члан 352) по коме готов новац може бити примљен у току дана на благајни суда; готов новац се по члану 355. Судског пословника може уплатити путем поште који се истог дана уводи преко исплатног налога у благајнички извештај а потом књижи у евиденцији депозита; да је законски рок преклузивног карактера који се не може продужити и на њега суд пази по службеној дужности.

Дакле, из члана 10. Закона о промету непокретности (и раније су постојала готово истоветна правила) произилази да је ***тужилац истовремено са подношењем тужбе дужан да код надлежног суда положи износ у висини тржишне вредности непокретности, а да није довољно истаћи захтев ради отварања депозита и чекати правноснажност решења.***

17. Правно схватање Апелационог суда у Новом Саду од 26.02.2015. године, које гласи: **"Одредбе о затезној камати су императивне природе, због чега странке не могу уговарати затезну камату другачију од законом прописане, а те одредбе односе се и на потраживање из уговора о банкарском кредиту".**

(Прихваћено на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда одржаној 8.12.2015. године)

18. Правно схватање усвојено на седници свих апелационих судова одржаној 26.09.2014. године, које гласи: **"Запослени у дому здравља који рад обављају у сменама немају право на увећану зараду за рад у**

сменама у складу са одредбом члана 108. став 1. тачка 2. Закона о раду, ако општим актом није другачије одређено."

(Прихваћено на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда одржаној 8.12.2015. године)

19. Грађанско одељење Врховног касационог суда прихватило је правни став који заступају апелациони судови у Нишу и Крагујевцу о питању "Благовременост тужбе за рехабилитационо обештећење", који гласи: **"Рок за подношење тужбе за рехабилитационо обештећење од годину дана из одредбе члана 27. став 4. у вези става 3. Закона о рехабилитацији, рачуна се од истека рока од 90 дана од подношења захтева и не може се продужавати одлуком или радњом Комисије за рехабилитационо обештећење или подносиоца захтева односно других носилаца права на рехабилитационо обештећење.**

(Прихваћено на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда одржаној 08.12.2015. године)

20. Грађанско одељење ВКС није прихватило правни став Апелационог суда у Новом Саду који гласи: У круг "осталих законских наследника", који је према члану 7. тачка 2. Закона о рехабилитацији овлашћен да поднесе захтев за рехабилитацију, спада свако лице које би по Закону о наслеђивању меродавном за расправљање заоставштине било позвано на наслеђе да се заоставштина расправља у моменту подношења захтева за рехабилитацију оставиоца" (прихваћен од стране Апелационог суда у Београду и Крагујевцу, док је Апелациони суд у Нишу био против овако предложеног правног става).

На седници одржаној 08.12.2015. године Грађанско одељење Врховног касационог суда усвојило је следећи правни став: **Осталим законским наследницима из одредбе члана 7. тачка 2. Закона о рехабилитацији, сматрају се лица која спадају у круг законских наследника у тренутку смрти лица чија се рехабилитација захтева, према меродавном наследном праву.**

ОДЕЉЕЊЕ ЗА ЗАШТИТУ ПРАВА НА СУЂЕЊЕ У РАЗУМНОМ РОКУ

ПРАВНИ СТАВ
И ЗАКЉУЧАК

ПРАВНИ СТАВ И ЗАКЉУЧАК ОДЕЉЕЊА ЗА ЗАШТИТУ ПРАВА НА СУЂЕЊЕ У РАЗУМНОМ РОКУ

ПРАВНИ СТАВ

За суђење по захтеву за заштиту права на суђење у разумном року у извршном поступку увек је надлежан виши суд у првом степену.

Ако се тражи и заштита права на суђење у разумном року у парници која је претходила извршном поступку, захтевом суду опште надлежности, захтев у том делу није дозвољен.

Ако је такав захтев постављен у уставној жалби, уставну жалбу у том делу вратити Уставном суду.

(*Правни став је заузет на првој седници одржаној 20.2.2015. године записник усвојен на трећој – 24.4.2015. године*

ЗАКЉУЧАК

1. Ако је предлагач умро пре 22.5.2014. године, а поступак за заштиту права на суђење у разумном року је покренут уставном жалбом, уставна жалба се одбацује.

2. Ако је предлагач умро после подношења предлога за заштиту права на суђење у разумном року или после 22.5.2014. године ако је поступак покренут уставном жалбом, а пре доношења одлуке суда о предлогу, предлог се одбацује.

3. Ако предлагач умре после доношења одлуке суда по његовом предлогу за заштиту права на суђење у разумном року, а пре истека жалбеног рока, његов правни следбеник нема право жалбе и жалба се одбацује.

(*Закључак је заузет на првој седници одржаној 20.2.2015. године записник усвојен на трећој – 24.4.2015. године)*

СЕНТЕНЦЕ

ДОПРИНОС ПРЕДЛАГАЧА ДУЖИНИ ПОСТУПКА

Приликом одлучивања о повреди предлагача на суђење у разумном року, па самим тим и о висини примерене накнаде, као један од критеријума узима се у обзир понашање предлагача као странке у поступку односно да ли је предлагач допринео дужем трајању судског поступка.

Из образложења:

"Врховни касациони суд је ценио и наводе из жалбе предлагача, а да му је у конкретном случају требало досудити примерену накнаду због утврђене повреде права на суђење у разумном року у износу од 60.000,00 динара јер је решењем Апелационог суда саокривљеном у предметном кривичном поступку утврђена повреда права на суђење у разумном року и досуђена примерена накнада, али је нашао да су исти неосновани. Ово стога што суд приликом одлучивања о повреди права на суђење у разумном року, па самим тим и о висини примерене накнаде коју ће досудити предлагачу услед утврђене повреде, као један од критеријума узима у обзир понашање предлагача као странке у предметном поступку, односно да ли је предлагач допринео и ако јесте колико дужем трајању судског поступка. У том смислу за разлику од поступка у којем је предлагачу утврђена повреда права на суђење у разумном року и досуђена примерена накнада и где је суд утврдио да овај предлагач својим понашањем није опструисао ток предметог кривичног поступка и није допринео дужини трајања истог, у побијаном првостепеном решењу суд је утврдио да је предлагач допринео дужини трајања поступка јер није пријавио промену адресе, што је довело најпре до одуговлачења приликом уручења оптужнице овом окривљеном, те до одлагања главног претреса заказаног, као и одуговлачења приликом уручења решења Апелационог суда. Дакле, не ради се о идентичним правним ситуацијама, због чега је, по оцени овог суда, првостепени суд у побијаном решењу правилно одмерио висину накнаде, узимајући у обзир све околности случаја, па и чињеницу да је предлагач допринео дужини трајања предметног кривичног поступка".

(Сентенца из решења Врховног касационог суда Рж к 191/2015 од 22.1.2016. године утврђена 30.5.2016. године на седници Одељења за заштиту права на суђење у разумном року)

ДОПРИНОС ПРЕДЛАГАЧА ДУЖИНИ ТРАЈАЊА ПОСТУПКА

Предлагач својим радњама опструира поступак подношењем неоснованих захтева за изузеће поступајућег судије и изузеће судијског сарадника, као и подношењем жалбе против одлука против којих није дозвољено њихово изјављивање.

Из образложења:

"Предлагач је Вишем суду поднео захтев за заштиту права на суђење у разумном року у оставинском поступку пред Општинским судом, сада Основним судом. У захтеву је навео да је оставински поступак иза оставиоца, покренут 2001. године пред општинским судом, да је суд о имовини која представља његову заоставштину обавештен поднеском, а да је предмет одложен у архиву до окончања парнице и одређено да ће се поступак наставити по предлогу учесника. По захтеву предлагача одређено је рочиште за наставак поступка, а предлагач је поднео захтев за изузеће, који је одбијен решењем председника суда. Предметом је, затим, задужен други судија. Предлагач је поднео захтев за изузеће и тог судије, који је одбијен решењем председника суда. Даље је навео да је тим предметом задужен судија, али је записник на рочишту водио и потписао судијски саветник, па је предложио и његово изузеће.

По оцени Врховног касационог суда, поступање Основног суда у овом оставинском предмету било је делотворно, а поступак расправљања заоставштине покренут одмах по достављању смртовнице. Како је подносилац захтева оспорио правну ваљаност уговора о доживотном издржавању, правилно је суд прекинуо поступак расправљања заоставштине, а учеснике упутио на парницу ради доказивања својих навода. Подносилац захтева се позвао на постојање парнице која се води против учесника ради поништаја уговора о поклону и утврђивања права својине, а из разлога што је оставилац располагао имовином која није његово искључиво власништво, јер је у њеном стицању учествовала и сада пок. мајка подносиоца захтева. Иако је парница правноснажно окончана, предлог за наставак поступка поднео је после пет година. И по наставку поступка предлагач својим радњама опструира поступак подношењем захтева за изузеће поступајућих судија и изузеће судијског сарадника, као и подношењем жалбе против одлука против којих није дозвољено њихово изјављивање, што све указује да је учесник у оставинском поступку, подносилац захтева у овом поступку за заштиту права на суђење у разумном року, сам допри-

нео дугом трајању поступка, због чега је правилно побијаним решењем његов захтев одбијен као неоснован".

(Сентенца из решења Врховног касационог суда Рж г 803/2015 од 16.7.2015. године утврђена на седници Одељења за заштиту права на суђење у разумном року 27.11.2015. године)

ДОЗВОЉЕНОСТ РЕВИЗИЈЕ У ПОСТУПКУ ЗА ЗАШТИТУ ПРАВА НА СУЂЕЊЕ У РАЗУМНОМ РОКУ

У спору за заштиту права на суђење у разумном року ревизија није дозвољена.

Из образложења:

"Решењем Врховног касационог суда, одбијена је као неоснована жалба предлагача и потврђено решење Привредног апелационог суда у ставу 4. изреке.

Против наведеног решења предлагач је изјавио ревизију. Ревизија је изјављена на основу члана 404. ЗПП.

Одредбама чл. 8а-8в Закона о изменама и допунама Закона о уређењу судова ("Службени гласник РС" 101/13), регулисан је поступак који се води по захтеву за заштиту права на суђење у разумном року.

Одредбом члана 8в наведеног закона, прописано је да се на поступак за заштиту права на суђење у разумном року и накнаде за повреду права на суђење у разумном року, сходно примењују одредбе закона којим се уређује ванпарнични поступак.

Одредбом члана 27. Закона о ванпарничном поступку, прописано је да у поступку у коме се одлучује о имовинско-правним стварима, ревизија је дозвољена, под условима под којима се по Закону о парничном поступку може изјавити ревизија у имовинскоправним споровима, ако овим или другим законом није друкчије одређено.

У конкретном случају не ради се о имовинскоправном спору већ о спору ради заштите права на суђење у разумном року, те ревизија предлагача у смислу цитиране законске одредбе није дозвољена.

Ревизија је изјављена на основу члана 404. ЗПП. Међутим, како Законом о изменама и допунама ЗПП ("Службени гласник РС" 101/13) није прописано да се против правноснажног решења донетог у поступку по захтеву за заштиту права на суђење у разумном року може изјавити ревизија, то ревизија у конкретном случају није дозвољена у смислу наведене законске одредбе".

(Сентенца из решења Врховног касационог суда Прев 245/2015 од 3.12.2015. године утврђена 30.5.2016. године на седници Одељења за заштиту права на суђење у разумном року)

ИЗВРШНИ ДУЖНИК КАО ПОДНОСИЛАЦ ЗАХТЕВА ЗА ЗАШТИТУ ПРАВА НА СУЂЕЊЕ У РАЗУМНОМ РОКУ И ПРАВО НА НОВЧАНУ НАКНАДУ

Извршни дужник који није имао сазнања да је поступак извршења покренут, није могао ни имати било каква трпљења у вези са дужином трајања поступка, због чега се неразумна дужина трајања извршног поступка не може окончати досуђивањем примерене новчане накнаде као сатисфакције за неразумно дуго суђење.

Из образложења:

"Против подносиоца захтева као дужника у извршном поступку пред Општинским судом поднет је предлог за дозволу извршења пленидбом, чувањем и јавном продајом покретних ствари дужника на основу извршне пресуде ради наплате вредности 1/36 дела фабричке цене возила у моменту исплате, трошкова спора са законском затезном каматом и трошкова извршења. Суд је решењем о извршењу одредио предложено извршење и одредио трошкове извршења, које решење није уручено извршном дужнику. Дописом извршни поверилац је позван да се изјасни о даљем току поступка, да би се извршни поверилац поднеском сагласио са наставком поступка, због чега му је закључком наложено да уплати предујум на име трошкова спровођења извршења. Тај закључак није уручен извршном повериоцу, јер је непознат на означеној адреси, због чега је достава извршена преко огласне табле суда. Извршни поступак је обустављен због неплаћања наложеног предујма. Наредбом поступајућег судије одређено је да се извршном повериоцу изврши достава преко огласне табле суда, па је

извршни поверилац изјавио приговор на решење о обустави поступка, и предмет је достављен ИПВ већу на даљу надлежност.

Након оцене околности које утичу на дужину поступка, да би се оценило да ли је поступак разумно трајао или не, Виши суд је закључио да у извршном поступку није било сложених правних и чињеничних питања као и да подносилац захтева, иако дужник у овом извршном поступку, има легитимни интерес да судови одлуче о захтеву за спровођење извршења у разумном року, без обзира што се ради о принудној наплати потраживања према извршном дужнику по протеку парицоног рока, као подносиоца захтева за заштиту права на суђење у разумном року.

Правилно је одбијен захтев подносиоца за накнаду примерене накнаде због повреде права на суђење у разумном року у смислу члана 8б Закона о уређењу судова, јер је налог Основном суду да предузме све неопходне мере да би се извршни поступак окончао у најкраћем року мера адекватна конкретним околностима. У конкретном случају, извршни дужник није имао никаквих сазнања да је поступак извршења покренут, те се неразумна дужина трајања овог поступка у односу на њега не може окончати досуђивањем новчане накнаде као сатисфакције за дужину трајања извршног поступка, јер он као извршни дужник је знао за постојање правноснажне и извршне судске одлуке по којој је он дужник новчане обавезе, али није имао сазнања да је извршни поступак покренут, па није могао ни имати било каква трпљења у вези са дужином трајања поступка. Зато је убрзање поступка по оцени Вишег суда, довољна мера коју прихвата и Врховни касациони суд као примерену сатисфакцију подносиоцу захтева".

(Сентенца из решења Врховног касационог суда Рж г 628/2015 од 13.5.2015. године утврђена на седници Одељења за заштиту права на суђење у разумном року 27.11.2015. године)

КАДА ЈЕ ОКОНЧАН ОСТАВИНСКИ ПОСТУПАК

Правноснажном одлуком о наставку прекинутог оставинског поступка, поступак се не окончава, већ доношењем решења о наслеђивању или обуставом поступка.

Из образложења:

"Побијаном одлуком првостепени суд је одбацио захтев за заштиту права на суђење у разумном року, јер је поднет након што је оставински поступак окончан - утврђењем правноснажности решења о наставку оставинског поступка. Према закључку Вишег суда, одлука којом је оставински поступак окончан је правноснажна одлука о наставку поступка, а како је тек након тога поднет захтев за заштиту права на суђење у разумном року, исти је ваљало одбацити.

По оцени Врховног касационог суда побијано решење је засновано на погрешној примени члана 8а Закона о уређењу судова. Према члану 8а ст. 1. и 2. Закона о уређењу судова, странка у судском поступку која сматра да јој је повређено право на суђење у разумном року може непосредно вишем суду поднети захтев за заштиту права на суђење у разумном року, а захтевом из наведеног става може се тражити и накнада за повреду права на суђење у разумном року. Из наведеног произилази да је законски услов за остварење права на судску заштиту по наведеном основу да судски поступак, поводом кога се заштита тражи у време подношења захтева није правноснажно окончан. Погрешан је закључак првостепеног суда да је у овом случају, у време подношења захтева за заштиту права, оставински поступак био правноснажно окончан, зато што је оставински суд већ утврдио правноснажност решења о наставку оставинског поступка. Код оваквог стања неприхватљиви су разлози побијане одлуке о одбачају захтева, услед чега је првостепено решење укинуто".

(Сентенца из решења Врховног касационог суда Рж г 479/2015 од 3.6.2015. године утврђена на седници Одељења за заштиту права на суђење у разумном року 27.11.2015. године)

НАКНАДА МАТЕРИЈАЛНЕ ШТЕТЕ И ЗАХТЕВ ЗА ЗАШТИТУ ПРАВА НА СУЂЕЊЕ У РАЗУМНОМ РОКУ

Накнада материјалне штете која одговара потраживању утврђеном правноснажном пресудом и чије извршење је тражено у поступку извршења, не може се тражити у захтеву за заштиту права на суђење у разумном року.

Из образложења:

"Предлагач је поднео уставну жалбу Уставном суду Републике Србије у којој је тражио да се утврди и повреда права на имовину – накнада материјалне штете у висини износа опредељеног решењем о извршењу Општинског суда и Основног суда. Како о том делу захтева Виши суд својим решењем није одлучио, предлагач је поднео предлог за доношење допунског решења насловивши је жалбом. Врховни касациони суд је решењем вратио списе Вишем суду на допуну поступка – ради доношења решења којем ће уставну жалбу са одлукама донетим у том поступку доставити Уставном суду како би тај суд у оквиру своје надлежности донео одлуку по уставној жалби о повреди права на имовину. Првостепени суд је донео допунско решење којим је уставну жалбу у делу који се односи на повреду права на имовину вратио на одлучивање Уставном суду.

Врховни касациони суд налази да је у конкретном случају Виши суд правилно одлучио када је вратио уставну жалбу у делу који се односи на повреду права на имовину Уставном суду Републике Србије, јер се у поступку пред редовним судом такав захтев не може поставити, због чега је првостепени суд правилно одлучио као у изреци допунског решења. С обзиром да суд у овом поступку може, али и не мора одредити примерену накнаду која представља одређени вид сатисфакције која заједно са изреченом мером за убрзање поступка утиче на убрзање и окончање извршног поступка у коме је дошло до прекорачења разумног рока, као и даље спречавање повреде права. Уставна жалба у делу захтева предлагача којим је тражио накнаду материјалне штете која одговара његовом потраживању утврђеном правоснажном пресудом и чије извршење је тражено у поступку извршења, се односи на утврђивање повреде права на имовину (члан 58. Устава Републике Србије), о чему Уставни суд одлучује. Одлучивање о повреди уставом загарантованог права из члана 58. Устава Републике Србије – право на имовину, према члану 170. Устава Републике Србије је у његовој искључивој надлежности. Због тога, неосновано у жалби предлагач указује да је првостепени суд требало да одлучи о накнади материјалне штете у висини опредељеној предлогом за извршење".

(Сентенца из решења Врховног касационог суда Рж г 1071/2015 од 16.9.2015. године утврђена на седници Одељења за заштиту права на суђење у разумном року 27.11.2015. године)

НАЛОГ СУДА ЗА ХИТНО ОКОНЧАЊЕ ПОСТУПКА

Налог суда да се поступак хитно заврши је упозорење судији да предузме све мере у циљу окончања поступка.

Из образложења:

"У овом конкретном предмету принудног извршења обавезе на одређено чињење – постављања ограде, који је правно једноставан, суд је поступао неажурно и неефикасно и није користио законска овлашћења у погледу процесне дисциплине странака, на тај начин што су странке, а посебно извршни дужник, вршиле злоупотребу својих процесних права, тако да је толерисање оваквог понашања странака од стране суда у великој мери допринело дугом трајању поступка.

Чланом 8а став 1. прописано је да странка у судском поступку која сматра да јој је повређено право на суђење у разумном року може непосредно вишем суду поднети захтев за заштиту права на суђење у разумном року, а ставом 2. прописано је да захтевом из става 1. овог члана може се тражити и накнада за повреду права на суђење у разумном року. Члан 8б став 1. истог закона прописује да ако непосредно виши суд утврди да је захтев подносиоца основан, може одредити примерену накнаду за повреду права на суђење у разумном року и одредити рок у коме ће нижи суд окончати поступак у коме је учињена повреда права на суђење у разумном року.

У конкретном случају, не може да се одреди и наложи окончање поступка у року који се рачуна данима, како се то неосновано истиче у жалби. Налог суда да се поступак хитно заврши је упозорење судији да предузме све мере у циљу окончања поступка, али суду не може да се наложи да предмет реши за одређен број дана, обзиром да би у том случају, а пре свега ценећи околности овог извршног поступка као и предмет и средство извршења одређивање таквог рока било би неделотворно. Суд, као ни странке не могу у поступку да буду ограничени у предузимању процесних радњи и у одлучивању, што је све од утицаја на доношење законитих одлука и окончање поступка".

(Сентенца из решења Врховног касационог суда Рж г 1508/2015 од 30.9.2015. године утврђена 30.5.2016. године на седници Одељења за заштиту права на суђење у разумном року)

НЕАЖУРНОСТ СУДА У КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ И ПОВРЕДА ПРАВА НА СУЂЕЊЕ У РАЗУМНОМ РОКУ

У кривичном поступку против предлагача-окривљеног повређено је право на суђење у разумном року, због неажурног поступања другостепеног суда, који је у поступку по жалби прву одлуку донео тек након десет месеци од дана пријема предмета, док је правноснажну одлуку донео након годину дана од дана пријема предмета.

Из образложења:

"Члан 14. Законика о кривичном поступку прописује да је суд дужан да кривични поступак спроведе без одуговлачења и да онемогући сваку злоупотребу права усмерену на одуговлачење поступка.

Члан 461. став 2. Законика о кривичном поступку прописује да је другостепени суд дужан да своју одлуку са списима достави првостепеном суду најкасније у року од четири месеца, а ако је оптужени у притвору, најкасније у року од три месеца од дана када је судија известилац примио списе тог суда са предлогом јавног тужиоца.

Трајање кривичног поступка и појам разумног трајања судског поступка је релативна категорија која зависи од низа чинилаца које је потребно ценити у сваком појединачном случају, а пре свега од сложености чињеничних и правних питања у конкретном предмету, понашања подносиоца захтева као странке у поступку, поступања надлежних судова који воде поступак и природе захтева, односно значаја права за подносиоца захтева.

Анализирајући поступање Основног суда и Апелационог суда, у кривичном поступку који је вођен против предлагача – окривљеног, Врховни касациони суд налази да је управо због неажурног поступања Апелационог суда повређено право на суђење у разумном року предлагача, обзиром да је Апелациони суд поступајући први пут по жалби Основног јавног тужиоца, одлуку донео тек након десет месеци од дана пријема предмета, док је у поновном поступку, такође поступајући по жалби Основног јавног тужиоца, другостепену одлуку донео тек након годину дана и једног месеца од дана када су му списи предмета достављени на одлучивање по жалби.

Апелациони суд је неоправданом неактивношћу и неефикасним поступањем допринео одуговлачењу поступка, обзиром да према стању у

списима у овом периоду суд није предузео ниједну радњу у циљу окончања поступка. У овом конкретном случају је од посебног значаја и околност да се радило о поступку који је окончан ослобађајућом пресудом, у коме је окривљени, иако заштићен претпоставком невиности "трпео" последице дуготрајног суђења".

(Сентенца из решења Врховног касационог суда Р4 к 11/2015 од 1.10.2015. године утврђена на седници Одељења за заштиту права на суђење у разумном року 27.11.2015. године)

НЕУРЕДНОСТ ЗАХТЕВА

Када иницијални акт не садржи одређени захтев за утврђивање повреде права на суђење у разумном року, као ни захтев за убрзање поступка, у иницијалном акту није наведен број предмета, ни суд пред којим се води поступак, такав захтев се одбацује као неуредан.

Из образложења:

"По пријему списа предмета Виши суд је нашао да је предметни захтев неуредан - није разумљив, па је решењем, захтев враћен подносиоцу ради допуне и исправке под претњом пропуштања у року од осам дана од дана пријема решења.

Предлагач је Вишем суду вратио захтев без суштинских измена где наводи да се код тог суда води већи број парничних и кривичних предмета. Предлагач је навео да се у појединим предметима и он јавља у својству супарничара и да породица ... трпи дугогодишње насиље од стране ..., са елементима насиља у породици, па предлаже усвајање привремених мера и доношење пресуде којом се уређују имовински односи између ... и ... Такође наводи да су судије које су поступале у бројним парничним, кривичним и извршним предметима поступале незаконито и онемогућавале предлагачу правну заштиту и тиме су му нанели нематеријалну и материјалну штету.

Виши суд је констатовао да у захтеву предлагача не постоји одређени захтев за утврђивање повреде права на суђење у разумном року, као и захтев за убрзање поступка како би суд у смислу члана 8а Закона о уре-

ђењу судова ("Службени гласник РС" 116/08...101/13), о повреди права на суђење у разумном року уопште могао да одлучује.

Према оцени Врховног касационог суда, правилно је Виши суд, применио одредбе члана 192. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС" 72/2011), којим је прописано да тужба мора да садржи одређени захтев у погледу главне ствари и споредног тражења, чињенице на којима тужилац заснива захтев, доказе којима се утврђују ове чињенице, вредност предмета спора као и друге податке које мора имати сваки поднесак".

(Сентенца из решења Врховног касационог суда Рж г 1456/2015 од 9.9.2015. године утврђена на седници Одељења за заштиту права на суђење у разумном року 27.11.2015. године)

НОВЧАНА НАКНАДА И ОБЈАВЉИВАЊЕ ОДЛУКЕ НА ВЕБ СТРАНИЦИ СУДА

Подносиоцу захтева припада примерена новчана накнада независно од чињенице да ли ће решење о повреди права бити објављено на веб страници суда, ако је дужина трајања поступка условљена пропуштањем суда да поступа у складу са законским овлашћењима.

Из образложења:

"Основано се наводима жалбе предлагача указује да је првостепени суд одлучујући о висини примерене новчане накнаде за утврђену повреду права на суђење у разумном року погрешно применио материјално право када је захтев предлагача одбио као неоснован. Наиме, како је у конкретном случају у питању спор из радног односа ради исплате накнаде зараде, који је по својој природи хитан, те иако је у питању релативно сложен поступак који је захтевао извођење доказа вештачењем, према налажењу Врховног касационог суда, предлагачима припада примерена накнада за утврђену повреду права на суђење у разумном року с обзиром да је дужина трајања поступка била условљена пропуштањем поступајућег суда да у складу са законским овлашћењима предузме све мере ради окончања извршног поступка, посебно код чињенице да је главна расправа отворена седам месеци након закључења, а ново рочиште за главну

расправу заказано тек након истека још два месеца (период непоступања од девет месеци), а предлагачи својим поступањем нису допринели дужини трајања поступка. Стога, по оцени овог суда, предгагачима припада примерена новчана накнада за утврђену повреду права у износу од по 10.000,00 динара која, независно од чињенице да ће решење бити објављено на веб страници суда, представља правичну примерену накнаду за повреду права коју су предлагачи у конкретном случају претрпели, а изреченим мерама постићи ће се сврха заштите прописана чл. 8а и 8б Закона о уређењу судова".

(Сентенца из решења Врховног касационог суда Рж р 63/2015 од 9.7.2015. године утврђена на седници Одељења за заштиту права на суђење у разумном року 27.11.2015. године)

НОВИ ЗАХТЕВ ЗА ЗАШТИТУ ПРАВА НА СУЂЕЊЕ У РАЗУМНОМ РОКУ У КРИВИЧНОМ ИСТРАЖНОМ ПОСТУПКУ

Због хитности и природе истражног поступка, не може се прихватити становиште да је преурањен нови захтев за заштиту права на суђење у разумном року зато што је поднет након шест месеци од правноснажног окончања ранијег поступка за заштиту права на суђење у разумном року.

Из образложења:

"Из списа произилази да је предлагач у својству оштећеног поднео истражном судији Основног суда захтев за спровођење истраге против извршног радника Основног суда због кривичног дела злоупотреба службеног положаја из члана 359. став 1. КЗ, са предлогом да се у том суду спроведе истрага.

Решењем Вишег суда у усвојен је захтев за заштиту права на суђење у разумном року подносиоца, и наложено Основном суду да предузме све неопходне мере како би се поступак окончао у најкраћем року.

Основни суд није поступио по наведеном решењу, па је предлагач поднео нови захтев за заштиту права на суђење у разумном року, који је побијаним решењем одбијен као неоснован.

По оцени Врховног касационог суда разлог дугог трајања првостепеног поступка је неефикасност и неактивност првостепеног суда, чиме је повређено право подносиоца жалбе за суђење у разумном року, а на шта се основано указује жалбом предлагача.

Захтев за спровођење истраге предлагача, поднет је 14.2.2011. године, дакле преко четири године и седам месеци поступак у овом предмету још увек није окончан, а да од 19.12.2014. године, када је донето решење којим је наложено да се предузму све неопходне мере ради окончања поступка у најкраћем року па до подношења захтева предлагача ради заштите права на суђење у разумном року дана 20.5.2015. године није спроведена ни једна радња, и да наведени кривични поступак још увек није окончан, па је подносиоцу жалбе повређено право на суђење у разумном року зајемчено одредбом члана 32. став 1. Устава Републике Србије. Ценећи дужину поступка пред првостепеним судом, Врховни касациони суд је донео одлуку да се предлагачу исплати примерена накнада у износу од 30.000,00 динара из средстава Републике Србије опредељених за рад судова".

(Сентенца из решења Врховног касационог суда Рж к 139/2015 од 30.9.2015. године утврђена на седници Одељења за заштиту права на суђење у разумном року 27.11.2015. године)

ОБУСТАВА И ПРЕВОЂЕЊЕ ПАРНИЧНОГ У ВАНПАРНИЧНИ ПОСТУПАК

Обустава парничног поступка и превођење поступка у ванпарнични пред судом који је непосредно нижи у односу на суд који је донео ожалбено решење, не може се сматрати правоснажно окончаним поступком.

Из образложења:

"Према утврђеном чињеничном стању предлагач је у својству тужиоца, Основном суду поднела тужбу против туженог ради чинидбе тражећи уједно и да суд одреди привремену меру. Суд је поступао по поднетој тужби све до 2014. године, када је донео решење којим се обуставља парнични поступак и одлучио да ће се даљи поступак спровести по правилима ванпарничног поступка. Решење је достављено странкама и постало

је правноснажно. Дописом суда обавештено је ванпарнично одељење Основног суда о достављању списа ради поступања у поступку уређења управљања и коришћења заједничке ствари. Ванпарнично одељење суда је примило наведени предмет и исти је заведен у ванпарнични уписник. По том предмету суд није даље поступао. Код напред утврђеног чињеничног стања првостепени суд налази да је поступак у парничном предмету, а на који се односи захтев предлагача за заштиту права на суђење у разумном року правноснажно окончан пре подношења захтева за заштиту права на суђење у разумном року, те је због тога предлог одбачен.

Овакав закључак првостепеног суда се не може прихватити као правилан. Одредбом члана 8а став 1. Закона о уређењу судова је предвиђено да странка у судском поступку која сматра да јој је повређено право на суђење у разумном року може непосредно вишем суду поднети захтев за заштиту права на суђење у разумном року. Судски поступак траје све док се о захтеву странке не одлучи правноснажном судском одлуком. Обустава парничног поступка и превођење поступка у ванпарнични пред судом који је непосредно нижи у односу на суд који је донео ожалбено решење, не може се сматрати правноснажним окончањем поступка. Напротив, члан 18. став 2. ЗПП, налаже да се поступак настави по правноснажности решења пред надлежним судом по правилима ванпарничног поступка. Самим тим у таквој ситуацији, захтев предлагача се не може одбацити како је то поступио првостепени суд".

(Сентенца из решења Врховног касационог суда Рж г 927/2015 од 16.7.2015. године утврђена на седници Одељења за заштиту права на суђење у разумном року 27.11.2015. године)

ОВЛАШЋЕЊЕ ОДБОРА ПОВЕРИЛАЦА У СТЕЧАЈНОМ ПОСТУПКУ ЗА ПОДНОШЕЊЕ ЗАХТЕВА ЗА ЗАШТИТУ ПРАВА НА СУЂЕЊЕ У РАЗУМНОМ РОКУ

Одбор поверилаца као помоћни орган у стечајном поступку, није овлашћена странка за подношење предлога за заштиту права на суђење у разумном року, па је захтев за заштиту права недозвољен.

Из образложења:

"Предлагач је преко пуномоћника поднео захтев за заштиту права на суђење у разумном року у поступку стечаја пред Привредним судом над стечјаним дужником. У захтеву је тражио и накнаду за повреду права на суђење у разумном року.

У првостепеном поступку утврђено је да је овде предлагач Одбор поверилаца који је помоћни орган у стечајном поступку, чији су делокруг и права прописани одредбом чл. 40. и 41. Закона о стечају. Његов задатак је заштита интереса стечајних поверилаца, давањем одређених мишљења, сагласности за предузимање одређених стечајних радњи и улагање приговора стечајном судији у стечајном већу током трајања стечајног поступка. Првостепени суд одбацује предлог као недозвољен, са образложењем да у смислу одредбе члана 8а Закона о уређењу судова захтев може поднети само странка у текућем судском поступку у стечају пред Привредним судом. Како је предлагач помоћни орган у стечајном поступку, односно није овлашћена странка за подношење предлога за заштиту права на суђење у разумном року, то је захтев за заштиту права на суђење у разумном року недозвољен".

(Сентенца из решења Врховног касационог суда Рж гп 441/2015 од 25.9.2015. године утврђена 30.5.2016. године на седници Одељења за заштиту права на суђење у разумном року)

ОСЛОБАЂАЈУЋА ПРЕСУДА И ПОВРЕДА ПРАВА НА СУЂЕЊЕ У РАЗУМНОМ РОКУ

Пресуда којом је окривљени ослобођен оптужбе да је извршио кривично дело није од утицаја на одлуку суда о основаности или неоснованости захтева за заштиту права на суђење у разумном року.

Из образложења:

"Наиме, Виши суд је побијаним решењем одбио захтев предлагача за заштиту права на суђење у разумном року којим је тражио да суд утврди повреду права, и досуди подносиоцу захтева примерену накнаду у висини од 300.000,00 динара, уз образложење да у конкретном случају нису основани наводи предлагача да је у предмету Основног суда дошло до по-

вреде његових уставом загарантованих права на суђење у разумном року обзиром на чињеницу да је Основни суд, пре него што је предмет доставио Вишем суду ради одлучивања о поднетом захтеву, донео пресуду, којом је окривљени, сада предлагач, ослобођен од оптужбе да је извршио кривично дело из члана 359. став 1. КЗ, јер није доказано да је извршио кривично дело које му је оптужним актом стављено на терет.

Међутим, по оцени Врховног касационог суда, овакво закључивање првостепеног суда и разлози које је с`тим у вези дао су нејасни, због чега се не могу прихватити као правилни.

Наиме, Врховни касациони суд утврђује, а како се то основано истиче и у жалби предлагача, да првостепени суд, осим чињенице да је Основни суд пре него што је предмет доставио Вишем суду ради одлучивања о поднетом захтеву, донео пресуду којим је окривљеног, сада предлагача, ослободио од оптужбе да је извршио кривично дело из члана 359. став 1. КЗ, није ценио нити образлагао остале наводе из захтева за заштиту права на суђење у разумном року предлагача, односно није ценио целокупан ток предметног кривичног поступка од подношења оптужног акта до подношења захтева за заштиту права на суђење у разумном року, као и чињенице које предлагач истиче у свом захтеву, а наиме да је од укупно заказаних 40 главних претреса у том кривичном предмету одржано само њих неколико, на које се окривљени, сада предлагач са својим браниоцем уредно одазивао и појављивао, и како наводи није узроковао ни једно одлагање па самим тим и дуго трајање кривичног поступка.

У вези са наведеним, првостепени суд је приликом одлучивања да ли је предлагачу у поступку који се води пред Основним судом повређено право на суђење у разумном року требало да утврди чињенице које се тичу: сложености предмета, односно да ли је у конкретном кривичном предмету било сложених правних питања о којима би се суд изјашњавао и каква је комплексност чињеничног стања у конкретном предмету; понашање предлагача у предметном кривичном поступку, односно да ли је предлагач допринео и ако јесте колико дужем трајању судског поступка, значај кривичног предмета за предлагача као окривљеног у предметном кривичном поступку; понашање државних органа, односно да ли се поступање надлежног суда у конкретном кривичном предмету може сматрати ефикасним и делотворним. Све наведене чињенице првостепени суд је требало да утврди и цени и то како појединачно тако и у међусобној вези,

а како би могао да донесе правилан закључак о разумности дужине трајања конкретног кривичног поступка.

Чињеница што је окривљени сада предлагач првостепеном пресудом ослобођен од оптужбе да је извршио кривично дело из члана 359. став 1. КЗ, није од утицаја на одлуку суда о основаности или неоснованости захтева за заштиту права на суђење у разумном року.

Осим тога, првостепена пресуда је донета дана 23.12.2015. године, шест дана након подношења захтева за заштиту права на суђење у разумном року (17.12.2015. године), што не значи да је првостепени поступак окончан, будући да се из одлуке суда не види да ли је сачињен писмени отправак исте и достављен окривљеном - предлагачу а коју чињеницу је суд морао да утврди приликом одлучивања".

(Сентенца из решења Врховног касационог суда Рж к 26/2016 од 24.2.2016. године утврђена 30.5.2016. године на седници Одељења за заштиту права на суђење у разумном року)

ОСНОВАНОСТ ПОДНОШЕЊА НОВОГ ЗАХТЕВА ЗА ЗАШТИТУ ПРАВА НА СУЂЕЊЕ У РАЗУМНОМ РОКУ

Кратак временски период који је протекао од доношења одлуке Уставног суда, којом је утврђена повреда права на суђење у разумном року до подношења новог захтева за заштиту права на суђење у разумном року у истом поступку не оправдава усвајање тог захтева.

Из образложења:

"Предлагач је дана 24.10.2014. године поднео захтев за заштиту права на суђење у разумном року. Разматрајући дужину трајања наведеног извршног поступка након доношења одлуке Уставног суда од 24.4.2014. године, првостепени суд правилно закључује да временски период који је протекао од доношења одлуке Уставног суда којом је утврђена повреда предлагачевог на суђење у разумном року до подношења новог захтева за заштиту права у овом поступку не оправдава доношење нове одлуке којом би се утврдила повреда права и наложило убрзање поступка. Наиме, извршавајући налог из одлуке Уставног суда надлежно веће Основног суда је одмах по достављању одлуке Уставног суда одлучило

о жалби извршног повериоца, а овде предлагача, као о приговору изјављеном против решења, а спорно решење којим је поступак извршења обустављен је укинуто и предмет је враћен на поновно одлучивање. Овим су уједно отклоњене последице повреда права из члана 36. став 2. и члана 32. став 1. Устава Републике Србије, која су била предмет уставноправне заштите у поступку пред уставним судом, а имајући у виду време протекло након доношења одлуке о приговору извршног повериоца, првостепени суд је правилно оценио да за сада, у поновљеном поступку право предлагача на суђење у разумном року није повређено. Следом наведеног, захтев предлагача је неоснован и у делу којим је тражено да се првостепеном суду наложи да у року од пет дана одлучи о приговору изјављеном против решења, као и у делу којим је тражена исплата накнаде за повреду права на суђење у разумном року. Супротно наводима жалбе, за своју одлуку првостепени суд је дао јасне и потпуне разлоге, које као правилне прихвата и Врховни касациони суд. Стога је жалба одбијена као неоснована и првостепена одлука је потврђена".

(Сентенца из решења Врховног касационог суда Рж г 1306/2015 од 29.10.2015. године утврђена 30.5.2016. године на седници Одељења за заштиту права на суђење у разумном року)

ПОДНОШЕЊЕ НОВОГ ЗАХТЕВА ЗА ЗАШТИТУ ПРАВА НА СУЂЕЊЕ У РАЗУМНОМ РОКУ И ПРАВНОСНАЖНО ПРЕСУЂЕНА СТВАР

Ако судски поступак није окончан и поред утврђене повреде права на суђење у разумном року, нови захтев за заштиту тог права не може се одбацити као правноснажно пресуђена ствар, с обзиром да временски аспект спора улази у чињенични идентитет потребан за оцену пресуђене ствари.

Из образложења:

"Решењем Вишег суда, ставом првим изреке, одбачен је захтев предлагача којим је тражила да се утврди да је у поступку који се води пред Основним судом, као извршном повериоцу, повређено право на суђење у разумном року, те да јој се досуди примерена накнада по уверењу суда, који из-

нос ће се исплатити из буџетских средстава Републике Србије опредељеним за рад судова, у року од три месеца од дана подношења захтева.

Правноснажним решењем Вишег суда одбијен је захтев предлагача у делу којим је тражила да се утврди да је решењем Основног суда повређено право на суђење у разумном року, да се наложи Основном суду да у року од годину дана оконча извршни поступак и да се предлагачу досуди накнада штете за повреду права на суђење у разумном року, као неоснован.

Предлагач је ранији захтев за заштиту права на суђење у разумном року поднела ..., више од пет месеци пре другог захтева. Имајући у виду наведено, по оцени овог суда, не може се сматрати да се ради о идентичном чињеничном стању, с обзиром да предметни извршни поступак, у којем је према наводима предлагача повређено његово право на суђење у разумном року, сада траје пет месеци дуже. Наведени временски период, односно чињеница колико дуго траје поступак у којем је странци повређено право на суђење у разумном року је у конкретном случају од посебног значаја када се има у виду да се ради о поступку извршења, за који је законом прописана хитност у поступању. Због наведеног, овај суд налази да је првостепени суд погрешно закључио да се ради о правноснажно пресуђеној ствари у смислу одредбе члана 356. став 2. ЗПП, а како је из наведеног разлога захтев предлагача погрешно одбачен, а да при том нису утврђене чињенице битне за одлуку у овој правној ствари, побијано решење је морало бити укинуто и предмет враћен првостепеном суду на поновни поступак".

(Сентенца из решења Врховног касационог суда Рж г 1386/2015 од 16.9.2015. године утврђена на седници Одељења за заштиту права на суђење у разумном року 27.11.2015. године)

ПОСМАТРАЊЕ ПОСТУПКА КАО ЦЕЛИНЕ

Поступак се мора посматрати као целина од подношења иницијалног акта, а не од дана када је спис примљен у виши суд ради одлучивања о жалби.

Из образложења:

"Поступајући по захтеву за заштиту права на суђење у разумном року, Апелациони суд као првостепени суд је утврдио да је предлагач у

својству тужиоца 2.9.2010. године Основном суду поднео тужбу ради сметања државине. Решењем од 14.5.2014. године усвојен је тужбени захтев. Предмет је по жалби достављен Вишем суду 12.9.2014. године, али су списи 27.2.2015. године прослеђени Апелационом суду ради одлуке о преношењу надлежности. Апелациони суд је 3.3.2015. године пренео надлежност са једног на други Виши суд, који је решењем од 16.4.2015. године одлучио о жалби. У образложењу првостепеног решења наводи се да је предлагач тражио да се утврди повреда пред другостепеним судом, те се према мишљењу првостепеног суда предмет оцене повреде права на суђење у разумном року може ограничити на дан када је предмет Основног суда примљен у Виши суд ради одлучивања о жалби (12.9.2014. године), до момента када је предмет прослеђен Апелационом суду ради делегирања надлежности (27.2.2015. године). Првостепени суд је мишљења, како се ради о периоду од пет месеци, не може се сматрати неоправдано дугим периодом, тим пре што је о жалби тужене одлучио суд на кога је пренета надлежност 16.4.2015. године, чиме је с тим даном правноснажно окончан поступак због сметања државине. Са наведеног је првостепени суд одбио као неоснован захтев предлагача јер трајање поступка пред другостепеним судом не прелази оквир од девет месеци у којем је по Закону о парничном поступку дужан да одлучи по жалби.

Основано се жалбом предлагача указује да се наведени став првостепеног суда заснива на погрешној примени материјалног права.

Према одредби чл. 8а ст. 1. и 2. и 8в Закона о уређењу судова ("Службени гласник РС" 116/08 ... 101/13), странка у судском поступку која сматра да јој је повређено право на суђење у разумном року, може непосредно вишем суду поднети захтев за заштиту права на суђење у разумном року.

По захтеву странке, суд ће ценити да ли је укупна дужина трајања поступка до подношења захтева разумна или није. При том ће имати у виду укупно трајање поступка од подношења иницијалног акта којим се поступак покреће. То даље подразумева да се поступак мора посматрати као целина од подношења иницијалног акта, а не од дана када је спис примљен у виши суд ради одлучивања о жалби, како то погрешно сматра првостепени суд. Ово тим пре што предлагач у реферату захтева указује и на периоде неактивности првостепеног суда.

У поновном поступку, првостепени суд ће у складу са примедбама из овог решења, оценити трајање поступка пред судом, имајући у виду време од подношења тужбе 2.9.2010. године, те да ли је у том периоду суд поступао ажурно и ефикасно, као и понашање самог предлагача, од којих чињеница зависи и одлука о поднетом захтеву за заштиту права на суђење у разумном року".

(Сентенца из решења Врховног касационог суда Рж г 1586/2015 од 29.10.2015. године утврђена 30.5.2016. године на седници Одељења за заштиту права на суђење у разумном року)

ПОСТУПАК КАО ЦЕЛИНА

Приликом оцене постојања повреде права на суђење у разумном року посматра се целина поступка, па стога суд не може да раздвоји поступак и оцени да је до повреде права на суђење у разумном року дошло само у жалбеном поступку.

Из образложења:

"Према разлозима из побијаног решења, предлагач је поднео тужбу против тужене Републике Србије ради исплате дуга због коришћења тужиочевог возила. Расправа је закључена и донета пресуда којом је одбијен тужбени захтев тужиоца због застарелости потраживања. Тужилац је изјавио жалбу, која је туженој уручена, а спис предмета са ознаком Основног суда прослеђен је Вишем суду ради одлучивања о жалби. Решењем Виши суд је укинуо првостепену пресуду и предмет је враћен Основном суду. Након тога закључена је расправа пред првостепеним судом и донета пресуда којом је одбијен тужбени захтев тужиоца. На првостепену пресуду тужилац уложио жалбу, и дата је наредба да се предмет проследи Вишем суду, код кога се предмет налази, и о жалби тужиоца није одлучено.

С обзиром на наведено, првостепеним решењем је утврђено да је предлагачу повређено право на суђење у разумном року у поступку пред Вишим судом и том суду је наложено да овај поступак оконча у што краћем року.

Међутим, по оцени Врховног касаионог суда, првостепено решење је захваћено битном повредом поступка из члана 361. став 2. тачка 12.

ЗПП у побијаном ставу трећем изреке, којим је одбијен захтев предлагача да се утврди да му је повређено право на суђење у разумном року у првостепеном поступку пред Основним судом, раније предмет Општинског суда. Наиме, приликом оцене постојања повреде права на суђење у разумном року, у смислу чл. 8-8в. Закона о уређењу судова ("Службени гласник РС" 116/08... 101/13), посматра се целина поступка, па стога првостепени суд није могао да раздвоји поступак и оцени да је повређено право на суђење у разумном року у поступку по жалби, а да у првостепенм поступку, који је претходио поступку по жалби, није повређено право предлагача".

(Сентенца из решења Врховног касационог суда Рж г 440/2015 од 15.1.2016. године утврђена 30.5.2016. године на седници Одељења за заштиту права на суђење у разумном року)

ПРАВНИ ИНТЕРЕС ЗА ВОЂЕЊЕ ПОСТУПКА И АКТИВНА ЛЕГИТИМАЦИЈА

Правни интерес за вођење поступка и активна легитимација су различите категорије, па је последица непостојања правног интереса одбачај захтева, док недостатак активне или пасивне легитимације подразумева мериторно одлучивање односно одбијање захтева.

Из образложења:

"Жалбом се основано оспорава првостепена одлука у делу којим је одбачен захтев предлагача и указује да је у наведеном делу побијано решење донето уз битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. Закона о парничном поступку јер изрека решења противуречи разлозима, а разлози су у наведеном делу нејасни, недовољни и међусобно противуречни. Наиме, изреком решења је захтев предлагача одбачен због непостојања правног интереса за вођење поступка, док из образложења произилази да је првостепени суд захтев одбацио налазећи да предлагач, будући да нема својство странке у парничном поступку о коме је реч, самим тим нема ни активну легитимацију за подношење захтева за заштиту права на суђење у разумном року. Правни интерес за вођење поступка и активна легитимација су различите категорије, па је последица непостојања правног интереса у смислу члана 294. став 1. тачка

6. ЗПП одбачај захтева, док недостатак активне или пасивне легитимације подразумева мериторно одлучивање, односно одбијање захтева.

Закључак првостепеног суда у погледу недостатка активне легитимације на страни предлагача за сада је такође спорaн. Предлагач жалбом указује да је од давања изјаве о ступању у парницу до подношења захтева за заштиту права на суђење у разумном року протекло више од три године, у ком року првостепени суд није одлучио о учешћу умешача, као и да умешач о чијем ступању у парницу није одлучено има процесно правни положај странке јер учествује у поступку а његове парничне радње се у смислу члана 216. став 2. ЗПП, све до правноснажности одлуке којим се одбија његово учешће у парници не могу искључити. Због чињенице да у време подношења захтева за заштиту права на суђење у разумном року није одлучено о учешћу умешача, суд сматра да предлагач у смислу члана 8а Закона о уређењу судова није овлашћен да поднесе захтев.

Међутим, суд је пропустио да према садржини захтева оцени да ли је предлагач у конкретном случају тражио заштиту права на суђење у разумном року због дугог трајања поступка у парници Основног суда или због чињенице да о његовом учешћу у тој парници није одлучивано дуже од три године, током којих је, како наводи у захтеву, био изложен и материјалним издацима. Суд није оценио ни да ли се ради о обичном умешачу у смислу члана 215. став 1. ЗПП (лице које има правни интерес да у парници која тече међу другим лицима, једна од странака успе), или о умешачу са положајем јединственог супарничара из члана 219. ЗПП. За разлику од обичног умешача, умешач са положајем јединственог супарничара и тужиоци-противтужени сматрају се као једна парнична странка у смислу члана 210. истог закона, јер правно дејство пресуде у тој парници треба да се односи и на умешача. Из наведеног следи да положај лица које је дало изјаву о мешању и последице парничних радњи које предузима зависе и од природе мешања. Услед нејасних и недовољних разлога и непотпуно утврђеног чињеничног стања, правилност побијаног решења се у делу којим је одлучено о захтеву предлагача не може испитати. Стога је применом члана 401. став 1. тачка 3. ЗПП, одлучено као у ставу другом изреке".

(Сентенца из решења Врховног касационог суда Рж г 602/2015 од 1.10.2015. године утврђена 30.5.2016. године на седници Одељења за заштиту права на суђење у разумном року)

ПРЕДИСТРАЖНИ И ИСТРАЖНИ ПОСТУПАК КАО ДЕО ЦЕЛИНЕ ПОСТУПКА

Преткривични поступак представља саставни део кривичног поступка.

Из образложења:

"Врховни касациони суд налази да је нејасно и неразумљиво образложење Вишег суда дато у побијаном решењу у делу у коме се наводи да се време отпочињања судског рока у кривичном поступку рачуна од подношења оптужнице или оптужног предлога и кривичне тужбе. Првостепени суд се, поводом поднетог захтева, бавио анализом предметног кривичног поступка од подношења оптужног предлога (од 17.6.2011. године) до доношења побијаног решења, без икаквог осврта на поступање суда у предистражном и истражном поступку.

Ови наводи првостепеног суда су нејасни посебно када се има у виду одредба члана 2. тачка 14. Законика о кривичном поступку којим је прописано да израз "поступак" представља предистражни поступак и кривични поступак, те одредба члана 5. став 1. тачка 1. ЗКП да кривично гоњење за кривична дела за која се гони по службеној дужности од стране овлашћеног тужиоца - јавног тужиоца а за кривична дела за која се гони по приватној тужби од овлашћеног тужиоца - приватног тужиоца започиње: првом радњом јавног тужиоца, или овлашћених службених лица полиције на основу захтева јавног тужиоца, предузетом у складу са овим Закоником ради провере основа сумње да је учињено кривично дело или да је одређено лице учинило кривично дело односно подношењем приватне тужбе. Такође према пракси Европског суда за људска права предкривични поступак представља саставни део кривичног поступка.

Такође, Врховни касациони суд налази да су нејасни и неразумљиви наводи првостепеног суда дати у образложењу побијаног решења да су поступајуће судије предузимале све расположиве мере за обезбеђивање присуства свих окривљених на главним претресима, али да предметни поступак траје скоро четири године јер се води против 17 окривљених лица од којих је добар број по различитим затворским установама у Републици Србији, док је одређени број окривљених на слободи али су мењали места пребивалишта и боравишта те им позиви нису могли бити уредно уруче-

ни, док се један број окривљених налази што у иностранству што на непознатим адресама.

Врховни касациони суд и ове наводе у побијаном решењу оцењује као нејасне и неразумљиве, јер је окривљенима оптужним актом јавног тужиоца стављено на терет извршење кривичног дела учествовање у тучи из члана 123. КЗ за које је прописана новчана казна или затвор до три године, у ком кривичном поступку је могуће применити одредбе које се односе на скраћени поступак - глава XX ЗКП а у оквиру њих, и одредбе о суђењу у одсуству у смислу одредбе члана 507. став 2. ЗКП. Такође, суд је имао на располагању и мере за обезбеђење присуства окривљених, као и могућност раздвајања поступка у односу на поједине окривљене у смислу одредбе члана 31. ЗКП".

(Сентенца из решења Врховног касационог суда Рж к 148/2015 од 17.11.2015. године утврђена 30.5.2016. године на седници Одељења за заштиту права на суђење у разумном року)

ПРИМЕРЕНА НАКНАДА И МАТЕРИЈАЛНА ШТЕТА ДОСУЂЕНА ПРЕСУДОМ

Примерена накнада због повреде права на суђење у разумном року представља посебну врсту накнаде, која не садржи новчане износе досуђене правноснажном пресудом.

Из образложења:

"Првостепени суд је утврдио да је подносиоцима захтева повређено право на суђење у разумном року у предмету Основног суда, с обзиром на то да је од доношења решења о извршењу па до доношења решења о прекиду поступка услед отварања поступка стечаја протекло пет година и осам месеци и одредио подносиоцима захтева примерену накнаду у износу од по 10.000,00 динара, имајући у виду дужину трајања поступка, да се ради о поступку који је хитан, као и економске и социјалне прилике у Републици Србији.

Полазећи од дужине трајања поступка, чињеничне и правне сложености конкретног случаја и његов значај за подносиоце захтева, да је поступак извршења прекинут услед отварања поступка стечаја над извршним дужни-

ком, која неактивност суда не може се узети као пропуст суда приликом оцене разумне дужине трајања поступка, по оцени овога суда одређена накнада у износу од по 10.000,00 динара подносиоцима захтева представља примерену накнаду, због чега је првостепени суд правилно одбио захтев преко одређеног па до траженог износа на име примерене накнаде.

Примерена накнада због повреде права на суђење у разумном року не садржи новчане износе досуђене правноснажном пресудом, односно представља посебну врсту накнаде предвиђене одредбама чл. 8а и 8б Закона о уређењу судова, и не представља материјалну или нематеријалну штету, а судови опште и посебне надлежности предвиђени чланом 11. Закона о уређењу судова, нису надлежни да одлучују о повреди других права зајемчених Уставом Републике Србије ("Службени гласник РС" 98/06), већ Уставни суд Републике Србије, као што је између осталог и повреда права на имовину, то је у том делу правилно првостепени суд одбацио захтев подносилаца за накнаду материјалне штете у висини износа опредељених решењем Основног суда и затим одлучио да по правноснажности решења предмет уступи Уставном суду Србије ради одлучивања о захтеву подносиоца за повреду права на имовину".

(Сентенца из решења Врховног касационог суда Рж г 1486/2015 од 8.10.2015. године утврђена на седници Одељења за заштиту права на суђење у разумном року 27.11.2015. године)

РАЗУМНИ РОК И ИНСОЛВЕНТНОСТ ДУЖНИКА

Нема повреде права на суђење у разумном року и поред одређених малих пропуста суда ако је примарни разлог трајања поступка инсолвентност дужника.

Из образложења:

"Предлагач је навео је да је 2009. године поднео тужбу ради регреса Општинском суду а да је 2010. године донета пресуда у том поступку којом је усвојен тужбени захтев. Предлагач је 2011. године поднео предлог за доношење решења о извршењу на основу правноснажне и извршне пресуде, који предлог је усвојен.

У конкртном извршном поступку суд је поступао благовремено и ажурно у односу на сваки предлог који је истакао извршни поверилац и

није било периода неактивности суда. Првостепени суд је увидом у списе утврдио да је извршни дужник у сталном радном односу и да на своје име нема уписане некретнине, нити поседује возило регистровано на његово име. Према извештају МЗ, где се извршни дужник и даље налази у радном односу, послодавац поступа по решењу о извршењу и закључку суда те редовно обуставља извршном дужнику 2/3 зараде, што је једини начин на који извршење може да се спроведе.

Разумна дужина судског поступка представља оптимално време да се одлучи о праву странке које је спорно, да би се неизвесност отклонила, а странка добила сазнање да ли јој спорно право припада или не, чиме се обезбеђује и правна сигурност странака. Међутим, оптимално потребно време за окончање поступка је релативна категорија која се процењује у сваком конкретном случају на основу околности које се тичу сложености чињеничних и правних питања у судском поступку, понашања подносиоца захтева за заштиту права на суђење у разумном року, поступање суда, природе захтева, односно значаја предмета спора за подносиоца.

Оцењујући критеријум сложености поступка, виши суд је правилно утврдио да се у конкретном случају не ради о сложеном предмету, да извршни поверилац није својим понашањем узроковао дужину трајања поступка, нити постоје нарочити пропусти у раду суда који би допринели дужини трајања поступка, при чему се не ради о предмету из категорије приоритетних према Европским стандардима. Међутим, пропусти суда на које се предлагач позива у жалби нису узроковали дужину трајања поступка извршења, већ поступак траје због инсолвентности дужника, за коју не постоји одговорност суда".

(Сентенца из решења Врховног касационог суда Рж г 1186/2015 од 24.7.2015. године утврђена на седници Одељења за заштиту права на суђење у разумном року 27.11.2015. године)

РАЗУМНИ РОК И НЕАЖУРНО ПОСТУПАЊЕ СУДА

Када је неажурно поступање суда један од главних узрока дугог трајања поступка, који у дужем периоду није предузео није радњу у циљу окончања поступка, пасивно понашање странке у последњих неколико месеци није од битног утицаја на трајање судског поступка.

Из образложења:

"Против подносиоца захтева као дужника у извршном поступку пред Општинским судом поднет је предлог за дозволу извршења пленидбом, чувањем и јавном продајом покретних ствари дужника на основу извршне пресуде ради наплате вредности 1/36 дела фабричке цене возила у моменту исплате, трошкова спора са законском затезном каматом и трошкова извршења. Суд је решењем о извршењу одредио предложено извршење и одредио трошкове извршења, које решење није уручено извршном дужнику. Дописом извршни поверилац је позван да се изјасни о даљем току поступка, да би се извршни поверилац поднеском сагласио са наставком поступка, због чега му је закључком наложено да уплати предујум на име трошкова спровођења извршења. Тај закључак није уручен извршном повериоцу, јер је непознат на означеној адреси, због чега је достава извршена преко огласне табле суда. Извршни поступак је обустављен због неплаћања наложеног предујма. Наредбом поступајућег судије одређено је да се извршном повериоцу изврши достава преко огласне табле суда, па је извршни поверилац изјавио приговор на решење о обустави поступка, и предмет је достављен ИПВ већу на даљу надлежност.

Након оцене околности које утичу на дужину поступка, да би се оценило да ли је поступак разумно трајао или не, Виши суд је закључио да у извршном поступку није било сложених правних и чињеничних питања као и да подносилац захтева, иако дужник у овом извршном поступку, има легитимни интерес да судови одлуче о захтеву за спровођење извршења у разумном року, без обзира што се ради о принудној наплати потраживања према извршном дужнику по протеку парицоног рока, као подносиоца захтева за заштиту права на суђење у разумном року.

Виши суд је правилно оценио да је један од главних узрочника дужине трајања овог поступка неажурно поступање извршног суда који у дужем периоду времена није предузео ни једну радњу у циљу спровођење извршења. Са друге стране понашање извршног повериоца у последњих девет месеци није битно утицало на трајање извршног поступка, који је пре тога неоправдано, неактивношћу суда, дуго трајао".

(Сентенца из решења Врховног касационог суда Рж г 628/2015 од 13.5.2015. године утврђена на седници Одељења за заштиту права на суђење у разумном року 27.11.2015. године)

СЛОЖЕНОСТ ЧИЊЕНИЧНИХ И ПРАВНИХ ПИТАЊА

Сложеност чињеничних и правних питања може да оправда дужину поступка од четири године у првом степену.

Из образложења:

"Оптимално потребно време за окончање поступка је релативна категорија, која се процењује у сваком конкретном случају, на основу околности које се тичу сложености чињеничних и правних питања у судском поступку, понашања подносиоца захтева за заштиту права на суђење у разумном року, поступања суда, природе захтева и значаја предмета спора за подносиоца захтева.

Анализирајући поступање суда и дужину трајања судског поступка пред првостепеним судом, Врховни касациони суд је имао у виду околност да је првостепени парнични поступак трајао четири године и десет месеци, али и околност да је у конкретном случају поступање по тужби тужиље, а овде предлагача, подразумевало расправљање и оцену низа сложених чињеничних и правних питања, као и извођење већег броја доказа. Ради утврђивања битних чињеница у погледу узрока штете и основа одговорности туженог, висине претрпљене материјалне и нематеријалне штете и доприноса тужиље њеном настанку било је нужно спровести неколико вештачења и саслушати више сведока. Истовремено, тужиља је и сама допринела дужини трајања поступка јер је у два наврата преиначила тужбу и током поступка предлагала нове доказе који нису предложени у првобитно поднетој тужби, а првостепени суд је, налазећи да је потребно да се чињенична питања битна за одлуку о тужбеном захтеву додатно расправе, у неколико наврата наложио да се налази вештака допуне и усагласе. Ценећи поступање суда у конкретном случају, Врховни касациони суд је имао у виду сложеност чињеничних и правних питања у конкретном парничном предмету, понашање подносиоца захтева и посебно чињеницу да увидом у предмет нису уочени периоди неоправдане процесне неактивности суда, те налази да у овом случају сложеност предмета оправдава дужину трајања поступка. Поштовање права на суђење у разумном року, те поштовање начела економичности и ефикасности поступка не може превагнути над начелом "доброг вршења правде", нити довести у питање квалитет правне заштите на коју странке имају право. Због наведеног, независно од чињенице да је првостепени парнични поступак у овом случају трајао више од четири године, Врховни касациони суд је оценио да за са-

да није дошло до повреде права предлагача на суђење у разумном року, што захтев чини неоснованим".

(Сентенца из решења Врховног касационог суда Р4 г 139/2015 од 8.10.2015. године утврђена 30.5.2016. године на седници Одељења за заштиту права на суђење у разумном року)

СУКОБ НАДЛЕЖНОСТИ И РАЗУМНИ РОК

Странка може да тражи само заштиту права на суђење у разумном року у поступку у коме се одлучује о њеним правима и обавезама, а не у поступку у којем суд решава позитивни или негативни сукоб надлежности између два суда.

Из образложења:

"Предлагачи су поднели овом суду захтев за заштиту права на суђење у разумном року у предмету Врховног касационог суда Р1 …

Одлучујући о захтеву предлагача применом члана 294. Закона о парничном поступку, у вези члана 30. став 2. Закона о ванпарничном поступку, на чију примену упућује члан 8в Закона о уређењу судова, Врховни касациони суд је нашао да је захтев недозвољен.

У предмету Врховног касационог суда Р1 …, Врховни касациони је решавао о сукобу надлежности на основу члана 22. став 2. Закона о парничном поступку.

Закон о уређењу судова у члану 8а став 1. прописује да странка у судском поступку која сматра да јој је повређено право на суђење у разумном року, може непосредно вишем суду поднети захтев за заштиту права на суђење у разумном року.

Како решавање сукоба надлежности није судски поступак у смислу члана 8а став 1. Закона о уређењу судова, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци на основу члана 30. став 2. Закона о ванпарничном поступку, у вези члана 294. Закона о парничном поступку".

(Сентенца из решења Врховног касационог суда Р4 г 177/2015 од 16.9.2015. године утврђена на седници Одељења за заштиту права на суђење у разумном року 27.11.2015. године)

СВРХА ЗАХТЕВА ЗА ЗАШТИТУ ПРАВА НА СУЂЕЊЕ У РАЗУМНОМ РОКУ

Сврха захтева за заштиту права на суђење у разумном року је да се убрза поступак и одреди примерена накнада као вид сатисфакције, уколико се утврди да је дошло до повреде права на суђење у разумном року.

Из образложења:

"У конкретном случају парнични поступак у коме предлагач, као тужилац, тражи да се утврди да му је повређено право на суђење у разумном року, правноснажно је окончан и то пре подношења захтева за заштиту права на суђење у разумном року. Поступак је правноснажно окончан дана 13.4.2010. године, а захтев за заштиту права на суђење у разумном року поднет је 24.9.2015. године.

У ситуацији када је поступак правоснажно окончан пред судом, предлагач не може више тражити од суда да утврди да му је повређено право на суђење у разумном року, нити накнаду за повреду тог права, јер такав захтев није дозвољен. Сврха захтева за заштиту права на суђење у разумном року је да се убрза поступак и одреди примерена накнада као вид сатисфакције, уколико се утврди да је дошло до повреде права на суђење у разумном року".

(Сентенца из решења Врховног касационог суда Р4 р 163/2015 од 21.10.2015. године утврђена 30.5.2016. године на седници Одељења за заштиту права на суђење у разумном року)

УКУПНА ДУЖИНА ПОСТУПКА И ПОВРЕДА ПРАВА НА СУЂЕЊЕ У РАЗУМНОМ РОКУ

Укупна дужина поступка од осам и по година оправдава налагање убрзања поступка, без обзира што поступак у фази у којој се тражи убрзање не траје дуго.

Из образложења:

"Међутим, првостепени суд је на правилно и потпуно утврђено чињенично стање погрешно применио материјално право када је одбио захтев предлагача за убрзање поступка пред првостепеним судом. Наиме, основано се жалбом предлагача указује да је приликом доношења побијаног решења погрешно примењено материјално право.

Према члану 8б став 1. Закона о уређењу судова суд може одредити примерену накнаду за повреду права на суђење у разумном року и одредити рок у коме ће нижи суд окончати поступак у коме је учињена повреда права на суђење у разумном року, ако утврди да је захтев подносиоца основан.

Имајући у виду наведено, а ценећи све околности случаја, као и критеријуме за оцену и дужину трајања поступка: сложеност предмета, поступање суда, понашање предлагача и значај спора за подносиоца захтева, Врховни касациони суд је нашао да је основан захтев предлагача за убрзање окончања поступка пред првостепеним судом.

Врховни касациони суд је наложио првостепеном суду да оконча поступак у најкраћем могућем року ради отклањања правне несигурности предлагача. Без обзира што је основни разлог дугом временском трајању парничног поступка неефикасно поступање другостепеног суда, најпре Окружног суда, па Вишег суда, јер је поступак по жалби трајао скоро четири године, укупан поступак по тужби тужиоца траје већ скоро осам и по година, па је оправдано наложити првостепеном суду, иако поступак пред тим судовима није неразумно дуго трајао, да се поступак оконча у најкраћем року. На све ово основано се указује у жалби предлагача наводећи да је поступајући суд био дужан да наложи првостепеном суду да оконча поступак у што краћем року".

(Сентенца из решења Врховног касационог суда Рж г 1023/2015 од 7.10.2015. године утврђена 30.5.2016. године на седници Одељења за заштиту права на суђење у разумном року)

УТИЦАЈ РАЗЛОГА ОДЛАГАЊА ПРЕТРЕСА НА ДУЖИНУ КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА

Оправданост одлагања главног претреса мора се посматрати са становишта понашања окривљеног, суда и другог државног органа.

Из образложења:

"Побијаним решењем утврђено је да предлагачу није повређено правно на суђење у разумном року, у поступку који се води пред Основним судом, а као разлог због којег сматра да предлагачу није повређено право на суђење у разумном року наводи да "у дужем временском периоду суд није могао да обезбеди присуство управо предлагача као оптуженог, да се није

одазивао позиву суда, већ да је његово присуство било обезбеђено након наредби за довођење од стране ПУ и наредби за довођење од стране КПЗ у коме је издржавао казну, а у једном периоду није ни могао да му се уручи позив за претрес, имајући у виду да су се повратнице враћале са констатацијом да је "одсељен са адресе коју је суду саопштио као адресу на којој борави, и да није обавестио суд о промени боравишта".

Испитујући побијано решење Врховни касациони суд је нашао да је паушалан закључак првостепеног суда којим је утврђено да предлагачу није повређено право на суђење у разумном року, те да је првостепени суд побијано решење донео уз погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање у смислу члана 375. став 1. Закона о парничном поступку.

Наиме, из списа предмета произилази да десетине главних претреса није одржано у кривичном предмету који се води пред Основним судом, против окривљеног, овде предлагача, а из разлога што окривљени није приступио главном претресу.

Међутим, по налажењу Врховног касационог суда окривљени није одговоран што по наредби за довођење није приведен из КПЗ, нити је одговоран што у ситуацији кад је суд имао податак да је окривљени у притвору у више наврата позивао га на кућну адресу.

Стога је неопходно да првостепени суд тачно утврди какав је допринос окривљеног у трајању овог кривичног поступка, у смислу да тачно утврди колико пута је управо окривљени скривио одлагање главног претреса, у смислу да је уредно обавештен о одржавању истог, а на позив се без оправданог разлога није одазвао. Потом је потребно да суд утврди у којој мери на дужину овог поступка су утицали и органи који су поступали, како КПЗ тако и полицијски органи који су извршавали наредбе суда за привођење, те самог суда у смислу предузимања адекватних и законитих радњи за обезбеђење присуства окривљеног главном претресу.

Наведене чињенице првостепени суд није утврдио, те је побијано решење донето уз погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање у смислу члана 375. став 1. Закона о парничном поступку, па је Врховни касациони суд укинуо решење и предмет вратио првостепеном суду на поновно одлучивање".

(Сентенца из решења Врховног касационог суда Рж к 151/2015 од 13.11.2015. године утврђена 30.5.2016. године на седници Одељења за заштиту права на суђење у разумном року)

УТИЦАЈ ПРОПУСТА СУДА НА ДУЖИНУ ТРАЈАЊА ПОСТУПКА

Предлагачу је повређено право на суђење у разумном року ако је разлог дугог трајања поступка некоришћење свих процесних могућности суда за дисциплиновање учесника у поступку.

Из образложења:

"Закључујући да је у овом предмету тужба поднета 2009. године, да је од тада укупно заказано 14 рочишта од кога су два одложена због болести судије, да је од подношења тужбе до достављања одговора на тужбу протекло четири месеца због тога што тужилац није доставио тачну адресу туженог, да је прво рочиште уследило одмах по достављању одговора 2010. године (после реформе правосудног система 2009. године), да су на одржаним рочиштима извођени докази предлагани од стране парничних странака, да су кривицом тужиоца одложена три рочишта због његовог неприступања на саслушање, као и због тога што није уплатио предујам за вештачење, поред тога, ни вештачење није могло бити благовремено обављено јер се тужилац није одазивао позиву судског вештака, првостепени суд је закључио да је претежан допринос дугом трајању поступка на страни тужиоца, у предмету у коме није законом прописана хитност у поступању, а који је чињенично сложен, одбио захтев тужиоца за утврђење повреде права на суђење у разумном року.

Основано се у жалби указује да је наведено решење донето уз погрешну примену материјалног права.

Према члану 32. став 1. Устава Републике Србије свако има право да независан, непристрасан и законом већ установљен суд, правично и у разумном року, јавно расправи и одлучи о његовим правима и обавезама, основаности сумње која је била разлог за покретање поступка, као и оптужбама против њега.

Према члану 8в Закона о изменама и допунама Закона о уређењу судова на поступак за заштиту права на суђење у разумном року сходно се примењују одредбе Закона о ванпарничном поступку, а Закон о ванпарничном поступку у члану 30. став 2. прописује сходну примену Закона о парничном поступку, у оним областима које нису регулисане тим законом.

Чланом 10. ЗПП прописано је да странка има право да суд одлучи о њеним захтевима и предлозима у разумном року, да поступак спроведе

без одуговлачења, у складу са претходно одређеним временским оквиром за предузимање парничних радњи и са што мање трошкова.

Разумна дужина трајања судског поступка зависи од сложености случаја, понашања подносиоца захтева као странке у поступку, поступање надлежног суда који води поступак, као и значаја и природе постављеног захтева за странку која је покренула поступак.

Ценећи све наведене критеријуме, Врховни касациони суд налази да је предлагачу повређено право на суђење у разумном року јер је разлог дугог трајања првостепеног поступка некоришћење свих процесних могућности суда који није водио рачуна о процесној дисциплини странака, односно није користио законску могућност за дисциплиновао тужиоца због неприступања заказаним рочиштима или доношења одговарајућих одлука у његовом одсуству иако је уредно позван на рочиште. Због тога је првостепено решење преиначено и утврђена повреда права. Истовремено је одбијен захтев предлагача за досуђивање примерене накнаде закључујући да је утврђење повреде права и налагање окончања поступка довољна сатисфакција за предлагача на чијој страни се налази искључиви допринос дугом трајању поступка".

(Сентенца из решења Врховног касационог суда Рж г 1727/2015 од 17.11.2015. године утврђена 30.5.2016. године на седници Одељења за заштиту права на суђење у разумном року)

ЗАХТЕВ ЗА ЗАШТИТУ ПРАВА НА СУЂЕЊЕ У РАЗУМНОМ РОКУ КАО ПРИТУЖБЕНА МЕРА

Захтев за заштиту права на суђење у разумном року је по својој правној природи пре свега притужбена мера којом странка захтева убрзање судског поступка који је у току ако сматра да јој је због дужине трајања поступка повређено право на суђење у разумном року.

Примерена накнада за повреду права на суђење у разумном року се досуђује само уколико су за то испуњени услови, односно ако је утврђено да се трајање поступка с обзиром на све околности не може сматрати разумним, те да је због дужине трајања поступка код

предлагача настала неизвесност у погледу решавања његовог права или обавеза.

Из образложења:

"Решењем Вишег суда, ставом првим изреке, усвојен је захтев за заштиту права на суђење у разумном року предлагача и утврђено да је у извршном предмету који је у току пред Основним судом повређено право предлагача на суђење у разумном року зајемчено чланом 32. став 1. Устава Републике Србије. Ставом другим изреке, наложено је Основном суду да предузме све неопходне мере и поступак у том предмету оконча у најкраћем могућем року. Ставом трећим изреке, одбијен је као неоснован захтев предлагача у делу којим је тражила да се Република Србија, Високи савет судства – основни суд, обавеже да јој на име накнаде због повреде права на суђење у разумном року исплати износ од 1.000 евра у динарској противвредности.

У првостепеном поступку је утврђено да је предлагач као извршни поверилац поднела са више других лица Општинском суду предлог за извршење против извршног дужника, на основу извршне исправе – пресуде Општинског суда, ради наплате новчаног потраживања. Решењем о извршењу одређено је предложено извршење, решење је достављено Народној банци Србије, Одељењу за принудну наплату у Крагујевцу. Даље је утврђено да је главни дуг извршном повериоцу исплаћен, као и камата на главни дуг, а судске таксе су извршном повериоцу плаћене од стране извршног дужника у току 2005. године. Трошкови парничног поступка исплаћени су непосредно пуномоћнику извршног повериоца. Првостепени суд је нашао да потраживање подносиоца захтева још увек није намирено, али у незнатном делу, уколико уопште и постоји део који није намирен, а што ће бити утврђено након обављеног вештачења које је у току.

Имајући у виду чињеницу да извршни поступак траје девет година, три месеца и девет дана и да у моменту одлучивања о захтеву предлагача још увек није у потпуности окончан, првостепени суд је утврдио да је повређено право предлагача на суђење у разумном року и наложио Основном суду да предузме све неопходне мере да би поступак у том предмету окончао у најкраћем могућем року, али је одбио захтев предлагача за досуђивање примерене накнаде.

Нису основани жалбени наводи којима предлагач тврди да је одбијањем захтева за досуђивање примерене накнаде првостепени суд погрешно применио материјално право.

Основна сврха захтева за заштиту права на суђење у разумном року јесте убрзање поступка и окончање поступка у разумном року. У конкретном случају за предлагача нема неизвесности у погледу решавања њеног права), јер је у току 2006. и 2007. године (предлог за извршење је поднет 2005. године, намирена скоро у потпуности (за сада није утврђено да ли постоји део потраживања предлагача који још увек није намирен). С обзиром да је предлагач у свом потраживању намирена скоро у потпуности и то у року од шест месеци и осам дана главни дуг, 14 месеци и 20 дана камата на главни дуг, а у периоду од две две године и девет месеци споредно потраживање – трошкови поступка, правилно је одбијен захтев предлагача за одређивање примерене накнаде, а првостепени суд је за своју одлуку у том делу дао јасне, правилне и законите разлоге".

(Сентенца из решења Врховног касационог суда Рж г 359/2015 од 29.4.2015. године утврђена на седници Одељења за заштиту права на суђење у разумном року 27.11.2015. године)

ЗАХТЕВ ЗА ЗАШТИТУ ПРАВА НА СУЂЕЊЕ У РАЗУМНОМ РОКУ И НАЛОГ СУДУ

У поступку за заштиту права на суђење у разумном року не може се судовима налагати на који начин ће донети одлуку у конкретној правној ствари већ им се може наложити да поступак окончају у што краћем року, уз могућност досуђивања примерене накнаде.

Из образложења:

"Решењем Апелационог суда у Београду, одбијен је захтев предлагача за заштиту права на суђење у разумном року којим је тражено да се: наложи Вишем суду да одмах врати списе Основном суду на надлежност, наложи Основном суду да одмах поступи по предлогу извршног дужника и да допуни своју пресуду тако што ће укинути решење Општинског суда и обуставити извршење у целини и укинути све спроведене радње, Вишем суду одреди рок за доношење допунске пресуде у предмету, као и да извр-

шном дужнику одреди примерену накнаду због двадесетогодишњег кршења права на суђење у разумном року.

У овом поступку предлагач тражи да се Вишем суду и Основном суду наложи да одлуче у конкретним предметима и то на начин како то предлагач у свом предлогу тражи, као и да му се због повреде права одреди новчана накнада.

Одредбом члана 8а ст. 1. и 2. Закона о уређењу судова је предвиђено да странка у судском поступку која сматра да јој је повређно право на суђење у разумном року може непосредно вишем суду поднети захтев за заштиту права на суђење у разумном року, а тим захтевом може да тражи и накнаду за повреду права на суђење у разумном року. Исти закон у члану 8б став 1. предвиђа да када непосредно виши суд утврди да је захтев подносиоца основан може одредити привремену накнаду за повреду права на суђење у разумном року и одредити рок у коме ће нижи суд окончати поступак у коме је учињена повреда права на суђење у разумном року. Из наведеног произилази да је основни циљ заштите права на суђење у разумном року, а сходно наведеним законским одредбама, да се поступак пред надлежним судом убрза и оконча у што краћем року. То значи да се у овом поступку не може судовима налагати на који начин ће донети одлуку у конкретној правној ствари већ само им се може наложити да поступак окончају у што краћем року.

С обзиром да предлагач у конкретном случају тражи да се надлежним судовима наложи на који ће начин поступити у конкретним предметима, што по наведеним законским одредбама није дозвољено, то је правилно закључио првостепени суд када је захтев предлагача у овом случају одбио као неоснован".

(Сентенца из решења Врховног касационог суда Рж г 956/2015 од 16.9.2015. године утврђена на седници Одељења за заштиту права на суђење у разумном року 27.11.2015. године)

ПРАКСА ЕВРОПСКОГ СУДА ЗА ЉУДСКА ПРАВА

Ненад Вујић,
директор Правосудне академије

ПРЕГЛЕД
издвојених питања Европског суда за људска права у вези деце и малолетника

Овде ћемо дати преглед посебно издвојених питања и преглед праксе Европског суда за људска права у односу на ова питања. То су:

1. **Међународна отмица деце**
2. **Насиље у породици / злостављање**
3. **Малолетници под старатељством**
4. **Сексуално злостављање**
5. **Права на поновно спајање породице**
6. **Право на сазнање о сопственом пореклу**
7. **Искључење из званичног програма заштите сведока**

1. Међународне отмице деце

"У питањима међународне отмице деце, обавезе које високим странама уговорницама намеће члан 8. [Европске конвенције за заштиту људских права[1]] морају се... тумачити тако да се пре свега узму у обзир Хашка конвенција о грађанскоправним аспектима међународне отмице деце, од 25. октобра 1980. године... и Конвенција о правима детета, од 20. новембра 1989. године.. ".

[1] Члан 8. (право на поштовање приватног и породичног живота) Европске конвенције за заштиту људских права гласи како следи:
"1. Свако има право на поштовање свог приватног и породичног живота, дома и преписке.
2. Јавне власти неће се мешати у вршење овог права сем ако то није у складу са законом и неопходно у демократском друштву у интересу националне безбедности, јавне безбедности или економске добробити земље, ради спречавања нереда или криминала, заштите здравља или морала, или ради заштите права и слобода других."

Међутим, [Европски] Суд [за људска права] мора такође имати на уму посебан карактер Конвенције, као инструмента европског јавног реда (*ordre public*) за заштиту људи као појединаца и свој сопствени задатак... *да* "*обезбеди поштовање обавеза које су на себе преузеле високе стране уговорнице*" Конвенције... Из тог разлога Европски суд је надлежан да преиспитује поступак који спроводе домаћи судови, посебно да утврди да ли су домаћи судови, примењујући и тумачећи одредбе Хашке конвенције, обезбедили јемства која су по Европској конвенцији дужни да обезбеде.

У тој области пресудно је питање да ли је, у унутрашњем пољу слободне процене које се признаје државама у тим питањима..., успостављена правична равнотежа између конкурентних интереса који су на делу у датом предмету – интереса детета, интереса оба родитеља и интереса јавног реда, али се, међутим, мора имати на уму да најбољи интереси детета морају бити примарни..., што је заиста и сасвим очигледно из Преамбуле Хашке конвенције, у којој је утврђено да су "интереси детета пресудно важни у питањима која се односе на старатељство над дететом". Најбољи интереси деце могу, зависно од своје природе и озбиљности, надјачати интересе родитеља... Интереси родитеља, посебно када је реч о интересу да одржавају редован контакт с дететом, ипак остају чинилац који је значајан када се одмеравају и уравнотежују различити интереси о којима се у предмету ради...

Интерес детета састоји се од два дела. С једне стране, интерес детета налаже да се одрже дететове везе с његовом породицом, сем када се јасно испостави да је породица изразито неподобна. Из тога следи да породичне везе могу бити оштећене само у изузетним околностима и да мора бити учињено све да се очувају лични односи и да се, када је и где је то примерено, "поново изгради" породица... С друге стране, очигледно је да је такође у интересу детета да се обезбеди његов развој у здравом окружењу, и на основу члана 8, родитељ не може имати право на мере за које се сматра да би могле нанети штету здрављу и развоју детета....

Иста та филозофија уграђена је у Хашку конвенцију од 25. октобра 1980. године, која у начелу захтева да се хитно врати отето дете сем у случајевима када постоји велика опасност да би дете у случају повратка било изложено физичкој или психолошкој трауми или ако би на неки дру-

ги начин било доведено у неповољан положај... (*Neulinger and Shuruk v. Switzerland*, пресуда Великог већа од 6. јула 2010, ставови132–137).

1.1. Представке које је поднео родитељ детета које је отео (незаконито одвео) други дететов родитељ

Ignaccolo-Zenide v. Romania

После развода брака подноситељке представке, француски суд је, пресудом која је постала правоснажна, одлучио да двоје деце рођене у том браку остају да живе с њом. Током летњег распуста 1990. деца су отишла да проведу неко време са својим оцем, њеним бившим мужем; он је имао двојно, француско и румунско држављанство, а живео је у Сједињеним Америчким Државама. Међутим, на крају летњег распуста, он је одбио да врати децу подноситељки представке. Пошто је неколико пута мењао адресу да би заварао америчке власти, којима је случај упућен сагласно Хашкој конвенцији о међународној отмици деце, која је донета 25. октобра 1980, бивши муж подноситељке представке је успео да у марту 1994. године побегне у Румунију. Првостепени суд у Букурешту је 14. децембра 1994. донео налог о враћању деце подноситељки представке. Међутим, њени напори да тај судски налог буде извршен били су безуспешни. Од 1990. године подноситељка представке је своју децу видела само једном, приликом сусрета који су румунске власти организовале 29. јануара 1997. године. Подноситељка представке је тврдила да румунске власти нису предузеле довољне кораке да би обезбедиле брзо извршење судских одлука и олакшале јој да врати своје кћерке.

Европски суд за људска права је стао на становиште да је у том предмету био **повређен члан 8.** (право на поштовање приватног и породичног живота) Европске конвенције за заштиту људских права, пошто је установио да румунске власти нису предузеле одговарајуће и делотворне напоре за извршење права подноситељке представке на то да јој се врате њена деца, чиме су прекршиле њено право на поштовање њеног породичног живота. Европски суд је пре свега установио да власти нису предузеле оне мере за враћање деце подноситељки представке које су прописане чланом 7. Хашке конвенције од 25. октобра 1980. године.

Bianchi v. Switzerland

Предмет је формиран на основу представке Италијана, оца коме је дете отела мајка тог детета, иначе Швајцаркиња. Подносилац представке је упутио притужбу због дужине поступка пред кантоналним властима Луцерна и због тога што швајцарске власти нису извршиле судске одлуке којима је било наложено да његов син буде враћен у Италију.

Европски суд је стао на становиште да је у том предмету **прекршен члан 8.** (право на поштовање приватног и породичног живота) Конвенције. Суд је установио да је због неактивности швајцарских власти, чиме је прекршен циљ и смисао Хашке конвенције која је донета 25. октобра 1980. године, потпуно прекинут контакт између оца и сина који је трајао готово две године и који је, због тога што је дете сасвим мало, морао имати за последицу све веће отуђење међу њима, за које се никако не би могло рећи да је у најбољем интересу детета. Сходно томе, Европски суд није могао закључити да је право подносиоца представке на поштовање његовог породичног живота било делотворно заштићено на начин који налаже Европска конвенција.

Види такође*: **Monory v. Romania and Hungary***, пресуда од 5. априла 2005; ***Carlson v. Switzerland)***, пресуда од 6. новембра 2008.

Bajrami v. Albania

Подносилац представке и његова супруга су се раздвојили 1998. године и његова супруга се иселила с њиховом кћерком (девојчица је рођена у јануару 1997. године) и отишла да живи са својим родитељима. Подносилац представке је само једном после развода успео да види кћерку пошто су његова бивша супруга и њени родитељи одбијали да му омогуће контакт с девојчицом. У јуну 2003. године он је повео бракоразводни поступак. У исто време затражио је од полиције да "блокира" пасош његове кћерке због чињенице да је његова супруга планирала да одведе девојчицу у Грчку без његове сагласности. Упркос том захтеву, супруга подносиоца представке је у јануару 2004. успела да одведе кћерку у Грчку. Решење о разводу донето је у фебруару 2004. и подносиоцу представке је дато старатељство над дететом. Та пресуда, међутим, никада није извршена.

Европски суд је стао на становиште да је у том предмету **прекршен члан 8.** (право на поштовање приватног и породичног живота) Европске конвенције. Суд је пре свега истакао да је пресуда о додели старатељства остала неизвршена отприлике две године, за шта се кривица не може приписати подносиоцу представке који је редовно предузимао кораке да обезбеди да му се кћерка врати. Подсећајући на то да Европска конвенција за заштиту људских права налаже високим странама уговорницама да предузму све неопходне мере како би обезбедиле поновно спајање родитеља с децом у складу с правоснажном пресудом домаћег суда и без обзира на то што Албанија није ратификовала релевантне међународне инструменте у тој области, Европски суд је установио да албански правни систем, према свом устројству у датом тренутку, није обезбедио алтернативни оквир који би подносиоцу представке пружио практичну и делотворну заштиту какву налажу обавезе Државе утврђене у члану 8. Конвенције.

Shaw v. Hungary

Пошто су се подносилац представке, ирски држављанин који живи у Француској, и његова супруга, Мађарица, развели 2005. године, додељено им је заједничко старатељство над кћерком, која је тада имала пет година. У том предмету, од Европског суда је тражено да испита да ли су, у светлу својих међународних обавеза, посебно оних које проистичу из Уредбе Савета (ЕЗ) од 27. новембра 2003. о надлежности и о признању и извршењу пресуда у брачним стварима и стварима родитељске одговорности[2] и из Хашке конвенције од 25. октобра 1980. године, мађарске власти предузеле примерене и делотворне напоре да обезбеде поштовање права подносиоца представке на то да му се врати његово дете (девојчицу је мајка одвела у Мађарску и тамо ју је уписала у школу без сагласности подносиоца представке) и права детета да буде поново спојено са својим оцем.

Европски суд је стао на становиште да је у том предмету био **прекршен члан 8.** (право на поштовање приватног и породичног живота) Европске конвенције. Суд је пре свега указао на то да је протекло скоро 11 месеци од када је достављено решење о извршењу којим је наложено

[2] Уредба Савета (ЕЗ) бр. 2201/2003 од 27. новембра 2003. о надлежности и о признању и извршењу пресуда у брачним стварима и стварима родитељске одговорности ("Уредба Брисел ИИ бис").

да дете буде враћено у Француску и од када је мајка нестала са кћерком. За то време једине мере извршења које су предузете биле су безуспешан захтев за добровољни повратак детета и изрицање релативно благе новчане казне. Ситуација је била додатно отежана чињеницом да су прошле више од три и по године током којих отац није могао да оствари право на контакт с дететом. То је у суштини било проузроковано чињеницом да су се мађарске власти прогласиле ненадлежнима у датој ствари упркос томе што је постојала правоснажна судска одлука која је била потврђена у складу са чланом 41. Уредбе Савета од 27. новембра 2003.

Karrer v. Romania

Тај предмет је формиран на основу представке једног оца и његове кћерке (рођене 2006. године) упућене због поступка који је вођен пред румунским судовима за њен повратак у Аустрију, сагласно Хашкој конвенцији од 25. октобра 1980. године. У фебруару 2008. дететова мајка је у Аустрији затражила развод од првог подносиоца представке. После неколико месеци и девојчица и њена мајка напустиле су Аустрију и отишле у Румунију док је поступак за одређивање старатељства над дететом био још у току. Од подносиоца представке је затражено да врати кћерку у Аустрију уз образложење да је незаконито одведена. У правоснажној пресуди изреченој у јулу 2009. румунски судови су утврдили да би девојчица, у случају повратка у Аустрију, била изложена физичкој и психичкој трауми.

Европски суд је стао на становиште да је у том случају **био прекршен члан 8.** (право на поштовање приватног и породичног живота) Европске конвенције, пре свега установивши да румунски судови нису извршили темељну и дубинску анализу да би проценили најбоље интересе детета и нису пружили могућност првом подносиоцу представке да предочи свој случај на најбољи могући начин, како то налаже Европска конвенција за заштиту људских права, протумачена у светлости Хашке конвенције од 25. октобра 1980. године. Сем тога, када је реч о правичности поступка одлучивања, првом подносиоцу представке никада није пружена могућност да изнесе свој случај пред румунским судовима, ни непосредно, ни кроз писмене поднеске. Коначно, као што је приметио Европски суд, поступак по Хашкој конвенцији трајао је укупно 11 месеци пред два нивоа судске надлежности, упркос чињеници да је тај поступак морао да буде окончан у року од шест недеља.

López Guió v. Slovakia

У мају 2009. подносиоцу представке се родило дете с држављанком Словачке. Они су живели заједно у Шпанији до јула 2010, када је мајка одвела дете из Шпаније у Словачку, после чега се више никада није вратила у Шпанију. По њеном одласку, он је повео поступак у Словачкој против дететове мајке тражећи да се донесе судско решење о повратку детета у Шпанију у складу с Хашком конвенцијом од 25. октобра 1980. Подносилац представке се жалио да је он, пошто се у те поступке произвољно умешао својом пресудом Уставни суд Словачке, лишен могућности контакта с дететом током дугог периода.

Европски суд је установио да је у том предмету био **прекршен члан 8.** (право на поштовање приватног и породичног живота) Европске конвенције. Суд је приметио да подносилац представке није имао процесну легитимацију пред Уставним судом, услед чега је поништен правоснажан и извршни судски налог који су претходно донели редовни судови о враћању његовог детета у Шпанију. Он није био ни упућен у поступак пред Уставним судом, а камоли да је био у могућности да у њему учествује, упркос томе што је имао законит интерес у том предмету. Поред тога, Европски суд је узео у обзир да је интервенција Уставног суда у том предмету уследила у тренутку када су сви остали правни лекови били исцрпљени, као и да није било никакве индикације да би могао наступити неки системски проблем због чињенице да су ти правни лекови били на располагању током поступка повратка детета у Словачку.

1.2.Представке које су поднели родитељи који су отели (незаконито одвели) децу

Eskinazi and Chelouche v. Turkey

Прва подноситељка представке, удата жена, посетила је Турску са својом кћерком (другом подноситељком представке), која је у то време имала четири године; првобитно је допутовала ради краћег боравка, али је потом одлучила да тамо остане са кћерком, иако се отац девојчице томе противио. Потом је поднела захтев за развод. Добила је привремено старатељство над кћерком, а раније је имала заједничко старатељство са мужем. Њен муж, који је живео у Израелу, поднео је захтев за развод рабинском суду у Тел Авиву,

који је наложио мајци да врати дете у Израел, уз напомену да ће, ако то не учини, њен поступак бити класификован као "незаконито одвођење детета" према Хашкој конвенцији од 25. октобра 1980. Покренут је поступак да би се обезбедило да се дете врати у Израел. Исход тог поступка било је то што су турски судови издали налог да се дете врати (у Израел), сагласно одредбама Хашке конвенције. Отац је повео поступак за извршење. Привремена мера коју је одредио Европски суд за људска права сагласно Правилу 39. Пословника Суда (привремене мере[3]) имала је за последицу обуставу извршења тог судског налога. Подноситељке представке су сматрале да би слање детета да се врати натраг у Израел представљало кршење њиховог права на поштовање приватног и породичног живота. Сагласно оцени прве подноситељке представке, било би противно најбољим интересима детета да буде одвојено од своје мајке и послато у земљу у којој нема никакав ослонац и чији језик не говори. Подноситељка представке је тврдила и да би она сама, ако би њена кћерка била послата у Израел, била трајно лишена права на правично суђење пред турским судовима, будући да би одлуке у вези с разводом и сродним питањима тада доносио рабински суд.

Европски суд је ту представку прогласио **неприхватљивом** (очигледно неоснованом). У светлости списа предмета у целини, Европски суд је приметио да је, у тренутку када су централни израелски органи поднели захтев за повратак детета, девојчица сматрана дететом које је незаконито одведено у смислу Хашке конвенције из 1980. године. Сем тога, турске власти нису имале суштински основ да одбију захтев, ни сагласно Хашкој конвенцији, ни на основу тога што би могући недостаци у сваком поступку коме би подноситељке представке могле бити подвргнуте у Израелу могли да представљају "флагрантно кршење права на правично суђење". Поновивши да члан 8. (право на поштовање приватног и породичног живота) Европске конвенције за заштиту људских права треба тумачити у светлости Хашке конвенције, Европски суд је стао на становиште, ценећи све доказе који су му били предочени, да, приликом одлучивања о повратку детета у Израел, турске власти не могу бити сматране прекршиоцима обавеза које је њихова земља преузела по основу члана 6. (право на правично суђење), нити кршиоцима права на поштовање породичног живота које је зајемчено чланом 8.

[3] То су мере које се одређују у склопу поступка пред Европским судом, сагласно Правилу 39. Пословника Суда, на захтев странке или другог заинтересованог лица, или по сопственом нахођењу Суда, у интересу странака или правилног одвијања поступка.

Европске конвенције. Европски суд је сем тога одлучио да укине привремену меру коју је одредио турској држави, сагласно Правилу 39. Пословника Суда.

Paradis and others v. Germany

Прва подноситељка представке, иначе држављанка Немачке, напустила је свог мужа, Канађанина, 1997. године. Канадски суд јој је доделио старатељство над четворо деце, али јој је наложио да децу не може извести из Канаде без сагласности свога мужа. У лето 2000. године, она се није вратила с децом после двонедељног боравка у Немачкој, а одатле је поднела захтев за развод и молбу за доделу старатељства. Канадски суд је тада њеном мужу доделио искључиво старатељство над децом, док је немачки апелациони суд наложио првој подноситељки представке да децу врати мужу. Пошто је она у више наврата одбила да изврши тај налог, немачки окружни суд је донео решење о њеном принудном притвору да би је приморао да открије боравиште деце. У том судском налогу било је утврђено да она треба да буде пуштена на слободу одмах пошто деца буду враћена оцу у Канаду. Жалба прве подноситељке представке је одбачена, а Савезни уставни суд је одбио да прими њену уставну жалбу. Била је лишена слободе шест месеци током 2003. године, али није открила боравиште своје деце.

Европски суд је ту представку прогласио **неприхватљивом**, установивши да је притужба коју је прва подноситељка представке поднела у вези с налогом за њено лишење слободе била очигледно неоснована. Европски суд је пре свега приметио да је један од циљева Хашке конвенције о грађанскоправним аспектима међународне отмице деце, усвојене 1980. године, то да се обезбеди да деца буду брзо враћена деце у своје место сталног боравка како би се спречило да се навикну на средину у којој су незаконито задржана. У том конкретном случају, Европски суд је приметио да су деца већ готово две године била одвојена од оца у тренутку када је апелациони суд издао налог за њихов повратак, односно готово три године пре но што је окружни суд наложио да прва подноситељка представке буде лишена слободе. Стога је пресудно значајно да се незаконито задржавање деце не настави. Иако је лишење слободе било најдрастичнија принудна мера која је предвиђена унутрашњим правом, прва подноситељка представке је била одлучна у својој решености да децу не врати, о чему сведочи и чињеница да их је послала у иностранство да се тамо крију. У таквим околностима, Европски суд је оценио да закључак

окружног суда о томе да би било узалудно изрећи јој новчану казну није била неразумна, те да одлука о принудном притвору подноситељке представке није била несразмерна.

Maumousseau and Washington v. France

Представку су поднели француска држављанка која живи у Француској и њена кћерка, која има двојно, француско и америчко држављанство и која је рођена 2000. године у Сједињеним Америчким Државама, где живи са својим оцем. Предмет се тицао повратка у Сједињене Америчке Државе девојчице, која је у том тренутку имала четири године; налог за повратак донели су француски судови у децембру 2004, на основу Хашке конвенције од 25. октобра 1980. и одлуке једног америчког суда који је оцу доделио старатељство над девојчицом. Девојчица, чије је стално боравиште било у Сједињеним Америчким Државама, допутовала је у Француску у марту 2003. године с мајком на одмор; мајка је тада одлучила да се не враћа у САД, него да остане у Француској са кћерком. У својој представци, прва подноситељка је посебно указала на то да је враћање девојчице у САД у супротности са интересима њене кћерке и да би је то довело у неподношљиву ситуацију с обзиром на то да је још веома мала. Подноситељка представке је, сем тога, тврдила да је интервенција полиције у септембру 2004. извршена у дечјем вртићу који је похађала њена кћерка оставила тешке психолошке последице на њену кћерку.

Европски суд је стао на становиште да **није био прекршен члан 8.** (право на поштовање приватног и породичног живота) Европске конвенције. Када је реч о разлозима за одлуку о доношењу налога за враћање детета у Сједињене Америчке Државе, Европски суд је закључио да су француски судови узели у обзир "најбоље интересе" детета, схваћене као њено непосредно реинтегрисање у средину која јој је позната. Француски судови су посебно пажљиво испитали породичну ситуацију у целини, проучивши известан број различитих чинилаца, уравнотежено су и разумно проценили респективне интересе и стално су настојали да утврде шта је најбоље решење за дете. Европски суд је такође приметио да нема разлога да се сматра да је поступак који је вођен пред француским судовима и у коме је одлучено да се изда налог за враћање детета у Сједињене Америчке Државе био неправичан или да у њему није било допуштено подноситељкама представке да делотворно заступају своја права. Сем тога, када је реч о условима извршења налога за враћање детета, Европски суд

је приметио да су околности интервенције полиције у вртићу који је девојчица похађала биле последица сталног одбијања њене мајке да добровољно преда дете оцу иако је постојао судски налог који је био извршан више од шест месеци. Иако интервенција полиције није најпогоднији начин за поступање у ситуацијама каква је ситуација подноситељке представке и иако је могла да има трауматичне последице, Европски суд је приметио да је та интервенција спроведена на основу овлашћења и у присуству јавног тужиоца, професионалног правног заступника Државе који има висок ниво одговорности и под чијом су командом били сви присутни полицајци. Европски суд је даље приметио да, када су се суочиле са отпором људи који су стали на страну подноситељке представке у спору, власти нису инсистирале да одведу дете.

Neulinger and Shuruk v. Switzerland

Прва подноситељка представке је држављанка Швајцарске која се настанила у Израелу, где се удала и у том браку добила сина. Када је осетила страх да ће њеног сина (другог подносиоца представке) отац одвести у ултраортодоксну заједницу у иностранству, познату по свом зилотском прозелитизму, Породични суд у Тел Авиву је донео забрану за излазак детета из Израела док не постане пунолетан. Првој подноситељки представке додељено је привремено старатељство, с тим што су родитељска права призната заједнички и једном и другом родитељу. Доцније су очева права на контакт са сином била ограничена због његовог претећег понашања. Родитељи су се развели и прва подноситељка представке је тајно напустила Израел и отишла у Швајцарску са сином. Као последња судска инстанца, швајцарски Савезни суд је наложио првој подноситељки представке да дете врати у Израел.

Европски суд је стао на становиште да би **био прекршен члан 8.** (право на поштовање приватног и породичног живота) Европске конвенције у односу на двоје подносилаца представке **ако би била извршена одлука о враћању** детета у Израел. Европски суд пре свега није био уверен да би било у најбољем интересу детета да се врати у Израел. Дечак је заиста швајцарски држављанин и добро се уклопио у земљу у којој непрекидно живи већ око четири године. Иако је дечак још у узрасту (седам година) када има знатну способност прилагођавања, ако би био поново измештен, то би вероватно имало тешке последице по њега и надјачало би сваку корист коју би од таквог корака вероватно могао да има. С тим у вези, ваља указати на ограничења која су уведена за очево право виђења с

дететом још пре него што је он незаконито изведен из земље (отет). Сем тога, отац је два пута од тада поново ступио у брак и поново је постао родитељ, али не плаћа издржавање за своју кћерку, мисли се на ћерку из другог брака. Када је реч о мајци, Европски суд је стао на становиште да би она претрпела несразмерно мешање у њено право на поштовање породичног живота ако би била приморана да се врати у Израел.

Sneersone and Kampanella v. Italy

Тај предмет се односи на одлуку италијанских судова да издају налог да се врати оцу у Италију један мали дечак (други подносилац представке) који живи са својом мајком (првом подноситељком представке) у Летонији. Подносиоци представке су тврдили да је одлука о којој је реч у супротности с најбољим интересом детета и да представља кршење међународног и летонског права. Они су поред тога тврдили да су италијански судови одржали суђење без присуства мајке.

Европски суд је стао на становиште да је у том предмету **био прекршен члан 8.** (право на поштовање приватног и породичног живота) Европске конвенције. Европски суд је пре свега установио да су одлуке италијанских судова недовољно образложене и да не представљају адекватан одговор на психичку трауму која би неминовно проистекла из изненадног и неповратног раскидања блиских веза између мајке и детета. Поред тога, судови нису размотрили ниједно друго решење којим би се обезбедио контакт између детета и његовог оца.

M. R. and L. R. v. Estonia

Подносиоци представке су мајка и њена кћерка за коју је њен отац тражио да се она врати у Италију, сагласно Хашкој конвенцији од 25. октобра 1980. године. Подноситељке представке се нису вратиле у Италију после путовања у Естонију. Оне су се пожалиле Европском суду због поступка који је вођен пред естонским судовима и због одлуке тих судова да наложе да дете буде враћено у Италију. Европски суд за људска права је затражио од естонске владе, сагласно Правилу 39. (привремене мере[4]) Пословника Суда, да не врате дете док траје поступак пред Европским судом.

[4] Види напомену 3, горе.

Европски суд је представку прогласио **неприхватљивом** (очигледно неоснованом). Европски суд је пре свега установио да естонске власти нису прекорачиле границе свог унутрашњег поља слободне процене када су одбациле тврдње мајке о томе да она не може да се врати у Италију. Исто тако, није било ничега што би сугерисало на то да је одлука естонских судова да донесу налог о враћању детета у Италију била произвољна или да власти нису испуниле своју обавезу да успоставе правичну равнотежу између конкурентних интереса о којима је реч у датом предмету. Европски суд је даље одлучио да укине привремену меру коју је одредио естонској влади сагласно Правилу 39. Пословника Суда.

B. v. Belgium

Тај предмет се односи на одлуку којом је наложено да дете буде враћено у Сједињене Америчке Државе пошто га је претходно мајка одвела у Белгију без сагласности оца или америчког суда. Подносиоци представке, мајка и кћерка, тврдиле су пре свега да би девојчица, ако би била враћена у Сједињене Америчке Државе, била лишена своје мајке и тиме би била доведена у неподношљиву ситуацију. Европски суд за људска права је затражио од белгијске владе, сагласно Правилу 39. (привремене мере[5]) Пословника Суда да не враћа дете у САД док траје поступак пред Европским судом.

Европски суд је стао на становиште да је у том предмету **био прекршен члан 8.** (право на поштовање приватног и породичног живота) Европске конвенције. Европски суд је пре свега установио да белгијски судови, када су донели налог да дете буде враћено детета у Сједињене Америчке Државе, нису у довољној мери настојали да процене опасност коју представља то што би она била враћена оцу; такође, требало је да белгијски судови узму у обзир проток времена и чињеницу да је девојчица интегрисана у Белгији. Европски суд је сем тога оценио да привремене мере које је одредио белгијској влади, примењујући Правило 39. Пословника суда, треба да остану на снази док пресуда не постане правоснажна[6] или док Суд у том смислу не донесе другу одлуку.

[5] Види напомену 3, горе.

[6] Ова пресуда је постала правоснажна 19. новембра 2012, под околностима утврђеним у члану 44. став 2. Европске конвенције за заштиту људских права.

X v. Latvia

Тај предмет се односио на поступак за повратак детета у Аустралију, земљу у којој је та девојчица рођена и коју је напустила заједно с мајком када је имала три године и пет месеци; тај поступак је вођен у складу с Хашком конвенцијом која је донета 25. октобра 1980. Мајка се обратила Европском суду представком у којој је навела да су летонски судови издавањем налога за враћање детета (у Аустралију) прекршили њено право на поштовање њеног породичног живота у смислу члана 8. Конвенције.

Европски суд је установио да је у том предмету **прекршен члан 8.** (право на поштовање породичног живота) Европске конвенције. Европски суд је заступао становиште да Европску конвенцију за заштиту људских права и Хашку конвенцију од 25. октобра 1980. године треба примењивати комбиновано и усклађено, као и да примарни разлог у свему томе морају бити најбољи интереси детета. У датом случају, Европски суд је оценио да летонски судови нису испунили процесне захтеве члана 8. Европске конвенције тиме што су одбили да узму у обзир доказиве наводе о томе да постоји "озбиљна опасност" по дете у случају да оно буде враћено у Аустралију.

2. Насиље у породици / злостављање

З. и остали против Уједињеног Краљевства

Четворо врло мале деце/бебе су преузети на старање тек после четири и по године након што су забринутости за њихову породицу пријављене социјалним службама. Та деца су била подвргнута ужасном дуготрајном немару и емоционалном злостављању од стране њихових родитеља у току тог времена и трпела су физичке и психолошке повреде. Налажена су у разним ситуацијама, на пример, закључана у њиховим собама како размазују екскремент по зидовима и краду храну из канти за отпатке.

Суд је нашао да постојећи систем није заштитио ту децу и да није било делотворног правног лека, што је **кршење чланова 3** (забрана нељудског или понижавајућег поступања) и **13** (право на делотворни правни лек) Конвенције.

Е. и остали против Уједињеног Краљевства

Три сестре и њиховог брата је годинама злостављао физички (све четворо деце) и сексуално (девојчице) љубавник њихове мајке, укључујући и после његове осуде за нападње две од девојчица, када се вратио да живи са том породицом, кршећи услове његовог условног пуштања на слободу. Тај човек је терао ту децу, између осталог, да једни друге ударају ланцима и бичевима пред њим и некада са њим. Девојчице су све патиле од озбиљног посттрауматског стресног поремећаја, а дечак је као резултат тога имао проблеме поремећаја личности.

Суд је нашао да социјалне службе нису заштитиле ту децу, **кршећи члан 3** (забрана нељудског или понижавајућег поступања) Конвенције, и да није било никаквог делотворног правног лека, што је **кршење члана 13** (право на делотворни правни лек) Конвенције.

Дана 2. новембра 2002. године, подноситељка представке је поднела кривичну пријаву против свог супруга, оптужујући га да ју је напао и тукао електричним каблом. Касније се вратила у полицијску станицу са својим супругом да повуче пријаву, и полиција је сарађивала. Дана 31. децембра 2002. године, тај супруг је убио њихову кћер и сина, рођене 1997. односно 2001.

Суд је утврдио **кршење члана 2** (право на живот) Конвенције, због пропуста власти да заштити животе те деце, те **кршење члана 13** (право на делотворни правни лек) Конвенције, зато што је мајци била одбијена могућност да тражи одштету.

Juppala против Шведске

Овај предмет се односио на осуду једне баке за клеветање њеног зета након што је она одвела свог трогодишњег унука до доктора и изразила сумњу да га је његов отац можда ударио.

Суд је утврдио кршење члана 10 (слобода изражавања) Конвенције. По његовом мишљењу, људи треба да имају слободу да изразе сумњу о злостављању детета, формирану у доброј вери, у контексту неке одговарајуће процедуре пријављивања без страха од кривичне осуде или обавеза да плати одштету за претпљену бол или поднете трошкове. Није било никаквих сугестија да је подноситељка представке поступала лакоумно:

напротив, чак је један здравствени стручњак одлучио да тај случај треба да се пријави органима старања о деци. Укратко, само у изузетним случајевима то ограничење права на слободу изражавања у овој сфери би могло да се прихвати као неопходно у једном демократском друштву. У случају подноситељке ове представке, није дато довољно разлога за то уплитање - у њено право на слободу изражавања и стога то уплитање није дало одговор на било коју "хитну социјалну потребу".

Е.С. и остали против Словачке

Године 2001. подноситељка представке је напустила свог супруга и поднела кривичну пријаву против њега за малтретирање ње и њене деце (рођене 1986., 1988. и 1989.) и сексуално злостављање једне од њихових кћери. Он је осуђен за насиље и сексуално злостављање две године касније. Међутим, њен захтев да се њеном супругу нареди да напусти - њихов дом је био одбрачен; суд је нашао да нема овлашћење да ограничи приступ њеног супруга имовини (она је могла да откаже његово становање тек када се разведе). Подноситељка представке и њена деца су стога били приморани да се одселе далеко од својих пријатеља и породице и двоје од те деце је морало да промени школу.

Суд је утврдио да Словачка није обезбедила подноситељки представке и њеној деци моменталну заштиту од насиља њеног супруга која је била потребна, што је кршење члана 3 (забрана нељудског или понижавајућег поступања) и члана 8 (право на приватни и породични живот) Конвенције.

3. Малолетници под старатељством

Scozzari i Giunta v Italy

У септембру 1997. године два сина/унука подносилаца представке, рођени 1987. и 1994. године, смештена су судским налогом у дом за децу "Il Forteto", где су – као што је национални суд знао – два од главних руководилаца и саоснивача били осуђени за сексуално злостављање троје хендикепираних људи који су били код њих на старању. Пре његовог сме-

штаја у тај дом, старији дечак је био жртва сексуалног злостављања од стране једног педофила социјалног радника.

Суд је сматрао, нарочито, да је то било кршење члана 8 (право на - поштовање породичног живота) Конвенције, у погледу непрекидног смештаја дечака у "Il Forteto". Напоменуо је нарочито да су одсуство било каквог временског ограничења у том судском налогу, негативни утицај људи који су одговорни за децу у " Il Forteto ", у комбинацији са ставом и поступањем социјалних служби, били у процесу да терају децу прве - подноситељке представке у правцу неповратног одвајања од њихове мајке и дугорочне интеграције унутар дома "Il Forteto".

Nencheva и остали против Бугарске

Петнаесторо деце и младих одраслих људи је умрло између децембра 1996. и марта 1997. године у једном дому за физички и ментално хендикепиране младе људе у селу *Dyhurkovo*, од последица хладниће и недостатка хране, лекова и основних потрепштина. Директор тог дома, уочивши те проблеме, безуспешно је покушавао у неколико наврата да узбуни све јавне институције које су имале директну одговорност за финансирање тог дома и од којих се могло очекивати да делују.

Суд је утврдио кршење члана 2 (право на живот) Конвенције у томе да власти нису извршиле своју дужност да заштите животе те рањиве деце, смештене на њихово старање, од озбиљне и непосредне опасности. - Власти такође нису спровеле успешну званичну истрагу око тих смрти, које су се догодиле у врло изузетним околностима.

4. Сексуално злостављање

X и Y против Холандије

Једна девојчица са менталним хендикепом (друга подноситељка представке) је силована, у дому за децу са менталним хендикепима где је живела, дан након њеног шеснаестог рођендана (што је била старосна доб за пристанак на сексуални однос у Холандији) од стране рођака одговорне особе. Била је трауматизована тим искуством, али се сматрало да није подобна да потпише званичну пријаву имајући у виду њену недовољну

менталну зрелост. Њен отац (први подносилац представке) је потписао уместо ње, али није покренут поступак против тог починиоца зато што је - та девојка морала да сачини ту пријаву лично. Домаћи судови су пр-епознали да постоји пропуст у закону.

Суд је подсетио да иако је сврха члана 8 (право на поштовање п-риватног и породичног живота) Конвенције у суштини та да се појединац заштити од арбитрарног мешања јавних власти, он Државу не обавезује да се само здржава од таквог мешања: поред овог првенствено негативног предузимања ствари, могу да постоје позитивне обавезе инхерентне дел-отворном поштовању приватног или породичног живота. У овом пр-едмету, Суд је утврдио да је била недовољна заштита коју пружа грађанско право у случају недела врсте коме је била изложена друга подноситељка представке. Ово је био предмет у коме су фундаменталне вредности и битни аспекти приватног живота били у опасности. Делотворна мера од-враћања је била неопходна у овој области и то је могло да се постигне с-амо одредбама кривичног закона. Примећујући да јој холандски Крив-ични законик није обезбедио практичну и делотворну заштиту, Суд је - стога закључио, узимајући у обзир природу недела у питању, да је друга подноситељка представке била жртва кршења члана 8. Конвенције.

Д.П. и Ј.Ц. против Уједињеног Краљевства

Једну сестру и брата је обоје сексуално злостављао њихов очух од старости од око осам и односно десет година. Они су тврдили да су обавестили социјалне службе локалних власти о том злостављању, али да их те власти нису заштитиле. Та девојчица је такође покушала да изврши самоубиство пошто ју је њен очух силовао. Она је добила поремећај личности, а дечак је касније патио од епилепсије. Обоје су имали ду-готрајну депресију и трауму.

Суд је утврдио нарочито да није било никаквог делотворног прав-ног лека или приступа одштети на располагању тој деци по питању њих-ових тврдњи, што представља кршење члана 13 (право на делотворни прав-ни лек) Конвенције.

М.Ц. против Бугарске

Подноситељку представке, старости 14 година (што је било старосна доб за пристанак на сексуални однос у Бугарској), силовала су два мушкарца; она је плакала/викала у току и после силовања и њена мајка ју је касније одвела у болницу, где је утврђено да јој је химен био поцепан. Пошто није могло да се утврди да се опирала или да је звала у помоћ, ти починиоци нису били гоњени.

Суд је утврдио кршење члана 3 (забрана понижавајућег поступања) и члана 8 (право на поштовање приватног живота) Конвенције, напомињући нарочито универзални тренд у правцу признавања одсуства пристанка као битног елемента у утврђивању силовања и сексуалног злостављања. Жртве сексуалног злостављања, нарочито младе девојчице, често се нису опирале из психолошких разлога (било подајући се пасивно или дисоцирајући се од силовања) или из страха од даљег насиља. Наглашавајући да Државе имају обавезу да гоне било који сексуални чин без пристанка, чак и када се жртва није физички опирала, Суд је утврдио да су и истрага у овом предмету и бугарски закон имали недостатке.

Овај предмет се односи на жалбу подноситељке представке да је, пошто је силована када је имала тринаест година, бугарским властима требало више од петнаест година да заврше истрагу која је уследила и да она није имала никакве правне лекове против њихове невољности да судски гоне њене нападаче.

Суд, налазећи да је истрага у вези са пријавом силовања подноситељке представке била неуспешна, чак иако су чињенице у предмету и идентитет починитеља били утврђени, сматрао је да је дошло до **кршења члана 3** (забрана нељудског и понижавајућег поступања) Конвенције по његовом процедуралном делу.

Ц.А.С. и Ц.С. против Румуније

Овај се предмет тицао жалбе једног седмогодишнака и његовог оца да је властима требало пет година да истраже понављано силовање првог подносиоца представке од стране једног човека, који је на крају ослобођен, који је силом улазио у породични стан када је тај дечак сам долазио кући из школе у периоду од јануара до априла 1998.

Суд је сматрао, утврдивши да власти нису извршиле успешну истрагу о тврдњама за насилно сексуално злостављање првог подносица представке и нису осигурале адекватну заштиту његовог приватног и породичног живота, да је дошло до кршења члана 3 (забрана нељудског или понижавајућег поступања) и члана 8. (право на поштовање приватног и породичног живота) Конвенције. У овој пресуди, Суд је јасно препознао да Државе имају обавезу по члановима 3. и 8. Конвенције да осигурају делотворну кривичну истрагу предмета који се тичу насиља над децом. Осим тога, конкретно се позвао на међународне обавезе које је Румунија преузела за заштиту деце од било ког облика злостављања2, укључујући и помагање у опоравку и социјалној реинтеграцији жртава, и нарочито је изразио жалост што првом подносиоцу представке никада није обезбеђено саветовање или пратња квалификованог психолога у току поступка који се односио на његово силовање или након тога.

Р.И.П. и Д.Л.П. против Румуније

Подносиоци представке, брат и сестра, жалили су се на одсуство делотворне истраге оптужбе за силовање коју је понела њихова мајка против њиховог деде по оцу 2004. године, када је та девојчица имала седам година, а њен брат три а, нарочито, на дужину те истраге, која још увек није завршена 2011. године, упркос доказима који потврђују тврдњу о сексуалном нападу.

Суд је сматрао да је дошло до **кршења** позитивних обавеза тужене Државе по процедуралном делу **члана 3.** (забрана нељудског или понижавајућег поступања) Конвенције.

Подноситељка представке је тврдила да ју је, када је имала четрнаест година, силовао један познаник (двадесет трогодишњи говек који је живео у истом суседству као и бака подноситељке представке, кога је често посећивала). Конкретно се жалила да власти нису успешно испитале њене тврдње.

Суд је сматрао да та истрага предмета подноситељке представке није испунила захтеве инхерентне позитивним обавезама Државе да успешно истражује и кажњава све облике силовања и сексуалног злостављања, што представља **кршење члана 3.** (забрана нељудског или понижавајућег поступања) Конвенције.

П. и С. против Пољске

Подноситељке представке су биле ћерка и њена мајка. Године 2008., када је имала четрнаест година, прва подноситељка представке је остала у другом стању након што је силована. Подноситељке представке су се нарочито жалиле на одсуство свеобухватног правног оквира који би првој подноситељки представке гарантовао благовремени и несметани приступ абортусу под условима наведеним у меродавним законима, и на откривање информација о овом случају јавности. Даље су се жалиле да су изузеће прве подноситељке представке од старатељства њене мајке и смештање у склониште за малолетнике и касније у болницу били незаконити, и признале да су се околности овог случаја свеле на нељудско или понижавајуће поступање.

Суд је сматрао да је дошло до кршења члана 8 (право на поштовање приватног и породичног живота) Конвенције, што се тиче утврђивања приступа законитом абортусу, у погледу обе подноситељке представке, и што се тиче откривања личних података подноситељки представке. Надаље је сматрао да је дошло до кршења члана 5. став 1. (право на слободу и безбедност) Конвенције, утврђујући нарочито да је суштинска сврха смештања прве подноситељке представке у склониште за малолетнике била да се она одвоји од њених родитеља и да се спречи абортус. На крају, власти су поступале према првој подноситељки представке на гнусан начин и њене патње су достигле минимални праг јачине по члану 3. (забрана нељудског поступања) Конвенције, чиме је прекршена та оредба.

Овај се предмет тицао питања одговорости Државе за сексуално злостављање једне ученице, старе девет година, од стране једног световног учитеља у једној ирској Националној школи 1973. Подноситељка представке се нарочито жалила да држава Ирска није нити структурисала систем основног образовања тако да је заштити од злостављања, као ни да истражи или пружи одговарајући судски одговор за њено злостављање. Такође је тврдила да да није могла да прибави признање, и одштету за, пропуст Државе да је заштити.

Суд је сматрао да је дошло до кршења члана 3 (забрана нељудског и понижавајућег поступања) и члана 13. (право на делотворни правни лек) Конвенције што се тиче пропуста државе Ирске да заштити подноситељку представке од сексуалног злостављања и њене немогућности да прибави

признање на националном нивоу о том пропусту. Надаље је сматрао да није било никаквог кршења члана 3. Конвенције што се тиче истраге о жалбама на сексуално злостављање у школи подноситељке представке.

Суд је нарочито сматрао да је инхерентна обавеза једне Владе да заштити децу од суровог поступања, нарочито у контексту основног образовања. Та обавеза није испуњена када је држава Ирска, која је морала да зна о сексуалном злостављању деце од стране одраслих пре 1970-тих кроз, између осталих ствари, њено судско гоњење таквих кривичних дела по значајној стопи, ипак наставила да поверава управљање основним образовајем огромне већине мале ирске деце Националним школама, а да притом није увела било какав механизам ефикасне државне контроле против ризика од дешавања таквог злостављања. Напротив, потенцијалне жалбе су биле преусмераване од органа Државе у правцу директора (генерално локалног свештеника) Националних школа. Заиста, било који систем откривања и пријављивања злостављања који је дозволио да дође до преко 400 случајева злостављања у школи подноситељке представке толико дуго времена мора да се сматра неефикасним.

Кривични поступак је покренут против сина подноситеља представке у јуну 2002. године, након што га је директорка школе његове ћерке старе скоро пет година пријавила полицији за сумњу да сексуално узнемирава то дете. Дана 1. августа 2002. године мајка тог детета је захтевала од суда за омладину да одузме родитељску одговорност од неног супруга. Од тог датума подносиоци представке нису поново видели своју унуку. Нарочито су се жалили на прекомерну дужину поступка за одобрење да се састају са дететом и на пропуст социјалних служби да спроведе одлуку суда од фебруара 2006. којом се одобрава контакт.

Суд је сматрао да је дошло до **кршења** права подносилаца представке на поштовање њиховог породичног живота по **члану 8.** (право на поштовање приватног и породичног живота) Конвенције. Нарочито је приметио да је забрањивање сусрета између баке и деке и њихове унуке, на основу тога да је дете повезивало своју баку и деку са својим оцем и патњом коју је претрпела као резултат наводног сексуалног узнемиравања, била мера коју власти имају право да предузму у случајевима малтретирања. Међутим, иако је неопходна велика пажња у ситуацијама ове врсте и мере за заштиту тог детета би могле да укључују ограничење контакта са члановима породице, Суд је сматрао да власти нису уложиле по-

требне напоре да жаштите породичне везе између баке и деке и њихове унуке, који се нису видели око дванаест година.

5. Права на поновно спајање породице

Sen v. the Netherlands

Представку су поднели брачни пар турских држављана и њихова кћерка, која је рођена у Турској 1983. године и коју је мајка оставила тетки на старање када се 1986. године придружила своме мужу у Холандији. Родитељи су се жалили да су била прекршена њихова права на поштовање њиховог породичног живота тиме што је одбијен њихов захтев за издавање дозволе боравка њиховој кћерки, што је одлука због које она није могла да им се придружи у Холандији. Они имају још двоје деце која су рођена 1990. и 1994. године у Холандији и која су одувек живела са својим родитељима.

Од Европског суда је затражено да утврди да ли су холандске власти имале обавезу да дозволе трећој подноситељки представке да живи са својим родитељима у Холандији; имајући у виду, између осталог, то да је била изразито млада у тренутку када је поднета представка, Европски суд је приметио да је она провела читав живот у Турској и да је имала чврсте везе са језичким и културним окружењем у својој земљи у којој још има рођаке. Међутим, постојала је велика препрека повратку остатка породице у Турску. Прво двоје подносилаца представке настанили су се у Холандији као брачни пар, где су законски боравили читав низ година, а двоје од њихово троје деце одувек је живело у Холандији и тамо похађало школу. Закључивши да Холандија није успоставила правичну равнотежу између интереса подносилаца представке и сопственог интереса у погледу контроле имиграције, Европски суд је стао на становиште да је у том случају био **прекршен члан 8.** (право на поштовање породичног живота) Европске конвенције.

Види такође: *Tuquabo-Tekle and Others v. the Netherlands*), пресуда од 1. децембра 2005.

Osman v. Denmark

Подноситељку представке у датом предмету, држављанку Сомалије која је с родитељима и браћом и сестрама од седме године живела у

Данској, отац је, када је она имала 15 година, против њене воље послао у избеглички камп у Кенији да би тамо водила бригу о баки по оцу. После две године, док је још била малолетна, поднела је захтев да јој се одобри спајање с породицом у Данској, али су данске имиграционе власти тај захтев одбиле уз образложење да је њена дозвола боравка истекла зато што је она више од 12 месеци непрекидно била одсутна из Данске. Није имала право на нову дозволу боравка зато што, на основу измене закона која је донета у међувремену како би се спречили родитељи имигранти да своју адолесцентну децу шаљу у матичне земље не би ли тамо добила традиционалније васпитање, само деца млађа од 15 година могу поднети захтев за спајање породице.

Европски суд је стао на становиште да је у том предмету био **повређен члан 8.** (право на поштовање приватног и породичног живота) Европске конвенције, установивши пре свега да се подноситељка представке може сматрати настањеном досељеницом која је законито провела цело детињство и младост или већи део тог периода у земљи усељења, тако да би за одбијање обнављања боравишне дозволе били потребни веома озбиљни разлози. Иако је циљ коме се тежило доношењем закона на коме је засновано одбијање да јој се обнови боравишна дозвола био легитиман – одвратити родитеље имигранте од тога да шаљу децу у стару домовину ради "преваспитавања" на начин који родитељи сматрају усклађенијим с њиховим етничким пореклом – право деце на поштовање њиховог породичног и приватног живота не може се игнорисати. У околностима датог случаја, не би се могло рећи да су интереси подноситељке представке били у довољној мери узети у обзир или да је била успостављена правична равнотежа између њих и интереса државе за контролу имиграције.

Berisha v. Switzerland

Тај предмет тиче се одбијања швајцарских власти да издају дозволе боравка за троје деце подносилаца представке – деца су рођена на Косову и у Швајцарску су ушла илегално – као и одлуке власти да децу протерају на Косово.

Европски суд је стао на становиште да **није био прекршен члан 8.** (право на поштовање породичног живота) Европске конвенције, пре свега узимајући у обзир чињеницу да подносиоци представке живе у

Швајцарској зато што су свесно донели одлуку да се настане тамо уместо да живе на Косову, као и околност да њихово троје деце није живело у Швајцарској довољно дуго да потпуно изгубе сваку везу са земљом у којој су рођени, у којој су одрастали и у којој су се више година школовали. Штавише, деца још увек имају породичне везе на Косову, двоје старије деце од којих је једно у узрасту од 17, а друго у узрасту од 19 година довољно су стари да им се може пружати подршка са удаљености, као и околност да нема ничега што би спречило подносиоце представке да путују на Косово или да са својим најмлађим дететом, десетогодишњакињом, бораве на Косову како би сачували њене најбоље интересе. Такође, узимајући у обзир да су подносиоци представке у поступку пред домаћим судовима повремено говорили неистине, Европски суд је закључио да швајцарске власти нису, одбијањем да издају боравишне дозволе деци подносилаца представке, прекорачиле границу свог унутрашњег поља слободне процене које имају по члана 8. Европске конвенције.

6. Право на сазнање о сопственом пореклу

Mikulić v. Croatua

Предмет се односио на дете рођено ван брака које је, заједно са својом мајком, поднело тужбу за утврђивање очинства. Подноситељка представке је у притужби навела да хрватски унутрашњи правни поредак не обавезује мушкарце против којих су поднете тужбе за утврђивање очинства да се повинују судском налогу и подвргну се тестирању ДНК, а жалила се и због тога што домаћи судови нису одлучили у поступку за утврђивање очинства који је она повела, услед чега су је оставили у стању продужене неизвесности у погледу личног идентитета. Подноситељка представке се такође жалила због дужине поступка и због тога што није постојао делотворан правни лек који би омогућио да се тај поступак убрза.

Европски суд је утврдио да је **био прекршен члан 8.** (право на поштовање приватног и породичног живота) Европске конвенције. Он је пре свега приметио да, приликом одлучивања у поступку по тужби за утврђивање очинства судови треба да воде рачуна о основном начелу интереса детета. У датом случају, Европски суд је установио да поступак који је подноситељки представке био на располагању није успоставио правичну

равнотежу између права подноситељке представке да се неизвесност коју она има у погледу личног идентитета отклони без непотребног одлагања и интереса човека за кога се претпоставља да јој је отац да се не подвргне ДНК тестирању. Сходно томе, неефикасношћу судова подноситељка представке је доведена у стање продужене неизвесности у погледу свог идентитета. Европски суд је даље закључио да је **био прекршен члан 6. став 1.** (право на правично суђење у разумном року), као и **члан 13.** (право на делотворан правни лек) Европске конвенције.

Odièvre v. France

Подноситељку представке је одмах по рођењу напустила њена биолошка мајка и оставила ју је на старање Одељењу за здравствену заштиту и социјално осигурање. Њена мајка је захтевала да њен идентитет буде чуван у тајности од подноситељке представке која је предата држави на бригу и старање и која је доцније усвојена у поступку потпуног усвојења. Подноситељка представке је доцније покушала да утврди идентитет својих биолошких родитеља и браће. Њен захтев је одбачен зато што је рођена по посебном поступку којим је мајкама било допуштено да остану анонимне. Подноситељка представке се пожалила да није у стању да сазна детаље на основу којих би било могућно идентификовати њену биолошку породицу и навела је да јој та немогућност да сазна идентитет своје биолошке породице наноси велику штету, будући да је лишена било какве могућности да реконструише своју биографију. Она је сем тога у представци навела да француска законска правила о поверљивости у околностима рођења детета представљају дискриминацију по основу рођења.

У пресуди Великог већа Европског суда истакнуто је да рођење, а посебно околности у којима је дете рођено, представљају део дететовог приватног живота, а потом и приватног живота одраслог човека, чије је поштовање зајемчено чланом 8. Европске конвенције. У датом случају, Суд је међутим закључио да **није био прекршен члан 8.** (право на поштовање приватног живота) имајући пре свега на уму да је подноситељки представке омогућен приступ информацијама о њеној мајци које ту жену не идентификују као и о њеној биолошкој породици, што јој је омогућило да уђе у траг некима од својих корена, а да истовремено буде осигурана заштита интереса трећег лица. Поред тога, закон који је донет недавно, 2002. године, омогућује одрицање од одредбе о поверљивости података и

на основу тог новог закона основано је посебно тело које треба да олакша трагање за информацијама о нечијем биолошком пореклу. Подноситељка представке би сада могла да користи тај закон и затражи да се обелодани идентитет њене мајке ако њена мајка на то пристане како би се обезбедило да буде успостављена правична равнотежа између мајчине потребе за заштитом и подноситељкиног легитимног захтева. На тај начин француско законодавство је настојало да успостави правичну равнотежу и одговарајућу сразмеру између конкурентних интереса. Европски суд је сем тога закључио да **није био прекршен члан 14.** (забрана дискриминације) **сагледан у вези са чланом 8. Европске конвенције,** пошто је утврдио да подноситељка представке није била изложена дискриминацији у погледу свог статуса у породици, јер је имала родитељску везу са својим усвојитељима и, у перспективи, интерес када је реч о њиховој имовини и, поред тога, није могла да тврди да је њен положај у односу на њену биолошку мајку упоредив с положајем деце која уживају успостављене родитељске везе са својим биолошким мајкама.

Jäggi v. Swutzerland

Подносиоцу представке није било дозвољено да обави тестирање ДНК на телу преминулог човека за кога је он веровао да му је биолошки отац. Самим тим, подносилац представке није био у могућности да утврди ко му је отац.

Европски суд је стао на становиште да је у том предмету **био прекршен члан 8.** (право на поштовање приватног живота) Европске конвенције, због тога што подносилац представке није могао да добије резултате анализе ДНК посмртних остатака свог претпостављеног (*путативног*) биолошког оца. Европски суд је пре свега истакао да тест ДНК није нарочито инвазиван, да се породица није позвала ни на какве филозофске примедбе или примедбе које би проистицале из верских уверења и да би, да којим случајем подносилац представке није обновио закуп гроба преминулог човека, његово тело већ свакако било ексхумирано.

A. M. M. v. Romania

Предмет се тиче поступка за утврђивање очинства малолетника рођеног 2001. године ван брака; дете је рођено са вишеструком инвалидношћу. У његовом изводу из матичне књиге рођених уписано је да је отац детета непознатог идентитета. Пред Европским судом подносиоца представке је прво заступала његова мајка, а потом, пошто му је и мајка тежак инвалид, његова баба по мајци.

Европски суд је закључио да је у том случају **био прекршен члан 8.** (право на поштовање приватног и породичног живота) Европске конвенције, пошто је установио да домаћи судови нису успоставили правичну равнотежу између права детета да његови интереси буду очувани у поступку и права његовог претпостављеног оца да се не подвргне тесту за утврђивање очинства или да учествује у поступку.

Godelli v. Italy

Предмет се тиче поверљивости информација у вези с рођењем детета и немогућношћу лица које је напустила његова мајка да сазна нешто о своме пореклу. Подноситељка представке је навела да је претрпела озбиљну штету због тога што не познаје своју животну историју, што није била у стању да уђе у траг својим коренима док су у исто време заштићени интереси трећег лица.

Европски суд је установио да је у том предмету **био прекршен члан 8.** (право на поштовање приватног живота) Европске конвенције пре свега с обзиром на то да није успостављена правична равнотежа између свих интереса који су ту на делу зато што италијанско законодавство, у случајевима у којима се мајка определила да не обелодани свој идентитет, није допуштало детету које није било формално признато при рођењу и које је потом усвојено да затражи или одређене информације о своме пореклу које не би никога идентификовале или да затражи да се обелодани идентитет биолошке мајке, уз сагласност те мајке.

Види такође, између осталог ***Gaskin v. the United Kingdom***, пресуда од 7. јула 1989; ***Ebru and Tayfun Engin Çolak v. Turkey***, пресуда од 30. маја 2006; ***Kalacheva v. Russia,*** пресуда од 7. маја 2009; ***Grönmark v. Finland*** и ***Backlund v. Funland***, пресуде од 6. јула 2010; ***Pascaud v. France***,

пресуда од 16. јуна 2011; ***Laakso v. Finland,*** пресуда од 15. јануара 2013; и ***Röman v. Funland***, пресуда од 29. јануара 2013.

7. Искључење из званичног програма заштите сведока

Р.Р. и остали против Мађарске

Предмет се односио на искључење једне породице (једног српског држављанина који живи у Мађарској, његове невенчане жене, мађарске држављанке, и троје њихове малолетне деце) из званичног програма заштите сведока на основу тога да је тај отац, у затвору, остао у контакту са криминалним групама. Та породица је навела нарочито да је њихово искључење из програма заштите сведока довело њихове животе у опасност од освете мафије.

Суд је сматрао да је дошло до **кршења члана 2.** (право на живот) Конвенције што се тиче те деце и њихове мајке. Он је нашао да су подносиоци представке били искључени из тог програма у који су првобитно били увршћени, а да притом мађарска Влада није показала да су те опасности престале да постоје и није предузела неопходне мере да заштити њихове животе. Суд је закључио да су мађарске власти потенцијално изложиле ту децу и њихову мајку освети криминалних кругова која је опасна по живот. Надаље је сматрао **по члану 46.** (обавезност и извршење пресуда) да су морале да се предузму адекватне мере како би се заштитила породица, укључујући и прописну заштиту идентитета уколико је потребно.

ТРЕЋЕ ОДЕЉЕЊЕ

ОДЛУКА

Представка број 41672/07
Милета ПЕТРОВИЋ против Србије

Европски суд за људска права (Треће одељење), 6. маја 2014. године на заседању већа у саставу:

Josep Casadevall, *председник,*
Alvina Gyulumyan,
Ján Šikuta,
Dragoljub Popović,
LuisLópez Guerra,
Johannes Silvis,
Valeriu Griţco, *судије,*
и Santiago Quesada, *секретар Одељења,*

Имајући у виду горе наведену представку поднету 14. септембра 2007. године,

Имајући у виду запажања која су странке поднеле,

После већања, доноси следећу одлуку:

ЧИЊЕНИЦЕ

1. Подносилац представке, господин Милета Петровић је српски држављанин, рођен 1955. године и живи у Чачку.

2. Владу Србије (у даљем тексту: "Влада") заступао је њен заступник господин С. Царић.

I. ОКОЛНОСТИ ПРЕДМЕТА

3. Чињенице предмета, како су их странке изнеле, могу се сумирати на следећи начин.

А. Парнични поступак због сметања поседа

4. Б. Д. је 15. марта 2003. године порушио део вентилационог система у ресторану подносиоца представке.

5. Подносилац представке је 17. марта 2003. године против Б. Д. поднео тужбу због сметања поседа.

6. Општински суд у Чачку је 14. априла 2004. године пресудио у корист подносиоца представке, наредивши Б. Д. да поново изгради предметни вентилациони систем, у складу са првобитним пројектним решењем и под надзором машинских и грађевинских вештака, као и да плати 109.800 динара (приближно 1.570[1] евра у релевантном тренутку) на име трошкова.

1Износи у еврима су дати само ради позивања, на основу приближне просечне вредности у релевантном времену.

7. До 23. јула 2004. године ова одлука је постала и коначна и правоснажна.

Б. Извршни поступак

8. Након захтева подносиоца представке од 30. јула 2004. године, Општински суд (у даљем тексту: "извршни суд") је 8. септембра 2004. године, издао решење о извршењу. Решење о извршењу је потврђено по жалби 26. октобра 2004. године.

9. Подносилац представке је 10. новембра 2004. године затражио од извршног суда да наложи Б. Д. да унапред плати трошкове грађевинских радова. Извршни суд је до 30. јуна 2005. године одржао рочиште, одредио 2 вештака и у два наврата затражио њихово мишљење, утврдио трошкове, прикупио понуде, изабрао извођаче грађевинских радова и најзад, на 2 нивоа разматрао и извршио решење, којим се Б. Д. налаже да трошкове исплати унапред, а подносилац представке овлашћује да предузме неопходне грађевинске радове. Подносилац представке је ставио примедбу на извештаје вештака и одбио да подигне предујам депонован код извршног суда.

[1] Износи у еврима су дати само ради позивања, на основу приближне просечне вредности у релевантном времену.

10. У периоду од 20. септембра 2005. године до 17. маја 2006. године извршни суд је подносиоцу представке наложио да почне грађевинске радове, одредио нове вештаке и добио њихова 2 извештаја о начинима извршења, одржао 3 рочишта и испитао сведоке у вези са првобитним грађевинским радовима на вентилационом систему, и два пута наложио подносиоцу представке да његов извођач радова достави процену грађевинских трошкова. Подносилац представке је ставио примедбу на извештај вештака, поднео захтев за заштиту законитости против решења суда и одбио да по њему поступи.

11. Извршни суд је 2. јуна 2006. године прекинуо извршни поступак. По жалби подносиоца представке, ова одлука је укинута 28. јуна 2006. године, а извршни суд је поучен да странке спречи у злоупотреби процесних права предузимањем неопходних радњи уместо њих.

12. У периоду од 30. јуна 2006. године до 29. јануара 2008. године извршни суд је наставио извршење и заказао 10 рочишта, од којих су 2 одложена због лошег здравственог стања подносиоца представке и Б.Д., једно због грешке у судском позиву, још једно из ненаведених разлога, а последња 2 због захтева подносиоца представке да се предмет уступи другом суду и због пропуста једног од вештака да дође на суд, због чега је новчано кажњен. Осим тога, извршни суд је одредио нове вештаке, затражио стручна мишљења у три наврата, размотрио извештај независног вештака подносиоца представке и консултовао се о предмету са управним органом који је за ресторан подносиоца представке издао грађевинску и употребну дозволу. Извођач радова подносиоца представке није доставио пројектну документацију коју је суд изричито тражио три пута,.

13. Подносилац представке је у међувремену поднео бројне притужбе на дужину извршног поступка председнику Окружног суда у Чачку и Министарству правде, а поднео је и неколико захтева за изузеће и кривичне пријаве против судија и вештака.

14. Извршни суд је 29. фебруара 2008. године прекинуо извршни поступак. Суд је посебно утврдио да је, пошто срушени вентилациони систем није изграђен у складу са оригиналним пројектом, наздор његове поновне изградње немогућ и да се, према томе, одлука Општинског суда од 14. априла 2004. године није могла извршити. Ова одлуке је 30. јуна 2008. године потврђена по жалби.

В. Притужбе подносиоца представке на поступак извршења домаћим властима

1. Парнични поступак

15. Подносилац представке је 6. јуна 2005. године покренуо парнични поступак против Б. Д. и Тужене државе за накнаду штете због претеране дужине извршног поступка.

16. Први општински суд у Београду је 21. априла 2009. године одбацио захтев подносиоца представке за накнаду штете за губитак зараде и прогласио да је захтев подносиоца представке за накнаду нематеријалне штете повучен.

17. Апелациони суд је 25. августа 2011. године укинуо пресуду од 21. априла 2009. године у делу којим се одбацује захтев подносиоца представке против Б. Д., и вратио тај део предмета првостепеном суду на поновно разматрање. Апелациони суд је истовремено потврдио преостали део пресуде од 21. априла 2009. године.

18. Изгледа да је поступак још увек у току.

2. Поступак пред Уставним судом

19. Подносилац представке је 5. августа 2008. године поднео уставну жалбу жалећи се због неизвршења одлуке Општинског суда од 14. априла 2004. године.

20. Уставни суд Републике Србије је 20. априла 2011. године одбацио уставну жалбу подносиоца представке.

II. РЕЛЕВАНТНО ДОМАЋЕ ПРАВО

А. Закон о извршном поступку из 2000. године (објављен у "Службеном гласнику Савезне Републике Југославије, бр. 28/00, 73/00 и 71/01)

21. Члан 4. став 1. прописивао је да је извршни суд обавезан да поступи по хитном поступку.

22. Члан 43. је предвиђао да се извршење спроводи у оквирима решења о извршењу.

23. Члан 62. је утврђивао ситуације у којима се извршење прекида по службеној дужности.

24. Члан 203. је предвиђао детаље у вези са извршењем у ситуацијама у којима су радње захтеване од дужника могла обавити друга лица.

Б. Закон о извршном поступку из 2004. године (објављен у "Службеном листу Републике Србије", број 125/04)

25. Овај закон је ступио на снагу 23. фебруара 2005. године, чиме је Закон о извршном поступку из 2000. године стављен ван снаге. У складу са чланом 304., међутим, сви извршни поступци започети пре 23. фебруара 2005. године морали су се завршити у складу са Законом о извршном поступку из 2000. године.

ПРИТУЖБЕ

26. Подносилац представке се жалио према чл. 6. и 13. Конвенције и члану 1. Протокола број 1 због неизвршења судске одлуке од 14. априла 2004. године, као и због непостојања делотворног домаћег правног лека с тим у вези.

ПРАВО

27. Чл. 6. ст. 1. и 13. Конвенције и члан 1. Протокола број 1, у релевантном делу, гласе како следи:

Члан 6. став 1.

"Свако, током одлучивања о његовим грађанским правима и обавезама..., има право на правичну ... расправу ... пред ... судом, ..."

Члан 1. Протокола број 1

"Свако физичко и правно лице има право на неометано уживање своје имовине. Нико не може бити лишен своје имовине, осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права.

Претходне одредбе, међутим, ни на који начин не утичу на право државе да примењује законе које сматра потребним да би регулисала коришћење имовине у складу с општим интересима или да би обезбедила наплату пореза или других дажбина или казни."

Члан 13.

"Свако коме су повређена права и слободе предвиђени у овој Конвенцији има право на делотворан правни лек пред националним властима, без обзира на то да ли су повреду извршила лица која су поступала у службеном својству."

28. Влада је ставила један број примедби на допуштеност. Она је посебно тврдила да је представка очигледно неоснована зато што су домаћи судови спровели извршни поступак с дужном марљивошћу и без непотребних кашњења.

29. Подносилац представке је ове аргументе оспорио сматрајући да му је право на реконструкцију вентилационог система признато правоснажном одлуком која је остала неизвршена.

30. Суд подсећа да члан 6. став 1. Конвенције, између осталог, штити спровођење правоснажних, обавезујућих одлука, које, у државама које прихватају владавину права, не могу да остану неизвршене на штету једне странке. Према томе, извршење судске одлуке не може се спречити, поништити или неоправдано одгађати (видети, међу многим другим ауторитетима, *Hornsby против Грчке*, 19. март 1997. године, став 40, *Извештаји о пресудама и одлукама* 1997-II).

31. У смислу члана 1. Протокола број 1, Суд примећује да "одштетни захтев" може представљати "имовину" ако је довољно утврђено да је изршан (видети *Burdov против Русије*, број 59498/00, став 40., ЕЦХР 2002-III) и понавља да према овој одредби, као и према члану 6. став 1. Конвенције, држава има позитивну обавезу да организује систем извршења пресуда који је ефикасан и у праву и у пракси и обезбеђује њихово извршење без непотребних одлагања (видети *Fuklev против Украјине*, број 71186/01, став 84, 7. јун 2005. године).

32. Конвенција, међутим, не одређује држави обавезу да изврши сваку пресуду парничног карактера не узимајући у обзир посебне околности предмета (видети *Sanglier против Француске*, број 50342/99, став 39, 27. мај 2003. године). У предметима као што је овај, који ствара неопходност деловања дужника који је приватно лице, држава, којој су поверена јавна овлашћења, мора ревносно да поступа како би повериоцу помогла у извршењу пресуде (видети *Fociac против Румуније*, број 2577/02, став 70, 3. фебруар 2005. године). Једини задатак Суда је да разматра да ли су мере које су применили српски органи у овом предмету биле адекватне и довољне.

33. Ако се вратимо на предметни случај, Суд на почетку примећује да је одлуком од 14. априла 2004. године Б. Д., приватном лицу, одређено да поново изгради вентилациони систем подносиоца представке у складу са оригиналном пројектном документацијом и под надзором машинских и грађевинских вештака, као и да плати одређене износе на рачун трошкова поступка. Ова одлука је постала коначна и правоснажна 23. јула 2004. године, а подносилац представке је извршење у односу на грађевинске радове затражио 30. јула 2004. године. Суд даље примећује да је, скоро после четири године, 30. јуна 2008. године, поступак прекинут.

34. Суд сматра да су, с обзиром на чињенице предмета, домаћи судови предузели хитне и прикладне радње ради извршења одлуке од 14. априла 2004. године и да није било значајних периода неактивности у извршном поступку. Наиме, извршење налога постало је правоснажно само три месеца после захтева подносиоца представке. Судовима је требало додатних осам месеци после захтева подносиоца представке да процене трошкове грађевинских радова, прикупе понуде, изаберу извођаче грађевинских радова и на крају, на две инстанце разматрају и изврше одлуку којом се Б. Д. налаже да положи предујам трошкова извршења. Извршни суд је, међутим, одржао 8 рочишта, одредио 6 вештака и тражио њихова мишљења о трошковима и начинима извршења у 7 разних прилика, и размотрио друге доказе на предлог странака или на сопствену иницијативу (видети ст. 9, 10. и 12. у горњем тексту) да би предмет разјаснио, који је, иако правно није посебно тежак, представљао одређену сложеност у смислу чињеница. Осим тога, Суд сматра да су се домаћи судови бавили великим бројем поднесака странака, укључујући и жалбе без неоправданог кашњења (видети, на пример, ст. 8, 11. и 14. у горњем тексту). Исто тако, Суд даје посебан значај чињеници да су домаћи судови предузели конкретне кораке да спрече и укоре покушаје странака и других учесника да спрече извршење (видети ст. 10, 11. и 12. у горњем тексту). Најзад, Суд примећује да су домаћи судови утврдили, на основу материјалних и доследних доказа, да одлука Општинског суда од 14. априла 2004. године није никада извршена зато што се и сам подносилац представке није придржавао првобитног пројекта када је градио спорни вентилациони систем. Тужена држава, према томе, није одговорна за неизвршење одлуке у питању.

35. У вези са понашањем подносиоца представке, Суд примећује да је пропустио или одбио да испоштује налоге судова у многобројним приликама, и да је посебно пропустио да предузме одговарајућу радњу пошто су га судови овластили да приступи радовима, а такође је и неколико пута пропустио да достави документа и информације које су судови изричито тражили. Осим тога, он је непрекидно оспоравао надлежност вештака и

њихова мишљења, и поднео је неколико кривичних притужби против судија и вештака. Према томе, Суд сматра да је својим понашањем подносилац представке јасно значајно допринео продужењу поступка.

36. У таквим околностима, Суд закључује да је у конкретном предмету држава урадила што се од ње могло разумно очекивати да би извршила решење од 14. априла 2004. године. Заправо, Уставни суд Србије је донео исти закључак 20. априла 2011. године (видети став 20.). Произилази да се притужба подносиоца представке према члану 6. став 1. Конвенције и члану 1. Протокола број 1 мора одбацити као очигледно неоснована у складу с чланом 35. ст. 3. и 4. Конвенције.

37. С обзиром на мишљење из става 36. у горњем тексту, Суд сматра да подносилац представке нема аргументовану притужбу према Конвенцији или њеним Протоколима која би захтевала накнаду у смислу члана 13. Сходно томе, ова притужба је такође очигледно неоснована у смислу члана 35. став 3. Конвенције и мора се одбацити сходно члану 35. став 4. Конвенције.

Из тих разлога, Суд једногласно

Проглашава представку недопуштеном.

Santiago Quesada
Секретар

Josep Casadevall
Председник

РЕФЕРАТИ

Предраг Трифуновић,
председник Грађанског одељења, судија Врховног касационог суда

САВЕТ ЕВРОПЕ
ЕВРОПСКА КОМИСИЈА ЗА ЕФИКАСНОСТ ПРАВОСУЂА
(CEPEJ)

Савет Европе, као највећа међународна организација, има за циљ промовисање заштите људских права, демократије и владавине права, развијање заједничких демократских начела заснованих на Европској конвенцији о људским правима и основним слободама и другим релевантним међународним инструментима. Република Србија је 3. априла 2003. године постала држава чланица Савета Европе.

Међу бројним телима Савета Европе значајно место са аспекта правосуђа припада Европској комисији за ефикасност правосуђа.

CEPEJ је основан 18. септембра 2002. године.

Кроз своје деловање настоји да омогући бољу примену међународних правних инструмената Савета Европе који се односе на ефикасност и правичност правосуђа. У крајњем исходу треба да допринесе смањењу броја предмета пред Европским судом за људска права узрокованих од стране правосудних институција држава чланица Савета Европе, кроз различите облике повреде права на правично суђење признатог чланом 6 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

CEPEJ своје циљеве остварује путем:

- идентификације и развоја мерила, прикупљања и анализе квантитативних и квалитативних података, те кроз дефинисање мера и средстава за оцену правосудних система;

- сачињавања статистичких извештаја, истраживања о најбољим праксама, сачињавања смерница, акционих планова, мишљења и генералних коментара;

- успостављања сарадње са научним установама које се баве истраживањима и израдама студија;

- укључивања у свој рад експерата, владиних и невладиних организација, како би пружили подршку раду CEPEJ-a; и

- стварања мрежа за сарадњу међу особама које се професионално баве радом правосуђа.

CEPEJ данас представља јединствено тело које чине представници из 47 држава чланица Савета Европе.

Свих 28 чланица Европске Уније су такође чланице Савета Европе. Европска Унија у потпуности подржава стандарде које је установио Савет Европе. Стандарди Савета Европе су постали мерила и за Европску унију у области људских права, владавине права и демократије у Европи.

Европска комисија је препознала значај рада CEPEJ, те се у свом Извештају за анализу и побољшање стања у правосуђу држава чланица Европске уније, први пут објављеном 27. марта 2013. године, ослонила на методологију и анализу CEPEJ. Извештај садржи податке о дужини трајања судских поступака, стопи решених и нерешених случајева, коришћењу алтернативних начина решавања спорова, обукама за судије, ресурсима којима располажу судови у Европској унији итд. Подаци о функционисању судства у чланицама Европске уније су објективни, поуздани и упоредиви, а треба да допринесу унапређењу ефикасности судских система.

Од оснивања 2002. године CEPEJ је објавио један пилот извештај и пет редовних извештаја. Последњи Извештај који је заснован на подацима из 2012. године, објављен је 09. октобра 2014. године. До маја 2014. године 45 држава чланица Савета Европе је било обухваћено процесом евалуације, све осим Лихтенштајна и Сан Марина. Одговори држава чланица који су објављени садрже описе правних система и објашњења која у великој мери доприносе разумевању достављених података.

Европски Дан цивилне правде обележава се сваке године, последње недеље у октобру месецу. Циљ је да се грађанима приближи правосудни систем, односно да им се пружи могућност да боље разумеју сво-

ја права, као и начин њиховог остваривања и заштите кроз функционисање правосудног система. Сврха му је да се пре свега образују и информишу грађани, али и да окупи стручњаке како би разменили информације из правне области. Поред тога, промовише се рад Европске комисије и Савета Европе на пољу цивилног права.

Главни догађај поводом обележавања Европског дана цивилне правде за 2015. годину одржава се 23. октобра у Бања Луци у оквиру председавања Босне и Херцеговине Комитетом министара Савета Европе.

Од 2005. године, Савет Европе и Европска комисија заједнички су организовали такмичење и доделу награде **"Кристална призма у правосуђу"** да би се открили и обележили иновативне и ефикасне праксе коришћене у европским судовима, у судској организацији или у спровођењу правосудних процеса.

Од 2014. године организацију доделе Кристалне призме преузео је на себе Савет Европе.

За 2015. годину награда се односи на промовисање иновација у пракси у грађанским стварима, на поступање и вођење поступака, на организацију суда и уопште на функционисање судског система.

За 2015. годину жири Савета Европе је у ужи избор уврстио четири пројекта, који ће бити представљени у Бања Луци поводом обележавања Дана цивилне правде:

1. Судска администрација у Литванији;

2. Пројекат из Холандије "Он лајн решавање спорова"

3. Пројекат Правосудног института у Шкотској

4. Пројекат "Упутство за дефинисање модел суда – основни и виши судови у Републици Србији" који је кандидовао Високи савет судства Републике Србије[1].

Кристална призма правосуђа ће бити додељена једном од наведена четири пројекта, а остали ће добити похвалу жирија.

[1] Високи савет судства је за овај пројекат 23.10.2015. године, у Бања Луци, на свечаној додели добио Специјалну награду "Кристална вага правде"

Марина Говедарица,
судија Врховног касационог суда

О ДВА СПОРНА ПИТАЊА У ПРИМЕНИ ЗАКОНА О ПАРНИЧНОМ ПОСТУПКУ[1]

Уводне напомене

У нашој новијој правној историји више пута је доношен закон којим се уређује парнични поступак и у сваком је била изражена тежња законодавца да поступак учини целисходним и ефикаснијим но што је био до тада. Из истих разлога вршене су и бројне измене и допуне закона. Најзначајнија новина свакако је немогућност вишеструког укидања првостепене пресуде (према одредби члана 369. став 2. ЗПП - "Службени гласник РС" 125/04, првостепена пресуда може бити укинута само једанпут). У циљу веће ефикасности поступања суда законодавац је прво ограничио могућност наступања мировања поступка на само једно мировање, да би касније (Закон из 2004) могућност мировања поступка укинуо. Исти Закон изношење нових чињеница и предлагање нових доказа у жалби условљава обавезом жалиоца да учини вероватним да их без своје кривице није могао изнети, односно предложити до закључења главне расправе, а поред већ постојеће забране истицања у жалби приговора ради пребијања, прописује да се у жалби не може износити ни приговор застарелости (члан 359. ст. 1. и 3);

Одредба члана 7. не прописује дужност суда да потпуно и истинито утврди спорне чињенице од којих зависи основаност захтева – дужност суда да утврђује материјалну истину била је прописана свим дотадашњим законима (у науци парнични поступак се зове још и поступак сазнавања и утврђивања). Утврђивање чињеница које странке нису изнеле и извођење доказа које нису предложиле, прописује као изузетно овлашћење суда у само два случаја (ако из резултата расправљања и доказивања произлази да странке располажу захтевима којима не могу располагати – члан 3.

[1] Овај стручни рад саопштен је на Годишњем саветовању судија Републике Србије – Судијски дани 2015, у Врњачкој Бањи и у њему су изложени лични ставови аутора

став 3. и када је то посебним прописима предвиђено – нпр. члан 205. Породичног закона) да би важећи Закон о парничном поступку у том погледу био још рестриктивнији прописујући да ће суд да размотри и утврди само чињенице које су странке изнеле и да изведе само доказе које су странке предложиле, ако законом није другачије прописано (члан 7. став 1) од тог правила предвиђа један изузетак – ако из резултата расправљања и доказивања произлази да странке располажу захтевима којима не могу да располажу – члан 3. став 3, а прописује (члан 230. став 1) да се не доказују не само чињенице које је странка признала, већ ни оне које није оспорила.

Ово су само нека од правила установљена ради убрзања и скраћења трајања поступка. У даљем излагању потражиће се одговор на питање да ли и на који начин правило прописано одредбом члана 294. став 2. важећег Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС" 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС, 55/14) и одредбе истог Закона којима је регулисано решење о одређивању временског оквира, односно институт временског оквира као значајна новина у парничном поступку, доприносе већој ефикасности парничног поступка.

Припремање главне расправе - претходно испитивање тужбе

Када суд прими тужбу прва радња коју ће предузети јесте да испита тужбу (претходно испитивање тужбе). Само ако је тужба уредна (разумљива и потпуна) суд ће по њој поступати, што значи да ће тужбу доставити туженом на одговор, одржати припремно рочиште и заказати главну расправу.

Одредба члана 294. став 1. ЗПП, прописује да суд по претходном испитивању тужбе доноси решење којим се тужба одбацује ако утврди да:

1) одлучивање о тужбеном захтеву не спада у судску надлежност (члан 16);

2) је тужба поднета неблаговремено, ако је посебним прописима предвиђен рок за подношење тужбе;

3) о истом захтеву већ тече парница;

4) је ствар правноснажно пресуђена;

5) је у истој ствари закључено судско поравнање;

6) не постоји правни интерес тужиоца за подношење тужбе из члана 194. овог Закона;

7) је тужба неразумљива или непотпуна,

а став 2. да пре доношења решења о одбацивању тужбе из разлога прописаних у ставу 1. овог члана, суд је дужан да одржи рочиште на коме ће тужиоцу омогућити да се изјасни о одбацивању тужбе.

У пракси судова, пре свега првостепених, појавило се више спорних питања у вези примене одредбе члана 294. став 2. ЗПП, која би могла да се сведу на следеће:

- да ли се рочиште мора заказати у свим случајевима одбацивања тужбе, па и због судске ненадлежности или неуредности тужбе,

- да ли се на рочиште позивају обе странке ако суд расправља само са тужиоцем о одбачају тужбе,

- да ли се уз позив на рочиште туженом, ако се он позива, доставља и тужба, да ли се налаже давање одговора на тужбу и да ли пропуст туженог да достави одговор на тужбу може довести до доношења пресуде због пропуштања,

- да ли се тужени на рочишту или пре одржавања рочишта поднеском може изјашњавати о одбачају тужбе, односно о постојању услова за одбачај тужбе?

Формулација члана 294. став 2. ЗПП **"суд је дужан да одржи рочиште, на коме ће тужиоцу омогућити да се изјасни о одбацивању тужбе"**, не оставља простор за дилему у погледу обавезе одржавања рочишта. Суд би требало да одржи рочиште у сваком случају без обзира на разлог одбацивања тужбе. Закон не прави разлику у начину испитивања, односно провере постојања разлога за одбацивање тужбе побројаних у тачкама 1. - 7. става 1. члана 294., односно не прави разлику у погледу начина којима ће разјаснити околности које су се појавиле као нејасне или спорне приликом оцене постојања разлога за одбацивање тужбе.

Одредба члана 294. став 1. ЗПП условљава доношење решења којим се тужба одбацује утврђењем да постоји разлог из тач. 1-7. Закон ка-

же: **"Суд по претходном испитивању тужбе доноси решење којим се тужба одбацује ако утврди** ..." (набраја разлоге за одбацивање тужбе). Употребљени термин "**утврди**" упућује на закључак да одбацивању тужбе претходи одређени поступак који суд треба да спроведе – поступак испитивања и утврђивања постојања разлога за одбацивање тужбе. Битне повреде одредаба парничног поступка које увек постоје (тзв. апсолутно битне повреде) таксативно су побројане одредбом члана 374. став 2. тач. 1-14. ЗПП, а неодржавање рочишта пре доношења решења о одбацивању тужбе из разлога прописаних чланом 294. став 1. не наводи се као таква повреда, па је неодржавање рочишта пре доношења решења о одбацивању тужбе битна повреда одредаба парничног поступка у смислу члана 374. став 1. ЗПП, тј. релативно битна повреда.

Уколико постојање разлога за одбацивање тужбе суд може са сигурношћу да утврди на основу навода из тужбе и доказа приложених уз њу као и на основу чињеница које су општепознате неодржавање рочишта пре доношења решења о одбацивању тужбе није од утицаја на доношење законите и правилне одлуке. У супротном, ако је ради утврђења постојања разлога за одбацивање тужбе потребно разјаснити поједине околности и прибавити од тужиоца одређене податке и информације, што би нарочито могао да буде случај одбацивања тужбе из разлога наведених у тачкама 3-7, тада неодржавање рочишта представља битну повреду у смислу члана 374. став 1. ЗПП. Зато од околности сваког конкретног случаја зависи да ли ће неодржавање рочишта пре одбацивања тужбе бити санкционисано укидањем решења којим је тужба одбачена.

На рочиште које се одржава на основу одредбе члана 294. став 2. ЗПП, **није потребно позивати обе странке, односно не треба позивати туженог**. Тужбу коју суд на основу претходног испитивања намерава да одбаци не доставља туженом јер достављање тужбе туженом у том случају није рационално, сврсисходно, нити је у духу закона. По пријему тужбе за туженог настају одређене обавезе прописане у чл. 297. став 1. и 298. ЗПП (подношење одговора на тужбу, истицање процесних приговора, изјашњење о основаности истакнутог тужбеног захтева и његово евентуално признање, а у случају оспоравања тужбеног захтева истицање чињеница на којима тужени заснива своје наводе и доказе којима се утврђују те чињенице, одређивање пуномоћника за примање писмена уколико има пребивалиште или боравиште, односно седиште у иностранству). Зашто би

тужени био обавезан да поступа на описани начин? Зашто би тужени био узнемираван и излаган одређеним трошковима (плаћање таксе за одговор на тужбу, ангажовање адвоката и сл)?

Није логично да тужени има процесне обавезе у односу на тужбу за коју суд налази да се по њој не може поступати и намерава да је одбаци. Парнични поступак се покреће тужбом (члан 191. ЗПП) али материјално-правна дејства подношења тужбе (прекид застаревања потраживања, захтев за исплату процесне камате) остварiће се само под условом да се поступак оконча доношењем одлуке којом се захтев усваја. Парница почиње да тече достављањем тужбе туженом (члан 203. став 1. ЗПП). Од достављања тужбе настају за странке процесна права и обавезе и парница постоји и у случају кад нису испуњене процесне претпоставке, а кад парница постоји тада и само испитивање да ли постоје процесне претпоставке је предмет расправљања. Једно од основних начела парничног поступка је начело контрадикторности (расправности) или начело обостраног саслушања странака, прокламовано чланом 5. ЗПП, који у ставу 1. прописује да ће свакој странци суд да пружи могућност да се изјасни о захтевима, предлозима и наводима противне стране, а у ставу 3. да суд не може своју одлуку да заснује на чињеницама о којима странкама није пружена могућност да се изјасне осим ако законом није другачије прописано, што значи да **уколико суд достави тужбу туженом онда мора да позове туженог на рочиште и дâ му могућност да се изјасни о наводима тужиоца**.

Ово су разлози који опредељују одговор да **тужбу не би требало достављати туженом** тим пре што сви разлози за одбацивање тужбе побројани у тач. 1-7. става 1. члана 294. ЗПП, представљају процесне претпоставке чије постојање суд утврђује по службеној дужности, како је то изричито прописано одредбом члана 306. став 2. ЗПП која каже да ће суд по приговору странке или по службеној дужности да одлучује о питањима из члана 294. овог Закона, ако овим Законом није другачије прописано, а одредбама чл. 16. став 1, 203. став 5, 359. став 2, 338. став 1, 194. став 2. и 293. посебно је предвиђено за сваки од разлога за одбацивање тужбе побројаних у ставу 1. члана 294, да суд о њима пази по службеној дужности. Из наведеног произлази да без обзира на став парничних странака о томе суд мора, јер му је то службена дужност, да испита постојање разлога за одбацивање тужбе, па сходно томе, непозивањем туженог суд не крши одредбу члан 5. ЗПП јер се примена начела равноправности странака пре

свега обезбеђује приликом утврђивања чињеничне грађе, односно иницијативе за њено утврђивање.

Уколико суд ипак одлучи да на рочиште позове туженог, онда се чини логичним па и неопходним да туженом достави тужбу, али не и упозорење у смислу члана 297. став 2. ЗПП, јер тужени не може имати обавезу да се изјашњава по тужби по којој се суд не може упустити у расправљање и одлучивање, а самим тим за туженог не могу да наступе последице пропуштања достављања одговора на тужбу предвиђене чланом 350. став 1. тачка 1. ЗПП.

Поставља се и питање да ли суд одбацује тужбу без обзира на исход рочишта, односно без обзира на изјашњење тужиоца на рочишту, ово нарочито када се ради о разлозима за одбацивање тужбе из тачке 6. (не постоји правни интерес тужиоца за подношење тужбе из члана 194. Закона о парничном поступку) и тачке 7. (тужба је неразумљива или непотпуна). Ако би суд после одржавања рочишта у сваком случају, без обзира на садржину изјашњења тужиоца о одбацивању тужбе, одбацио тужбу нејасно је која је сврха одржавања рочишта, који је разлог уношења одредбе става 2. у члан 294. ЗПП и шта је законодавац том одредбом желео да постигне. Давању одговора на ова питања не доприноси образложење предлога одредбе члана 11. Закона о изменама и допунама Закона о парничном поступку упућено Народној скупштини да "на овај начин се постиже боља заштита права тужиоца у поступку у случају да је тужба одбачена из разлога прописаних законом". Треба напоменути и да је од појединих аутора правилно примећено да ће применом одредбе члана 294. став 2. ЗПП поступак бити продужен.

Ако би после одређених објашњења и допуне датих од стране тужиоца на рочишту, суд одлучио да тужбу не одбаци иако је првобитно поднета тужба неразумљива или непотпуна, могло би се поставити питање у вези примене члана 101. ст. 1, 2, 4. и нарочито одредбе става 5. тог члана, с обзиром да одредба члана 294. став 2. ЗПП не прави разлику у дужности суда да одржи рочиште зависно од случаја да ли је тужбу поднела (неука) странка или је у њено име то учинио пуномоћник, односно да ли је тужбу поднео јавни правобранилац или јавни тужилац. Чини се да би одлука суда да не одбаци тужбу, иако је тужилац поднео тужбу која је неразумљива или непотпуна, била у супротности са одредбама члана 101.

ст. 1, 2, 4. и 5. ЗПП, које последњим изменама и допунама Закона о парничном поступку нису мењане.

Уколико би суд тужбу одбацио упркос томе што је после изјашњења тужиоца по тужби могуће расправљати, и она је сада уредна, враћамо се на питање сврхе и смисла одредбе члана 294. став 2, односно на питање из којих разлога, осим због законске наредбе, суд одржава рочиште?

Треба поћи од претпоставке да је законодавац рационалан и да поступа са добром намером, да се приликом прописивања законских норми руководи јасним циљем и ваљаним разлогом и да постојећа законска решења мења и допуњава кад нађе да су измене и допуне потребне ради побољшања појединих решења и лакшег остваривања циља који треба да се њима постигне, као и када судска пракса и (или) струка а понекад и шира јавност укажу на одређене недостатке појединих одредби и недоумице које се појављују у њиховој примени. Ако је то тако онда би одговор на питање који је разлог допуне одредбе члана 294. ЗПП и шта је допуном законодавац намеравао да постигне био да је законодавац ради постизања ефикасности и веће правне сигурности омогућио суду да на почетку поступка са сигурношћу провери да ли постоје разлози који су сметња за вођење парнице и спречавају доношење мериторне одлуке а односе се на постојање судске надлежности, постојања пресуђене ствари, чињеницу да је у току друга парница о истом захтеву међу истим странкама, да је у истој ствари закључено судско поравнање те да ли постоји правни интерес тужиоца за подношење тужбе ако се ради о тужби за утврђење. О овим питањима суд је дужан да води рачуна током целог поступка, што значи да из ових разлога може у току целог поступка, дакле и након провођења доказног поступка када су за странке већ настали знатни трошкови, да одбаци тужбу, па је целисходније и економичније ако је то могуће учинити на почетку поступка одн. пре него што парница почне да тече.

Што се тиче одбацивања тужбе из разлога прописаног у тачки 7. (неразумљива или непотпуна тужба) суд не би требало да тужбу одбаци кад на рочишту одржаном у смислу члана 294. став 2. тужилац тужбу исправи, допуни и разјасни. Такво поступање суда не би требало оквалификовати као супротно одредби члана 101. ЗПП већ као резултат опредељења законодавца да направи разлику у поступању суда са тужбом као врстом поднеска, с обзиром на њен процесни значај и улогу, у односу на

остале поднеске које, ако их суд одбаци, странка може пошто их уреди да их у истој парници поново поднесе.

Тачно је да је тужилац дужан да поднесе тужбу која ће имати садржину прописану чланом 192. ст. 1-3. у вези члана 98. ЗПП, али ако то ипак не учини па је тужба непотпуна или неразумљива а ти недостаци се могу отклонити уз минималну интервенцију, сврсисходније је дати тужиоцу могућност да недостатак отклони изјашњењем на рочишту, нарочито ако се има у виду да је усмено изјашњење погоднији начин да се нејасни наводи разјасне а непотпуни допуне тако да се након тога по тужби може водити поступак, него инсистирати на процесној дисциплини. Ово посебно ако се има у виду да ће у већини случајева против решења о одбацивању тужбе бити изјављена жалба, што подразумева даље ангажовање суда и стварање нових трошкова и за суд и за тужиоца а одбијање жалбе неће увек значити и одустанак тужиоца од тражења судске заштите, већ ће тужилац поднети нову тужбу с обзиром да спорни однос у коме се нашао и даље остаје нерешен.

Активна улога суда на рочишту на коме се тужилац изјашњава о одбацивању тужбе тиме што ће тужиоцу поставити појединa питања и указати на одређену нејасноћу или недостатак које треба отклонити, не представља повреду начела диспозиције странака (члан 3) на коме се све више инсистира, ни повреду права туженог на једнаку и правичну заштиту (члан 2). Најновијим изменама и допунама Закона о парничном поступку суду је дата активнија улога у поступку обезбеђења процесних услова за ефикасније спровођење поступка, па је тако новелом одредбе члана 85. ЗПП (члан 4. Закона о изменама и допунама ЗПП) у Закон враћено начело поучавања неуке странке од стране суда, а новелом члана 143. (члан 8. Закона о изменама и допунама ЗПП) обавезан је суд да у случају кад није у могућности да уручи писмено на саопштеној адреси, по службеној дужности прибави од надлежног органа адресу пребивалишта или боравишта странке којој писмено треба лично доставити и изврши достављање на тако прибављеној адреси, у складу са одредбама Закона.

Циљ државе да смањи број грађана који траже судску заштиту, појача процесну дисциплину странака а рад судова учини ефикаснијим потпуно је легитиман и остварује се прикладним уређењем друштвених односа, доношењем закона који су јасни, разумљиви и у складу са правном традицијом, већински прихваћеним начином понашања и моралним схва-

тањима друштва а не пуким инсистирањем на процесној дисциплини и отежавању грађанима приступа суду.

Из ових разлога мишљења сам и ту видим једини ratio legis одредбе члана 294. став 2. ЗПП, да је суд овлашћен да после изјашњења тужиоца на рочишту не одбаци тужбу ако је после изјашњења тужба разумљива и потпуна, односно садржи све што је потребно да би се по њој могло поступати, ако је утврђено да постоји правни интерес тужиоца за подношење тужбе за утврђење, да одлучивање о тужбеном захтеву спада у судску надлежност, да је тужба поднета благовремено, у случају да је посебним прописима предвиђен рок за подношење тужбе, да о истом захтеву не тече парница, да ствар није правноснажно пресуђена и да у истој ствари није закључено судско поравнање, иако је на основу навода тужбе суд посумњао да постоји неки од наведених разлога за одбацивање тужбе, одн. иако је према наводима тужбе суд могао да изведе закључак о постојању неког од разлога из члана 294. став 1. ЗПП.

Временски оквир (одредбе члана 308. и 314. ЗПП)

Циљ института временског оквира

Највећа новина важећег Закона о парничном поступку је разрада начела ефикасности поступка прокламованог одредбом члана 10. ЗПП кроз измену и допуну низа одредби постојећих у Закону из 2004. године и **увођење новог института – института временског оквира** (или договор суда и странака о плану суђења).[2] Циљ одређивања временског оквира за спровођење поступка је јасан. Одређивање временског оквира је озбиљан покушај да се поступак убрза и учини ефикаснијим, да се омогући временска и садржинска концентрација поступка, смањи, ако не и у потпуности онемогући злоупотреба процесних права од стране странака и развлачење поступка од стране суда дугим размацима између рочишта или другим судским роковима. Једном речју циљ је остварење права странака на

[2] Проф. др. Гордана Станковић – Предговор закона о парничном поступку (ЈП "Службени гласник", 2011) Институт временског оквира потиче из америчке судске праксе – период од 1980. године, а по угледу на то поступање и из истих разлога (да би се скратило предуго трајање судских поступака) уведен је и у Великој Британији

суђење у разумном року. Прописивањем обавезе суда да у свакој парници планира рад у погледу начина решавања спора и његовог трајања, да заједно са странкама, односно након изношења предлога странака одреди временски оквир, као и да временски оквир поштује, законодавац је сматрао да ће се принцип суђења у разумном року потпуније и лакше остварити и тиме поштовати право странака на правично суђење гарантовано Уставом и Европском конвенцијом о људским правима и слободама. Тиме би се смањио број подношења захтева за заштиту права на суђење у разумном року редовним и специјалним судовима, уставних жалби Уставном суду и представки Европском суду за људска права, што би имало за последицу и смањење износа који држава исплаћује грађанима због повреде права на суђење у разумном року.

Припремно рочиште и заказивање рочишта за главну расправу

Одређивање временског оквира врши се на припремном рочишту, односно на првом рочишту за главну расправу ако се припремно рочиште не одржава. Од овог правила постоје **изузеци:** када дозволи **преиначење тужбе**, тада ће суд решењем да одреди нов временски оквир за спровођење поступка (члан 199. став 7.), а што ће учинити и кад **под условом из члана 314. став 1. дозволи извођење новог доказа;** што значи да уколико се промене околности суд није везан својим решењем о одређивању временског оквира, против којег странке не могу да изјаве жалбу, јер се **ради о решењу (истина специфичном) о управљању поступком**. Због ситуација из члана 199. став 7. и 314. став 1. често је потребна корекција одређеног временског оквира, због промењених околности у односу на стање које је постојало у време одређивања временског оквира и усаглашавање решења којим је временски оквир одређен са новонасталом процесном ситуацијом.

Временски оквир за своје поступање одређује и **другостепени суд** у случају да нађе да је ради правилног утврђења чињеничног стања потребно да се пред другостепеним судом понове већ изведени докази или докази чије је извођење одбио првостепени суд (члан 383. став 3. и 5.).

Ради лакшег и ефикаснијег остварења суђења у разумном року законодавац је предузео низ мера, па је тако:

- **расправно начело прописао као доминантно начело парничног поступка, а укинуо начело утврђивања материјалне истине** (чл. 7. став 2. и 230. став 1),

- **променио правило да странке могу да износе чињенице и предлажу доказе до закључења главне расправе пред првостепеним судом и ограничио фазу поступка до које се могу износити нове чињенице и предлагати нови докази** на припремно рочиште, односно прво рочиште за главну расправу, ако припремно рочиште није обавезно (чл. 308. и 314. став 1); овакво решење има своје објашњење у чињеници да суд одлуку доноси у вези спора који је између странака настао пре подношења тужбе, односно у вези животног догађаја завршеног пре подношења тужбе, па би и пре подношења тужбе странкама све важне околности тог догађаја требало да буду познате[3],

- **као изузетну могућност предвидео накнадно изношење чињеница и предлагање нових доказа и условио** их обавезом странка да учине вероватним да их без своје кривице нису могли да изнесу, односно предложе до закључења припремног рочишта, односно рочишта за главну расправу,

- **обавезао суд да туженом у року од 15 дана од дана пријема тужбе у суд, достави тужбу на одговор** (члан 296), а **туженог да одговори на тужбу у законском преклузивном року од 30 дана** (члан 297. став 1),

- **обавезао суд да закаже и одржи припремно рочиште у року од 30 дана од дана достављања тужиоцу одговора на тужбу** (члан 301. став 1), а ако тужени није поднео одговор на тужбу, а нема услова за доношење пресуде због пропуштања, **да припремно рочиште закаже и одржи најкасније у року од 30 дана од дана када је истекао рок за достављање одговора на тужбу** (став 2),

- **обавезао суд да закаже рочиште за главну расправу најкасније у року од 30 дана од одржавања припремног рочишта, односно од пријема одговора на тужбу** или протека рока из овог Закона за подно-

[3] Др Никола Бодирога "Нови Закон о парничном поступку", издавач Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 2012. године

шење одговора на тужбу, ако оцени да одржавање припремног рочишта није потребно (члан 309. став 1),

- **увео, чланом 309. став 2, као правило да се сви докази чије је извођење суд дозволио или одредио по службеној дужности изведу на једном рочишту за главну расправу (правило о концентрацији и јединству главне расправе),** чему у прилог иде и начело непосредности (ова одредба је у духу стандарда који препоручује Савет Европе да се поступак пред првостепеним судом спроведе на припремном рочишту и једном рочишту за главну расправу), па је и наш законодавац одредбом члана 326. став 2. прописао да је суд дужан да се стара да се предмет спора свестрано расправи, да се поступак не одуговлачи и да се расправа по могућности доврши на једном рочишту, односно у временском оквиру. За случај да је за извођење доказа потребно одржати више од једног рочишта, одредбом члана 309. став 3. је предвиђено да ће суд ако оцени да је за извођење доказа потребно одржати више од једног рочишта, заказати их у најкраћем временском размаку, водећи рачуна о концентрацији главне расправе,

- **прописао чланом 303. став 1. садржину упозорења које се странкама доставља у позиву за припремно рочиште** (дужност изношења свих чињеница и предлагања доказа којима се те чињенице потврђују, као и дужност предлагања временског оквира и налог да се на рочиште донесу све исправе које странкама служе као доказ и предмети које треба разгледати у суду. Истовремено суд упозорава странку и на дужност да обавести суд о промени адресе.),

- **дао суду улогу и у поступку достављања** тако што је новелом одредбе члана 143. прописао да ако суд није у могућности да уручи писмено на саопштеној адреси, по службеној дужности прибавиће од надлежног органа адресу пребивалишта и боравишта странке којој писмено треба лично доставити и извршиће достављање на тако прибављеној адреси, у складу са одредбама овог Закона,

- **дао већи значај процесној дисциплини** (члан 317. став 2) и п**овећао казне за ометање рада суда и непокоравање наређењима суда за одржавање реда на расправи** (члан 333. став 1),

- **као општи рок за израду пресуде одредио рок од осам дана од дана објављивања пресуде, а као рок за отпремање овереног пре-**

писа пресуде један дан од истека рока за писмену израду (члан 354. ст. 1. и 4).

Решење о одређивању временског оквира

Одредбом члана 308. став 4. ЗПП прописан је садржај решења о одређивању временског оквира. Елементи решења нису таксативно побројани, већ је наведено шта би нарочито требало да садржи решење (број рочишта, време одржавања рочишта, распоред извођења доказа на рочиштима и предузимање других процесних радњи, судске рокове, као и укупно време трајања главне расправе). Суд решење по потреби може допунити и другим подацима. Решење не треба да буде преопширно ни превише детаљно, али не би смело да буде ни недовољно одређено и прецизно, јер би то остављало простор за недоумице и различита тумачења. Треба наћи праву меру, све време водећи рачуна о циљу и сврси решења. **Суштина је да се из решења мора јасно видети које околности су међу странкама спорне и које чињенице суд намерава да утврђује и на основу којих доказних средстава. Уколико цео доказни поступак не може да спроведе на једном рочишту суд ће одредити број рочишта потребних за извођење доказа и навести када ће се рочишта одржати а на тај начин ће одредити укупно време трајања главне расправе одн. дужину трајања поступка**.

Ради доношења што квалитетнијег решења о одређивању временског оквира **изузетно је важно поступање суда прописано чланом 308. став 2**. Суд би требало, након изјашњења странака а уз њихову изричиту потврду, пре доношења решења о одређивању временског оквира **да утврди** а потом јасно и недвосмислено **на записнику констатује**: чињенице које су неспорне међу странкама, чињенице које су спорне, да ли постоје чињенице и наводи супротне стране које странка признаје и ако постоје да их наведе, да ли постоје чињенице о којима странка неће да се изјашњава и ако постоје које су то чињенице (што значи да се у смислу члана 230. став 1. те чињенице не доказују) и на крају да ли има општепознатих чињеница и ако их има које су, као и која би правна питања требало расправити. На овај начин добила би се добра полазна основа и план суђења, олакшало одређивање временског оквира и повећала могућност његовог поштовања.

Чини се да је најтеже на самом почетку поступка, пре извођења било ког доказа, реално одредити дужину трајања поступка и тада одређени рок не прекорачити. У фази кад суд доноси решење о одређивању временског оквира многа питања су отворена и нејасна а начин одвијања и резултат доказног поступка није могуће сагледати са сигурношћу. Парнични поступак пред првостепеним судом, начин одвијања и његово трајање, не зависи само од суда. Суд руководи главном расправом али и сви други учесници у поступку (странке, пуномоћници, сведоци, судски вештаци и др.) имају одређени допринос, односно својим понашањем утичу на трајање поступка.

Странкама је потребна извесност у погледу временског одвијања поступка, желе да поступак не траје дуже но што је неопходно одн. дуже од времена које би могло бити оквалификовано као разуман рок, а све у циљу смањења неизвесности у погледу тражене судске заштите и (не) постојања њихових права и обавеза. С друге стране, циљ је и суда да оконча поступак у временском оквиру с обзиром да је непоступање судије у временском оквиру основ за покретање дисциплинског поступка у складу са одредбом Закона о судијама (члан 10. став 3. ЗПП).

Иза ових циљева стоји претња да се сврха и смисао одређивања временског оквира претворе у своју супротност. Не треба сметнути с ума да и поступак који је ефикасан има смисао и сврху, како за појединца тако и за државу, само ако се њиме остварује и право на правично суђење, ако је на основу спроведеног поступка могуће донети закониту, правилну и правичну одлуку јер се само таквом одлуком пружа судска заштита и постиже владавина права те да је право на суђење у разумном року само један елеменат права на правично суђење.

Странке ће због постојања правила из одредби чл. 308. и 314 - **тзв. преклузије у погледу изношења чињеница и предлагања доказа** (изношење чињеница, предлагање доказа, изјашњење о наводима и доказима противне странке **стриктно су ограничени на припремно рочиште, односно на прво рочиште за главну расправу ако припремно рочиште није обавезно**, док се касније изношење нових чињеница и предлагање нових доказа дозвољава само ако странке учине вероватним да без своје кривице то нису могле да учине на припремном рочишту, односно на првом рочишту за главну расправу), нарочито кад се ради о туженој страни бити у искушењу да суд "затрпају" доказима и предложе што више дока-

зних средстава, па без обзира на њихов значај за одлучивање па чак и више истоврсних доказа ради утврђења једне чињенице (нпр., у пракси је већ познат случај да се предлаже велики број сведока који би се изјашњавали у вези истог животног догађаја одн. на исту околност), док је тежња тужилачке стране, узрокована жељом да се поступак што пре оконча и тужилац дође до права за које верује да му је угрожено, у највећем броју случајева да се доказни поступак скрати и тиме цео поступак што пре заврши. У осталом, тужиоцу је "углавном све јасно" и он судску заштиту тражи и тужбу подноси зато што верује да је његов захтев основан.

Суд са своје стране због бојазни од санкције запрећене чланом 7. став 3. ЗПП може поклекнути пред изазовом да трајање поступка одреди у максималном року како би био сигурнији да временски оквир неће прекорачити.

Парнични поступак је процес, "жив поступак" у коме често од претходне радње зависи потреба предузимања следеће и њена садржина. Тако, нпр., нико, па ни странка и њен пуномоћник не могу у сваком случају са сигурношћу знати тачну садржину исказа сведока чије су саслушање предложили, осим ако су га потпуно прецизно и детаљно инструирали, па је јасно да неке околности из исказа сведока за другу страну могу бити потпуна новина и преокрет у постојећем виђењу правне ствари, који ће захтевати предлагање нових доказа и сходно томе одређивање новог временског оквира - зато би овакву процесну ситуацију требало тумачити као ситуацију предвиђену чланом 314. став 1. и дозволити другој страни предлагање нових доказа, при чему ће суд поступати према одредби члана 108. ст. 2. и 3, ако због извођења новог доказа мора да одложи рочиште и закаже ново.

На основу свега произлази **закључак** да је одређивање временског оквира за спровођење поступка значајна и велика новина у процесном праву која ће сигурно дати одређене резултате у скраћењу трајања поступка већ и због чињенице да су многи инструкциони рокови замењени законским. Намера законодавца била је добра али добра намера није увек довољна за постизање задатог циља. Спровођење поступка у одређеном временском оквиру у појединим случајевима је тешко ако не и немогуће без вишеструке измене првобитног решења о одређивању временског оквира. Најчешћи разлог је потреба извођења нових доказа, одређивање – заказивање нових рочишта а резултат је продужење укупног времена тра-

јања главне расправе. Понекад због изузетно сложене процесне и чињеничне ситуације једне правне ствари немогуће је и уз најбољу вољу, стручност и темељну припрему судије и пуну одговорност странака и њихових пуномоћника, предвидети ток поступка и одредити реално време које је потребно за окончање поступка (овакви случајеви су могући нарочито у ситуацији када је потребно саслушати странке и/или сведоке чије је пребивалиште у иностранству, прибавити исправу која се налази код државног или другог органа, друге организације или лица и обавити вештачење у коме је неопходно учешће више стручних вештака различите струке и сл.). Исто тако неретко, непоштовање временског оквира није резултат поступања одн. непоступања судије и странака, већ последица неадекватних техничких услова за рад суда неопходних за несметано одвијање плана поступка, преоптерећености и недовољне ажурности суда и судије и сл.

Зато приликом оцене да ли је поступак спроведен у складу са одређеним временском оквиром и да ли је поштовано право странака на суђење у разумном року не би требало заузимати строго формалан и ригидан став, већ треба водити рачуна и сагледати све објективне и субјективне околности у односу на сваког учесника поступка појединачно, па тек онда донети закључак да ли је суд поштовао право странака на суђење у разумном року и да ли је поступак спроведен у складу са начелом из члана 10. ЗПП, према коме странка има право да суд одлучи о њеним захтевима и предлозима у разумном року (став 1) а суд је дужан да поступак спроведе без одуговлачења, у складу са претходно одређеним временским оквиром за предузимање парничних радњи (у даљем тексту: временски оквир) и са што мање трошкова (став 2).

И на крају треба нагласити **две ствари које су обавезне за сваки поступак**:

1) **судија се мора добро и темељно припремити** и већ на припремном рочишту, односно ако се оно не држи на првом рочишту за главну расправу у потпуности познавати садржину тужбе и одговора на тужбу, мора дефинисати с обзиром на наводе тужбе и одговора, врсту судске заштите која се тужбом тражи, на којим чињеничним наводима тужилац заснива захтев и материјално право чијом применом спорни однос треба разрешити,

2) **решење о одређивању временског оквира мора бити урађено са посебном пажњом и довољно детаљно**, оно свакако мора имати садржину предвиђену чланом 308. став 4 (понекад у пракси наилазимо на врло сумарна и непотпуна решења па је тако у решењу нпр. наведено само да се одређује временски оквир за завршетак поступка и број рочишта за главну расправу која ће бити одржана). Из таквог решења не види се план суђења, спорне околности које треба утврдити и доказна средства на основу којих ће то бити учињено, као ни која правна питања треба расправити.

Одређивањем само укупног времена трајања главне расправе и броја рочишта које планира да одржи суд није правилно применио одредбу члана 308. став 4. ЗПП и није донео решење о одређивању временског оквира које представља план за спровођење поступка. Садржина решења може, по потреби, зависно од конкретног случаја бити допуњена и другим подацима, али испод границе предвиђене законом (члан 308. став 4.) не би требало ићи.

Иначе, одредбу става 3. члана 10. ЗПП требало би брисати, јер њој није место у овом закону.

* * *

Предмет овог разматрања ограничен је насловљеним тематским основом.

Изнета чињенична и правна аргументација треба да послужи као основ за расправу о овим значајним питањима пре усвајања коначних решења.

Надам се да ће изнето правно мишљење добити већинску подршку с једне стране, а са друге да ће овај рад представљати и помоћ у тражењу одговора на дилеме са којима се судије сусрећу, у оном обиму и квалитету који ми је простор дозволио.

Вања Родић,
заступник Републике Србије пред Европским судом за људска права

СУДСКА ИЗВРШЕЊА У СРБИЈИ ИЗ ПЕРСПЕКТИВЕ ЕВРОПСКОГ СУДА ЗА ЉУДСКА ПРАВА[1]

Увод

Европски суд за људска права је у пресудама против Републике Србије најчешће утврђивао повреде члана 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту Конвенција). Повреда неког од аспеката члана 6. утврђена је у 83 пресуде. У највећем броју случајева повреда је утврђена због неефикасног извршног поступка, при чему је по правилу утврђена и повреда права на мирно уживање имовине (члан . Протокола бр. 1 уз Конвенцију), а често и повреда на делотворан правни лек (члан 13). Немогућност извршења може да доведе и до оцене да је подносиоцима било у суштини ускраћено право на суд (нпр. Пресуда Рафаиловић и Стевановић, видети у даљем тексту), а неизвршење у породичним стварима, до оцене да је повређено право на породични живот (члан 8).

Повреда члана 6. став 1. због неефикасног извршења утврђена је у периоду од 1. јануара 2014. године до 30. септембра 2015. године у 18 пресуда, а посматрајући укупан број пресуда до повреде члана 6, због неефикасног извршног поступка дошло је у 49 предмета. Знатно мањи број повреда односи се искључиво на трајање парничног или кривичног поступка. Додуше, важно је приликом разматрања ових статистичких података имати у виду и то да је поводом одређеног броја представки које су се односиле на претерано дуго трајање поступка, закључено поравнање с обзиром на околности које су очигледно указивале да би Европски суд пресудом утврдио повреду[2].

[1] Овај стручни рад саопштен је на Годишњем саветовању судија Републике Србије – Судијски дани 2015, у Врњачкој Бањи и у њему су изложени лични ставови аутора

[2] У складу са Протоколом 14. уз Конвенцију Европски суд за људска права брже решава предмете за које сматра да су примери добро установљене праксе Суда, па и сам веома често државама уз чињенично стање доставља и предлог за закључење поравнања.

Неефикасно извршење је типично и за неке друге државе – нпр. Русију, Украјину, Молдавију, Румунију, Босну и Херцеговину, Италију, Хрватску, Македонију, Црну Гору, Грчку.

Општи принципи

- Извршење пресуде коју је суд донео, мора се сматрати саставним делом "суђења" према члану 6. (видети *Hornsby против Грчке*, пресуда од 19. марта 1997. године).

- Даље, кашњење у извршењу пресуде може се оправдати у посебним околностима. Међутим, то не сме бити тако да угрожава суштину права заштићеног према члану 6. став 1. Конвенције (видети *Immobiliare Saffi против Италије* [ВВ], бр. 22774/93, став 74, ЕЦХР 1999-V).

- Без обзира да ли је дужник приватни или друштвени актер, на држави је да предузме све неопходне мере да се правоснажна судска пресуда изврши, као и да, при томе, обезбеди делотворно учешће њеног целог апарата (видети, слично, *Pini и други против Румуније*, бр. 78028/01 и 78030/01, ставови 174-189, ЕЦХР 2004-V (изводи) и, такође, слично, *Hornsby*, стр. 511, став 41).

Предмете против Републике Србије у којима је Европски суд утврдио да је до повреде дошло због неефикасног поступка извршења можемо поделити у три групе.

I НЕИЗВРШЕЊЕ КАДА ЈЕ ДУЖНИК ДРЖАВА ИЛИ ПРАВНО ЛИЦЕ ПОД КОНТРОЛОМ ДРЖАВЕ

Типичне пресуде у овој групи предмета су оне које се односе на неизвршење пресуда донетих против друштвених предузећа – *Качапор и други, Влаховић, Црнишанин и други, Адамовић*. До сада је укупно донето 30 пресуда овог типа (које Суд сврстава у своју "добро установљену праксу"), а од почетка 2014. године до 30. септембра 2015. године од укупно 27 донетих пресуда 18 се односе на не неизвршење правноснажних домаћих пресуда донетих против предузећа са већинским друштвеним капиталом.

Пресуда *Качапор* и други против Србије (бр. 2269/06....3046/06), од 15. јануара 2008. године године

Узимајући у обзир наведене принципе, одлучујући разлози за утврђење повреда су били следећи:

- пресуде нису извршене,

- у погледу средства извршења домаћи суд је имао обавезу да примени ex officio друго средство извршења. У ставу 110. Суд наводи …. *без обзира на поднеске Владе о супротном, суд надлежан за извршење је био обавезан да примени ex officio друга средства извршења, ако се већ показало да је извршење на неким од оних која су предложиле подноситељке представки немогуће...*,

- у погледу комуникације између суда и Народне банке - однос између суда надлежног за извршење и Народне банке је био интерни однос, између два државна органа, и, као такав, ван утицаја подноситељки представки које су, у сваком случају, учиниле све што је у њиховој моћи да убрзају спорни поступак,

- без обзира што Народна банка можда нема обавезу по домаћем закону да обавештава суд надлежан за извршење о стању средстава на рачуну дужника у питању, јасно је да је она могла тражити покретање стечајног поступка много раније[3], а такође није било разлога због ког би подноситељке представки тражиле од Народне банке најновије податке о наведеној исплати са рачуна само да би се испунила празнина у комуникацији између два државна органа,

- с обзиром да је утврђена обавеза државе за неизмирене дугове дужника према подноситељкама држава не може да оправда неизвршење недостатком средстава дужника

- неизвршење обухвата и трајање стечајног поступка (став 115) .... *период неизвршења не би требало ограничити само на фазу извршења, већ он такође треба да обухвати каснији стечајни поступак*[4].

---

[3] Закон о платном промету (објављен у "Службеном листу СРЈ" 3/02 и 5/03 и "Службеном гласнику РС" 43/04 и 62/06)
Члановима 47-49 и 57 се, inter alia, регулишу технички детаљи у погледу поступка извршења исплатом средстава са банкарског рачуна. Њима се, међутим, изричито не предвиђа обавеза Народне банке да обавести суд који спроводи извршење о статусу предметне исплате. Према члану 54 став 1, Народна банка, прати солвентност свих правних лица и покреће судски стечајни поступак у погледу оних чији су банкарски рачуни непрекидно "блокирани" због неисплаћених дугова у периоду од 60 дана, или у периоду од 60 дана са прекидима, у последњих 75 дана.

[4] У том смислу, Суд се позвао на пресуду *Mykhaylenky и други против Украјине*, став 53).

Суд је остао доследан у овим ставовима и у свим наредним пресудама које се односе на неизвршење пресуда против друштвених предузећа.

Пресуда *Влаховић* (бр. 42619/04), од 16. децембра 2008. године

И у овој пресуди Суд је оцењивао да ли је неизвршење пресуде домаћег суда против предузећа са већинским друштвеним капиталом било у складу са конвенцијским стандардима.

У овом предмету Агенција за приватизацију се у суштини умешала у извршење налажући Народној банци да прекине извршни поступак. С тим у вези Суд примећује (став 77) да је:

- Конвенција ступила на снагу у односу на Србију 3. марта 2004. године, да је дужник приватизован 21. фебруара 2007. године и да је, коначно, правоснажна пресуда извршена до 4. октобра 2007. године;

- Агенција за приватизацију је поступала ван своје надлежности ratione materiae када је наложила прекид поступка, због чега се испоставило да судска контрола није била могућа;

- однос између Општинског суда и Народне банке је био интерног карактера, између два државна органа, и, као такав, изван утицаја подносиоца представке. У сваком случају, он је учинио све у његовој моћи да убрза спорни поступак;

- с обзиром да је утврђено да је држава одговорна за дуг подносиоцу представке у конкретном случају …., држава не може наводити недостатак сопствених средстава ни недостатак средстава дужника као оправдање за свој пропуст. У том смислу, Суд се позвао поново на своје ставове из пресуде Качапор и други о контроли државе над предузећима са већинским друштвеним капиталом.

Пресуда *Адамовић* (бр. 41703/06), од 2. октобра 2012. године

Пресуда *Адамовић* се такође односи на потраживање према друштвеном предузећу. Оно сто разликује овај предмет од претходних је то што је предмет притужбе било неизвршење утврђујуће пресуде донете у парничном поступку (пошто је потраживање претходно оспорено у стечају и странке упућене на парницу). Без обзира на аргументацију државе да

је реч о утврђујућој пресуди, да се стечајни поступак не може сматрати извршним поступком, да је стечајни поступак покренут пре ступања Конвенције на снагу (1998. године), Суд је заузео став даје држава одговорна за извршење конкретне пресуде.

Разматрајући аргументе државе, Суд је приметио да су одредбе важећег домаћег права прописивале да се у овој врсти парничног поступка може истаћи само декларативни захтев, али су такође прописивале признавање таквих захтева у стечајном поступку, као и обавезу да се изврши, бар делимично, сваки захтев утврђен на тај начин (видети ставове 19. и 20. у горњем тексту). Даље, Суд сматра да обавеза државе настаје из следећих околности: да је дуг предузећа прецизно утврђен извршном домаћом одлуком; да је предузеће претежно у друштвеном власништву у тренутку утврђивања потраживања и да утврђено потраживање није измирено. Чињеница да пресудом од 18. новембра 2002. године није наглашена обавеза плаћања потраживања подноситељке представке нема никаквог утицаја на постојања самог потраживања. Управо ова пресуда потврђује да предузеће дугује подносителъки представке тачно утврђени износ новца, заједно са каматом која се рачуна од прецизног датума, као и одговарајуће доприносе. У том смислу, потраживање подносителъке представке било је довољно утврђено да би представљало имовину у смислу члана 1. Протокола број 1.

Пресуда *Јовичић* и други (бр. 37270/11.... 75689/11), од 13. јануара 2015. године

За развој праксе у погледу одговорности државе за неизвршење пресуда против друштвених предузећа значајна је и пресуда *Јовичић и други против Србије*.

Суд је потврдио свој став о одговорности државе за дугове друштвених предузећа, с тим што је разматрајући аргументе државе да је у међувремену дошло до приватизације, те да се стечајни поступак води над приватним предузећем, те да држава не може бити одговорна за дугове приватног предузећа, закључио да ће држава имати обавезу да изврши спорне пресуде ако је у време њихове правноснажности предузеће још увек пословало са већинским друштвеним капиталом[5].

[5] Став 36. пресуде: Када је реч о извршењу правоснажних судских одлука донетих против државе или лица која не уживају "довољну и пословну независност од државе", држава

Пресуда *Рафаиловић и Стевановић*, (бр. 38629/07 и 23718/08) од 16. јуна 2015. године

У конкретном случају реч је о неизвршењу две пресуде донете против месних заједница – Поцерски Метковић (пресуда Привредног суда у Ваљеву из 2001.) и Месна заједница Сокобања (извршење на основу веродостојне исправе).

Кратак преглед чињеница у односу на другог подносиоца:

У односу на другог подносиоца представке Привредни суд у Зајечару је наложио извршење на основу веродостојне исправе. Месна заједница Сокобања је требало да исплати дуг предузетничкој радњи (чији је једини власник био подносилац) за извршену услугу (извршени сателитски систем преноса). По жалби месне заједнице поступајући суд је обуставио извршење и упутио странке на парницу. Месну заједницу је заступао Општински јавни правобранилац, с обзиром да је општина Сокобања била оснивач месне заједнице.

Привредни суд је донео пресуду 17. априла 2003. године усвојивши тужбени захтев. Ову пресуду је потврдио Виши привредни суд, осим у делу који се односио на трошкове. Привредни суд је одлучио о трошковима 2. фебруара 2004. године Привредни суд у Зајечару донео је решење о извршењу 27. маја 2004. године односно 2. јуна 2004 (за трошкове) и одредио извршење пленидбом новчаних средстава са рачуна и преносом на жиро рачун повериоца. Дана 31. јануара 2005. године подносилац представке је обавестио Привредни суд у Нишу да Општина Сокобања није пренела потребна средства, да месна заједница послује преко рачуна општине или посебног рачуна за

нема могућност да наводи или недостатак сопствених средстава или немаштину дужника као изговор за неизвршење тих одлука (видети *Р. Качапор и друге подноситељке представке против Србије*, цитирана у горњем тексту, став 114). Штавише, "чињеница да је држава продала велики део свог удела у предузећу који је дуговала приватном лицу, не би могла да државу ослободи обавезе да измири дуг према пресуди, који је настао пре продаје акција. Ако држава такву обавезу пренесе на новог власника акција...држава мора осигурати да нови власник испуњава захтеве, који се подразумевају према члану 6. став 1. Конвенције и члану 1. Протокола број 1, "да правоснажна, обавезујућа судска одлука не остане неизвршена на штету странке" (видети *Solovyev против Украјине*, број 4878/04, став 21, 14. децембар 2006. године). Другим речима, држава је непосредно одговорна за дугове предузећа под државном управом чак и након њихове приватизације, под условом да је судска одлука у питању постала правоснажна када је предузеће радило као лице под управом државе..."

прикупљање самодоприноса. Пошто није било средстава на рачуну подносилац је тражио измену средстава извршења – продајом покретне имовине, система за сателитски пренос података. Дана 9. маја 2005. године, пошто је утврдио да је дужник власник система за сателитски пренос, Општински суд у Сокобањи је наложио процену и продају имовине.

Дана 13. марта 2007. Општински суд је обуставио извршење које је било наложено 2005. године. Суд је образложио своју одлуку тиме што вештак кога је суд ангажовао није могао да утврди тачан однос власништва између дужника и тренутног дистрибутера, *и закључио да интерес грађана не треба да буде угрожен продајом система преноса јер су и сами грађани и финансирали развој система*. Поступајући суд је наложио подносиоцу да покрене нови парнични поступак да би утврдио удео дужника као и право својине на другој покретној и непокретној имовини. Судско веће истог суда потврдило је одлуку извршног судије.

Одлучујући о допуштености представке и одговорности државе rationae personae Европски суд је пошао од ставова утврђених у својој ранијој пракси[6]:

1. У принципу држава није одговорна за дугове приватних лица (*Котов против Русије, Анокин, Омеровић против Хрватске, Поп Илић и др. против Србије*).

2. У случају кад је дужник држава или њени органи или правна лица која немају довољну оперативну и институционалну самосталност, држава је директно одговорна за дугове и не може истицати немање средстава као оправдање за неизвршење.

3. При томе, државним органима не могу се сматрати само органи централне власти већ и други органи на националном нивоу или на нивоу локалне самоуправе којима су поверена јавна овлашћења без обзира на обим њихове независности од органа централне власти. У том смислу Суд

[6] Суд је анализирао домаће законодавство у погледу правног положаја месних заједница и закључио да су то облици локалне самоуправе који функционишу на основу статута оснивача – општина, и могу им бити поверена одређена јавна овлашћења. (ставови 40-42). Суд је приметио и то да су месне заједнице могле да прикупљају тзв. самодопринос и да имају сопствене рачуне у ту сврху.

је више пута установио одговорност држава због дугова општине или правних лица којима су поверена јавна овлашћења[7].

4. Суд закључује у ставу 65. да иако месне заједнице нису експлицитно одређене као јединице локалне самоуправе или њихова тела, елементи њихове организације и обим надлежности су у принципу су одређени прописима о локалној самоуправи и општинском регулативом. Оне су основане и финансиране од стране општина да би обављале специфичне услуге од јавног интереса, њихово поступање уређено је управним правом и постоји надлежност управних судова[8], месне заједнице је у судском поступку заступао општински јавни правобранилац, при чему не постоји механизам кроз који грађани могу да контролишу месне заједнице пошто локални избори не служе тој сврси.

Суд закључује да без обзира на sui generis природу месних заједница, имајући у виду домаће право и тумачење домаћих судова, може се закључити да су оне само нижи облик локалне самоуправе, а пропусти и грешке локалне самоуправе доводе до одговорности тужене државе.

Основаност

Разматрајући основаност, Суд је подсетио као и у многим пресудама раније, да неизвршење може у одређеним околностима бити оправдано у посебним околностима случаја, али одлагање не сме бити такво да угрожава суштину заштићеног права. Немогућност лица у чију корист је донета пресуда да оствари извршење те пресуде може довести до повреде права на мирно уживање имовине у смислу става 1. члана 1. Протокола бр. 1. уз Конвенцију.

---

[7] Став 63. пресуде: Суд прво подсећа да се државним органима не могу сматрати само Влада и централни органи државе. Где је власт распоређена по децентрализованим линијама, државни органи могу бити сви национални државни органи или органи локалне самоуправе који врше јавна овлашћења, без обзира на обим њихове аутономије vis-à-vis централних органа (види, у контексту *locus standi, Ayuntamiento de Mula против Шпаније* (одлука), број 55346/00, Извештаји о пресудама и одлукама 2001-I; *The Municipal Section of Antilly v. France* (dec.), број 45129/98, ЕЦХР 1999-VIII; *Rothenthurm Commune против Швајцарске*, број 13252/87, одлука Комисије од 14. децембра 1988. године, Одлуке и извештаји, (DR) 59; и *Покрајине Бари, Сорентo и Месени Немања против Италије*, број 41877/98, одлука Комисије од 15. септембра 1998. године, Збирка 20).

[8] Суд се позвао на став. 44 – Одлука *Поповић и др. против Србије*, бр. 75915/12, од 23. септембра 2014. године

Примењујући ове ставове на конкретан случај Суд је утврдио да су пресуде донете 2001. односно 2004. године и да су остале до данас неизвршене. Овај период је у надлежности Суда од 3. марта 2004. године.

Пресуде нису извршене због наводног недостатка средстава дужника – месних заједница. Предметне општине нису сматрале да треба да изврше обавезу на основу пресуда у питању. Суд закључује да таква пракса онемогућава повериоце да намире своја потраживања у односу на месне заједнице у Србији.

Суд закључује да иако се нека одлагања у извршењу могу оправдати, континуирано неизвршење пресуда донетих у корист подносилаца **у трајању од 10 година је *prima faciae* некомпатибилно са Конвенцијом**. Осим тога полазећи од чињенице да се држава сматра одговорном за дугове дужника у питању, недостатак средстава дужника не може се сматрати објективном немогућношћу извршења[9].

Суд закључује да је на овај начин због дугогодишњег неизвршења подносиоцима у суштини **угрожено право на суд** при чему су онемогућени да добију новац који су оправдано очекивали.

II НЕИЗВРШЕЊЕ КАДА ЈЕ ДУЖНИК ПРИВАТНО ПРАВНО ИЛИ ФИЗИЧКО ЛИЦЕ

Пресуда *Рагуж против Србије* (бр. 8182/07), од 7. априла 2015. године

У конкретном предмету пресуда домаћег суда донета 2003. године није била извршена што је довело до оцене Суда о поведи повреда члана 6. став 1 Конвенције и члана 1. Протокола 1.

Позивајући се на начела из своје праксе, Европски суд за људска права истакао је да је приликом извршења пресуда донетих против ду-

[9] Суд посебно истиче (пар. 82) - У оваквим предметима наводна неактивност првог подносиоца и уништење судских списа не може ослободити тужену државу обавезе да осигура делотворан рад целог апарата у циљу ефикасног и благовременог извршења пресуда по сопственој иницијативи, наиме да обезбеди ефикасан систем регистровања исплата пре уништења судских списа. Суд не види ни један разлог због кога би подносилац требало да захтева информације од извршног суда, или од Народне банке – што је он учинио, само зато да би омогућио комуникацију између два државна органа (исти коментар и у пресуди *Качапор и др*. – прим. В.Р.).

жника-приватних лица обавеза државе да активно учествује у извршењу таквих пресуда. Пропуст да се таква пресуда изврши услед немаштине дужника (овде физичког лица) не може се приписати држави осим у случајевима када су присутне погрешке или одуговлачења у спровођењу извршног поступка. Поред тога, Суд је истакао да се по природи ствари, извршни поступци морају спроводити хитно.

Суд је стао на становиште да је надлежни суд, по доношења решења о извршењу био у обавези да по службеној дужности спроводи извршење. Као пропусте у спровођењу извршног поступка Суд је истакао да је домаћи суд, после четири неуспешна покушаја извршења на покретним стварима обуставио извршни поступак. Ово решење је касније укинуто по приговору повериоца. По смрти дужника, извршни поступак је прекинут и суд од тада није предузимао никакве суштинске кораке не би ли исти био настављен - није обавестио наследнике покојног дужника иако је имао њихове адресе, нити им је поставио привременог заступника, супротно члану 32. тада важећег Закона о извршном поступку из 2000. године. Суд је заузео став да се као пропуст подносиоца представке не може истицати чињеница да није поступио по закључцима суда од 16. априла и 8. јуна 2009. године јер су ти закључци били контрадикторни. Сходно свему наведеном, Европски суд за људска права заузео је став да држава није поступала са довољном пажњом нити је предузела одговарајуће кораке приликом извршења пресуде донете у корист подносиоца представке.

Као обавезу државе према овој пресуди, поред накнаде нематеријалне штете, Европски суд за људска права закључио је да надлежни суд мора предузети све одговарајуће радње како би предметни извршни поступак био окончан.

Пресуда *ЗИТ против Србије*, (број 37343/05),
од 27. новембра 2007. године

У овом предмету до повреде је дошло због неефикасног извршног поступка који је предузеће ЗИТ покренуло против дужника – пољопривредно газдинство Задругар.

У конкретном случају реч је о потраживању из привредног спора, покренута су 2 извршна поступка, један 2002, један 2004, касније спојена. Према оцени Суда спорни извршни поступак трајао је 3 године и 8 месеци. Неефикасности извршног поступка допринела је и чињеница да су не-

ки подаци у земљишним књигама били непоуздани, а подносилац представке не може бити крив што се ослонио на веродостојност информација садржаних у земљишним књигама тужене државе.

Суд је у овој пресуди утврдио повреду члана 6. став 1 Конвенције, члана 13. Конвенције и члана 1. Протокола бр. 1 Конвенције.

С обзиром да подносилац није тражио извршење пресуде Општинског суда од 4. априла 2006. године, у складу са домаћим правом, већ је, уместо тога поднео тужбу због сметања поседа, држава је одговорна за неефикасно извршење до 4. априла 2006. године, али не и за кашњење које је настало после тог дана.

Пресуда *Поп-Илић и други против Србије* (бр. 63398/13), од 14. октобра 2014. године

Овај предмет се односи на потраживање из радног односа при чему је дужник било приватно предузеће. Пре доношења пресуде Европског суда Уставни суд је поводом уставне жалбе истих лица – бивших запослених, донео одлуку којом је утврдио повреду права на суђење у разумном року.

У конкретном случају подноситељке су се притуживале због неизвршења правноснажне пресуде Општинског суда у Власотинцу од 11. јула 2007. године, којом је њиховом бившем послодавцу, од 2003. године приватном предузећу, наложено да их врати на посао и исплати им неисплаћене зараде, доприносе за пензијско осигурање и трошкове поступка. Посебно су се притуживале на то што је Уставни суд одбацио као неблаговремене њихове захтеве за накнаду штете због неизвршења пресуда у њихову корист.

У делу пресуде који се односи на чињенице и околности предмета, у ставовима 19-22, о поступку пред Уставним судом, наведено је да су подноситељке 26. априла 2010. године изјавиле уставну жалбу (Уж-2118/2010), због повреде права на правично суђење у разумном року и повреде права на имовину. Што се тиче обештећења, наводи се да су тражиле признање ових повреда, налог Уставног суда за убрзање спорног извршног поступка и "уклањање свих штетних последица које су претрпљене у вези са овим (укључујући исплату неизмирених новчаних потраживања)"[10].

[10] Уставни суд је у одлуци од 27. марта 2013. године, у изреци одлуке утврдио да су подносиоцима повређена права на суђење у разумном року и на мирно уживање имовине,

У погледу допуштености представки, држава је покушала да одбрани став Уставног суда, истичући између осталог, да подноситељке нису поднеле захтеве за накнаду штете у року од 30 дана од дана ступања на снагу измена Закона о Уставном суду, тј. до 3. фебруара 2012. године. С обзиром да су оне то учиниле тек 4. априла 2012. године, притужбе о овом питању би требало да буду одбачене због пропуста да правилно употребе правне лекове пред Уставним судом.

Европски суд није прихватио ову аргументацију и оценио је да је Уставни суд прећутно тражио од подносилаца представки, који су уложили своју уставну жалбу 26. априла 2010. године, немогуће – да се ретроактивно придржавају одредаба које су ступиле на снагу 4. јануара 2012. године (ст. 24-30. пресуде).

У погледу статуса жртве подноситељки, у ставу 44. Суд је, такође, одбацио приговор државе примећујући да је Уставни суд утврдио да су подноситељкама повређена уставна права еквивалентна онима која гарантује члан 6. став 1 Конвенције, те да је наложио да поступак извршења буде окончан у складу са законом. Међутим**,** Суд је приметио да то не представља обештећење, јер се "окончање" само односи на одредбу Закона о стечају која утврђује да се извршни поступак окончава по отварању стечајног поступка у односу на истог дужника.

Разматрајући **основаност,** Суд је утврдио повреду члана 6. став 1. Конвенције у складу са Одлуком Уставног суда.

Притужбе подноситељки на основу члана 1. Протокола бр. 1, Суд је одбацио као очигледно неосноване, уважавајући приговор Владе и подсећајући да сматра да када се ради о дужнику који је приватно лице, држава није, према општем правилу, директно одговорна за дугове таквих дужника и њене обавезе су ограничене на пружање неопходне помоћи повериоцу у извршењу судских одлука, укључујући и стечајне поступке. У конкретном случају, дужник је компанија у приватној својини, са очигледно дуготрајним недостатком средстава. Поред тога, нема документованих радњи или пропуштања правосудних органа одговорне државе које су могле да генеришу немогућност извршења дуга из пресуде.

али да су одбачени су захтеви за накнаду нематеријалне штете јер по оцени Уставног суда нису били благовремени

Петровић Милета – Одлука о недопуштености од 6. маја 2014. године

Подносилац представке је 17. марта 2003. године поднео тужбу против Б.Д. због сметања поседа Општинском суду у Чачку, који је 14. априла 2004. године пресудио у корист подносиоца представке и та одлука постала је правноснажна 23. јула 2004. године. После захтева подносиоца представке Општински суд је донео решење о извршењу и у наредним годинама одржавао рочишта, тражио мишљења вештака, утврдио трошкове, прикупио понуде и изабрао извођаче грађевинских радова. После стављених примедаба подносиоца представке на рад вештака, извршни суд је одредио нове вештаке и подносиоцу представке наложио да почне грађевинске радове што је он уз нове примедбе одбио. Извршни суд је 29. фебруара 2008. године обуставио извршни поступак пошто је утврдио да се одлука Општинског суда од 14. априла 2004. године не може извршити. Подносилац представке је 6. јуна 2005. године покренуо парнични поступак против Б.Д. и Републике Србије за накнаду штете због дужине извршног поступка, а 5. августа 2008. године поднео уставну жалбу коју је Уставни суд одбацио.

Немогућност извршења

Суд је у својој Одлуци подсетио да члан 6. став 1. Конвенције, између осталог, штити спровођење правоснажних одлука, које не могу остати неизвршене на штету једне стране и да држава има позитивну обавезу да организује систем извршења пресуда који ће бити ефикасан у праву и у пракси и да обезбеђује њихово извршење без непотребног одлагања. Међутим, Конвенција не одређује обавезу држави да изврши сваку пресуду грађанског карактера не узимајући у обзир посебне околности предмета. У предметима као што је овај, који ствара неопходност деловања дужника који је приватно лице, држава мора ревносно да поступа како би помогла повериоцу у извршењу пресуде. Једини задатак Суда је да разматра да ли су мере које су применили српски органи у овом предмету биле адекватне и довољне.

Суд закључује да су, с обзиром на чињенице предмета, домаћи судови предузели хитне и прикладне радње ради извршења одлуке и да није било значајнијих периода неактивности у извршном поступку. Осим тога Суд сматра да су се домаћи судови бавили великим бројем поднесака странака, а посебан значај даје чињеници да су домаћи судови

предузели конкретне кораке да спрече покушаје странака и других учесника да ометају извршење[11]. Такође је констатовано и да је сам подносилац представке својим понашањем значајно допринео продужењу поступка и немогућности извршења. Из тих разлога Суд је прогласио представку недопуштеном.

III ИЗВРШЕЊЕ У ПОРОДИЧНИМ СТВАРИМА

Извршење у породичним стварима Европски суд за људска права је разматрао до сада у 6 пресуда (*В.А.М, Томић, Дамњановић, Фелбаб, Кривошеј и Вељков*). По правилу, у овим пресудама је утврђена повреда чл. 6, 8. и 13. Конвенције, осим пресуде Дамњановић којом није утврђена ни једна повреда Конвенције. Такође, у пресуди Вељков утврђена је повреда члана 6. Конвенције, а није било повреде члана 8. у контексту извршавања привремене мере о остваривању контакта са дететом родитеља коме дете није поверено.

Пресуда *Томић* (бр. 25959/06), од 26. јуна 2007. године

Неефикасно извршење пресуде донете у корист подноситељке, о поверавању на негу и васпитање детета

Суд је утврдио да су неизвршењем одлуке суда домаће власти повредиле право подноситељке на правично суђење из члана 6. става 1. Конвенције. Такође, Европски суд за људска права је једногласно утврдио да је дошло до повреде члана 8. (право на поштовање породичног живота) и члана 13. (право на делотворан правни лек) Конвенције.

Како је пресуда била донета у њену корист подноситељка је поднела предлог за извршење 11. марта 2005. године с обзиром да се дете налазило код оца. Општински суд је донео решење о извршењу 18. марта 2005. године и наложио оцу да преда дете у року од три дана. У том смислу суд је заказао рочиште када је дете требало да буде предато мајци, али је дужник обавестио суд да неће доћи. На наредном рочишту присуствовао је психолог Центра за социјални рад и навео да је потребна припрема детета за предају, а дужник - отац се сагласио да ће омогућити контакт мајке са дететом. Међутим, овај сусрет се никада није десио па је дужник новчано кажњен. На наредно рочиште дужник такође није дошао,

[11] Видети ставове 34-35. Одлуке *М. Петровић против Србије*

а на рочишту у јануару 2006. године, дужник је изјавио да дете није хтело да пође, а он није желео да га приморава, па је суд отишао до куће дужника са неколико полицајаца и странкама, али дете није нађено у кући. Дужник је поново новчан кажњен.

Извршни поступак је неуспешно текао током 2006. године, при чему је дужник више пута новчано кажњаван али то није допринело његовој сарадњи са судом и са подноситељком представке.

Од покретања извршног поступка у марту 2005. године подноситељка ни једном није видела дете.

У међувремену, отац детета је покренуо нови парнични поступак тражећи измену одлуке о поверавању детета, а Општински суд у Лозници је донео привремену меру 14. јуна 2006. године да дете може да остане код оца до краја школске године. Окружни суд је ову одлуку укинуо по жалби.

У новом парничном поступку Центар за социјални рад у Крупњу, где је живео отац, предложио је да се старатељство додели оцу детета, док је Центар из Смедерева предложио да старатељство остане подноситељки представке.

Дана 13. децембра 2006. године Општински суд у Лозници је пресудио у корист оца детета. Окружни суд је потврдио пресуду у делу који се односи на старатељство.

Повреда члана 6.

Суд је закључио (ст. 88-91) да је правноснажна пресуда о додељивању детета на негу, чување и васпитање од 25. фебруара 2004. године остала неизвршена од 18. марта 2005. до 14. марта 2007. године. Суд је оценио да упркос осетљивости поступка власти нису предузеле довољне мере како би се пресуда извршила при чему је подноситељка предузела све што је могла, а дужник јасно ставио до знања да неће сарађивати. Уочени су и прекиди у поступању суда у појединим интервалима.

Повреда члана 8.

Суд је посебно истакао да предаја детета, мада неизбежна и покушана неколико пута никада није успешно завршена. Легитимни интерес подноситељке представке да развије везу са својим дететом као и дугорочни интерес детета у истом смислу, националне власти нису размотри-

ле са дужном пажњом. Оцу детета је заправо дозвољено да искористи правни систем док се чињенично стање није довољно променило протеком времена да била могућа измена одлуке о поверавању детета у новом парничном поступку (ст. 103-105).

Пресуда *Фелбаб*, бр. 14011/07, од 14. априла 2009. године

Неефикасно извршење налога из домаће пресуде у вези са остваривањем контакта између деце и родитеља коме деца нису била поверена

Повреда члана 6. став 1 Конвенције утврђена је из следећих разлога:

1) правоснажни налог за остваривање контакта између подносиоца представке и његове деце од 6. јуна 2000. године остао је неизвршен у периоду од 6. октобра 2000. године до 22. маја 2008. године;

2) суд је био дужан да поступа по службеној дужности;

3) после 3. марта 2004. године (од када је Конвенција обавезујућа за РС), предметни поступак био је у временској надлежности Суда више од 4 године и 2 месеца, а у том периоду Општински суд је само потврдио новчану казну коју је претходно одредио, наредио бившој супрузи подносиоца М.Ф. да плати трошкове и отказао заказано рочиште;

4) Општински суд је пропустио да примени неку принудну меру упркос очигледно некооперативном ставу бивше супруге подносиоца представке. Без обзира што се радило о осетљивом односу и што су се деца виђала са подносиоцем повремено, што Суд и сам констатује (у наставку ст. 63 пресуде), закључује се да српске власти нису предузеле довољне кораке да изврше налог од 6. јуна 2000. године, због чега Суд утврђује повреду члана 6. став 1 Конвенције.

Повреда члана 8. Конвенције

У вези са повредом члана 8. Конвенције Суд у ставу 69. пресуде наводи да су српске власти пропустиле да предузму све што је у њиховој моћи, а што је разумно могло да се очекује од њих. Мада је подносилац имао спорадичне контакте са својом децом, његово право на приступ деци није никада извршено, да би коначно било ограничено пресудом суда од 12. априла 2007. године. Како легитимни интерес подносиоца да развија и

одржава везу са својом децом није размотрен на ваљан начин Суд је утврдио и засебну повреду члана 8. Конвенције[12].

Повреда члана 13. Конвенције

Узимајући у обзир утврђене повреде као и своју праксу у сличним случајевима (на пример случај *B.A.M*), Суд је закључио да подносилац није имао делотворан правни лек поводом неизвршења налога о остваривању контакта са својом децом.

[12] Став 69. Посебно, иако је подносилац представке имао спорадични контакт са децом, његова права на виђање са децом, како је предвиђено пресудом Општинског суда од 6. јуна 2000. године, никада нису остварена, а уместо тога, на крају су му ограничена пресудом истог суда од 12. априла 2007. године (видети став 20 у горњем тексту). Легитимни интерес подносиоца представке да развија и одржава везу са својом децом и њихов дугорочни интерес у истом смислу тиме нису прописно размотрени (видети, уз одговарајуће измене, *Görgülū против Немачке*, бр. 74969/01, став 46, 26. фебруар 2004. године), због чега је подносилац представке претрпео посебно кршење права на поштовање породичног живота зајемченог чланом 8.

Др Аладин Шемовић,
судија Вишег суда у Новом Пазару

ОСВРТ НА КРИВИЧНА ДЕЛА ИЗ чл. 386а и 386б КРИВИЧНОГ ЗАКОНИКА

"Ако неко убије некога који није убио никога или онога који на Земљи неред не чини - као да је све људе поубијао, а ако неко буде узрок да се нечији живот сачува - као да је свим људима живот сачувао"[1]

1. Увод

Актуелна ратна дешавања на Блиском истоку одвијају се под будном пажњом целог савременог човечанства, не само из разлога радозналости већ и због утицаја тог рата на животе људи широм планете као и на безбедносни систем земаља у којима живе. Као што је то често бивало кроз историју, религија се данас опет злоупотребљава на најбруталнији начин како би се остварили неки "виши циљеви". Ислам, који из наведеног цитата заговара апсолутно супротно, злоупотребљава се као покретач суманутих идеја и акција, од којих опет највише штете имају припадници те вере.

Република Србија као мултикултурална и мултиконфесионална земља (што је свакако њена предност) у којој живи значајнија популација становништва исламске вероисповести, може бити управо погодно тле за овакве врсте злоупотреба о чему говоре неки јавно објављени подаци безбедносних служби. Домаћи законодавац је препознао те проблеме (укључујући и слична дешавања у Украјини) и новелама Кривичног законика[2] (у даљем тексту КЗ) из октобра 2014. године унета су у наше кривично право два нова кривична дела: Учествовање у рату или оружаном сукобу

[1] *Кур'ан*, сура: Ал-Ма'иде, ајет: 32, *Пријевод Кур'ана*, превео: Бесим Коркут, Нови Пазар, 2011.
[2] "Службени гласник РС", бр. 85/05 до 108/14.

у страној држави – члан 386а КЗ-а, и Организовање учествовања у рату или оружаном сукобу у страној држави – члана 386б КЗ-а.

У образложењу предлога Закона о допунама КЗ-а је наведено да су "разлози за доношење ... садржани ... у чињеници да је уочена појава да се одређени број држављана Републике Србије придружује паравојним формацијама изван Републике Србије, организовано или самостално, из материјалних или других разлога, а да се после одређеног времена и након учествовања у ратним или оружаним сукобима враћају у Републику Србију и постају носиоци пропагандног деловања и подстицања других лица на учешће у ратним или оружаним сукобима у другим државама".[3]

На овај начин су тзв. *"плаћеници рата"* добили статус какав је и предвиђен Међународном конвенцијом против регрутовања, коришћења, финансирања и обуке плаћеника[4] тј. постали су предмет инкриминације домаћег кривичног права. У овом раду даћемо приказ ових кривичних дела, али ћемо указати и на евентуалне процесне проблеме у погледу њиховог доказивања.

Иначе, предметна кривична дела сврстана су у групу кривичних дела против човечности и других добара заштићених међународним правом у глави 34 КЗ-а. Овим је уједно опредељен и њихов групни заштитни објекат.

2. Учествовање у рату или оружаном сукобу у страној држави – члан 386а КЗ-а

(1) Држављанин Србије који учествује у рату или оружаном сукобу у страној држави, као припадник војних или паравојних формација страна у сукобу, а није држављанин те стране државе, као ни припадник званичне мисије међународне организације чији је Србија члан, казниће се затвором од шест месеци до пет година.

[3] Предлог Закона о допунама Кривичног законика је преузет са: *www.parlament.gov.rs* приступ на дан 7.8.2015. године.

[4] Усвојена је од стране УН-а у Њујорку 1989. године, а ступила је на снагу 2001. године. Република Србија је као правни сукцесор СРЈ потписница ове Конвенције, а иста је потврђена од стране Народне скупштине Републике Србије дана 04.12.2015. године ("Службени гласник РС" - међународни уговори 23/15).

(2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено у саставу групе, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

Наведено кривично дело има основни (став 1) и тежи облик (став 2).

Код основног облика као извршилац се може јавити само лице које је држављанин Србије. Међутим, да би постојало ово кривично дело нужно је да наш држављанин учествује у рату или оружаном сукобу у страној држави, али кривичног дела неће бити уколико држављанин Србије учествује у рату или оружаном сукобу у некој држави чије још држављанство има, односно ако је припадник званичне мисије међународне организације чији је Србија члан. Према томе, у овом сегменту кључна је чињеница од које зависи постојање односно непостојање предметног кривичног дела, да ли наш држављанин поседује држављанство и државе у којој се води рат или оружани сукоб, као и да ли је припадник наведене мисије?

Овакво нормативно решење је проблематично из следећег разлога: наиме, по овој инкриминацији не може да одговара апатрид, као и страни држављанин који се затекао на територији Србије, а учествовао је у рату или оружаном сукобу на територији државе чије држављанство нема. Парадоксална би била ситуација да се страни држављанин из наше земље "пребаци" у неку земљу рата, а да се потом без икаквих последица врати у Србију. Имајући у виду повезаност наше државе са суседним државама такви случајеви могу бити поприлично чести. На овај начин су домаћи држављани стављени у лошији положај, док би инострани држављани оваквим нормативним решењима налазили простор за фраудолозним понашањем.

Ова инкриминација тесно је повезана са правилом о персоналном важењу кривичног законодавства Србије. Међутим, поставља се питање комплементарности ове одредбе са чл. 8. и 10. КЗ-а који се односе на наведени принцип. Тако, упитно је да ли се може применити одредба члана 8. став 2. КЗ-а у погледу овог кривичног дела, тј. да ли за кривично дело из члана 386а КЗ-а може да одговара и лице које је постало држављанин Србије пошто је учинило ово кривично дело? Сматрамо да на ово питање треба негативно одговорити из разлога што држављанство Србије улази у састав бића кривичног дела и евентуално накнадно стицање држављанства не утиче на постојање дела, ако није постојало у време извршења де-

ла. У супротном вређао би се принцип законитости из члана 1. КЗ-а и то у оном сегменту којим се забрањује ретроактивна примена закона.

Такође, дискутабилна је и примена одредбе члана 10. став 2. КЗ-а, која говори о неопходности постојања одобрења републичког јавног тужиоца за кривично гоњење ових учинилаца у случају да се за исто дело не кажњава по закону земље у којој је учињено (непостојање тзв. клаузуле двоструке кажњивости), а да при томе не постоји потврђени међународни уговор којим би се регулисала описана ситуација. Мишљења смо да, иако системским тумачењем ове одредбе долазимо до закључка да се иста не односи на предметно кривично дело, из разлога правне сигурности у наведеном случају требало би узети да је одобрење републичког јавног тужиоца потребно.

Радња основног облика овог кривичног дела се састоји у учествовању у рату или оружаном сукобу у страној држави у својству припадника војних или паравојних формација страна у сукобу. Појам рата и оружаног сукоба није одређен бићем кривичног дела, али би могли узети да је "владајуће ... схватање да се само оружани сукоби између држава сматрају ратом..."[5], што би опет на другој страни значило да се под оружаним сукобом у смислу овог кривичног дела подразумева унутрашњи оружани сукоб у једној држави. Радња је, према томе формулисана са глаголом "учествује". Овај глагол се користи код бројних кривичних дела као нпр. учествовање у тучи из члана 123. КЗ-а, оружана побуна из члана 311. КЗ-а, учествовање у групи која изврши кривично дело из члана 349. КЗ-а. У смислу члана 386а КЗ-а, ову радњу треба схватити као учествовање у оружаним дејствима, али и као учествовање у другим активностима које су повезане са њима или редовно прате оружана дејства. Ту би, у смислу наведеног, спадало и пружање логистике (интендантска служба, санитетска служба итд.), као и узимање учешћа на било који други начин у рату или оружаном сукобу.[6] Наравно за постојање бића кривичног дела неопходно је да наш држављанин учествује као припадник војних или паравојних формација страна у сукобу.

---

[5] Гавро Ђ. Перазић, *Међународно ратно право*, Београд 1966, стр. 37.

[6] Глагол *"учествовати"* се и код других инкриминација екстезивно тумачи. Нпр. код оружане побуне се сматра да је учесник свако оно лице које на било који начин, непосредно или посредно, учествује, односно узима учешће у оружаној побуни. Видети: Зоран Стојановић, *Коментар Кривичног законика*, Београд 2006, стр. 679.

Коришћена законодавна техника код ове инкриминације захтева испуњење једног услова кажњивости. Потребно је да наш држављанин уједно није и држављанин те стране државе у којој учествује у рату или оружаном сукобу, нити да је припадник званичне мисије међународне организације чији је Србија члан. Може бити спорно, мада не од практичног значаја, да ли се ради о личном основу искључења кажњивости или објективном услову инкриминације? Имајући у виду да објективни услов инкриминације представља "додатни услов за постојање кривичног дела, а то је да учинилац објективно не поседује одређена својства"[7], у овом случају да није држављанин те стране државе у којој учествује у рату или оружаном сукобу, нити да је припадник званичне мисије међународне организације чији је Србија члан, сматрамо да се ради о том услову кажњивости.

Ово кривично дело је делатносно, тј. нема последицу "као конститутивни елемент бића кривичног дела, па је за постојање кривичног дела у конкретном случају не треба ни утврђивати, односно довршење радње извршења значи и довршење кривичног дела"[8].

Битно обележје овог кривичног дела је и место његовог извршења а то је страна држава у којој се дешава рат или оружани сукоб.

Покушај је кажњив имајући у виду запрећену казну затвора. Обзиром да се ради о делатносном кривичном делу, по природи ствари могућ је само несвршени покушај. У пракси се може поставити питање разграничења са припремним радњама које нису кажњиве, нарочито са оним "којима се стварају услови за непосредно извршење кривичног дела, које су у тесној вези са радњом извршења"[9], као рецимо планирање, договарање и полазак са територије Србије или друге земље у страну државу у којој се дешава рат или оружани сукоб ради извршења овог кривичног дела. Ипак, по нашем мишљењу ове радње не могу представљати покушај, већ је за то потребно да учинилац пре свега дође на територију те стране државе (имајући у виду да је место – страна држава конститутиван елемент бића овог кривичног дела) и тамо започне неку од наведених радњи извршења. Кратко речено покушај би по нашем мишљењу постојао од тренут-

[7] *Ibid*, стр. 72.
[8] *Ibid*, стр. 58.
[9] *Ibid*, стр. 135.

ка ступања домаћег држављанина на територију стране државе ради учествовања у рату или оружаном сукобу, али пре него што је ступио у редове војних или паравојних формација у сукобу.[10]

Дело се може извршити само са умишљајем, а по природи ствари ради се о директном умишљају.

Ово кривично дело је супсидијарног карактера у односу на нека кривична дела против човечности и других добара заштићених међународним правом (нпр. ратни злочини, тероризам), па ће у случају њиховог извршења постојати само та дела, што значи да стицај са истима није могућ (по принципу супсидијаритета - *lex primaria derogam legi supsidiaria*).

Квалификовани облик постоји, ако је дело из основног облика учињено у саставу групе. Шта се подразумева под групом прописано је у члану 112. став 22. КЗ-а[11]. Међутим, овде се може поставити питање логичности оваквог законског решења имајући у виду да по природи ствари учешће у рату или оружаном сукобу подразумева учешће већег броја лица, па самим тим ради се о нужном саизвршилаштву конвергентног типа. Код свих других кривичних дела где је радња извршења одређена као "учествује", законодавац није на овакав начин формулисао неки тежи облик. Код тих других дела обично се као тежи облик издваја својство организатора или коловође. Имајући у виду да је питање организовања учествовања у рату или оружаном сукобу предмет посебне инкриминације, на ту проблематику ћемо се осврнути у наредном излагању, али на овом месту истичемо недоследност законодавца у инкриминисању сродних правних ситуација, а уз то сматрамо да тежи облик, у форми каквој сада постоји нема своје криминално политичко оправдање.

За основни облик прописана је казна затвора од шест месеци до пет година, а за тежи облик од једне до осам година.

---

[10] До оваквог закључка смо дошли јер је место елемент бића овог кривичног дела. У члану 17 КЗ-а се каже да се покушај сматра извршеним када је реч о делатносним кривичним делима у месту где је учинилац радио. То код наведене инкриминације може бити само страна држава. Нпр. домаћи држављанин бива ухапшен у страној држави пре него што се прикључио некој војној или паравојној формацији па након тога буде екстрадиран нашој држави.

[11] Група је најмање три лица повезаних ради трајног или повременог вршења кривичних дела која не мора да има дефинисане улоге својих чланова, континуитет чланства или развијену структуру.

3. Организовање учествовања у рату или оружаном сукобу у страној држави – члан 386б КЗ-а

(1) Ко у намери извршења кривичног дела из члана 386а овог законика на територији Србије врбује или подстиче друго лице на извршење тог дела, организује групу или врши обуку другог лица или групе за извршење тог дела, опреми или стави на располагање опрему ради извршења тог дела или даје или прикупља средства за извршење тог дела, казниће се затвором од две до десет година.

(2) За дело из става 1. овог члана учинилац ће се казнити казном прописаном за то дело и када лица која организује нису држављани Србије.

Ово кривично дело у суштини има само један облик (став 1), док је у ставу 2. дата својеврсна интерпретативна одредба. Наиме, став 1. овог члана је функционално везан за кривично дело из члана 386а КЗ-а, јер се односи на организовање држављана Србије ради учествовања у рату или оружаном сукобу у страној држави (упућујућа диспозиција), док се у ставу 2. криминална зона проширује и на организовање лица која нису наши држављани.

Извршилац овог кривичног дела, за разлику од претходног, може бити свако лице без обзира на његово држављанство (став 1). Такође, радње извршења могу бити управљене и на лица која нису домаћи држављани (став 2).

Радња кривичног дела састоји се врбовању или подстицању другог на извршење кривичног дела из чл. 386а КЗ-а, организовању групе, вршења обуке другог лица или групе за извршење тог дела, у опремању или стављању на располагање опреме ради извршења тог дела, давању или прикупљању средстава за извршења тог дела. Ове радње по природи представљају припремне радње које су уздигнуте "на ранг радње извршења"[12]. Врбовање и подстицање[13] другог на извршење кривичног дела из члана 386а КЗ-а, најчешће се врши на тај начин што се једна зарађена

[12] *Ibid*, str.132.

[13] Ради се о радњама подстрекавања које су инкриминисане као радње извршења, односно као самостално кривично дело. Видети: *Ibid*, стр. 159.

страна у тој држави где се одвија рат или оружани сукоб представља другим лицима као извор свог зла на земљи и претња вери, а да је борба против те стране "свети" рат и да је учешће у њему обавеза сваког "верника" за шта се очекује награда на "оном" свету. Овим се не искључују и други облици деловања, као рецимо обећање награде и плаћање за ратне услуге, заговарање екстремних политичких ставова итд. Вршење обуке се може састојати у обучавању војним вештинама прилагођеним за ратовање у тим земљама као и у обучавању пружања разне логистичке помоћи. Организовање групе би се састојало у повезивању тих лица. Опремање или стављање на располагање опреме се односи пре свега на војну опрему, али и на другу опрему неопходну за учествовање у борбама (санитетска опрема, храна, опрема за комуникацију итд.). На крају, финансирање тих активности и прикупљање новца и других средстава у те сврхе, представља радњу извршења овог кривичног дела.

Као и у претходном случају у питању је делатносно кривично дело, тј. последица не улази у биће кривичног дела.

Место извршења овог кривичног може бити само територија Србије, тако да оно представља конститутивни елемент бића кривичног дела. Овде се поставља питање да ли извршилац кривичног дела и лице према којем је оно управљено морају бити на територији Србије у моменту предузимања радње извршења? По нашем мишљењу то ће бити правило у највећем броја случаја. Међутим, овде је потребно да је радња на неки начин просторно повезана са територијом Србије, тако да није неопходно да напред наведена лица морају бити у Србији. Наиме, могуће је да извршилац предузима радње кривичног дела тако што физички борави у Србији и на њеној територији делује, али исто тако путем савремене информационе технологије те радње (односно већину радњи) може обављати из иностранства према лицима која се налазе у Србији. Такође, извршилац може бити на територији Србије и одатле врбовати, подстицати и предузимати друге радње усмерене ка лицима која се налазе у иностранству.

Дело се може извршити само са директним умишљајем. Обавезан елемент субјективног карактера јесте да се радње овог кривичног дела предузимају у намери извршења кривичног дела из члана 386а КЗ.

С обзиром да је у питању делатносно кривично дело, ако започета радња извршења кривичног дела није довршена, постојаће покушај који је кажњив.

Однос између овог и претходног кривичног дела са становишта стицаја је поприлично нејасан. Наиме, већ је речено да ово кривично дело је функционално везано за кривично дело из члана 386а КЗ-а, односно треба да омогући учествовање домаћих (или страних) лица у рату или оружаном сукобу у иностранству. У том контексту оно претходи, тј. супсидијарно је у односу на дело из члана 386а КЗ-а. Проблем је међутим шта ако једно лице најпре организује, а потом са другима које је организовало учествује у рату или оружаном сукобу? Код сличних кривичних дела се узима да у таквим ситуацијама стицај не постоји[14]. Са друге стране, однос између ове две инкриминације је могуће посматрати и на тај начин што у члану 386б, нису обухваћене и саме радње учествовања у рату или оружаном сукобу, што даје могућност да се таква ситуација посматра и кроз њихов стицај. У сваком случају када организатор нема држављанство Србије тада је стицај искључен.

Може се поставити питање како раздвојити ово дело од кривичних дела против уставног уређења и безбедности Републике Србије где је припремање кажњиво или од дела: Врбовање и обучавање за вршење терористичких дела из члана 391б КЗ-а, Финансирање тероризма из члана 393 КЗ-а и Терористичко удруживање из члана 393а КЗ-а? У погледу односа предметног кривичног дела са кривичним делима из главе двадесет осме КЗ-а, можемо рећи да оно није усмерено на угрожавање уставног уређења и безбедности наше државе (као објекта кривичноправне заштите кривичних дела из ове главе) већ стране државе, тако да међу њима теоријски нема додирних тачака. Међутим, сведоци смо да неке "безбедносно-опасне" групације имају подједнако изражене аспирације на домаћем и страном терену, тако да њихова делатност може бити покривена са обе инкриминације. Начелно, у таквим случајевима би требало узети да постоји стицај јер се ради о различитим заштитним објектима, мада би сваку од могућих ситуација у пракси требало посебно размотрити.

[14] Такав случај је са организатором оружане побуне који уједно у тој побуни учествује. Видети: *Ibid*, стр. 679.

Што се тиче односа са кривичним делима из чл. 391б, 393 и 393а КЗ-а, можемо констатовати да су радње из ова три кривична дела сублимиране у предметном кривичном делу и да их је тешко разграничити. Међутим, док су радње код кривичног дела из члана 386б КЗ-а управљене само на учествовање у рату или оружаном сукобу у страној држави, преостала три кривична дела су управљена на предузимање терористичких аката, те утврђивање те намере је начин за њихово разликовање. У том случају требало би узети да наведена кривична дела тероризма конзумирају у себи кривично дело из члана 386б КЗ-а.

За ово кривично дело прописана је казна затвора од две до десет година.

4. Организациони и процесни аскпект сузбијања ових кривичних дела

Према члану 23. став 1. тачка 2. Закона о уређењу судова[15] суђење за ова кривична дела спада у надлежност вишег суда, с обзиром да су сврстана у групу кривичних дела против човечности и других добара заштићених међународним правом (глава 34 КЗ).

Како Законом о организацији и надлежности државних органа у поступку за ратне злочине[16] није предвиђено поступање Одељења за ратне злочине Вишег суда у Београду[17] у вези ових кривичних дела, нити је Законом о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, корупције и других посебно тешких кривичних дела[18] предвиђено поступање Посебног одељења Вишег суда у Београду[19] (сем уколико нису извршена у склопу организованог криминала), онда се примењују општа правила о месној надлежности прописана Закоником о кривичном поступку (у даљем тексту ЗКП)[20].

Овде се може поставити питање да ли је законодавац приликом доношења поменутог Закона о допунама КЗ-а пропустио да изврши одго-

[15] "Службени гласник РС", бр. 116/2008 до 40/2015.
[16] "Службени гласник РС", бр. 67/2003 до 6/2015.
[17] као ни Тужилаштва за ратне злочине и Службе за откривање ратних злочина.
[18] "Службени гласник РС", бр. 42/2002 до 32/2013
[19] као ни Тужилаштва за организовани криминал и Службе за сузбијање организованог криминала
[20] "Службени гласник РС", бр. 72/2011 до 55/2014

варајуће измене и допуне у наведеним организационим законима? Наиме, ако се анализира одредба члана 2. оба Закона наведена у претходном пасусу, којом се прописују случајеви њихове примене, те природа побројаних кривичних дела, логично би било да су и ова два кривична дела уврштена у један од ова два Закона.

Пошто то није случај, у поступцима за ова кривична дела може доћи до проблема у прикупљању доказне грађе, а посебно имајући у виду конспиративно деловање њихових учинилаца. Наиме, чланом 162 ЗКП-а, прописано је у односу на која кривична дела се примењују посебне доказне радње. Тумачењем те одредбе и одредбе члана 2 напред наведених организационих Закона, посебне доказне радње би се могле применити на ова два кривична дела једино у случају ако су учињена у склопу организованог криминала, што може бити у пракси неретка појава али никако искључива. На овај начин надлежни органи су процесно "хендикепирани" приликом прикупљања доказа у вези ових кривичних дела, што ће знатно утицати на број процесуираних и осуђених лица. Из тих разлога, предлажемо допуну члана 162. став 1. тачка 2. ЗКП-а, те да се и ова два кривична дела додају осталим набројаним.

Имајући у виду запрећене казне, за кривично дело Учествовање у рату или оружаном сукобу у страној држави из члана 386а КЗ-а судиће се у скраћеном поступку, док ће се за кривично дело Организовање учествовања у рату или оружаном сукобу у страној држави из члана 386б КЗ-а водити редован поступак. Овде се може поставити питање, да ли је оправдана примена поједностављене процесне форме код кривичног дела из члана 386а КЗ-а ако се узме у обзир тежина кривичног дела и могуће потешкоће у доказном поступку? Требало би размислити о прописивању строжије санкције, па самим тим и обезбедити вођење редовног кривичног поступка.

5. Закључна разматрања

Увођењем наведених кривичних дела у домаће кривично право створена је могућност сузбијања оваквих опасних понашања појединаца и група којих је у последње време све више. "Не може да се дозволи да се од ратовања прави легитимно занимање. Не може неко да оде … и негде

ратује, а онда се врати као да није био нигде".[21] Поред тога, учиниоци ових кривичних дела заклањајући се под плаштом религије траже оправдање за своја недела и на тај начин неоправдано "етикетирају" остале припаднике исте конфесије, што опет може довести до поремећаја међунационалних односа у нашој земљи и стварања још већих безбедносних проблема. Међународна сарадња је изузетно битна и један је од предуслова ефикасног супротсављања овој појави имајући у виду елемент иностраности ових кривичних дела, а на шта упућује и наведена Конвенција.

Може се закључити је да је постојећи правни оквир предвиђен КЗ-ом солидна полазна тачка, с тим да би било потребно постојећу законску регулативу дорадити на описани начин у претходном излагању и синхронизовати примену материјалних, процесних и организационих одредаба у циљу успешног процесуирања учинилаца ових кривичних дела. Било би корисно предвидети одговарајући облик стварног кајања за оне учиниоце који откривањем организатора или других учесника који намеравају да ступе у рат или оружани сукоб, олакшају откривање и процесуирање ових кривичних дела. За такве случајеве било би криминално политички оправдано прописивање блаже казне као и могућност ослобођења од казне како је то учињено у неким страним законодавствима[22].

[21] Миодраг Н. Симовић, Марина М. Симовић, *Осврт на најновије измјене и допуне Кривичног закона БиХ,* Избор судске праксе јул-август 2015, Београд, стр.73

[22] *Ibid.*

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

34

БИЛТЕН Врховног касационог суда / главни и одговорни уредник Снежана Андрејевић. - 2016, бр. 1-... . - Београд (Булевар војводе Мишића 37/II) : Intermex, 2013- (Београд : "Cicero"). - 22 cm

Тромесечно. - Је наставак: Билтен судске праксе Врховног суда Србије = ISSN 0354-4109
ISSN 2217-3676 = Билтен судске праксе Врховног касационог суда
COBISS.SR-ID 178980876